

- diesel goriva
- plinsko olje za ogrevanje
- motorna olja
- les in premog za kurjavo
- peči in štedilniki na drva

Pooblaščen prodajalec
za tržaško pokrajino

V Evropo skozi Trst?

DRAGO GASPERLIN

Dvodnevni seminar o celinski globalizaciji znanstvene in tehnološke kooperacije je bil za Trst morda važnejši kot mnogi dosednji posveti, na katerih so premlevali, kako izveči mesto iz družbeno-gospodarske krize. Tolikšna gostitev raziskovalnih ustanov pri nas, ki je bila sicer boleča za krasko prebivalstvo, je pritegnila pozornost mednarodnih forumov in izzvala nekaj odločitev, ki bi morale tej pokrajini, a tudi njenemu zaledju, veliko koristiti.

Najprej so sklenili, da bodo tu januarja odprli sekretariat Srednjeevropske pobude, v katerem bo tudi posebna agencija za razvoj znanosti, zdaj pa, da bodo umestili še svet direktorjev vseh raziskovalnih zavodov v srednji in vzhodni Evropi, ki bo nadziral in usmerjal podeljevanje sredstev iz evropskega sklada za tehnološke inovacije v podonavskih in balkanskih državah.

Trst naj bi, skratka, postal center evropske znanosti. Z ene strani bi njegova industrija in gospodarstvo nasploh izkoristila dosežke raziskovalnih ekip, z druge strani pa naj bi bilo tu nekakšno rešeto za pravičnejšo odmero denarnih nakazil oziroma za blazitev ekonomskih neravnovesij med članicami Evropske unije in državami, ki bodo prej ali slej postale njen sestavni del.

To velja tudi za Slovenijo, ki bo dopolnila Tehnološki park v Ljubljani z Znanstvenim središčem v Kopru, ki pa ima spricho utečenega sodelovanja pri številnih evropskih programih eno nogo že v Evropi. Drugo nogo lahko vanjo potegne edinole, če ne bodo nekateri politiki še naprej vztrajali pri obrobnejših problemih, ki označujejo odnose med jadranskima sosedama.

Na seminarju so poudarili, da bo treba vstopiti v novo stoletje brez balasta političnih meja, ki otežujejo kooperacijo, in brez pomislekov strateške narave, ki zavirajo smotno izrabo naložb. S prenosom know howa naj bi torej pomagali državam, ki niso njene članice, v Evropsko unijo, izbira Trsta pa ni naključna: če je bil prej na razvodju Zahod-Vzhod, pa ima zdaj središčno geopolitično lego, ki jo lahko izkoristi tako, da se reši spon preteklosti.

Trstu še eno priznanje EU

TRST - Ob koncu dvodnevnega seminarja o znanstveno-tehnološki kooperaciji med evropskim zahodom in jugovzhodom so sklenili, da se v Trstu umesti svet direktorjev vseh raziskovalnih ustanov v srednji in vzhodni Evropi, ki bo nadziral finansiranje inovacij v podonavskih in balkanskih državah. Gre za pomembno moralno priznanje mestu, ki se odlikuje po razvejani znanstvenih struktur.

Na 3. strani

Uspeh protijedrske demonstracije

TRST - Včerajšnja demonstracija proti jedrskim poskusom je privabila lepo število ljudi, predvsem mladih, a med njimi so bili tudi dijaki slovenskih višjih srednjih sol. Zbrali so se pred francoskim konzulatom, kjer so se zavzeli za mir in varstvo okolja, za odločnejše mednarodne posege proti Kitajski in Franciji ter za zmanjšanje stroškov in vojaške namene in povečanje izdatkov za okolje in zaposlovanje.

Na 3. strani

Končan dvodnevni seminar na Trbižu

Na Trbižu se je končal dvodnevni seminar o dvojezičnosti na evropskih mejah. Po splošni oceni je bil seminar eden boljših o večjezičnosti v manjšinskih okoljih kar so jih zadnje case priredili v Evropi. Slusatelji so lahko spremljali niz tematik, ob katerih so bile v razpravi postavljene znanstvene teze. Ena glavnih ugotovitev je bila, da je pri manjšinah jezik eden bistvenih elementov njihove identitete.

Na 9. strani

ITALIJA / PO Odstavitvi PRAVOSODNEGA MINISTRA

Desnica napada Scalfara in Dinija

RIM - Odstavitev pravosodnega ministra Filipa Mancusa je razjarila desnico, ki napada predsednika republike Scalfara (na sliki) in zahteva odstop predsednika vlade Dinija. Državni poglavar je med včerajšnjim obiskom v Veroni rekel, da izkrljanje resnice (nanašal se je na Mancusa) škodi svobodi in demokraciji. Njegov glasnik Scelba pa je citiral Montanellija, ki je zadržanje pravosodnega ministra med razpravo v senatu označil kot mafijsko opozorilo. Scelba je sinoci pojasnil, da je slo za cisto osebno izjavo, s kate-

ro Kvirinal nima nič skupnega.

Politični položaj v državi ostaja skrajno napet. V torek bo ustavno sodišče ocenilo priziv proti odstavitvi, ki ga je vložil Mancuso ob popolni podpori Kartela svobosčin. Mancuso ostaja član vlade, a brez vsakršnega ministrskega resorja. Nekateri voditelji desnorsredinske koalicije in Pannella pozivajo Dinija, naj odstopi pred glasovanjem o nezaupnici.

V Veroni je skupina pristašev Nacionalnega zavezništva glasno kontestirala predsednika Scalfara.

Na 2.strani

Primorski dnevnik tudi danes izhaja s posebnim dovoljenjem vsedržavnega sindikata novinarjev, ki je upošteval izredne težave, v katerih se naš časopis nahaja. Novinarji Primorskega dnevnika se povsem strinjajo z razlogi, ki so privedli do tridnevne vsedržavne stavke časnikarjev. Obenem se bralcem opravičujejo, ker so vesti danes nekoliko nepopolne zaradi stavke tiskovnih agencij.

Na Okinawi množične demonstracije proti ZDA

GINOWAN (Reuter) - Na japonskem otoku Okinawa so bile včeraj množične protiameriske demonstracije. Na shodu se je zbralo več kot 80 tisoč ljudi, precej več, kot so sprva pričakovale lokalne oblasti.

Prebivalci Okinawe, kjer ima ameriška vojska glavno oporišče na Japonskem, že dolgo z nezadovoljstvom sprejemajo dejstvo, da se imajo marinci, ki so med najpogostejšimi kršitelji javnega reda in miru, tuji pa jim niso niti hujsi prestopki,

za »nedotakljive«. Incident, ki se je pripetil v začetku septembra, ko je skupina ameriških vojakov posilila mladoletno domačinko, je sodu izbil dno. Ogorčeni Japonci zahtevajo, naj Washington in Tokio sprejmeta stroge ukrepe ter zagotovita varnost in dostojanstvo vseh prebivalcev Okinawe.

Na 11. strani

V BOSNI IZMENJUJEJO UJETNIKE

Petkov atentat na Reki delo islamskih skrajnežev?

ZAGREB, SARAJEVO (Reuter) - Odgovornost za petkov bombni napad na Reki je prevzela egiptovska skrajna skupina Gama Islamiya. Po poročilu, ki ga je omenjena skupina poslala neki tiskovni agenciji v Kairu, naj bi bil napad oblika pritiska, da bi hrvaske oblasti izpuštile tiskovnega predstavnika Kvassema, ki naj bi ga hrvaska policija zaprla 12. septembra, ko je prek hrvaskega ozemlja potoval v Bosno in Hercegovino.

Med bosansko vlado in bosanskimi Srbi je prišlo do izmenjave ujetnikov, izpuščena pa sta bila tudi oba turska novinarja, ki so ju Srbi 7. oktobra zajeli na nadzorni točki v blizini Sarajeva, ter trije predstavniki človekoljubnih organizacij.

V Novem Sadu pa je včeraj policija (na sliki AP) razgnala množico pripadnikov srbske radikalne stranke, ki so prišli hrupno pozdravljat ruskega nacionalističnega liderja Vladimira Zirinovskega.

Na 10. strani

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Bratina posredoval pri Lombardiju

Senator Darko Bratina je posredoval pri ministru za solstvo Lombardiju v zvezi z ukinitvijo sindikalnega dopusta za člane Sindikata slovenske sole.

Stran 2

Zaradi MSI umaknili panoje

Ob včerajšnji demonstraciji »novega« MSI so organizatorji bili prisiljeni umakniti panoje na razstavi o izseljencih v galeriji Tergesteo v Trstu.

Stran 3

Gorica: o selitvi sekcije ITI

Pokrajina bo za selitev slovenske sekcije ITI v solski center skusala doseči dogovor z Gorisko občino, je predsednica Marcolini povedala na srečanju s slovenskimi predstavniki.

Stran 7

Houston premagal Buckler

V finalu kosarkarskega turnirja McDonald's Open v Londonu je prvak NBA Houston po pričakovanju premagal bolonjski Buckler, ki pa se je kar dobro upiral.

Stran 35

Jadran TKB izgubil po podaljšku

Kosarkarji Jadrana TKB so sinoci v 5. kolu B lige po velikem boju po podaljšku izgubili z Biello, ki ostaja tako se naprej neporažena.

Stran 36

PRIMORSKI DNEVNIK

SSk za čim popolnejšo avtonomijo časopisa

Primorski dnevnik je spet zabredel v finančne težave. Družba za založniške pobude PRAE, ki ga izdaja, je v ponedeljek, 16. oktobra, objavila osnutek sanacijskega načrta, ki predvideva zmanjšanje števila strani, ukinitve ponedeljkove številke ter krčenje števila osebja.

Nova kriza Primorskega dnevnika pomeni resen problem, in to ne samo za izdajatelja ter za novinarje oz. uslužbence, saj gre naposled za obstoj edinega slovenskega dnevnika v Italiji, ki kot tak predstavlja izredno medijsko, kulturno in politično bogastvo za celotno našo narodnostno skupnost. Prav zato SSK meni, da bi morali Primorskemu dnevniku zagotoviti nadaljnje neokrnjeno izhajanje in rast, in to tudi s pomočjo matične države.

Res pa je SSK tudi mnenja, da bi moral biti Primorski dnevnik v vsakem smislu vsemanjšinski, tako da bi se v njem lahko čedalje bolj prepoznavale vse temeljne komponente naše narodnostne skupnosti. Ni si mogoče predstavljati, da bi Slovenci v Italiji lahko razpolagali z dvema ali več dnevniki, zaradi česar si tudi ni mogoče predstavljati, da bi Primorski dnevnik dolgoročno lahko se ostal glasilo samo ene strani, zlasti v novih zgodovinskih razmerah ne. Za tovrstna glasila naj pride v poštev predvsem periodični tisk.

Primorski dnevnik seveda ima svojo preteklost, upoštevati pa moramo tudi novi zgodovinski kontekst. Slovenija je danes samostojna, demokratična in pluralistična država in ni mogoče, da bi svojo podporo manjšini ideološko pogojevala, kakor se je to dogajalo dolga desetletja v preteklosti. Tudi javne podpore, ki jih zagotavlja Italija Primorskemu dnevniku, so namenjene dnevniku slovenske manjšine, in ne časopisu taksnega ali

drugačnega njenega dela ali celo katerega koli zasebnega kroga.

To ne pomeni, da je SSK za »lotiziranje« dnevnika na strankarski osnovi, kot nekateri zlonamerno manigujejo. Nasprotno. SSK meni, da bi morali ustrezne rešitve za upravljanje Primorskega dnevnika iskati na ravni civilne družbe, ki jo v primeru Slovencev v Italiji predstavljata, kot znano, predvsem krovni organizaciji SKGZ in SSO, in sicer ob polnem spoštovanju načel strokovnosti in neodvisnosti redakcije. Ob tem pa bi bilo mogoče pomisliti tudi na kako izvirno rešitev, recimo v tem smislu, da bi Primorski dnevnik dobesedno postal vse bolj last vseh tistih, ki ga bere, mo izoroma smo nanj naroceni. To bi po mnenju SSK predstavljalo bistven prispevek tudi k utrjevanju demokratične etnototi manjšine, ki je nujna za njeno nadaljnjo rast in uveljavljanje.

Izkušnje iz preteklosti so že pokazale, da so drugačne rešitve od gori nakazanih v novih zgodovinskih razmerah ne samo parcialne, ampak tudi nujno kratkotrajne in da lahko ogrozijo sam obstoj dnevnika. Tako se je izkazalo, da je projekt Primorski dnevnik-Republika, ki je nastal na osnovi ožjega političnega dogovora in bez upoštevanja pluralistične razvejanosti slovenske manjšine v Italiji ter same matične države, nujno kratkotrajna rešitev, ki povrh lahko povzroča težave v odnosih med matico in zamejstvom, v vrstah same manjšine ter seveda nenazadnje samemu dnevniku. Težiti pa je treba k trdnim rešitvam, ki naj dnevniku zagotovijo dolgo in mirno življenje neodvisno od strankarsko-političnih priložnosti v Italiji in v Sloveniji. To stališče je SSK zagovarjala v preteklosti in ga zagovarja tudi danes, na vseh ravneh.

PO NEZAUPNICI PRAVOSODNEMU MINISTRU

Scalfaro zavrača obtožbe Mancusa

Ostra izjava predsednikovega glasnika
Desnica že glasno kontestira Kvirinal

RIM - Predsednik republike Oscar Luigi Scalfaro zavrača vse obtožbe, ki jih je proti njemu v senatu izrekel bivši pravosodni minister Filippo Mancuso (na sliki). Državni poglavar je o tej zelo hudi aferi posredno spregovoril v Veroni, kjer se je udeležil proslave 50. obletnice osvoboditve in prireditve v spomin na pokojnega demokristjanskega voditelja Guida Gonnello.

Scalfaro, ki je bil med včerajšnjim obiskom v Veroni vidno napet, je dejal, da vsako izkverljanje resnice pri tako pomembnih zadevah pomeni nevarnost za demokracijo in svobodo. Bolj ekspliciten pa je bil njegov glasniki Tanino Scelba, ki je izrecno citiral znanega novinarja Indira Montanellija, ki je v nekem intervjuju ocenil Mancusovo zadržanje (nanašal se je predvsem na pisni del posega, ki ga minister potem ni prebral) kot pravo mafijsko opozorilo predsedniku republike. Scelba je tudi zavrnil Mancusove obtožbe, češ da je Kvirinal nezakonito vplival na parlament, naj prizge zeleno luc za preiskavo proti Finiju in Berlusconi.

V Veroni je Scalfara glasno kontestirala skupina pripadnikov Nacionalnega zavezništva, ki je zahtevala predsednikov odstop. Tudi drugod po državi so Finijevi pristasi priredili shode in manifestacije ter zahtevali Scalfarov odstop, v Rimu pa so bili glede tega najbolj glasni člani in aktivisti Berlusconijske stranke "Forza Italia".

Načelniki poslanskih skupin se bodo medtem jutri dogovorili o poteku razprave o nezaupnici Dinijevi vladi, ki so jo podpisali vsi najvidnejši voditelji desnorsredinske

koalicije, od Berlusconijske do Finija, od Casinija pa vse do Buttiglioneja. Zaradi resolucije o nezaupnici se je Dini - v skladu s parlamentarnim pravilnikom - seveda predhodno odpovedal torkovemu posegu v poslanski zbornici, kjer bi moral odgovarjati na številne interpellacije v zvezi z "afero Mancuso".

Sporni minister, ki ga je senat v četrtek odstavil, ostaja vsekakor še naprej formalni član vladnega kabineta, čeprav je pravosodni resor, takoj po odločitvi senata, "ad interim" osebno prevzel sam predsednik Dini. Vlada in Mancuso čakata na mnenje ustavnega sodišča, ki bi moralo že v torek oceniti priziv proti odstavitvi, ki ga je vložil bivši pravosodni minister.

ORISAL VLOGO SSŠ

Sen. Darko Bratina posegel glede vprašanj šolstva

Ministru Lombardiju predložil problem sindikalnih dopustov

RIM - Senator Darko Bratina se je srečal z ministrom za solstvo Lombardijem in mu predložil izredno negativne posledice, ki jih je občutilo slovensko solstvo po znanih ministrskih ukrepih, zadnji med katerimi je odvzem sindikalnega dopusta Sindikatu slovenske sole. Prav ta problem je bil glavna tema pogovora, saj je zaradi že znanega ukrepa popolnoma ohromljena vsa dejavnost te organizacije slovenskih solnikov, ki ni zgolj sindikalna pac pa skrbi za bistvene probleme slovenske sole vseh vrst in stopenj. Senator Bratina je ministru prikazal nenadomestljivo vlogo sindikata in nujno potrebo po ponovni dodelitvi sindikalnega dopusta in to ne samo za tržaški del, marveč tudi za goriskega.

Senator Bratina je ministra za solstvo Lombardija tudi opozo-

ril, da slovenska manjšina se vedno pričakuje konkretne odgovore na številna vprašanja, ki so mu bila postavljena ob priložnosti julijskega srečanja na ministrstvu v Rimu. Minister Lombardi je obljubil, da bo takoj preveril predvsem problem sindikalnih dopustov ob tem pa je tudi senatorju Bratini zagotovil, da se bosta ponovno v kratkem srečala in skupaj analizirala najbolj pereča solska vprašanja, ki zadevajo slovensko manjšino.

Adria Auto vabi!

Adria Auto, dobro poznan kot pooblaščen

prodajalec vozil FIAT, LANCIA in ALFA ROMEO, vabi

cenjene stranke v svojo servisno delavnico, kjer vam

bodo nudili visoko kvalificiran servis (popravila,

montaža dodatne opreme, menjava olja in oljnega

filtra, rezervni deli itd.) po izredno konkurenčnih

cenah. Obiščite nas!

Adria Auto d.o.o.

Industrijska cesta 2 (Kromberk)

65000 Nova Gorica

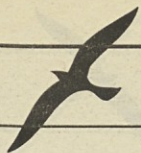
tel. 065/124 851 fax 065/124 850

Po vsej državi protesti proti jedrskim poskusom

RIM - V vseh večjih italijanskih mestih so bili včeraj sprevidi in manifestacije proti jedrskim poskusom, ki jih Francija izvaja v Tihem oceanu. Največja manifestacija je bila v Rimu (na sliki-Telefoto AP) med katero so demonstranti vzklikali gesla proti francoskemu predsedniku Chiracu. Shod se je zaključil pred sedežem francoske ambasade, ki je bila ob tej priložnosti močno zastražena od policistov in karabinerjev.

Protestni shodi so potekali na pobudo pisanega zelenega gibanja, politično pa so jih podprle levičarske stranke in številna naravovarstvena gibanja.

DEMONSTRACIJA / TUDI SLOVENSKI DIJAKI

Zlasti mladi proti jedrskim poskusom

V ospredju zahteva po miru in varstvu okolja ter bojkotu francoskih in kitajskih proizvodov

Protestnega shoda proti jedrskim poskusom so se udeležili predvsem mladi (KROMA)

Organizatorji včerajšnje demonstracije proti jedrskim poskusom pred francoskim konzulatom so bili z udeležbo nadvse zadovoljni: zbrala se je lepa množica ljudi, okrog tisoč oseb, v veliki večini mladih, ki so tako izpricali svojo privrzenost prizadevanjem za mir in varstvo okolja. Pobuda, za katero so se zavzeli WWF, Legambiente, ACLI, zeleni, mladi komunisti, mladinska sekcija DSL, združenji Italia nostra in Senza confine-Brez meje, so se udeležili tudi dijaki slovenskih visjih srednjih sol, pridružil pa se je tudi Kolektiv za družbene prostore. Istocasno je potekala tudi demonstracija Radia Onda Libera, tako da sta se oba spreveda združila.

Udeleženci so s Trga Oberdan krenili po mestnih ulicah in se ustavili pred francoskim konzula-

tom v Ul. Einaudi pri Borznem trgu. V raznih posegih je prišla do izraza solidarnost s prebivalstvom Polinezije, kjer potekajo francoski jedrski poskusi, kot tudi potreba po se večjem osveščanju ljudi za ta vprašanja. Demonstracija je potekala urejeno, le nekateri so proti sedežu konzulata odvrgli tudi nekaj jajc in ga pomazali z barvo.

V tiskovnem sporočilu, ki ga je SKP izdala po demonstraciji, je md drugim poudarjena potreba po odločnejšem mednarodnem posegu proti Kitajski in Franciji, obenem pa tudi zmanjšanje stroškov v vojaške namene in povečanje izdatkov za okolje in zaposlovanje. Istocasno tudi pozivajo k bojkotu francoskih in kitajskih proizvodov ter potrebo po večji solidarnosti med Severom in Jugom.

KRITIČNO STALIŠČE SLOVENSKE KOMPONENTE SKP

Neustrezna sestava komisije

Komunisti se ne prepoznavajo v komisiji za prispevke manjšini

Slovenska komponenta Stranke komunistične prenove nam je poslala v objavo naslednje tiskovno poročilo:

Zaprepašeni ob vesti, da je deželna vlada par dni pred svojim odhodom imenovala komisijo za prispevke slovenski manjšini, slovenski komunisti zelimo izpostaviti nekaj ugotovitev in pomislekov.

1. Komisijo je imenovala sredinsko-desna deželna vlada A. Guerre na predlog odbornika, ki pripada »Polu svobostin« in sicer na osnovi dogovora s manjšinskima »krovnima« organizacijama. Le-tema ni slo, da bi obdržali pluralno razclembo nase skupnosti, pač pa samo za lastni vplivni območji.

2. Predhodni pogovori o sestavi komisije, ki so potekali na neformalni ravni, so očitno bili le pesek v oči.

3. SKP v komisijo ni predlagala

svojih predstavnikov, pač pa je izrazila željo, da bi vanjo bili imenovani neobremenjeni in nezainteresirani kulturni in družbeni delavci. V glavnem se to ni zgodilo. Se več, potrjena je bila polovica stare komisije, ki je bila v ospredju zolčnih polemik in tozb. Gre za ljudi, ki z deželnimi birokrati delijo odgovornost, da je bila manjšina doslej prikrajšana za 7 milijard nerazdeljenih podpor.

4. Dejansko ta »nova« komisija predstavlja le dve »krovni« organizaciji in dve izmed političnih strank, za katere volijo Slovenci.

5. Če izvzamemo predstavnika Beneskih Slovencev, ki uživa splošno spoštovanje, se slovenski komunisti ne prepoznavajo v sestavi te komisije, ki bi - po zakonu - morala odražati celostnost slovenske narodne skupnosti.

PRIZNANJE / OB ZAKLJUČKU DVODNEVNEGA SEMINARJA

Trst bo prestolnica evropske znanosti

Finansiranje raziskav v Podonavju in na Balkanu

Na Pomorski postaji se je včeraj zaključil dnodnevni seminar o znanstvenem in tehnološkem sodelovanju med državami srednje in južne Evrope, ki ga je kraski Scienze Park v sodelovanju s tukajšnjo Trgovinsko zbornico in univerzo ter pod okriljem Evropske unije, Srednjeevropske pobude in Skupnosti Alpe-Jadran priredil nalašč v Trstu iz dveh razlogov: prvič, ker je pri nas zgostjenih toliko znanstveno-raziskovalnih ustanov kot nikjer drugje v Italiji, in drugič, da bi vnovic izpostavili njegovo vlogo povezovalca med zahodnim in vzhodnim oziroma osrednjim in južnim delom celine. Vaznost in pomen te funkcije je potrdila tudi razvejana udeležba, saj so na plenarnem zasedanju in tehničnih posvetih petih delovnih skupin sodelovali predstavniki vlad ter javnih in zasebnih raziskovalnih ustanov iz Slovenije, Avstrije, Madžarske, Nemčije, Češke, Slovaške, Makedonije in seveda Italije.

»Politične meje nimajo prihodnosti, zato mora Trst izkoristiti svojo evropskost in kulturno bogastvo, ki mu ga daje hratna navzočnost treh rasno-jezikovnih skupin,« je poudaril podžupan Roberto Damiani ob pripombi, da je ravno ta specifična svojčas mestu omogočila močan razmah. In ker so nekatere stvari med Italijo in Slovenijo se nerazčiscene, je minister Rado Bohinc naglasil nujno, da se obrobna vprašanja rešijo tudi s pomočjo znanstveno-tehnološkega sodelovanja, ki naj naši matici pomaga k dejanskemu vstopu v Evropsko unijo, Evropi pa k popolni družbeno-ekonomski, kulturni integraciji. V ta namen gre s pomočjo skupnih programov odpraviti razvojna neravnotezja, ker bo le tako mogoče odstraniti tudi nevarnost nadaljnjih političnih konfliktov, za to pa je treba preporezdeliti raziskavam namenjeni denar.

Njegovo tezo so na sklepni skupščini osvojili in v tem sklopu

dali Trstu se eno priznanje: tu bodo umestili svet direktorjev vseh raziskovalnih ustanov v srednji in vzhodni Evropi, ki bo usmerjal delovanje napovedanega sekretariata Srednjeevropske pobude kar zadeva delitev finančnih sredstev, nakazanih podonavsko-balkanskim območjem, da se ne bi dobesnen del letih porazgubljal v zapletenih državah in meddržavnih birokratskih mehanizmih, kakor se je dogajalo doslej. Poleg tega so ob koncu seminarja poudarili nujno potrebo po izdatnejšem finansiranju tečajev za strokovno usposabljanje mladih, saj so ugotovili, da bo tehnološki razvoj zahteval v prihodnjem desetletju cedalje več visokoprofilnih poklicev, torej temu ustrezno število delovnih moči z univerzitetno izobrazbo; skratka, mladi rod bo moral biti globoko specializiran, a tudi miselnostno prožen. Nalozbe v to ne bodo imele takojšnjega učinka, na daljši rok pa se bodo hvaležno obrestovale.

Drago Gašperlin

NOVICE

Fulvio Tomizza v četrtek na Opčinah

Znani pisatelj istrskega porekla Fulvio Tomizza bo v četrtek, 26. oktobra ob 20. uri v Prosvetnem domu na Opčinah predstavil svojo zadnjo knjigo "Alle spalle di Trieste". Predstavitve bosta uvedla psihoanalitik Pavel Fonda in predsednik kulturnega krožka Istra Marino Vocci, ki je eden od prirediteljev večera. Ostali prireditelji so SKD Tabor, Knjižnica Pinko Tomazič in tovarisi ter kulturni krožek "La rupe-Ob pecini".

"Vaje v slogu" danes na proseškem odru

Proseški Kulturni dom bo danes popoldne ob 17.30 gostoval gledališko skupino SKD Tabor z Opcin, ki bo uprizorila znano igro Raymonda Queneauja "Vaje v slogu". Openska skupina bo gost proseško-kontovelskih "kolegov" amaterskega odra Jaka Stoka.

V Dijaškem domu že v teku vpisovanje za zimovanje

Slovenski dijaški dom Srečko Kosovel v Trstu sporoča, da je že v teku vpisovanje za zimovanje in silvestrovanje v Kranjski gori od 27. decembra 1995 do 2. januarja 1996.

Vpišejo se lahko mladi od 6. do 18. leta starosti. Uprava doma vabi zainteresirane mladostnike in starše, da ne čakajo za vpis zadnji dan 30. oktobra, ko bo treba potrditi ali odpovedati rezervacijo v Kranjski gori, podrobnejše informacije lahko dobite na tel. št. 573141 v Trstu.

Ostali so zaprti v Coinu

Gasilci so sinoči dobili poziv iz veleblagovnice Coin, poklicali so jih nekateri uslužbenci, vendar se ni nič podiralo ali gorelo: ostali so enostavno zaprti. Verjetno se je tistemu, ki je zadolžen za zapiranje vrat ob večernem zaprtju, precej mudilo in sploh ni pogledal, če so prav vsi odšli. Morda jim bo sedaj moral poravnati kakšno naduro...

Smrtna slabost med vožnjo avta

Včeraj zvečer se je pripetila nenavadna nesreča. V Ul. Punta del forno nedaleč od tržaškega županstva je fiat duna nenadno zavozil na desno stran cestišča in trčil ob dva avtomobila, ki sta bila tamkaj parkirana. Vzrok trčenja so reševalci kmalu odkrili. Mladenica, ki je vozil avtomobil, je obsla smrtna slabost. Gre za 21-letnega Marzia Pellarina, stanujočega v Ul. Colonna 7 v Trstu. Rešilec Rdečega križa je mladenica prepeljal v glavno bolnišnico. Žal pa je bilo vse zaman. Pellarin je izdihnil že takoj po trčenju. Vse kaže, da mu je odpovedalo srce. Izvide o nesreči so opravili mestni redarji.

ZARADI DEMONSTRACIJE MISOVCEV

Umaknili panoje razstave

Gre za razstavo v galeriji Tergesteo o težki usodi izseljencev

Prireditelji razstave »Macaroni e vù cumprà« v galeriji Tergesteo so včeraj bili prisiljeni umakniti panoje s fotografijami, ki prikazujejo žalostne zgodbe nekdanjih italijanskih izseljencev, ki so s trebuhom za kruhom sli po svetu, in usodo sedanjih priseljencev v Italijo. Policija jih je namrec toplo povabila, naj panoje umaknejo, s čimer so preprečili, da bi prišlo do neredov z misovskimi demonstranti, ki so jih včeraj »obiskali« Pino Rauti, Manlio Portolan in odv. Marco Bezzicheri (baje so tudi avtonomisti napovedali, da bodo panoje branili). Kaj bodo misovski voditelji povedali,

ni bilo težko uganiti, saj se je zanje čas ustavljal pred pol stoletja in vec. Tako se je Portolan zaganjal predvsem proti priseljencem iz Slovenije, medtem ko je bil Pino Rauti le bolj »aktualen« in je dal duška svojemu gnevu zaradi »izdajstva« Finija. Misovci so zatem v sprevedu in dobro obkroženi s silami javnega reda krenili po mestnih ulicah, vzklikali proti Finiju in D'Alemi in se razšli na Trgu San Giovanni. V Trst je bila namenjena tudi skupina misovcev iz Veneta, ki pa so jo ustavili na Proseku.

Na sliki: Rautijevi pristasi v Trstu

ODPRLI JO BODO SPOMLADI

Po zelo spodbudni sezoni je Carsiana zaprla duri

Botanični vrt »Carsiana« je prejšnjo nedeljo legel k dolgemu zimskemu počitku in bo spet odprl svoja vrata 25. aprila. Izgled v vrtu je že povsem jesenski, s številnimi ciklamami in bledimi socvetji pisanega setraja, rdečimi listi ruja in temnimi brinjevim jagodami. Vrt, kot tudi ves Kras, je se vedno zelo lep, vendar ga bodo kmalu prekrile sivkaste nianse in tako bo izgubil nekaj tistih prvin, ki privabljajo občinstvo. Botanični vrt je namrec odprt v obdobju, ko je krasko rastlinje v cvetju. Podatki o obisku so letos zelo spodbudni. Stevilni obiskovalci so namrec vsako nedeljo sledili vodenim obiskom in marsikateri obiskovalec se je odlocil, da se se vrne. Med tednom so vrt obiskovale zlasti sol-

ske ali druge organizirane skupine, ki so prišle na Kras iz drugih krajev Italije, iz Slovenije in tudi iz drugih evropskih dežel.

Botanični vrt »Carsiana« se namrec predstavlja solam, a tudi odraslim, kot naravna učilnica k vzgoji za okolje. Za obvezne so le so upravitelji botaničnega vrta pripravili zvezek vzgoje za okolje z naslovom »Botanični vrt Carsiana: vabilo k poznavanju trzasega Krasa«. Zvezek z velikim uspehom uporabljajo številni razredi, ki so v okviru programa »Scuolambiente« (Sola-okolje) Obcine Trst izbrali dejavnosti pod gornjim naslovom. Skrceno inacico zvezka delijo tudi razredom, ki ne prihajajo iz Trsta in ki lahko posvetijo »Carsiani« le kratkourni obisk.

TRŽAŠKA OBČINSKA SKUPŠČINA

ACEGA bo trd oreh za Illyjevo upravo

*Posega Venierja (SKP) in Dolenca (DSL)
Pomisleki med svetovalci Ljudske stranke*

Preustroj mestnega podjetja ACEGA je po pričakovanjih zelo trd oreh za upravo zupana Riccarda Illyja. To je prilo jasno do izraza tudi na petkovi občinski seji, na kateri je končno stekla razprava o tem zelo kočljivem vprašanju. V središču pozornosti je odborov predlog, da bi podjetje ACEGA postalo delniška družba z večinskim deležem same občinske uprave.

Občinska seja se je zacela z vrsto prejudicialnimi zahtevami in formalnimi resolucijami, ki so imele za cilj odločitev razprave. Posebno glasni so bili svetovalci Marini (CCD-KDC), Camber (LpT) in Marchesich (Nord libero). Vse zahteve po odložitvi debate so bile po vrsti zavrnjene, pravo soocanje pa se je začelo sele nekaj pred 22.uro, ko je spregovoril svetovalec Stranke komunistične prenovne Jacopo Venier. V skoraj dveurnem posegu je zastopnik leve opozicije utemeljil svoje odločno in popolno nasprotovanje nacrtu, da bi ACEGA postala delniška družba.

Ce bodo prevladala odobrova stališča, je dejal Venier, bo nastradala celotna mestna skupnost, saj bi Obcina in bistvu izgubila nadzorstvo nad podjetjem za vodo, elektriko in plin. Ohranila bi sicer res večino delnic, bila pa bi praktično nemočna proti vplivnim in finančno močnim zasebnikom. Venier se je skliceval na stališča vsedrjavne zveze mestnih podjetij CISPTEL, ki nasprotuje preustroj podjetij v delniške družbe in znova

predlagal mestni referendum o tem vprašanju.

Igor Dolenc (DSL) je zagovarjal odborovo zamisel, da bi podjetje ACEGA postalo delniška družba z občinskim večinskim deležem, v vsakem primeru pa bo Obcina lahko sproti preverjala izvajanje vseh sklepov, ki bo postopno. Kritičen do občinske uprave je bil zastopnik Ljudske stranke Pino Tomasi, ki je sicer povedal, da govori v osebnem imenu. Med svojim posegom je napadel sindikalno zvezo CGIL, čes da ni prislughnila delavcem ACEGA, ki so se skoraj plebiscitarno izrekli proti ustanovitvi delniške družbe, se posebno pa njenega pokrajinskega tajnika Bruna Zvecha. Slednjemu je Tomasi očital, da se vede pragma-

tično, podobno kot svojčas Bettino Craxi.

Razprava o ACEGA se bo nadaljevala v torek. Pred tem je občinski svet obravnaval vprašanje glob za nepravilno parkirane motorje in vespe, krajše soocenje o tem je spremljal hrupni poulični protest vespistov in motociklistov.

Na seji je odmevala tudi žalostna zgodba mlade Bebe, srbske begunke iz Vojvodine, ki so ji redarji prisolili kar milijon lir globe, ker je prodajala sopke ciklam. Vprašanje je postavil Venier, v imenu uprave mu je odgovoril podzupan Damiani, ki se je resnici na ljubo nepričljivo izgovarjal in na koncu povedal, da bo treba celotno zadevo se poglobiti.

OBČINSKI SVET

Nabrežina prosi prispevek za otroške jasli v Sesljanu

Obcina Devin-Nabrežina bo formalno zaprosila deželno upravo za prispevek za otroške jasli v solskem centru "Karel Strekelj" v Sesljanu. Tako je na izredni seji soglasno sklenil občinski svet, potem ko je uprava že pred časom sklenila ustanoviti italijanske in slovenske otroške jasli, a za to se nima potrebnih sredstev. Dežela je obljubila prispevek v višini 170 milijonov lir, trideset milijonov pa bo iz svojega proračuna prispevala občinska uprava.

Sklep za prošnjo na deželno upravo je bil,

kot receno, odobren soglasno, kar pomeni, da je z njim soglasala tudi opozicija. Navidez formalno opravilo pa je doživelo velike težave s strani občinske tajnice, ki je z nekaterimi čisto birokratskimi utemeljitvami dolgo osporavala sklepu za odobritev prošnje na Deželo. Občinska seja, ki bi v normalnih pogojih trajala nekaj minut, se je tako po nepotrebnem zavlekla, na koncu pa je, kljub negativnemu mnenju tajnice Renate Salin, prevladalo soglasje vseh svetovalskih skupin.

V nedeljo v Saležu svečanost pred nanovo urejenim spomenikom

V Saležu so domaćini s prostovoljnim delom poskrbeli za lepši videz spomenika padlim v narodnoosvobodilnem boju, ki je bil postavljen leta 1948. Obeležje so pocistili, obnovili so tlak, ki ga obkroža in okrog spomenika zgradili kamnit zid. Pred obnovljenim spomenikom bodo zato prihodnjo nedeljo ob 15. uri pripravili svečanost s peštrnim sporedom. Spregovorili bodo predsednik pripravljalnega odbora Rado Milic, zgoniska zupanja Tamara Blazina, predsednik pokrajinskega združenja VZPI-ANPI Arturo Calabria in podpredsednik deželnega sveta Furlanije Julijske krajine Milos Budin; nastopila bosta tudi proseska godba s Proseka in domaci pevski zbor Rdeca zvezda, ki ga vodi Rado Milic. Svečanost pa bo zaključila simbolična predaja oskrbe spomenika novim generacijam.

vim generacijam.

Pobuda za preureditev spomenika je pred časom pršla s strani domacega kulturnega društva Rdeca zvezda, ki letos slavi 50. obletnico delovanja. Ker jubilej sovпада s 50-letnico osvoboditve, je pršla do izraza zamisel o očiščenju in po-

pravilu domacega spomenika; društvo je o tem seznanilo vascane in akcija je takoj stekla; večkrat so se setali in izdelali nacrt; sodelovalo je tudi nekaj arhitektov, s pomočjo katerih so bile postavljene smernice za izvršitev nacrtu. Pri-spevke za stroške so

Salezani kar sami nabirali, z opravljenim delom pa so sedaj prav gotovo poplačani za trud, ki so ga v tem casu vložili za lepši videz vaskega spomenika padlim.

Na arhivskem posnetku spomenik v Saležu pred začetkom ureditvenih del.

ŽAL DRUŠTVENI PROSTORI ŠE VEDNO NISO NARED

Barkovljansko društvo kljub težavam na delu

Za novo sezono ima odbor veliko načrtov - PK Sirena jim dal na razpolago svoj sedež

Barkovljansko Kulturno društvo se vedno nima na razpolago svojih prostorov. Dela za obnovo dvorane in drugih prostorov so sicer na začetku dobro stekla; potem pa se je vse ustavilo pri dejstvu, da so se postopki za prejem denarne pomoči neke na deželi zaustavili in sedaj ne morejo z deli dalje.

Barkovljani pa ne bi bili to, kar so, če ne bi, kljub vsem težavam in oviram, nadaljevali z delom. Seveda se morajo zahvaliti Pomorskemu klubu Sirena, ki jim tacas daje na razpolago

svoje prostore.

In prav ob zavesti, da bodo tudi sedaj deležni te pomoči, so se člani odbora sestali na dveh sestankih in izdelali okvirni program delovanja društva v novi sezoni.

Tako bo društvo se v tem mesecu izvedlo ze tradicionalni praznik za tiste clane in prijatelje, ki so, ali bodo praznovali svojo 50. ali 60-letnico. Za slavljenice bo društvo pripravilo skupni izlet v Cedad, na Staro Goro in v Klodic, kjer jim bodo postregli s tipičnim benečanskim kosilom, popoldne pa jih

popeljali se na praznik gob in kostanja.

Za november pripravlja društvo svoj redni občni zbor, ki bi moral zajemati seznam dejavnosti od zadnjega zbora, pa tudi napotke in nacrtu za novo sezono.

To pa ne bosta edini prireditvi društva, ki namerava organizirati večer z diapozitivi, koncert harmonik, godalni koncert, predavanje o Barkovljah, Presernovo proslavo, izlet za clane in prijatelje, predstavitev kaksne nove slovenske knjige, ze tradicionalno razstavo in pokusnjo

kruha in domacega vina in se kabaretni večer.

Društveni odbor se je potrudil, da bi bilo društvo, kljub vsem težavam, cim bolj učinkovito in ustvarjalno in seveda s tem cim blizje svojim članom in prijateljem. S tem barkovljansko društvo racuna, da bo svoje clane se bolj povežalo na društveno dejavnost, da pa bo morda pritegnilo se nove prijatelje, ki bodo razumeli, da je treba nasim društvom se posebno v tem casu pomagati, jim stati ob strani in z njimi sodelovati.

Neva Lukeš

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo tržaskega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - PRA.E. d.d. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Tisk: EDIGRAF, Trst

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakciji: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533382, fax 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462
Ljubljana, DFM, Slovenska 54, tel. 061-1313121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajno naročninska služba
Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-535723 fax 0481-532958
Ekonomska propaganda: Publist SRL
Trst, Ul. Valdirivo 36 / I. nad. poštni predal 568
tel. 040-361888, fax 040-768697
Slovenija: ATELIER IM - Ljubljana
tel. 061-1262044, fax 061-224943

Cene oglasov
Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec, višina 28 mm) 100.000 LIT,
finančni in legalni 150.000 LIT, ob praznikih povisek 20%; mali oglasi
1000 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.500 LIT - 55 SIT
Naročnina za Italijo 430.000 LIT
Poštni tr. PRAE DZP st. 11943347
za Slovenijo: mesečna 1.710 SIT, plačljiva preko DISTRIEST,
Partizanska 75, Sezana, tel. 067-73373

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6. 12. 1948

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

POZIV SLOVENSKE UČITELJICE PRED NEDELJSKIMI ŠOLSKIMI VOLITVAMI

Za slovensko šolo, za naše otroke

Gesli v naslovu sta gesli kandidatnih list didaktičnega ravnateljstva pri Sv. Ivanu. Zakaj gesla, zakaj kandidatne liste? Volitve! V nedeljo, 29., in v ponedeljek, 30. oktobra, bodo volitve za obnovo solskih zbornih organov: področni sveti za vrte in osnovne sole, zavodski sveti za nižje in višje sole. Tokrat so za našo manjšino velikega pomena.

Slovensko solstvo in sploh manjšina preživlja hude case tako kot verjetno že dolgo ne. Odvzemajo nam pravice, zapirajo nam solske urade, klestijo nam državne in deželne prispevke in se bi lahko suhoparno nastevala. Zakaj? Zakaj tako močni in boleči udarci ravno na solstvo? Odgovor je enostaven: sola je temelj izobraževanju in rasti posameznika in torej naroda. Tako: italijanska država »mačehona« (izposodila sem si najbolj primeren vzdevek) je začela z novo politiko potiskanja manjšine v najbolj oster kot, iz katerega naj ne bi bilo izho-

da. Vendar izhod je: strnjeni, prepričani in enotni. Torej resitev je! Okrepiti moramo narodno zavest tam, kjer je ni več ali je oslABLJENA, strniti moramo vse naše vrste in biti enotni saj gre tokrat za obstoj celotne manjšine.

Ce bi sola ohromela oziroma ce bo ohromela, bo ohromel sport, kultura, gospodarstvo. Kje bomo iskali kosarkarje za združeno zamejsko ekipo? Kje bomo iskali prosvetarje, ki bi nam prirejali proslave in zborovske revije? Kje bomo iskali gospodarstvenike in menedžerje? Kje umetnike? Kje gledališke igralce? Po tej poti jih v bodočem tisoletju ne bo več. In se: komu bomo tiskali Galeb in Galebov dnevnik, pa Pastirček in Primorski dnevnik?

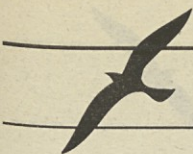
Nastopil je čas, da se prav vsi, ne samo solniki, vpraša-

mo, ce smo zares naredili vse za naše solstvo? Veliko vlakov smo zamudili, zadnjega ne smemo. In tu bom navedla besede, ki jih je na zborovanju SSS izrekel dr. Frane Skerlj: »... ne smemo poslušati, kar nam velevalo tam gor in kar nam ukazujejo tam dol...« Točno tako: manjšina naj se tokrat in enkrat za vselej združi v drugi Travnik in enoglasno, prepričano zakrici »Dovolj!« Vendar pazimo: nič ne smemo jokati čes, da nam Italija odvzema to in ono, da nam Matica ne daje dovolj podpore. Zreli smo in končno shodili po več kot 50 letih, da si s prepričano zavestjo in zadostnimi izkušnjami izberimo kar nam pripada predvsem kot ljudem in nato kot narodnostni skupnosti. Ne iscimo več alibijev. Ali nam ni dovolj izprical resnice Narodni dom?

tem nasa narodna skupnost podporo in nove moči za boj, v katerega moramo vsi, ki tu živimo in tu zelimo ostati.

V svojih več kot 20 letih dela na solskem in prosvetnem področju in kot ziva opazovalka nenehnega slovenskega življenja, ki zadnja leta strogo pada v brežno, zelim povedati, da moramo postati ponovno Martini Kacurji, a nič več Hlapci Jerneji. Omogočimo in zagotovimo nasim bodocim rodovom lepo, mirno življenje tako kot ga je imela generacija po vojni skoraj do danasnjih dni. Zagotoviti jim moramo bogato in cvetočo življenje, solstvo, gospodarstvo in Slovenstvo. Odpreti moramo našo bogato skrinjo zgodovine, iz katere lahko se crpamo ogromno energije.

Slovenska učiteljica
Mirjan Mikolj

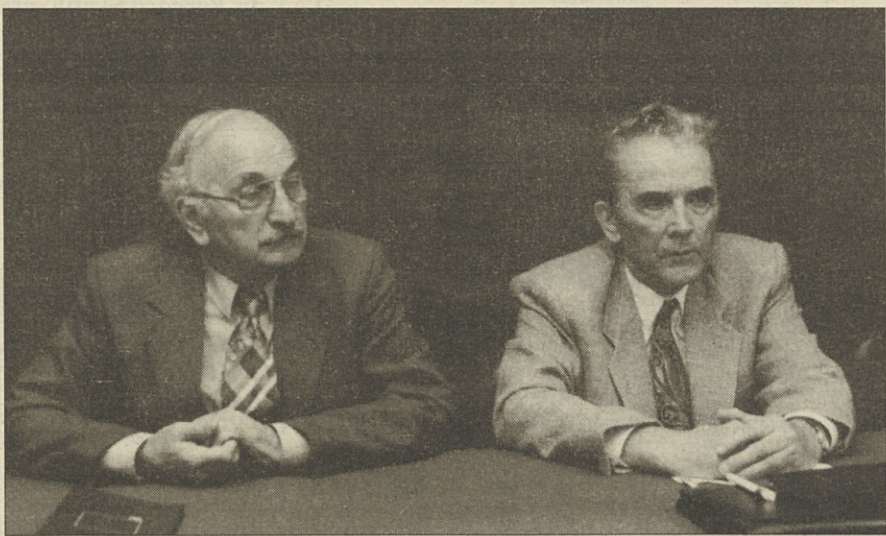
PREDSTAVITEV / V PETEK V PROSVETNEM DOMU NA OPČINAH

Monografija o zločinih okupatorjevih sodelavcev

Avtorja Silva Grgiča predstavil Fran Črnugelj - Zorko

Dogodki med 2. svetovno vojno na Slovenskem so se vedno v središču številnih zgodovinskih raziskav. Tako je zgodovinar Silvo Grgič, ki je po rodu iz Bazovice a ki živi in deluje v Ljubljani, letos spomladi objavil prvega izmed treh delov monografije pod naslovom »Zločini okupatorjevih sodelavcev«. Knjigo je izdala Dolenjska založba v sodelovanju z Društvom piscev zgodovine NOB in s Partizanskim knjižnim klubom.

Delo sta ta petek predstavila na pobudo Knjižnice Pinko Tomažič in tovariši v Prosvetnem domu na Opčinah sam avtor in predsednik Društva piscev NOB Fran Črnugelj-Zorko (na sliki, Foto KROMA). Gre za dokajšen raziskovalni podvig. V knjigi je namreč navedenih 2.484 zločinov

okupatorjevih sodelavcev na Slovenskem v letih 1942-45, pri čemer je zbranih več kot 1.400 imen žrtv. Knjiga objavlja tudi kakih 100 fotografij žrtv. Poleg tega so navedeni tudi podatki o storilcih teh zločinov, se

pravi o vaških strazah oziroma protikumunistični milici, kot so jih imenovali Italijani, o domobrancih in o slovenskih četnikih. Silvo Grgič je dejal, da je podatke za to knjigo začel zbirati se pred osamosvojitvijo Slovenije,

pristavil pa je, da so ga nadaljevanju dela spodbudila tudi revizionistična gledanja, ki so se razširila v zadnjih letih. Drugi del monografije bi moral iziti prihodnje leto in bo posvetil posebno pozornost Primorski.

JUTRI SREČANJE V FINŽGARJEVEM DOMU NA OPČINAH

Kako preživeti v družini

»Kako preživeti v današnji družini«: zamisel o skupnem razgovoru na to temo se je rodila v okviru openske duhovne skupine iz občutene potrebe po vsestranskem pristopu do problematike, ki opleta družinsko celico. Problematika, ki je vezana na podobo današnje družine, prestopa na družbeno področje, začutimo jo kot pedagog, vzgojitelj, stari in člani današnje družbe. Če nas frenetičen življenjski ritem in pospesen tehnološki vzpon vodita v individualizem, se kot protiutež rojeva potreba po zavestnejšem odkrivanju globljih vrednot, ki jih za krinko zunanosti slutimo.

Družino občutimo lahko tudi kot projekcijo konfliktualnosti znotraj nas samih ne glede na zu-

nanjo spolno pripadnost, marveč kot polarnost znotraj naše psihe.

Generacijsko se znajdemo na prelomu v novo tisočletje, napredek terja od nas spremembe. Potrošniški sistem nas uči, naj le odvrzemo in prekinemo s tem, kar imamo, saj obstaja vedno boljše. Večkrat odklanjamo prav to, česar se bojimo. Strah nas je preprosto, ker ne poznamo. Zato postane prvi korak na poti ozaveščanja prav ta, da se skušamo miselno in custveno odpreti ter problematiko kritizirati iz različnih vidikov, na poti zasledovanja rešitev.

Jutri ob 20. uri bo v Finžgarjevem domu na Opčinah večerno srečanje na temo »Kako preživeti v današnji družini«. Predavali

bodo prof. Joze Bajzek, prof. Bernard Stritih in dr. Miran Možina, ki se z omenjeno problematiko poklicno ukvarjajo. Profesor Bajzek je predavatelj sociologije religije na salezijanski papeški univerzi v Rimu, ki je znana po pedagoških vedah, sodeluje med drugim pri evropskih raziskavah na sociološkem inštitutu o vrednotah mladih.

Profesor Stritih je psiholog in poučuje na višji soli o socialnih vedah v okviru ljubljanske univerze skupaj z dr. Možino, ki deluje kot psihiater, kot odgovoren za kliniko v Vojniku na Stajerskem. Sledil bo skupen razgovor o dinamiki medsebojnih odnosov v družini.

Jasna Merku

FOTOGRAFIJA / NA POBUDO KROŽKA FOTO TRST 80

Zanimiva podoba preteklosti

Razstava v Gregorčičevi dvorani bo odprta do petka

Kot napovedano, je v teh dneh v Gregorčičevi dvorani na ogled razstava starih fotografij in razglednic o Trstu v preteklosti. Gre za priveden krožka Foto Trst 80, ki je s to razstavo pristopil k vsedravnici pobudi združenja FIAF - Italijanske federacije fotografskih krožkov. Pod skupnim naslovom Era l'Italia (Bila je Italija) se v teh dneh odvijajo podobne pobude po vsej Italiji, na vabilo vsedržavnega združenja se je odzvalo približno 180 sorodnih društev in skupin, razstave fotografij iz preteklosti pa se odvijajo v 150 italijanskih mestih.

Člani krožka Foto Trst 80 so v Gregorčičevi dvorani zbrali zanimivo podobo preteklosti našega mesta, v katerem se seveda zgodovinsko prepletata usodi predvsem dveh večjih narodnosti, kot sta italijanska in slo-

venska. Bila je Italija... v Trstu torej ni pogled nazaj v zgolj italijansko stvarnost, temveč tudi pričevanje o močni priklonosti slovenske družbe in kulture. Razstavo so člani Foto Trst 80 postavili z gradivom raznih zbirateljev, fotografov in arhivov. Na stenah nas v dvorani najprej sprejmejo rezglednice iz začetka stoletja, izposojene iz zasebnih zbirk Igorja Tute, Sergija Ote in Adriana Mosettija. Poleg Trsta in okolice je tu tudi droben pogled na Gorisko, vselej pa je prikaz naših kajev v začetku tega stoletja: razgledi na Trst, okoliške vasi, posamezne predele, zanimive reklamne razglednice (predvsem) slovenskih gostiln in podobnih obratov, skupinske fotografije slovenskih društev. Imena le-teh so nam včasih »nova«, saj neka-tera ne delujejo več, po-

doba njihovih članov, zbranih ob okroglih obletnicah, pa ostajajo kot pomembna priča iz živahne preteklosti.

Fotografije iz arhiva Odseka za zgodovino pri NSK prikazujejo se ostale razsežnosti življenja naše preteklosti, izpričujejo dogajanje predvsem v temnem predvojnem obdobju. Zgodovino zadnjega polstoletja pa seveda »beremo« v fotografijah Marija Magajne: razstavljeni izbor v prvi vrsti upodablja dogodke v prvih povojnih letih, od znamenitih fotografij osvoboditve Trsta do množičnih prvomajskih manifestacij, od vsakoletnega spominskega shoda na bazovski gmajni do podob iz mestne kronike poznejših let.

Razstava bo odprta do petka, 27. t.m., ogled pa je možen vsak delavnik od 9. do 18. ure.

(dam)

VČERAJ-DANES

Danes, NEDELJA,
22. oktobra 1995
MISIJSKA N.

Sonce vzide ob 6.30 in
zatone ob 17.08 - Dolzna
dneva 10.38 - Luna vzide
ob 4.19 in zatone ob 16.10.

Jutri, PONEDELJEK,
23. oktobra 1995
IVO

VREME VČERAJ OB 12.
URI: temperatura zraka
19,3 stopinje, zračni tlak
1018,2 mb narašča, veter
20,5 km na uro vzhodnik,
vlaga 53-odstotna, nebo jasno,
mnoje rahlo razgibano,
temperatura morja 19,6 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Simone
Pacher, Davide Purelli, Roberto Onofrio, Riccardo Campagnolo, Giulia Sofia Bait, Luca Veronese.

UMRLI SO: 57-letna Annamaria Bardi, 96-letna Francesca Mattuchina, 87-letna Marianna Cancellato, 48-letna Silva Pahor, 93-letna Lidia Paderni, 89-letni Francesco Dussi, 92-letna Lidia Nemenz, 94-letna Cristina Starec, 85-letna Angela Novel, 82-letna Bianca Gherdol, 82-letni Amos Scrazzolo.

LEKARNE

NEDELJA, 22. oktobra
1995
Lekarne odprte od 8.30
do 13.00

Ul. Roma 16, Trg Valmaura 11, Trg Garibaldi 5, Lungomare Venezia 3 (Milje).

NABREZINA (tel. 200466).

Lekarne odprte od 13.00
do 16.00

Ul. Roma 16 (364330), Trg Valmaura 11 (tel. 812308), Lungomare Venezia 3 - Milje (tel. 274998).

NABREZINA (tel. 200466) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 16.00
do 20.30

Ul. Roma 16, Trg Valmaura 11, Trg Garibaldi 5, Lungomare Venezia 3 (Milje).

NABREZINA (tel. 200466) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOCNA SLUŽBA

Lekarna odprta od 20.30 do 8.30
Trg Garibaldi 5 (tel. 368647).

Od PONEDELJKA, 23.
do NEDELJE, 29. oktobra
1995

Normalen urnik lekarn
od 8.30 do 13.00 in od
16.00 do 19.30

Lekarne odprte od 13.00
do 16.00

Largo Sonnino 4 (tel. 660438), Ul. Alpi Giulie 2 (tel. 828428), Mazzinijev drevored 1 - Milje (tel. 271124).

SESLJAN (tel. 414068) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30
do 20.30

Largo Sonnino 4, Ul. Alpi Giulie 2, Trg S. Giovanni 5, Mazzinijev drevored 1 (Milje).

SESLJAN (tel. 414068) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOCNA SLUŽBA

Lekarna odprta od 20.30 do 8.30
Trg S. Giovanni 5 (tel. 631304).

Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 - TELEVITA

Urad za informacije KZE-USL - tel. 573012.

Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. - tel. 573012.

Zdravstvena
dežurna služba

Nočna služba od 20. do 8. ure, tel. 118, predpraznična od 14. do 20. ure in

praznična od 8. do 20. ure.
Hitra pomoč tel. 118.
Telefonska centrala
KZE-USL: 399-1111.

PRIREDITVE

DRUŠTVO SLOVENSKIH UPOKOJENCEV v Trstu vabi jutri, 23. t. m., ob 20.30 v Peterlinovo dvorano v Donizettijevi ulici na srečanje z zgodovinarjem in raziskovalcem DARKOM DAROVCEM, ki bo govoril o "Nastajanju bodoče primorske univerze".

SKD TAROR - Općine - Prosvetni dom. Do jutri 23. t. m. razstavlja Bruno Cannella. Ogledi vsak delavnik med 16. in 20. uro ter ob prireditvah. Vabljeni!

SKD TAROR - Općine - Prosvetni dom. Vsak četrtek se ob 20. uri zbiramo ženske in dekleta krozka "OB PLETENJU SE KAJ..." "Pridite!"

DRUŠTVO SLOVENSKIH UPOKOJENCEV v Trstu prireja v sredo, 25. t. m., ob 16. uri v Gregorčičevi dvorani v Trstu, Ul. sv. Franciska 20 predavanje o NASTANKU SLOVENSKE TELEVIJIZIJE V TRSTU. Predaval bo režiser pri slovenskem radiu in TV v Trstu Igor Tuta. Vljudno vabljeni!

KD F. PRESEREN prireja v sredo, 25. t. m., ob 20.30 v gledališču v Boljuncu večer diapozitivov: PERU - DEZELA VISOKIH ANDOV. Gost večera Sonja Gregori.

FOTO TRST 80 vabi na ogled fotografske razstave o preteklosti Trsta v Gregorčičevi dvorani, vsak dan razen ob sobotah in nedeljah od 9. do 18. ure. Pobuda se uokvirja v vsedravnici pobudo "Bila je Italija" in je lahko zanimiva tudi za solsko mladino: po možnosti skupinski obisk javite na tel. st. 040/635626. Razstava bo odprta do petka, 27. t. m.

KD RDEČA ZVEZDA vabi na srečanje-razgovor s CIRILOM ZLOBCEM, BORISOM M. GOMBACEM in MILOSEM BUDINOM na temo "POGLED NA POLOŽAJ IN PERSPEKTIVE SLOVENCEV V NARODNO MESANEM PROSTORU", ki bo v soboto, 28. t. m., ob 20. uri v društvenih prostorih v Salezu.

KD ROVTE - KOLONKOVEC, Ul. Monte Sernio 27 vabi na SREČANJE v soboto, 28. t. m., ob 20. uri. Ob spremstvu Mariota Uršica (avtorja in režiserja) se bosta v veseljem razpoloženju srečala Miranda in Livio Bogatec. Pridite, ne vam bo žal!

OBVESTILA

MLADINSKI ODESK SPDT prireja danes, 22. t. m. 6. Zamejski orientirning (tekmovalstvo v orientaciji). Zbirališče ob 9. uri v Gro-padi. Prijave pri ZSSD, tel. st. 635627 ali pol ure pred startom. Informacije na tel. st. 55180.

SE DANES, 22. t. m. je v prostorih društvene gostilne v Ricmanjih na ogled likovna razstava Michele Ota in Sebastiana Froglije.

NOVOUSTANOVLJENI mešani zbor F. Venturini vabi na vajo v torek, 24. t. m., ob 20.30 v Kulturni center A.U. Miro pri Domju.

V TOREK, 24. t. m., ob 19. uri se bo vršil OBCNI ZBOR jusarjev v Prečniku v gostilni "Pri Dolores". Vabljeni!

DRUŠTVO KATOLISKIH PEDAGOGOV iz Slovenije bo predstavilo svoje delovanje na sloven-

SPREJEM OSMRTNIC

od ponedeljka do petka do 15. ure
PUBLIEST - Trst Ul. Valdinio 36
tel. 040-361888 - fax 040 - 768697

ob sobotah, nedeljah in praznikih
redakcija Primorskega dnevnika
Ul. Montecchi 6. - tel. 040-7796600

skem solskem podočju v soboto, 28. t. m., ob 16. uri na Ul. Donizetti 3. Vsi vljudno vabljeni se posebnost solniki, ki se zanimajo za stike s svojimi kolegi.

SKLAD MITJA CUK obvešča, da se vsak dan vršijo popoldanski dopolnilni pouk in individualne lekcije iz vseh predmetov na vseh solskih stopnjah. Informacije po tel. st. 212289 od ponedeljka do petka v dopoldanskem času.

SKLAD MITJA CUK obvešča, da je vsak torek na razpolago svetovalnica za vzgojo in razvoj. Informacije po tel. st. 212289 od ponedeljka do petka v dopoldanskem času.

BOOGIE-WOOGIE, sambo, merenge, pačanko ipd. bos mimogrede osvojil na tečaju latinskoamariskih plesov v KD S. Skamperle na Stadionu 1.maj od 4. novembra dalje. Po dve uri tedensko bo tečaj vodila ko-reografinja Mojca Horvat. Za informacije in vpis telefonirajte v večernih urah na st. 572595.

KLUB PRIJATELJSTVA in Vincencijeva konferenca vabita v sredo, 25. t.m., ob 16.00 v ul. Donizetti 3 - Trst na predvajanje filma o Sveti deželi.

SKLAD MITJA CUK obvešča, da je na sedzu Sklada dvakrat tedensko na razpolago logopedinja. Informacije dobite vsak dan dopoldne na tel. st. 040/212289, razen ob sobotah.

25.10.1975 25.10.1995

Venco Slavec

Minilo je že dvajset let, odkar te ni med nami, a v naših srcih si vedno živ.

Stana in Franka
ter vsi domači

Boljunec, 22.10.1995

ZAHVALA

Ob izgubi nase drage

Pine Gregorič
roj. Valečič

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali, darovalcem cvetja in vsem, ki so jo spremili na zadnjo pot. Posebna zahvala nečakinji Darji Pettiroso za vso pomoč, požrtvovalnost in razpoložljivost.

Sv. masa za pokojno bo v petek, 27. t. m., ob 18. uri v župni cerkvi sv. Marka v Trstu.

Družini Gregoric in
Glavina

Trst, Boljunec, 22.10.1995

ZAHVALA

Ganjeni ob tolikih izrazih sožalja, ki smo jih bili deležni ob izgubi nase drage

Ivanke Ceglar
vd. Grgič

se vsem iskreno zahvaljujemo.

Svojci

Bazovica, 22.10.1995
(Pogrebno podjetje Zimolo)

KINO

ARISTON - 16.00, 18.05, 20.10, 22.15 »Terra e libertà«, r. Ken Loach, i. Ian Hart, Rosana Pastor.

EXCELSIOR - 14.45, 17.15, 19.45, 22.15 »Apollo 13«, i. Tom Hanks.

EXCELSIOR AZZURRA - 15.45, 17.50, 19.55, 22.00 »L'età acerba«.

AMBASCIATORI - 15.30, 17.40, 19.55, 22.15 »Batman Forever«, i. Val Kilmer, Tommy Lee Jones, Jim Carrey.

NAZIONALE 1 - 16.00, 18.00, 20.10, 22.15 »Nove mesi - imprevisiti d'amore«, i. Hugh Grant, Robin Williams.

NAZIONALE 2 - 16.00, 18.00, 20.10, 22.15 »Mowgli - Il libro della giungla«, i. Jason Scott Lee.

NAZIONALE 3 - 16.15, 18.15, 20.15, 22.15 »Da morire«, i. Nicole Kidman, Matt Dillon.

NAZIONALE 4 - 16.15, 18.15, 20.15, 22.15 »Pecato che sia femmina«, i. Vicotria Abril.

MIGNON - 16.00 - 22.00 »Luana, di tutto di più«, prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 17.00, 19.30, 22.00 »I ponti di Madison County«, i. Clint Eastwood, Meryl Streep.

ALCIONE - 18.00, 20.00, 22.00 »L'uomo delle stelle«, r. Giuseppe Tornatore, i. Sergio Castellitto, Leo Gullotta, Tiziana Lodato.

LUMIERE - 17.50, 20.00, 22.15 »L'isola dell'ingiustizia«, i. Christian Slater, Kevin Bacon, Gary Oldman.

ŠOLSKE VESTI

DIDAKTICNO RAVNATELJSTVO SV. JAKOB obvešča, da Ljudska univerza prireja tečaj slovenscine za odrasle na O.S. Gregoric-Stepancic ter tecaja telovadbe za

DAROVE in PRISPEVKE

za objavo v časopisu sprejemajo v tajništvo Uredništva PD (tel. 7796600) in preko poverjenikov posameznih društev in ustanov.

Prispevke sprejema tudi urad KRUT - Trst - Ul. Cicerone 8 (prilicje) tel. 360072, s sledečim urnikom: 9.00-13.00 in 14.00-17.00 od ponedeljka do petka.

SLOVENSKO GOSPODARSKO ZDRUŽENJE

vabi člane na

OBČNI ZBOR
GOSTINSKE
SEKCIJE

ki bo jutri, v ponedeljek, 23. t.m., ob 16. uri v Restavraciji -Hotelu Pesek, na Pesku st. 38.

Ob statutarinih obveznostih bodo na dnevnem redu še izčrpane informacije o perecih obveznostih glede varnosti na delu, konkordatu in drugih davčnih novostih in pokojninski reformi.

odrasle na O.S. Sirok in Grbec. Rok vpisovanja zapade jutri, 23. t. m. Interesenti dobijo vse potrebne informacije na didaktičnem ravnanstvu v Ul. Frausin 12, tel. st. 773411.

ČESTITKE

Po Dolini se danes govori, da NERINA rojstni dan slavi. Koliko danes jih ima, to pa sama dobro zna. Tudi mi to vemo, a nobenemu ne povemo. Bodi zdrava in vesela klapa vsa ti danes prepeva.

SILVIO OZBIC v družbi Abrahamcev si dospel, zato se na mnoga zdrava in srečna leta ti želimo, da bi se zivel. Mama, brat in sestra z družinama.

Novopečenemu inženirju **WALTERJU PISCANCU** čestitajo in mu želijo obilo uspehov v nadaljnjem življenju sosolci iz liceja.

Dne 19. oktobra 1995 je doktoriral

Walter Piščanc

Novemu strojnemu inženirju iskreno čestitajo mama, oče, sestra Nadja z možem Dinom, nona in teta Giuliana z možem Viktorjem

V četrtek, 19. t. m. je postal inženir

Walter Piščanc

Ob lepem uspehu mu čestitajo družine Coslovich, Pruni, Ferluga, Marcuzzi, Novak in Giorgio Iacaza

AMATERSKI ODER
J. STOKA

vabi

na kabaretsko predstavo

VAJE V SLOGU

v izvedbi gledališke skupine SKD Tabor iz Opčin v režiji EDITE FRANCESKIN

dan, 22. t. m., ob 17.30 v Kulturnem domu na Proseku

MALI OGLASI
tel. 040-361888

PRODAM volvo station wagon 16 v, letnik november '88, 190.000 km, cena 12.900.000 lir. Tel. st. 211079 od 8. do 13. ure.

PRODAM jamaha F2R 600, letnik '91, 19.000 km v odličnem stanju. Tel. st. 228456 (Pavlo).

126 SSM, svetle barve, maj 1985, v odličnem stanju motor, gume in karoserija, prodam za 1.700.000 lir. Tel. st. 229121.

PRODAM hiso v Boljuncu, 120 kv. m z dvoriščem. Tel. st. 228390.

V SREDISCU mesta prodam prostor za avto po ugodni ceni. Tel. st. 762886 od 19. do 21. ure.

PRODAM po ugodni ceni smučarske čevlje st. 38, smuči Fisher in palčke. Tel. st. 417120.

SAMOJEDO mladice z rodovnikom "Kla's" prodam. Tel. st. 040/229213.

DRUŠTVENA GOSTILNA NA OPCINAH isče gostilničarja-upravitelja

Kam po bencin

Danes bodo na Trzaskem obratovalne naslednje c-palke:

AGIP
Largo Piave
Drevored Campi Elisi 59
Largo Sonnino 10
Trg Sansovino 6

MONTESHELL
Rotonda del Boschetto
Ul. Baiamonti 4
Riva N. Sauro 6/1
Miramarski drev. 233/1
Istrska ulica 212

ESSO
Largo Roiano 3/5
Općine (cesta 202 - krizice)
Ul. Giulia 2

IP
Riva O. Avgusta 2
Trg Libertà 3
Ul. F. Severo 2/7

ERG PETROLI
Ul. Piccardi 46

API
Ul. Baiamonti 48
TAMOIL
Ul. F. Severo 2/3

NOCNE CRPALKE (self service)
TAMOIL - Ul. F. Severo 2/3

ESSO - Trg Valmaura 4
AGIP - Istrska ulica
AGIP - Miramarski drev. 49

NA AVTOCESTAH (odprte 24 ur)
AGIP
Devin (sever)
Devin (jug)

SLOVENSKO
STALNO GLEDALIŠČE

Aishil

SEDMERICA PROTI TEBAM

V četrtek, 26. t. m., ob 16. uri ABONMA RED G,
v petek, 27. t. m., ob 20.30 ABONMA RED F.

Gostovanje Kd Spanski borci - Ljubljana

Miro Gavran

MOŽ MOJE ŽENE

komedija

V soboto, 28. t. m., ob 20.30,
v nedeljo, 29. t. m., ob 16. uri.

Izven abonmaja. ABONENTI lahko izkoristijo DODATNI KUPON!

vabi na

Koncert narodnozabavnega ansambla

ŠTAJERSKIH 7

Na sporedu se: humorist BORIS KOPITAR in krstni nastop novo ustanovljenega ZAMEJSKEGA KVINTETA

DANES, 22. OKTOBRA, OB 18. URI

v občinski telovadnici v REPNU Vstopnina 10.000 lir

SODELUJETA:

Gostilna - Pizzeria **GUSTIN**
ZGONIK - Tel. 229123

Rože **MIKI**
NABREZINA 104 - Tel. 200286

za vodenje gostilne. Tel. st. 212072 med 12. in 14. uro.

GENERICNEGA delavca kot vzdrževalca nujno isče hotel Palace. Ponudbe na naslov: C.so Italia 63, Gorica.

PEKARNA v Romjanu isče pridnega in postnega peka in slaščičarjavanja. Tel. na st. 777106.

NUJNO isčem ponovno odvetnika, ki mu je pri sr-

cu uveljavljanje slovenscine v civilnem postopku. Tel. st. (040) 228779.

ISCEM delo kot otroška varuska. Tel. st. 228803.

V SREDISCU Trsta isčem stanovanje. Tel. st. 630171 v večernih urah.

ISCEM knjigo "Letteratura e società III" za peti razred DTTZ Z.Zois. Tel. st. 213682.

COS P. TOMAZIC v Trebcah potrebuje fotokopirni stroj v dobrem

SDZP/04

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD
ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

prireja v sodelovanju z gostinsko sekcijo SDGZ

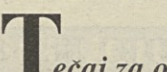
TEČAJ ZA NATAKARJA

(Strežba v jedilnici in baru)

trajanje 400 ur (120 ur delovna praksa)

Namenjen je zaposlenim v sektorju in brezposelnim

Vpisovanja in informacije v tajništvu
Zavoda v Trstu, ul. Ginnastica 72,
tel. 040/566360, do 27. oktobra

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD
ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJETečaj za operaterja za poslovna oz.
turistična srečanja in potovanja

(500 ur)

s finančno podporo Evropskega socialnega sklada

- namenjen brezposelnim s kvalifikacijo ali diplomu višje srednje šole
- obiskovanje tečaja brezplačno
- predvideno štipendiranje

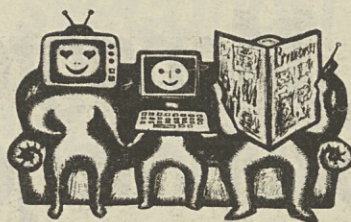
Vpisovanje in informacije najkasneje do 27. oktobra 1995
na sedežu Zavoda v Trstu, ul. Ginnastica 72, tel. 566360.

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD
ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

obvešča, da je se nekaj prostih mest za naslednje tečaje:

- otroška varuska - 60 ur
- trgovinske dejavnosti (priprava za vpis v REC) - 40 ur
- tehnike prodaje - 30 ur
- zunanja trgovina (za vmesne kadre v podjetju) - 50 ur
- angleščina za poslovno uporabo - 80 ur
- varnost in higijena na delu - 20 ur
- podjetniško usposabljanje - 40 ur
- marketing v zunanji trgovini - 20 ur
- upravljanje agriturističnega obrata - 40 ur
- degustacija vin in poroka vino-hrana - 40 ur
- biološko in integrirano kmetijstvo - 60 ur

Vpisovanje in informacije v tajništvu
Zavoda v Trstu, ul. Ginnastica 72,
tel. 040/566360.

VEČERNO SREČANJE NA TEMO
V ŽIVO O DANAŠNJI DRUŽINI

Večer bodo z uvodnimi posegi in z animacijo pogovora vodili:

sociolog dr. Joze Bajzek, psiholog
dr. Bernard Stritih, psihiater dr. Miran Mozina.

Finzgarjev dom, jutri, 23. oktobra ob 20. uri

SLOVENSKI DIJAŠKI DOM

Srečko Kosovel - Trst

organizira

Zimovanje v Kranjski gori
od 26.12.1995 do 2.1.1996.

Vpisovanje do 31. t.m. 1995

v Dijaškem domu,

Trst - Ul. Ginnastica 72, tel. 573141

stanju. Tel. v solskem urniku na st. 214300.

ETNOLSKA SKUPINA PRI NSK prosi lastnike starih voščilnic na božico oz. novoletno temo, da jih posodijo ob priliki razstave v decembru. Tel. st. 632663 ali pa v Ul. Petronio 4 pri odseku za zgodovino.

ODSTOPAM mesto za izlet z avtobusom in letalom v Pariz od 29.10. do 2.11. v organizaciji turističnega podjetja iz Ljubljane. Enkrana priloznost in cena! Tel. na st. 040/229203 okoli 13. in 19. ure.

V NABREZINI, v neposredni bližini občinske palače, zasebnik daje v najem 42 kv. m velik prilicni prostor, komaj prenovljen, svetel, z zagotovljenim parkirnim prostorom, za urad, ambulanto, obrtniške in trgovske dejavnosti. Za informacije poklicati na tel. st. 040/200740 v popoldanskem in večernih urah.

DAJEM v najem opremljeno sobo v dolini Glinscice (Boljunec 149) starejši osebi, ki bi zelela živeti pri družini in ne v domu za ostarele. Tel. st. 228193.

ODPRILI smo novo gostilno Pahor v Brestovici pri Komnu. Nudimo vam pestro izbiro domačih jedi, svež domac kruh z ocvirki, olivami in panceto.

OSMICA je v Dolini pri Mariu Jerzalu.

POHIŠTVO KORSIC - V soboto, 28. oktobra in v nedeljo, 29. oktobra vabimo vse na otvoritev prenovljene trgovine Pohistva Korsic. V soboto, 28. 10., ob 18. uri otvoritev fotografske razstave Ennia Demarin, nastop pevske skupine "Musica noster amor" in pozdravni "Na zdravje".

PRODAM mesalno mizo (mixer) MONTARBO mod. 783 - 24.4.2. po ugodni ceni. Tel. 417937 v večernih urah.

TRŽAŠKA KNJIGARNA
in SLOVENSKI KLUB

vabita v četrtek, 26. t.m., ob 20.30

v Gregorčičevo dvorano, ul.sv.Franciška, 20/II
na predstavitev knjige

Slovenija
podoba evropskega naroda

O avtorju Jozku Šavliju in njegovemu delu bo spregovoril prof. Janko Jez.

Loterija

21. oktobra 1995

BARI	88	90	7	31	8
CAGLIARI	79	58	57	4	33
FIRENCE	43	65	63	21	58
GENOVA	70	9	3	4	59
MILANO	8	9	3	73	81
NEAPELJ	51	15	1	18	36
PALERMO	87	56	29	84	38
RIM	4	13	76	68	74
TURIN	85	68	76	71	59
BENETKE	45	76	52	40	15

ENALOTTO

2 2 X 2 1 X 2 1 2 X 1 1

KVOTE

12 100.542.000.-
11 2.051.000.-
10 196.000.-

Pohišto

vabi na

OTVORITEV PRENOVLJENIH
RAZSTAVNIH PROSTOROV

in
ODPRTE FOTOGRAFSKE RAZSTAVE
ENNIA DEMARIN

v soboto, 28. oktobra, ob 18. uri

Sodeluje vokalna skupina "Musica noster amor".

V nedeljo, 29. oktobra,
bodo razstavnimi prostori odprti od 10. do 19. ure.

TRST - Ul. S. Cilino 38

Diamant za vedno.

Nas vprašaj,
s čim bi jo presenetil.

Dragulji

malalan

OPCINE - TRST - NARODNA UL. 28 - TEL. 040/211465

Od leta 1949 Vaša Draguljarna

DIMENSIONE DIAMANTE

Ob posebni obletnici
preseneti jo z diamantom njenih želja.

POKRAJINA / SLOVENSKI PREDSTAVNIKI PRI PREDSEDNICI

Rahlo pozitiven premik glede selitve sekcije ITI

Pokrajina bo poiskala dogovor z Občino in skrbnikom

Predsednica goriske Pokrajine Monica Marcolini je obljubila, da bo v kratkem sklicala srečanje, na katerega bo povabila predstavnike Obcine Gorica in solskega skrbništva, da bi skupaj poiskali pozitivno rešitev glede premestitve slovenske sekcije tehnične industrijskega zavoda ITI v solski center v Ul. Puccini. To je predsednica Marcolinijeva obljubila zastopnikom občinske konzulte za slovenska vprašanja, predsedniku Rudiju Pavšicu in podpredsedniku Damjanu Paulinu, ter predstavnikom Sindikata slovenske sole Marjanu Voncini in Liviu Semoliciu. Srečanja, ki je bilo v četrtek dopoldne na sedezu Pokrajine, sta se udeležila tudi pokrajinski odbornik za solstvo Nereo Tavagnutti in tajnica slovenske konzulte Marjeta Kraner.

Predstavnika pokrajinske uprave sta povedala, da se zapletijo okoli premestitve slovenske sekcije ITI nadaljujejo predvsem zaradi nesoglasja z občinsko upravo, s katero ima Pokrajina "odprte račune": Občina namreč terja od pokrajinske uprave placilo najemnin za sole, ki so v pristojnosti Pokrajine in so namescene v solskem centru. Slednjeje ga, sicer s crpanjem večine sredstev iz namenskega državnega prispevka, zidala Občina, ki ga tudi upravlja. Odbornik Tavagnutti je dodal, da pokrajinska uprava nima denarja (30-50 milijonov lir), ki je potreben za premestitev in

nastanitev slovenske sekcije ITI v solskem središču. Dodal je, da je vprašanje preselitve vezano tudi na finančni nesporazum, ki je nastal med Pokrajino in gorisko Občino glede slovenske sole Ziga Zois. Skratka, zaradi prerekanja in prenasanje krivde enega na drugega mora trpeti slovenska sekcija zavoda ITI.

Na srečanju so predstavniki konzulte in slovenskega sindikata poudarili, da je takšno stališče nesprejemljivo in da izgovori o nesporazumih med Pokrajino in Občino ne morejo biti razlog za večletno zavlačevanje s preselitvijo. Zahtevali so, naj pokrajinska uprava čimprej vzpostavi konkreten stik

z gorisko Občino in naj v teku nekaj mesecev obe krajevni upravi sporazumno poiščeta takšno rešitev, da bi že pred začetkom naslednjega solskega leta prišlo do preselitve slovenske sekcije ITI.

Kljub začetnemu obotavljanju in prenasanju odgovornosti na druge je predsednica Marcolinijeva sprejela predlog slovenskih predstavnikov in se obvezala, da bo sklicala sestanek zainteresiranih strani.

Srečanje je bilo tudi priložnost, da je stekla beseda o ustanovitvi pokrajinske konzulte za slovenska vprašanja. Ustanovitev tega predstavnika organa je izrecno predvidena v členu št. 93 statuta goriske Pokrajine,

vendar uprava te obveze se ni izpolnila. Predsednica Marcolinijeva je povedala, da se s tem vprašanjem, ki pa je še na startni točki, ukvarja dr. Salis, pokrajinski svetovalec Severne lige, ki je zadolžen za statutarne vprašanja. Z njim bo v kratkem stopil v stik predsednik občinske slovenske konzulte Pavšić, da bi preveril, ali je pri pokrajinski upravi res volja, da se ta organ tudi ustanovi in začne delovati.

Predstavniki Sindikata slovenske sole Marjan Voncina je izpostavil tudi vprašanje pomankanja tehnika na zavodu Ziga Zois, ki so ga, kot je poudaril odbornik Tavagnutti, resili prav v teh dneh.

SEJEM / MOTOR EXPO' RACING

Motorji bodo danes glavni protagonisti

Tekmovanja scooterjev in v kartingu - Prisoten bo svetovni prvak v motociklizmu Max Biaggi

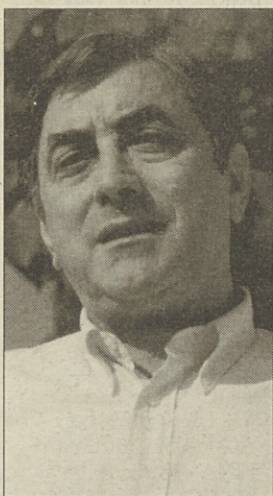
Svetovni prvak v motociklizmu (razred 250) Max Biaggi bo danes popoldne častni gost sejma Motor expo racing v Gorici. Današnji dan bo pretežno posvečen motorjem, saj bodo na vrsti dirke s scooterji (ob 11.30 in finale ob 16.30), vrstili se bodo akrobatski nastopi ekipe trialistov Sergia Canobbia, na ogled pa bodo tudi razni tekmovalni motorji. Sportni spored dopolnjujejo tekme v kartingu (10.30, 14.00 in finale ob 15.30), zabavo pa obeta nastop "Gabibba" ob 15. uri. Ob sportni ponudbi je zanimiva tudi serijska, saj razne firme predstavljajo zadnje avtomobilске novosti, s katerimi se goriski sejem uveljavlja kot izložba za vzhodnoevropske trge.

Binom "ženske in motorji" bo morda obrabljen, vendar še vedno privlači obiskovalce... (Fotostudio Reportage)

POKRAJINA / KRMINČAN ALBANO BIDASIO BO SKRBEL ZA KMETIJSTVO

Končno imenovan 6. odbornik

Novi odbornik Albano Bidasio degli Imberti

Ravnatelj vinogradniškega zaščitnega konzorcija "Collio" Albano Bidasio degli Imberti je novi pokrajinski odbornik za kmetijstvo, civilno zaščitno, politiko do konzorcijev in prostovoljno delo. Predsednica Monica Marcolini ga je imenovala v torek, vest pa javila v pokrajinskem svetu na seji naslednji večer. Bidasio je star 54-let, živi v Krmini, kjer je v preteklosti tudi vodil združeno klet, njegova žena pa je tajnica tamkajšnje sekcije Severne lige.

Z njegovim imenovanjem se je končno izpo-

polnila sestava pokrajinskega odbora, ki je bil že od pomladi okrnjen. Takrat sta ga zapustila odbornika Gualtiero Franco (postal je župan v Slovencu) in Aldo Scuor (prevzel je predsedstvo APT), predsednica pa je naknadno imenovala v odbor le Federica Razzinija (mladinska vprašanja, socialno skrbstvo in enakopravnost med spoloma).

Po imenovanju novega odbornika je prišlo do delne prerazporeditve resorjev v pokrajinskem odboru. Poleg že omenjenih pristojnosti odbornikov

Razzinija in Bidasia, je sedaj porazdelitev sledeča. Predsednica Marcolinijeva ohranja referat za splošne in pravne zadeve; podpredsednik Claudio Calligaris - finance, proračun, načrtovanje, premoženje, javna dela in okolje; odbornik Cesare Oblach - prevozi in obmejna politika; odbornik Paolo Petiziol - turizem in spektakel, ekonomske in proizvodne dejavnosti, kultura in muzeji; odbornik Nereo Tavagnutti - solstvo, sport, decentralizacija, lov in ribolov, osebje, znanstveni in kulturni pol.

PODGORA / 50 LET POROKE

Zlat jubilej Hvalovih

Jubilanta sta Marija Princi in Albin Hvala

Pred tednom dni sta v Podgori praznovala lep jubilej, zlati poroki, Marija Princi in Albin Hvala. Poročila sta se namreč pred petdesetimi leti, 14. oktobra 1945. Oba sta Podgorca, čeprav korenine njunih družin segajo drugam. Princicevi so doma v Brdih, medtem ko se je Albinov stari oče v Podgori priselil s Trnovega.

Zivljenje Marije in Albina sta zaznamovali dve svetovni vojni: Hvalove in stiri letne Albina je prva svetovna vojna pognala v begunstvo v Novo mesto, od koder so se vrnili se le leta 1919, Marijina družina pa je v istih letih tegobe begunstva doživljala v Skofji Loki. Albin se spominja, kako so si ob povratku streho nad glavno zgradili z vojaško barako, ki so jo prenesli s Kalvarije.

Vojaske rok je Albin (letnik 1911) odslužil

kot sofer oziroma mehanik pri posebni motorizirani enoti italijanske vojske. Bil je v Somaliji, med drugo svetovno vojno pa so ga z enoto poslali v južno Francijo, od koder so se v dneh pred dokončnim polomom Italije umaknili. Po srečnem naključju se je prebil domov, kjer se je v domačem kraju zaposlil kot mehanik. V podgorski tekstilni tovarni je delal vse do upokojitve, leta 1971. V tej tovarni je delala tudi žena. Od upokojitve sem se Albin najraje ukvarja z vrtom in vinogradom, vendar pa občasno, bolj zaradi navade, se zmeraj kot mehanik rad prikaže na pomoč prijateljem.

Številnim cestitkam svojcev, sorodnikov in prijateljev se ob pomembnem družinskem jubileju pridružuje tudi Primorski dnevnik. (V.K.)

POTEGAVŠČINA / NASEDEL JI JE TUDI ČASOPIS

Milijonar v Raštelu

Domiselna potegavščina je v minulih dneh povzročila precejšnje vznemirjenje v Raštelu, kjer naj bi se srečala na široko nasmehnili kupcu listka loterije "popraskaj in zmagaj" in ga obdarila z nič manj kot 100 milijoni lir dobitka. "Senzacionalno vest" je v četrtek objavil tudi krajevni italijanski dnevnik in jo dal natisniti celo na lepke pred prodajalnami časopisov, tako da je v Gorici postala dogodek dneva.

Kot smo lahko prebrali, je v torek upravitelj trafike v Raštelu zase odtrgal štiri loterijske listke. Dva je takoj izpraskal, toda brez uspeha, druga dva pa je dal stran, da bi tacas postregel odjemalcem. Med njimi sta bila tudi mlajša zenska in moski, ki je tudi sam trgovec v Raštelu. Odkupila sta prav ta dva listka in... glej kakšna sreča!... se čez nekaj minut zmagoslavno vrnila v trafiko: na enem od listkov so se pokazale tri crke A, trije asi, kar pomeni dobitek 100 milijonov. Upravitelja trafike bi skoraj pobralo, da mu je tolikšen dobiček ušel izpod rok. Sprijazniti se je moral s kruto resnico in se zadovoljiti z drobtinami: dogodek mu je prinesel kancek slave, stiri kolonski članek v časopisu in nekaj reklame za trafiko.

Ko smo poizvedovali o dogodku, pa smo odkrili, da je resnica nekoliko dru-

gačna. Kar piše v časopisu, je sicer res. Vse razen 100-milijonskega dobitka, seveda. V jestvinski trgovini tik ob trafiki se je namreč v torek nekdo prisrcno rezal zaradi uspele potegavščine. To je bil Silvano Semolić, "novi milijonar", ki si je skupaj s prijateljico izmislil potegavščino na račun sosedov iz trafike. Sam je ponaredil loterijski listek in nanj prilepil tretji as, ki ga na originalu ni bilo, da bi ga nato pokazal v trafiki. Kdor bi pozorno pregledal listek, bi takoj opazil ponaredek, toda sto milijonov lahko preslepi marsikoga...

»Slo je za res nedolžno salo«, nam je povedal Semolić, ki mu je zal, da se je sosed iz trafike sedaj uzalil. Potihem pa tudi uživa ob radovednosti ljudi in nevoscljivih pogledih marsikoga, saj je potegavščina z odmevom v tisku se bolj uspela, kot si je lahko mislil.

Na sliki: ponarejeni loterijski listek

NOVICE

Dijaški stavki v Gorici in Trzinu

Dijaki so tudi na Goriskem včeraj stavkali in demonstrirali proti jedrskim poskusom Francije in Kitajske. Taka manifestacija je bila v Trzinu ob številni udeležbi dijakov. V Gorici so dijaki prav tako stavkali, vendar z drugačno utemeljitvijo: protestirali so zaradi javnega financiranja zasebnih sol in zahtevali, naj se 4 milijarde lir, ki jih dežela troši v ta namen, dodelijo javni soli. Na slovenskih visjih solah je bila udeležba pri stavki različna: na zavodu Zois so stavkali skoraj vsi, na drugih pa približno polovica dijakov.

Razstava V. Malnija na gradu

V nekdanih zaporih na gradu bodo danes ob 11.30 odprli retrospektivno razstavo lani umrlega goriskega slikarja in grafika Virgilia Malnija. Razstavo prireja rajonski svet za Svetogorsko četrt in občinsko odborništvo za kulturo, pripravili pa so jo Walter Klainscek, Paolo Malni in Emanuela Uccello. Razstava je osredotočena na grafična dela, časovno pa zajema obdobje kakih petintrideset let (od 1953 do 1987), ko je bil Malni med najpomembnejšimi grafiki v naši deželi. Razstava bo na ogled do 12. novembra s sledečim urnikom: delavniki 9.30-12.30 in 14.00-17.00 (razen ob ponedeljkih), prazniki 10.30-12.30 in 14.00-18.00.

Betty Carter nocoj v Romansu

Združenje Acli iz Romansa ponuja drevi pravo glasbeno redkost. V tamkajšnjem avditoriju bo ob 21. uri nastopila Betty Carter, morda največja se ziveca pevka jazz glasbe. V stiri desetletni karieri je pela z vsemi slavnimi imeni jazza, največ pa je odnesla od sodelovanja s Charlijem Parkerjem v petdesetih letih. Betty Carter slovi po obvladovanju izvrstnih razsežnosti svojega čistega glasu. Izvajanje je izvrstno in, kot mnogi jazz glasbeniki, je na odru prav sarmantna osebnost. Večkrat izvoljena za najboljšo izvajalko s strani strokovnih revij je leta 1981 sodelovala tudi na Grammy nagrajevanju s ploščo The Audience with Betty Carter. Nocoj bo nastopila s triom mladih glasbenikov: Xavier Davis - klavir, Matt Hughes - kontrabas, Willie Terrill - bobni.

Težka nesreča v Krmini

V goriski bolnišnici so sprejeli na zdravljenje s pridržano prognozo 54-letno Marioroso Prato iz Bocna. Zenska se je včeraj ob 11.30 težko ponesrečila v Drev. Roma v Krmini. Točne okolščine nesreče, ki jih raziskujejo karabinjerji, se niso znane. Zensko so s helikopterjem prepeljali v bolnico, kjer so ji ugotovili hude poškodbe v prsnem košu in trebušni votlini. Sprejeli so jo v oddelku za oživljanje.

Smrt na nogometnem igrišču

V Marianu je včeraj okrog 15.30 47-letni avstrijski državljani Helmut Potish umrl med prijateljsko nogometno tekmo veteranov. Kar naenkrat se je igralec zgrudil na tla. Pokicali so helikopter službe 118, ob prihodu zdravnikov pa zanj ni bilo več pomoči. Po vsej verjetnosti je umrl zaradi infarkta.

ZSKD / PRIREDITVE OB 50-LETNICI DELOVANJA

Pričevanje o polstoletni kulturni ustvarjalnosti

Ob razstavi lepakov tudi izbor fotografij članov Skupine 75

V Gorici so v polnem teku prireditve ob zlatem jubileju, 50-letnici delovanja Zveze slovenskih kulturnih društev. V četrtek so tako v Kulturnem domu odprli razstavo Kultura skozi čas, na kateri so na ogled lepaki zveze in včlanjenih društev od leta 1945 pa do današnjih dni. Razstava ponuja zanimiv izrez iz bogatega delovanja vseh teh desetletij. Ob njenem odprtju je v imenu ZSKD pozdravila Alenka Florenin. Zatem je spregovoril se fotografski mojster in predsednik Foto kino zveze Slovenije Rafael Podobnik, ki je odprl drugo vporedno razstavo. Gre za izbor del 15 fotografov, članov fotokluba Skupina 75 ob 20-letnici delovanja tega krožka, ki v okviru ZSKD združuje slovenske goriske fotografe. Razstavi bosta na ogled do petka, 27. oktobra, ob delavnikih med 9. in 13. uro ter med prireditvami v Kulturnem domu.

Niz prireditev ob 50-letnici se je sinoči nadaljeval z nastopom folklorne skupine Stu ledi in nato srečanjem kulturnih delavcev, triptih slavnostnih prireditev pa bo v petek, 27. t.m., ob 20.30 v Kulturnem domu sklenila predstavitev trojezične informativne publikacije o delovanju ZSKD in včlanjenih društev. Na večeru bosta pela zbor Oton Zupancic iz Standreza in Skala iz Gabrij.

Na sliki (Fotostudio Reportage) z odprtja razstav ob 50-letnici ZSKD

PROSTA CONA / SKLEPI TRGOVINSKE ZBORNICE

Bencinski boni za leto 1996

Prvi del novega kontingenta bodo začeli deliti 2. januarja

Razširjeni odbor Goriske trgovinske zbornice je na svoji zadnji seji že sprejel prve formalne sklepe glede kontingentov goriva proste cone v prihodnjem letu. Tako je sprejel sklep, da bodo bencinske bone za prvo polletno obdobje začeli razdeljevati 2. januarja 1996, rok za prevzem pa bo zapadel 17. februarja. Bencinske bone za drugo polletje bodo delili od 20. maja do 13. julija. Veljavnost bencinskih bonov bo zapadla 31. decembra 1996.

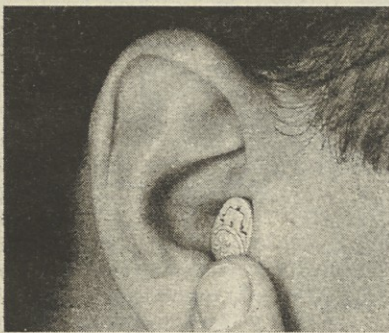
Trgovinska zbornica je določila, da v prihodnjem letu se ne bo nobenih sprememb v sistemu razdeljevanja. Bencinske bone bodo upravičenci lahko prevzeli v pisarni avtomobilskega kluba v Gorici ter v izpostavi omenjenega kluba v Krmini, Gradcu in uradih Pro loco v Ronkah, Trzinu, Starancu in Skocjanu. Boni bodo različne barve - v odnosu na vrednost namreč -, na njih pa bodo upodobljeni pristanišče v Trzinu, sedež Univerze v Gorici in palača De Bassa v Ul. Crispi, ki jo bodo preuredili v studentski dom. Gre za tri objekte, ki so se oz. se bodo v dobrih meri financirali iz takojšnje obremenitve prelevmana na

ceni bencina. Prelevman (146 lir na vsakem litru) se zbira v Goriskem skladu.

Razširjeni odbor Trgovinske zbornice je sprejel sklep o tisku bonov za leto 1996. Začetek pa je tudi razprava o možnosti, da bi v naslednjem obdobju namesto papirnatih bonov vsak avtomobilist - upravičenec prejel posebno magnetno kartico.

Pobuda v tem smislu je bila predstavljena že pred nekaj leti, a je običajna na mrtvi točki, ker bi bil prehod precej drag. Zdaj se z uvedbo magnetske kartice ukvarjajo v Trstu oziroma v Vidmu. Pri Goriskem trgovinskem zbornici so mnenja, da bi veljalo počakati, kako se bo stvar obnesla v praksi in koliko bo strošek.

NAGLUŠNOST

SLUŠNI
APARAT
PHILIPS

DELUJE AVTOMATIČNO BREZ STRANSKIH UČINKOV

SLUŠNI APARAT JE GLOBOKO V USESU PRIHRANI DO 30% ENERGIJE KAR POMENI DA NE POVZROČA ODMEVA, SUMOV TER SKROMNA PORABA BATERIJ.

BREZPLAČNA POJASNILA PRI

NOVI DIAGNOSTIČNI CENTER PHILIPS:
v Gorici, Ulica Marconi 3 - Tel. 0481/30030
urnik: torek, sredo in četrtek 9.00 - 12.30

v Trstu pri OTTICA DOLOMITI
Drevored XX Settembre 10 - Tel. 040/368275
vsako sredo 9.30 - 12.30

KINO

GORICA
VITTORIA 11.15
»Power rangers«. 16.00-18.00-20.00-22.00 »Da morire«. Rez. Gus Van Sant, igrata Nicole Kidman in Matt Dillon. Ozvočenje Dolby stereo.
CORSO 15.00-17.15-19.45-22.00 »Apollo 13«. Igrata Tom Hanks in Kevin Bacon.
TRZIC
COMUNALE 16.00-18.00-20.00-22.00 »Terra e libertà«. Rez. Ken Loach. I. Ian Hart in Rosana Pastor.

PRIREDITVE

SPD GORICA prireja 12. novembra martinovanje v lovski koči na Kremencah nad Rencami. Prijave na sedežu ob sredah od 11. do 12. ure in ob četrtkih od 19. do 20. ure. Ob zadostnem številu prijav bo zagotovljen prevoz s Travnika in nazaj. Število mest je omejeno!

DRUŠTVO SLOVENSKIH UPOKOJENCEV prireja 19. novembra večerjo ob martinovanju v gostišču Fogolar v Gallianu pri Cedadu. Vpisovanje ob sredah na sedežu in pri poverjenikih.

MARTINOVANJE bo 11. novembra v domu na Bukovju, v prireditvi KD Briski grič. Ob domači večerji in pijaci bo za razvedrilo poskrbel ansambel narodnozabavne glasbe. Število mest je omejeno. Prijave na sedežu društva od ponedeljka do petka od 20. do 21. ure.

KD OTON ZUPANCIC prireja 4. novembra v Kulturnem domu Andrej Budal v Standreza tradicionalno martinovanje. Vpisovanje pri Marti (tel. 21407).

RAZSTAVE

SKD KREMENJAK obvešča, da bo na društvenem sedežu v Jamljah (Prvomajska 20) razstava starega kmečkega orodja in fotografska razstava kraske arhitekture na ogled se danes, 22. oktobra, med 16. in 18. uro. Društvo prosi sole in druge skupine, ki si želijo ogledati razstavo, naj obisk najavijo na telefon 0481-40462.

ŠOLSKE VESTI

GLASBENA MATICA - GORICA prireja tečaj za JAZZ GLASBO. Vpisi in informacije na tajništvo sole v ul. della Croce 3, od ponedeljka do petka od 14. do 17. ure (tel. 531508).

OBVESTILA

SLOVENSKI DIJASKI DOM SIMON GORCIC sporoča, da bo v torek, 24. t.m., občni zbor. Prvi sklic bo ob 18. uri drugi pa ob 18.30.

SKD KREMENJAK iz Jamelj prireja plesne vaje za otroke in odrasle. Prijave se lahko pri Milki Pahor tel. 419993 ali pri odbornikih društva.

SGZ GORICA odpira svoje okence na sedežu Zadrugne kreditne banke v Doberdolu. Na razpolago je članom s tega območja in sicer ob sredah od 14. do 15.30.

SPD GORICA - SMUCARSKI ODSEK prireja od 27. oziroma 29. decembra do 2. januarja zimovanje (s silvestrsko večerjo) v Cerknem. Zaradi rezervacije hotela se prijave zaključijo 30. oktobra. Zimovanje je primerljivo tudi za cele družine. Namestitvev bo v hotelu Eta, smučanje pa na Crnem vrhu, uporaba bazena v hotelu. Prijave na sedežu društva (tel. 33029) ob sredah od 11. do 12. in četrtkih od 19. do 20. ure.

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV GORICA v sodelovanju s centrom Emil Komel prireja tečaj za pevovodje otroških in mladinskih zborov, ki ga bo vodil prof. Hilarij Lavrenčič. Tečaj je namenjen pevovodjem, lahko pa se ga udeležijo tudi učitelji glasbe in drugi interesi. Informacije na tajništvu centra E. Komel vsak dan od 8.30 do 12.30, tel. 532163. Prvo srečanje bo v četrtek, 26. t.m., ob 20. uri v Komorni dvorani Katoliškega doma.

ČRPALKE

Danes so na Goriskem dežurne naslednje bencinske črpalke:

GORICA
MONTESHELL - Ul. Trieste
IP - Ul. don Bosco
AGIP - Ul. Aquileia
FINA - Korzo Italia
TRZIC
MONTESHELL - Ul. Matteotti
ESSO - Ul. 1. Maggio
IP - Ul. Boito
FINA - Ul. Cosulich
KRMIN
MONTESHELL - na državni cesti stev. 56
GRADISČE
AGIP - na cesti proti Marjanu
RONKE
ERG - Ul. Aquileia
FOLJAN
AGIP - Ul. Redipuglia
ROMANS
API - Trg Candussi
FOSSALON
MONTESHELL - Fossalon

VČERAJ-DANES

Podatki iz matičnega urada goriske občine v tednu od 14. do 20. oktobra 1995.

RODILI SO SE: Leonardo Scrosoppi, Jakob Vitale, Valentina Bertoz, Giulia Piacente in Alessio Candotti.

UMRLI SO: 51-letni kmetovalec Orlando Mauri, 86-letni upokojenec Ermenegildo Castellan, 76-letni upokojenec Giovanni Visintin, 81-letni upokojenec Olivo Riccardi Bon, 88-letna upokojenka Maria Pizzul vd. De Filippo, 88-letna gospodinja Maria Korencig vd. Marega, 91-letna upokojenka Anna Missich vd. Pieri, 91-letna gospodinja Maria Visin, 84-letni upokojenec Sergio Bresan, 54-letna gospodinja Pia Grazia Barbieri por. Castelli, 81-letni upokojenec Luigi Purin, 40-letna uradnica Rosanna Assirelli por. Vintaloro, 89-letna gospodinja Federica Tschabitscher por. Martinis, 75-letna gospodinja Maria Quarantino.

OKLIČI: delavec Roberto Cum in uradnica Pina Petrachi, delavec Domenico Rohl in delavka Viviana Coren, delavec Mario Crascek in podjetnica Francesca Mattioli.

POROCILI SO SE: učitelj Alessandro Puzzi in vzgojiteljica Giancarla Scremin, delavec Paolo Selva in studentka Maria Bosio, orožnik Alexander Lechner in sobarica Miriam Kroll.

PRISPEVKI

Namesto cvetja na grob Angela Frandoliča darujeta družini Frandolič in Cernic 50 tisoč lir za Mladinski pevski zbor z Vrha, 50 tisoč lir za Društvo krvodajalcev v Sovodnjah, 50 tisoč lir za VZPI Vrha, 50 tisoč lir za KD Danica in 50 tisoč lir za Balinarski odsek z Vrha.

LEKARNE

DEZURNA LEKARNA V GORICI

AL MORO, Carduccijska ul. 40, tel. 530268.

DEZURNA LEKARNA V TRZICU

ALLA SALUTE, Ul. Cosulich 117, tel. 711315.

POGREBI

Jutri v Gorici: 10.30, Susmelj Sofia, vd. Bulfoni iz splosne bolnišnice na glavno pokopališče; 13.15, Francesco Trevisan iz splosne bolnišnice v Špeter ob Soci.

ZAHVALA

Ob izgubi našega draga

Angela Frandoliča

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so za nami sočustvovali ter vsem, ki so ga spremili na zadnji poti. Posebna zahvala g. župniku jerjalu ter mladinskemu pevskemu zboru z Vrha.

Zalujoci hci, sin vnuki z družinami

Vrh, 22 oktobra 1995

Petrolifera Goriziana

GORICA - Ulica Trivigiano, 41 - Tel. (0481) 20671

plinsko olje za ogrevanje

maziva

pogonska goriva

avtoprevozi s cisterno

...telefonirajte nam, da bo zima topla, pri nas sta prijaznost in resnost Vam na razpolago

PIAGGIO CENTER

A. M. Motori

Mattiroli Alessandro
ul. Duca D' Aosta 36 - GORICA
Tel. (0481) 533410 - Fax (0481) 536727
Zastopnik PIAGGIO in GILERA

RAZSTAVLJAMO NA
MOTOR EXPO RACING

SLOVENSKO
STALNO GLEDALIŠČE

Gostovanje Kd Spanski borci - Ljubljana

Miro Gavran
MOŽ MOJE ŽENE

komedija

V sredo, 25. t. m., ob 20.30,

v Kulturnem domu v Gorici

Izven abonmaja. ABONENTI lahko izkoristijo DODATNI KUPON!

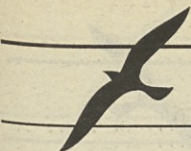
KULTURNO UMETNIŠKO DRUŠTVO SELCA

Zupnijska dvorana A. Gregorčič - Standrez,
danes, 22. t. m., ob 16. uri nastopa mladina iz Sele pri Skofji Loki
s spevoigro v treh dejanjih Vinka Vodopivca

KOVAČEV ŠTUDENT

REZIJA: Marjan Kokalj, vokalna skupina Bratovščina - izbor
narodnih in crnskih duhovnih pesmi, vodi: Andreja Mohoric
Prireja: Katoliški dom - Gorica in PD Standrez

Vokalna skupina Bratovščina bo pela tudi med sveto mašo v
Standrežu o 10.30. Vabljeni!

TRBIŽ / SEMINAR O DVOJEZIČNOSTI NA EVROPSKIH MEJAH

Za manjšino je jezik eden bistvenih elementov identitete

Po splošni oceni je bil seminar o večjezičnosti eden najboljših, kar so jih zadnje čase organizirali v Evropi

TRBIZ - Splosna ocena udeležencev dvodnevne- ga posveta o primeru Kanalske doline za obravnavanje večjezičnosti na evropskih mejah je, da gre nedvomno za enega boljših simpozijev o večjezičnosti v manjšinskih okoljih, kar so jih v zadnjih letih organizirali v Evropi sploh. Zasnova simpozija, ki se je začel z antropološkimi razmišljanji, prešel v fazo preučevanje daljne in so- dobne zgodovine ter se je koncal z jezikovnimi temi, je bila namreč zelo urejena, da je slusatelj lahko spremljal niz tematik in ob vsaki temi so bile v razpravi postavljene splošne znanstvene teze, ob njih pa je bila predstavljena krajevna specifi- ka. To seveda ne pome- ni, da je bilo vse, kar je bi- lo povedano na Trbizu, sprejeto kot dokončna te- za. Mnogo je bilo namreč

pravih izzivov, vse do tr- ditev, da je etnos nekaj zelo širokega, pri čemer je jezik sam lahko tudi zelo maginarnega pomena: te- za, ki jo je med drugim razvil videmski profesor Gusmani in ki se zdalec- ni pozela odobravanja udeležencev. Prepričanje, da je pri manjšinah prav jezik eden izmed bistve- nih elementov identitete, namreč prevladuje tudi v znanosti in ne samo med manjšinci samimi.

Simpozij se je tako iz- tekkel ob plodni diskusiji, ki jo je nekoliko utesnilo pomanjkanje časa, in z za- vestjo, da je samoopazo- vanje oziroma zrcaljenje neke manjšinske skupno- sti lahko nadvse koristno, se zlasti če v tem zrcaljenju ni »tabu tem,« kar velja tudi za trbiško srečanje. Razprava o »windischarstvu« z ob- sodbo tega pojava s strani uglednega koroskega go-

vornika bi se pred nekaj leti naletela na divje reak- cije koroskega dela občin- stva, kot bi bile divje tudi reakcije na ugotovitve o netočnosti podatkov ljud- skega štetja in o optantih v času pred drugo svetov- no vojno. Dejstvo, da je mogoče o tem stvarno raz- pravljati, kaže na veliko zrelost in na napredek v medetničnih odnosih na tem ozemlju.

Za povzetek ob koncu simpozija so organizatorji zadolžili senatorja Darka Bratino, ki je ugotovil, kako je prišlo na tem srečanju do interakcije med znanostjo in stvar- nostjo, pri čemer se mora znanost prilagajati »neu- bogljivo« stvarnosti, ki se stalno spreminja. Naloga znanosti torej ni, da samo opazuje in registrira, am- pak mora spremljati in ugotavljati premike živih teles, kot sta jezik in et- nos, nekakšna »živa

skorja globljih zaklad- nic.« Prav ta živa skorja pa jamci za življenjskost neke skupnosti.

Jezik, meni Bratina v odkriti polemiki z nekat- erimi predavatelji, je po- memben del identitete prostora in identitete po- sameznikov, ki v tem pro- storu prebivajo, je pa obe- nem tudi spremenljivka, ki je odvisna od prostora samega. Zato mora pro- stor zajamčiti opremo, da se ta spremenljivka raz- vija, ta oprema pa je zna- na in gre od sol do je- zikovnih pravic. Le če razpolaga s to opremo lahko pozameznik stalno dograjuje svojo jezikovno identiteto in krepi zavest - pa ne zaradi kakega na- cionalizma, ampak zaradi normalnega razvoja. Iden- titeta, ki je bila na tromeji vedno zelo pomembna, pa tudi zelo sporna tema, pa je, pravi Bratina, kot zdravje: kadar ga imas, ne ceniš njenega bogastva; kadar je nimas, cutiš, da ti nekaj manjka.

V obmejnih krajih je potreba po identiteti se bolj opazna; to je trbiški simpozij jasno nakazal. Ponudil pa je tudi gradi- vo za razmišljanje in za reševanje problemov. Dejstvu, da je do simpo- zija v teh krajih sploh lahko prišlo in da je bila mogoča odkrita razprava tudi o zelo kocljivih vprašanjih bi torej lahko kot drugi dosežek navedli prav bogastvo zbranega gradiva, ki ni samo sebi namen, ampak je osnova za nadaljnje preučevanje in predvsem za reševanje številnih odprtih vprašanj tega najbolj ogroženega dela sloven- ske manjšine v Italiji.

Bojan Brezigar

Sv. Višarje so eden simbolov Kanalske doline (Foto KROMA)

Posnetek z razprave na trbiškem simpoziju (Foto Pavšič)

BOGATO GRADIVO DVODNEVNEGA SEMINARJA NA TRBIŽU

Dve uvodni predavanji in šest referatov

TRBIZ - Dve uvodni predavanji in šest referatov o narodnostnih vprašanjih je bogato gradivo, ki ga je ta dvodnevni simpozij zbral kot pri- pomoček za nadaljnje preučevanje Kanalske doline in reševanje števil- nih medetničnih in jezikovnih vprašanj tega doslej tako emarginira- nega dela naselitvenega ozemlja slo- venske manjšine v Italiji. Okvirno stanje Kanalske doline je že v petek popoldne orisal profesor Vladimir Klemencić z ljubljanske univerze, znani poznavalec manjšinske proble- matike. Klemencić je svoj prikaz začel z orisom zgodovinskega stanja Slovencev v Kanalski dolini, ki jo je ocenil kot »za evropsko integracijo pomembno mednarodno tranzitno- prometno obmejno regijo.« Gre za prostor, ki je ob političnih spremem- bah zlasti v 20. stoletju in ob spre- minjanju državnih meja preurejal svojo gospodarsko podobo in funk- cijo prostora tako na lokalni kot tudi na mednarodni ravni. V povezavi s temi procesi se je, kot je poudaril Kle- mencić, spremenila tudi vloga slo- venskega življa kot tudi sicer narod- nostna sestava celotne doline. Kle- mencić je se posebej osvetlil vlogo in pomen slovenske manjšine v izo-

brazevalnem procesu ter zlasti pro- blematiko poimenovanja kanalskih Slovencev s pojmom Windischari, to je s problematiko asimilacijskih in identitetnih procesov. Ob koncu svojega referata pa je Klemencić spregovoril o mednarodnih pobudah in listinah v zvezi z zaščito manjšin.

Klemencićevemu referatu so sledi- li trije daljši diskusijski posegi. Prvi je spregovoril celovški zgodovinar An- dreas Moritsch, ki je orisal proces na- cionalne diferenciacije na področju Kanalske doline in tromeje do leta 1918. Moritsch je najprej pojasnil, da za regijo tromeje misli na Kanalsko dolino, Ziljsko dolino, Zgornjesavsko dolino in gornjo dolino Soče. Skozi stoletja je to ozemlje predstavljalo vi- soko komunikativno življenjsko sku- pnost in kot dokaz je Moritsch ome- nil podobnost slovenskega narečja, ki ga govorijo v teh dolinah. Sele v zadnji tretjini 19. stoletja se je tu začel proces nacionalne diferenciacije, ki je na današnji tromeji ustvaril Slovence in Nemce. V Kanalski in Ziljski dolini je ta proces potekal na škodo Sloven- cev, v Savski in Soški dolini pa v njihovo dobro, je omenil Moritsch. Razdelitev ozemlja po prvi svetovni vojni je grobo kršila narodnostno

načelo, hkrati pa so vse te doline po- stala skrajna periferija tedanjih nacio- nálnih držav, kar je pomenilo njeno marginalizacijo v vseh pogledih.

Profesor sodobne zgodovine na du- najski univerzi Karl Stulpharrer je na- to v bistvu nadaljeval tam, kjer je nje- gov predhodnik Moritsch končal. V svojem referatu je namreč obravnaval obdobje od leta 1918 do leta 1945. Do konca prve svetovne vojne je bila Ka- nalska dolina z izjemo Bele peči se- stavni del Koroske, v kateri so bili Slovenci izpostavljeni asimilaciji; po- litiko asimilacije je podpirala tudi deželna oblast. S saintgermainsko po- godbo je to ozemlje pripadlo Italiji, predvsem zaradi vojaško strateskih razlogov. Tako se je spremenila tudi sestava prebivalstva, najprej zaradi pritoka italijanskega uradništva, ka- sneje pa s fasistično nacionalistično in asimilacijsko politiko.

Zbliževanje med Hitlerjem in Mus- solinijem je se poslabšalo stanje prebi- valstva, ki je moralo izbirati med op- cijo za Nemčijo in se izseliti, ali med Italijo. Mnogo se jih je odločilo za Nemčijo in se jih je izselilo, predvsem na Korosko. Italijanska kapitulacija in nemška zasedba doline leta 1943 je spet spremenila stanje v dolini za leto

dni, po koncu druge svetovne vojne pa je bila potrjena prejšnja meja.

Geograf innsbruske univerze Ernst Steinecke pa je zgodovinska pregleda dopolnil s sociogeografskega vidika. Analiziral je predvsem razlike med Kanalsko dolino in drugimi dolinami istega območja ter iz analize sklepal, da je Kanalska dolina po strukturi prebivalstva bistveno drugačna od so- sednjih furlanskih dolin. Spregovoril pa je tudi o mešanih zakonih, ki, po njegovi oceni, pospešujejo dezintegra- cijo slovenskega in nemškega življa.

Tako se je končal prvi sklop refera- tov, ki so bili v glavnem namenjeni orisu Kanalske doline, njene zgodovine in njenih geografskih značilnosti. Včeraj dopoldne pa je bil govor predvsem o jeziku. To temo je uvedla Albina Nečak Lük s poglobljenim re- feratom o medetničnih odnosih v so- ciolingvistični perspektivi, v katerem je analizirala vzroke in okoliscine procesov sirjenja, ohranjanja oziroma opuščanja jezika, ter njihovo poveza- vo z dinamiko medskupinskih stikov. Ti procesi so običajno dvosmerni in opuščanje jezika ene (običajno manjšinske) skupnosti pomeni tudi utrjevanje jezika druge skupnosti. Proces opušcanja jezika so značilni

zlasti za etnije, ki živijo v neuravno- teženem družbenem položaju, prav v zadnjem času pa je mogoče govoriti o revitalizaciji manjšinskih jezikov.

Genezo večjezičnosti v Kanalski dolini je nato predstavil profesor Ro- berto Gusmani z videmske univerze. Predstavitev je podkrepil z izsledki raziskav, ki jih je vodil sam v okviru centra za večjezičnost na videmski univerzi. Socioantropolog Robert Gary Minnich je nato, izhajajoč iz pri- mera Kanalske doline, razvil raz- mišljanje o spreminjanju identitete na večjezični meji. Kanalski dolini, to- čneje njenemu jeziku, pa je bil na- menjen zadnji referat, v katerem je Irena Sumi spregovorila o sloven- skem knjižnem jeziku v Kanalski do- lini. Predstavila je podatke o pouku slovenscine v zadnjih sedmih letih ter razmerja med narečno obliko in knjižno slovenscino. Orisala je po- ložaj obeh variant v vsakodnevem življenju doline ter nakazala odgovo- re na vprašanja, ki so stalnica v tovrst- nih etničnih studijah: vprašanje izgu- be dialektalnega jezika, medgeneracij- ski prenos narečja, vloga knjižnega je- zika in jezikovna asimilacija z vsemi socialnimi posledicami.

B.Br.

BOSNA IN HERCEGOVINA

Življenje na sarajevski tržnici smrti

SARAJEVO (Reuter) - Po poročilih ZN naj bi bilo včeraj na področju severozahodne Bosne mirno. Napredek na poti h koncu tri in pol leta trajajoce morije predstavljata predvsem izmenjava ujetnikov ter ponovno odprtje sarajevske tržnice.

Včeraj je med bosansko vlado in bosanskimi Srbi prišlo do izmenjave 20 ujetnikov, med njimi sta tudi dva turska novinarja, ki so ju Srbi 7. oktobra zajeli na nadzorni točki v bližini Sarajeva ter trije predstavniki človekoljubnih organizacij. Potem, ko je policija odpravila prepoved javnega zbiranja ljudi, je včeraj po dolgem času zopet postalo živahno na sarajevski tržnici Markale. Ko je bilo februarja leta 1994 v napadu na tržnico ubitih 68 in ranjenih 200 ljudi so ZN postavili zahtevo po umiku vse težke oborožitve v razdalji 20 kilometrov od Sarajeva. Junija letos so oblasti zaradi strahu pred bombnimi napadi zaprle tržnico, vendar se je trgovanje nadaljevalo vse do avgusta, ko je srbska granata ubila 37 in ranila 85 ljudi. Letalski napadi zveze Nato, ki so sledili srbskemu obstreljevanju tržnice, so precej zmanjšali srbsko vojaško moč na tem področju, pripomogli pa so tudi k sedanjemu premirju in mirovnim pogajanjem, ki naj bi se 31. oktobra začela v Združenih državah.

Eden glavnih proble-

mov, ki se je pojavil v mirovnem procesu, je nasprotovanje ruskega predsednika Jelcina, da bi ruske sile, ki bodo vključene v okvir mednarodnih sil, delovale pod poveljstvom zveze Nato. Nemski obrambni minister Volker Rühle meni, da o vprašanju poveljevanja ni dileme, ker le to pripada zvezi Nato, vendar pa Rühle predlaga, da bi ustanovili nek skupni forum izven Nata, v katerem bi razpravljali o političnih in vojaških vprašanjih, ki zadevajo mirovne sile.

Nemski zunanji minister Klaus Kinkel je v intervjuju za beograjsko Naso borbo dejal, da podpis mirovnega sporazuma ne bo kar avtomatično odpravil gospodarskega embarga ZN zoper samozvano ZRJ. Odprava embarga bo po Kinklovih besedah odvisna se od Milosevičevega priznanja Hrvaske in Bosne, od zagotovil o spoštovanju človekovih pravic ter izpolnjevanja določil mirovnega sporazuma.

Nizozemski casnik NRC Handelsblad je včeraj poročal, da so nizozemski vojniki v okviru enot ZN v Srebrenici zaradi srbskih groženj na tisoče muslimanskih moških, sposobnih za boj, prepustili Srbom. Do poročila je prišlo ravno v času, ko naj bi nizozemske oblasti čez nekaj dni objavile končne izsledke preiskav v zvezi z obtožbami na rova svojih enot, ki so 11. julija zapustile enklavo Srebrenica.

Turško novinarko Muniro Acim so po vrnitvi iz srbskega ujetništva pričakali sorodniki (AP)

BEOGRAD (AFP) - Navdušeno vzklikanje tisocev somisljenikov je v petek pozdravilo razvpitega ruskega politika Vladimirja Zirinovskega, ki je na povabilo Vojislava Seslje prišel na obisk v Beograd. Zirinovskega in Sesljo je najprej sprejel patriarh Pavle, potem pa sta strankarska voditelja prizgala svečo

padlim ruskim in srbskim borcem za svobodo. Med vzkliki beograjskih množic »Zivela Rusija« in »Zivela Srbija« sta se podala se do sedeza Srbske radikalne stranke, kjer je Zirinovski Beogražanom zagotovil, da sta »Srbija in Rusija v boju proti zahodni Evropi in Natu na isti strani barikad«.

HRVAŠKA PO EKSPLOZIJU NA REKI

Odgovornost za napad prevzela Gama Islamija

ZAGREB (Reuter) - Egiptovska skrajna skupina Gama Islamija je prevzela odgovornost za včerajšnji bombni atentat na policijsko postajo v Reki, kjer je ena oseba umrla, devetindvajset pa jih je bilo ranjenih.

V sporočilu, poslanem neki svetovni tiskovni agenciji v Kairu, je skupina napad označila kot poskus pritiska, da bi hrvaske oblasti izpuštile njenega tiskovnega predstavnika Kvasema, ki naj bi ga hrvaska policija zaprla 12. septembra, ko je potoval prek hrvškega ozemlja v Bosno in Hercegovino. V sporočilu skupine je med drugim zapisano, da »bodo kjerkoli napadali hrvaske interese, dokler hrvaske oblasti ne bodo izpuštile Kvasema in se javno opravičile«. Kvasema bi lahko hrvaske oblasti izročile Egiptu, kjer je bil v odsotnosti obsojen na smrt. Zaprli naj bi ga zaradi domnevnega kršenja hrvškega zakona o začasnem bivanju. Hrvaske oblasti so zanikale, da bi se Kvasem nahajal na hrvškem ozemlju. V skladu z uradnim sporočilom, naj bi ozemlje Hrvaske zapustil med 14. in

18. septembrom.

Tiskovni predstavnik hrvškega notranjega ministrstva je izrazil dvom o verodostojnosti sporočila egiptovske skupine: »Nismo prepričani, da je bilo to delo muslimanskih skrajnežev. Kar nekaj časa bo minilo, da bomo povsem gotovi, kaj se je dejansko zgodilo.« Hrvaska policija se bolj nagiba k temu, da je bil atentat delo tihoapcev z drogo ali pa začetek uredniševanja srbskih groženj o terorističnih napadih na cilje na Hrvaskem.

Petkov atentat v delu Hrvaske, ki mu je vsaj do zdaj vojna vihra prizanesla, je pretresel hrvasko javnost. Do eksplozije je prišlo samo nekaj sekund potem, ko je avtomobil z italijansko registracijo prebil varnostno zaporo okoli tamkajšnje policijske postaje. Oboroženo krilo egiptovske skrajne skupine Gama Islamiya je do zdaj svoje oborožene akcije izvajala predvsem znotraj Egipta, kjer se bori za vzpostavitev islamske države. Junija tega leta naj bi bila skupina vmešana v poskus uboja egiptovskega predsednika Mubaraka v Etiopiji.

NOVI UKREPI HRVAŠKE VLADE

S stotinami policistov nad nezaželjene begunce

ZAGREB - Približno 30 tisoč beguncev iz Velike Kladuse, nastanjenih na osvobojenem ozemlju v Kuplensku oziroma v bližini ceste, ki povezuje Karlovac z Veliko Kladuso, so hrvaski vladi že dva meseca trn v peti. Ker so vsi dosedanja poskusi, da bi te begunce iz Bosne, ki so sicer pristasi Fikreta Abdića, napotili nazaj na svoje domove, neuspešni, se je hrvaska vlada odločila za posebno metodo.

Nedavno se je več sto hrvaskih policistov podalo v begunski kamp s ciljem, da bi uvedli red. Sporočili so, da bodo skupaj s predstavniki Turcije, Hrvaske in Bosne in Hercegovine ustanovili tako imenovane misije dobre volje, ki bodo kot združene policijske sile poskrbele za njihovo varno vrnitev v Veliko Kladuso. Predsedniki treh držav - Demirel, Tudman in Izetbegović - so namreč o tem sprejeli poseben sporazum.

Hrvaska je taksne »ostre« ukrepe proti nezaželenim beguncem, ki poleg vsega že dalj časa motijo tudi prijateljske odnose z bosansko vlado, opravičila s tem, da želijo preprečiti humanitarno katastrofo v begunskem taborišču, saj je zima že pred vrati, življenjski pogoji v barakah, sotorih in prikolicah pa so že zdaj

izredno slabi. V akcijah, v katerih bodo imeli glavno besedo policisti in posebne enote Ministrstva za notranje zadeve, namerava razorožiti približno 500 beguncev iz Velike Kladuse, ki imajo orožje se od takrat, ko so se borili za avtonomijo Zahodne Bosne. Z njim zdaj onemogočajo vrnitev v Veliko Kladuso tudi tistim, ki si to želijo.

Tako se blizoko odločilni dnevi tudi za skoraj že pozabljene begunce iz Velike Kladuse, za katere ni njihov vodja Fikret Abdić na pogovorih v Zagrebu dosegel nobene rešitve. Sam se je iz luksuznega zagrebskega hotela Palace preselil v svojo villo v Opatiju, ki jo ima se iz časa, ko je bil direktor Agrokomerca. Hitra rešitev za Bosno in Hercegovino bi najverjetneje pomagala tudi beguncem iz Velike Kladuse, ki so avgusta pobegnili pred ofenzivo Izetbegovičevega petega korpusa. Hkrati bi se tudi Hrvaska otrsala obtožb, da nasilno usmerja begunce nazaj na svoje domove, kar je v nasprotju z zenevskimi konvencijami. Zaenkrat so Hrvati svojo silo usmerili na oborožene begunce z obrazložitvijo, da tisti, ki niso predali orožja, nimajo begunskega statusa, pri čemer imajo vso podporo vlade Alije Izetbegovića.

Gordana Gojak

ZVEZNA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA

Vse poti vodijo v Haag

VIKTOR JEDNAK / AIM

Živijo državljani Srbije in Crne gore v za-blodah ali v Zvezni republiki Jugoslaviji? Vprašanje ni samo retorično, saj je stopnja neobvesčenosti povprečnega Jugoslavana zastrašujoče visoka, izvira pa iz sociološko potrjene potebe verjeti politikom. Politiki, ki so jim na stečaj odprta vrata vseh množicnih medijev v tem delu Evrope, pa se niso niti toliko potrudili, da bi svojim državljanom razložili, kaksne so lahko posledice, če se oblasti ne bodo odzvale zahtevam haškega sodišča.

Glavni tožilec haškega sodišča Richard Goldstone zatrjuje, da raziskave vojnih zločinov in njihovih storilcev ne bodo klonile pred politiko in zakulisnimi diplomatskimi igricami. Morebitna amnestija Radovana Karadžića in Radka Mladića, ki sta na seznamu obtoženih (pri čemer je vztrajala Rusija kot pri pogoju za ustavitev vojne v Bosni), bi bila, po mnenju Goldstonea, le kratkovidna poteza, ki ne bi omogočila trajnega mira. Pravica je pogoj za trajni mir, pravi Goldstone, in preveč je bilo žrtve, da bi lahko mir na tem ozemlju vzpostavili pod vodstvom Karadžića in Mladića.

Nikakršnih skrivnosti ni o tem, kaj bo sledilo, če se Srbija in Crna gora ne bosta odzvali nalogom haškega sodišča. V primeru, da bodo sankcije ukinjene, bodo zaradi zavrzanja sodelovanja z mednarodnim sodiščem ponovno uvedene, če pa bodo ekonomske sankcije se v polni veljavi, lahko VS ZN uvede še nove in se odloči o tem, ali uporabi silo. Ukrepi, ki jih predvideva sedmo poglavje ustanovne listine ZN, omogoča vojaško intervencijo. Tako je grožnja s celo vojaško intervencijo v skladu s pravili, ki jih je sprejel svet.

Nekatere države v svetu, tudi BiH, so svoje zakone uskladile s predpisi mednarodnega sodišča v Haagu. ZRJ taksnega zakona ni sprejela, v javnem življenju pa vztraja pri odredbah zakona o kazenskem postopku in ustavi, ki ne predvidevata izročanja državljanov drugim državam. V tem primeru gre le za druge enakopravne suverenitete, kar pomeni države, ne pa mednarodne skupnosti. Hrvaski zakoni so v tem pogledu zelo podobni jugoslovanskim. Politiki v Jugoslaviji vztrajajo pri odredbah, ki jih mednarodno pravo ne priznava. V zvezi s tem pa je širša javnost neobvesčena, saj ne ve, da v statutu mednarodnega sodišča med drugim piše, da bodo njegove odredbe obveljale ne glede na notranjo zakonodajo države. Niti jugoslovanski zakoni niti ustava torej ne morejo zaščititi vojnih zločincev, če jih želi kaznovati mednarodno sodišče. Pravzaprav se Jugoslavija lahko upre in zaščiti posameznike, sledijo pa lahko posledice, ki zadevajo vse državljane.

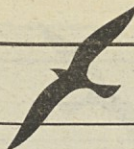
Lani je 63. generalna skupščina Interpol sprejela resolucijo, s katero se je obvezala, da bo po svojih močeh pomagala haškemu sodišču. Kaj to pomeni, razlaga jugoslovanski pravnik dr. Vasiljević: »Interpol bo vzpostavil sistem tiralic, zasledovanja obtoženih, hitrih intervencij in aretacij. To, da se Karadžić in Mladić v vlogi obtoženih ne počutita najbolje, dokazuje tudi, da sta se na sestanku Milosevića in Holbrooka pojavila nenapovedana. To pa ni zmedlo ameriskega poslanika, ki je po telefonu takoj obvestil Goldstonea, ta pa predsednika haškega sodišča Antonija Kaseze, ki je nemudoma poslal pismo Miloseviću, da je dolzan aretirati Karadžića in Mladića. Kaseze je Miloseviću odkrito pove-

dal, da je zaskrbljen, ker sta se obtoženca, za drževala na območju ZRJ in da bo o vsakem naslednjem neupostevanju naloga za aretacijo obvestil VS, čemur bodo seveda sledile resolucije.

Odnos srbskih oblasti do haškega sodišča se je gibal vse od popolnega neupostevanja do rahlega popuščanja oziroma celo sodelovanja. Delegacija Zveznega ministrstva za zunanje zadeve je v Haagu skušala doseči nekakšen sporazum, toda stalni predsednik sodišča je ostalo neomajano - zahteval je popolno sodelovanje v skladu s statutom. Izvršitev odločitve, da bo v juliju Beograd obiskal oficir haškega sodišča za zveze z Jugoslavijo Bugarin Mihajlov, so preperele oblasti, ki mu niso izdale vize.

Dr. Ognjen Pribičević, sodelavec instituta za družbene vede v Beogradu, ki je preživel šest mesecev v ZDA, zelo nazorno razlaga razliko v misljenju med jugoslovanskimi in ameriskimi državljani: »Poklican sem bil na predavanje o vojni v Jugoslaviji in politični situaciji v Srbiji. Profesorji Princetona, kjer se solajo elitni kadri za zunanjo politiko, so me spraševali, ali bo Srbija izročila obtožene Haagu. Razložil sem jim, da je v Srbiji to predvsem politično vprašanje, saj ne gre le za zločince, temveč tudi za pomembne politične figure, kot sta Seselj in Karadžić. Profesorji so na predavanje prisli s polnimi torbami papirjev in seznamov vojnih zločincev iz Srbije. Teško jim je bilo razložiti, da sta pravo in oblast pri nas v povsem drugačnem odnosu kot na zahodu, da je v Srbiji oblast nad pravom.«

Celoten proces gre, kot kaže, prek trupel, po poti brez razpotij. Na koncu te ceste je Haag, ki se mu ne da izogniti.

NOVICE

Pokol v Šrilanki

COLOMBO (Reuters) - Šrilanski tamilski tigri so včeraj z namenom, da bi zaustavili vladno ofenzivo na severu, zanetili silovit spopad v glavnem mestu, v katerem so zivljenje izgubili trije civilisti. V vaseh, ki ležijo na meji med ozemljem pod nadzorom vladnih sil in ozemljem v rokah upornikov, pa so slednji ubili 66 nedolžnih vasčanov, med katerimi je bilo veliko žensk in otrok. V zvezi s petkovim napadom na skladišče goriva je bilo aretiranih nekaj pripadnikov tamilskega gibanja, ognja, ki sta ga zanetili eksploziji, pa se vedno niso uspeli pogasiti.

Odkrili krivca za atentat v Saudovi Arabiji

DUBAI (Reuters) - Oblasti naj bi že odkrile krivca za bombni napad, ki je v petek zvečer pretresel Saudovo Arabijo, ko je bomba, odvržena v mosejo na jugozahodu države, pri molitvi ubila šest, ranila pa več kot sto vernikov. Zaenkrat so oblasti povedale le, da je storilec doma iz kraja, kjer se je napad zgodil, njegovega imena pa se niso objavile. Poznavalci trdijo, da je slo po vsej verjetnosti za osebno masčevanje, dodajajo pa, da je to v Saudovi Arabiji prvi napad na mosejo po zasedbi velike moseje v Meki s strani muslimanskih skrajnežev leta 1979.

Incident pri Toulousu

TOULOUSE (Reuters) - Neznani napadalci so včeraj v bližini Toulousa na jugu Francije zazgali več cistern z gorivom. Ob eksploziji je bila poškodovana visoko napetostna napeljava. Napad ni zahteval žrtv, povzročil pa je izpad električne energije v francoskem mestecu Verfeil pri Montaubanu. Ogenj so pogasili, policija, ki ne ve, ali je imelo dejanje politično ozadje, pa isče storilce.

Ševardnadze obsoja Rusijo

TBILISI (Reuters) - Gruzijski voditelj Edvard Sevardnadze je včeraj ostro obsodil Rusijo, ker Gruziji ni izročila domnevne organizatorja atentata, iz katerega je Sevardnadze komaj odnesel celo kožo. Nekdanjega gruzijskega sefa varnostne službe Georgadzeja, ki je pobegnil v Rusijo kmalu po atentatu, ruske oblasti niso uspeli ujeti, čeprav je nekajkrat nastopal celo na televiziji, kjer je zanikal povezavo s poskusom umora predsednika. Sevardnadze je zaradi prihajajočih volitev in skrbi svojih varnostnikov odpovedal obisk v ZDA. Na volitvah za predsednika bo Sevardnadzejev nasprotnik namrec Georgadzejev oče Pantemelon, ki naj bi imel tesne stike z ruskimi »reakcionarnimi silami«. Sevardnadze pravi, da omenjeni dogodki vendarle ne bodo ogrozili odnosov med Rusijo in Gruzijo, ki se v zadnjih dveh letih izboljšujejo.

S prodajo pum je nekdo dobro zaslužil

JOHANNESBURG (Reuters) - Južnoafriški urad za težje gošpodarske prestopke raziskuje lanskoletno prodajo 12 helikopterjev tipa Puma Romuniji. Zadnja revizija je namrec zbudila sume o določenih nepravilnostih glede provizije, izplačane neimenovanemu posredniku. Oblasti se niso potrdile trditve lokalnega časopisja, da je omenjena provizija znašala kar 3.8 milijona ameriških dolarjev.

Zair prosi Galija za pomoč

NEW YORK (Reuters) - Zairski predsednik Mobutu Sese Seko je pozval generalnega sekretarja ZN Boutrosa Boutrosa Galija, naj pomaga njegovi državi s cimpresno razrešitvijo krize, ki jo je povročil val ruandskih beguncev. Hkrati je zaprosil ZN za pomoč pri izvedbi volitev, ki so napovedane za leto 1997. Zair je v avgustu izgnal 15 tisoč ruandskih in burundskih beguncev in zagrozil, da bo začel z novimi izgoni, če begunci do konca decembra prostovoljno ne zapustijo države.

KITAJSKA OSTALA PRED VRATI WTO

Peking noče pozabiti na »preteklost«

WASHINGTON (Reuters) - Stiri največje trgovinske sile na svetu so se enoglasno sporazumele o tem, da Kitajska ne izpolnjuje pogojev za vstop v Svetovno trgovinsko organizacijo (WTO). Ameriški trgovinski predstavnik Mickey Kantor je včeraj sporočil, da Združene države, Evropska unija, Japonska in Kanada menijo, da se bo morala Kitajska zelo potruditi, če zeli postati polnopravna članica WTO.

Odločitev je prišla ravno v trenutku, ko so v Pekingu veliko pričakovali od srečanja med ameriškim predsednikom Clintonom in njegovim kitajskim kolegom Jiangom Zeminom, ki se bosta sela v torek. Na drugi strani je Washington zaradi nedavnih ostrih Jiangovih izjav prepričan, da srečanje ne bo popravilo precej nacetih vezi med velesilama, ki so postale močan dejavnik nestabilnosti. Eden izmed ameriških diplomatov je priznal, da so tudi ZN od Američanov zahtevali, naj pozabijo na spore iz preteklosti in se osredotočijo na današnjo vlogo Kitajske v svetu.

»Preteklost« je efmezi-mem za Clintonovo odločitev, da odobri vizum tajvanskemu predsedniku Lee Teng-huiju, ki je Združene države obiskal junija.

Clintonova poteza je povsem ohladila kitajsko-ameriške odnose, saj se Peking boji, da so ZDA postale naklonjene zamisli o neodvisnem Tajvanu in se odločile za politiko »zadrževanja« Kitajske. Clinton se je za odobritev vizuma odločil pod pritiskom kongresa, vendar

mnogi menijo, da je krivda za nastalo razburjenje predvsem njegova. Ocitalo mu, da Pekinga s svojo odločitvijo ni seznanil pravočasno. Američani so upali, da bo incident kmalu utonil v pozabo, saj je Bela hiša skoraj štiri mesece skušala prepričati Kitajsko, da ne bo prišlo do nobenih sprememb v politiki do azijskega velikana. Hkrati je Clintonova administracija zagotovila, da v bližnji prihodnosti ne bo odobrila novih obiskov tajvanskih voditeljev. Američani bi najraje videli, da bi se pogovori preusmerili na teme, kot so človekove pravice in prodaja kitajskega orožja. Clinton bo na srečanju z Jiangom tudi zahteval, naj se Kitajska pridruži jedrskim silam, ki so se zavezale k popolni prepovedi izvajanja jedrskih poskusov. Vendar pa je Jiang v nedavnih intervjujih poudaril, da je sporni vizum se vedno prva stvar, o kateri se zeli pogovarjati. Ameriško politiko do Tajvana je ob neki priložnosti celo imenoval kot »zmeden in arogantno«.

Ali bo vizum tudi v resnici glavna tema pogovorov, zaenkrat se ni jasno. Ameriški državni sekretar in kitajski zunanji minister se je prejšnji mesec na primer nisti niti dotaknila. Američani so prepričani, da je vizum postal gorivo za kitajske notranje spopade. »V kitajskem vodstvu so sile, ki si želijo izboljšati odnose z nami,« je izjavil neki ameriški diplomat, »vendar pa so tako na zunanjem kot na notranjepolitičnem področju očitni znaki notranjih bojev za oblast.

Več kot 80 tisoč Japoncev je zahtevalo, naj ZDA prenehajo gojiti okupacijsko miselnost (AP)

PROTIAMERIŠKE DEMONSTRACIJE NA JAPONSKI OKINAWI

»Jenkiji, pojdite domov!«

Povod za proteste je bilo posilstvo mladoletnice, ki so ga zakrivil marinci

GINOWAN (Reuters) - Včeraj se je na doslej največjih demonstracijah proti ameriskim oporiščem na japonskem otoku Okinawa zbralo več kot 80 tisoč Japoncev. Demonstranti so vzklikali gesla kot »Jenkiji, pojdite domov« in obtožili ZDA, da se vedno gojijo okupacijsko miselnost.

Nedavni dogodek, ko so trije ameriški vojaki posilili 12-letno deklico, je zanetil množično nezadovoljstvo tamkajšnjih prebivalcev, saj je na Okinawi glavno oporišče ameriške vojske na japonskem. Manjša skupina demonstrantov, ki nasprotuje Clintonovem obisku, je poskusila zažgati ameriško zastavo, medtem ko jih je več sto vrlo v ameriško oporišče, od koder so jih Američani kmalu pregnali. Protest, ki so

ga organizirali ravno v času, ko napetost med dvema največjima gospodarstvoma na svetu zaradi trgovinskih nesporazumov strmo narasča, se je po dveh urah koncal brez incidentov.

Američani, ki so v drugi svetovni vojni zasedli Okinawo, so ta otok Japonski vrnili sele leta 1972. Na otoku so obdržali oporišče, ki jim je služilo kot odskočna deska za vojskovanje proti Vietnamu in Koreji. Trenutno se na oto-

ku nahaja 24 tisoč ameriških vojakov, kar je dobra polovica vseh ameriških vojakov na Japonskem. Po posilstvu deklice četrtega septembra je trajalo kar nekaj tednov, preden je ameriška vojska predala tri obtožene vojake otoski policiji. Sodni proces se bo začel sedmega novembra. Demonstranti so na protestu zahtevali, da se ameriška in japonska vlada deklici opravičita in povrne škodo, poostrita vojaško disciplino, razveljavita zakonske privilegije ameriških vojakov in zmanjšata število vojakov na otoku. Nenavadno pa je, da se protesta niso udeležili lastniki zemljišč, na katerih so oporišča.

PETDESET LET ORGANIZACIJE ZDRUŽENIH NARODOV

Dodobra okrnjen seznam slavnostnih povablencev

NEW YORK (Reuters) - Praznovanja petdesete obletnice

obstoja Organizacije združenih narodov, ki se začena danes v New Yorku, se ne bodo udeležili vsi svetovni voditelji, številni med njimi pa so svoj obisk odpovedali takorekoč v zadnji minuti.

Egiptovski predsednik Hosni Mubarak je opravičilo poslal v petek, italijanski predsednik Scalfaro ima doma preveč političnih pblemov, gruzijski voditelj Sevardnadze se v primeru odhoda boji uporniških izgrediv, predsednik Konga Lissouba pa je svoj obisk odpovedal tik pred zdajci, saj si njegova vlada financno ne more privoščiti potovanja v Združene države.

Skrbno pripravljeno praznovanje se bo uradno začelo danes. Vseh 185 članic in tiste države, ki imajo status opazovalke (Svica, Vatikan, Palestinska osvobodilna organizacija), so prejele povabilo, da se praznovanja udeležijo njihovih kralji, predsedniki držav, predsedniki vlad ali pa druge ugledne politične osebnosti.

Nemški kancler Helmut Kohl se kljub temu, da Nemčija zahteva stalni sedež v Varnostnem svetu, nikoli ni imel namena udeležiti praznovanja, zato bo Bonn predstavljal zunanji minister Klaus Kinkel. Izjema je ZR Jugosla-

vija, ki je ni na seznamu povabljenih, čeprav je ena od naslednic nekdanje Jugoslavije, ki je bila leta 1945 med ustanoviteljicami Svetovne organizacije. Beograjski viri sporočajo, da so sicer povabilo prejeli, vendar so ga kasneje zaradi izključitve Jugoslavije iz Generalne skupščine razveljavili.

Na ogorčenje Američanov pa je svoj prihod napovedal tudi kubanski predsednik Fidel Castro. Bill Clinton in zupan New Yorka Giuliani sta ga namrec zbrisala z vseh seznamov povablencev na večerje in koncerte. Kljub temu pa je kubansko predstavništvo v ZN prejelo več kot 200 povabil od raznih poslovezev, solnikov in privatnih skupin. Kubanski predstavniki ze ne stejejo več, koliko novinarskih ekip si jih zeli intervjuvati.

Irak, Libija, Iran in Severna Koreja pa zaradi slabih odnosov z ameriško vlado ali pa zato, ker so njihove države pod sankcijami Združenih narodov, nikoli niso imeli namena poslati na praznovanje svojih predstavnikov. Se več pa je takih držav, ki jih bodo danes na proslavi predstavljali le zunanji ministri. Tisti, ki so svoj obisk odpovedali v zadnjem trenutku, so to storili zaradi varnostnih razlogov ali pa zato, ker bi njihov odhod utegnil sprožiti politične nemire doma.

Birokracija zavira učinkovitost

ZENEVA - Ne le republikanski ameriški kongresniki, tudi vecina zaposlenih v raznih agencijah in uradih Združenih narodov meni, da je Svetovna organizacija preveč birokratska ustanova. Nedavno objavljeni rezultati ankete, na katero so odgovarjali zaposleni v ZN, so namrec pokazali, da se kar tri petine vprašanih strinja s kritiko ameriških desno usmerjenih kongresnikov Jessema Helmsoma in Newta Gingricha, katerih napadi so zagrenili slavnosti ob 50. obletnici ustanovitve ZN.

Največje kritike je deležna politika zaposlovanja in napredovanje uslužbencev, saj dva od treh vprašanih menita, da je dodelitev pomembnejšega položaja odvisna predvsem od prijateljskih zvez. Le slabi trije odstotki menijo, da so ZN učinkovita organizacija.

»Zaposluje strokovnjake, ne tirane in neustrezne ljudi,« je predlagal neki uslužbenec, nekdo pa je zapisal: »Nehajte sanjariti!« Avtorji dela Zaposleni v organizacijah ZN po svetu pa poudarjajo, da bi se kljub vsemu tri četrtine ze zaposlenih ponovno javilo na razpis za delo v ZN. »To dokazuje,

da imajo pozitivno mnenje o organizaciji,« je poudaril Jean Michel Jakobowicz, ekonomist ZN, odgovoren za usklajevanje studije.

Poročilo je nastalo na pobudo zaposlenih v Zenevi, ki so zeleli zvedeti, zakaj so se njihovi sodelavci odločili za delo v ZN in kakšno mnenje imajo o organizaciji in svojih nadrejenih. Na vprašanja je odgovorilo 4252 zaposlenih, tudi v uradih ZN zunaj Zeneve, polovica vprašanih je bilo zensk, prav toliko jih v organizacijah ZN dela ze deset ali več let. Rezultati ankete so tudi pokazali, da se je večina odločila za službovanje v ZN iz prepričanja, da bodo opravljali zanimivo delo ali pa le iz idealističnih razlogov. Manj kot četrtina je videla možnost za začetek kariere, le 12, 4 odstotka pa je privlacial zaslužek. Na vprašanje, zakaj se vedno delajo pri ZN, jih je skoraj polovica odgovorila, da je delo zanimivo, le 25 odstotkov je zanesenjakov (prej 42), četrtina pa je na prvo mesto postavila zaslužek. Dobrih 64 odstotkov jih meni, da je zelo pomembna »univerzalnost« nalog ZN, četrtina pravi, da ima svetovna organizacija pomembno vlogo pri

demokratizaciji odnosov v svetu, le 2, 9 odstotka pa jih je prepričanih v njeno učinkovitost.

Kar 62 odstotkov jih meni, da je birokracija najbolj šibka točka ZN, skoraj vsak tretji je prepričan, da imajo svetovne velesile v organizaciji previlik vpliv. Največje kritike je deležna zaposlovalna politika, saj veliko delovnih mest zasedajo nesposobni ljudje, ki so prisli do položaja le zaradi »zemljepisne« razdelitve služb. Kar 70 odstotkov vprašanih je mnenja, da »zaposlovanje ni v skladu z določili ustanovne listine ZN«. Večina jih predlaga ostrejšo pogoje za sprejem na delo, zato naj bi vsi proslilci reševali psiholoske teste. Sedanji pogoji za zaposlovanje se zdijo nekaterim naravnost smešni.

Na vprašanje, kaj menijo o nadaljevanju raziskav o delovanju ZN, so nekateri odgovorili; da so le »nepotrebno trošenje papirja«. Veliko jih je prepričanih, da določeno število ljudi jemlje svoje delo neresno. »ZN ne sme biti ladja z več palubami, na kateri bi se nekateri le sončili, drugi pa delali,« je slikovito odgovorila neka uslužbenka.

Philippe Naughton / Reuter

PARIŠKO SREČANJE CHIRAC-JELCIN

Francija razume ruske pomisleke o širitvi Nata

Chirac je za varnostni sistem, ki bi ustrezal vsem v Evropi

PARIZ (Reuter, dpa) - Ruski predsednik Boris Jelcin in francoski predsednik Jacques Chirac sta na včerajšnjem srečanju uskladila svoje poglede na temeljna vprašanja evropske varnostne politike ter sodelovanje ruskih vojakov v mirovni operaciji na ozemlju Bosne in Hercegovine.

Chirac je na novinarski konferenci po sestanku poudaril pomen ruskih pomislekov glede širitve Severnoatlantske zveze na vzhod Evrope in se zavzel za sklenitev sporazuma med Rusijo, EU ter ZDA, s katerim bi postavili temelje za sistem, ki bi bil sprejemljiv za vsakogar in bi vsakemu zagotavljal varnost. Jelcin je opozoril, da niso vse zahodne države podobnega mnenja, zato namerava to vprašanje izpostaviti tudi na srečanju z ameriškim predsednikom Clintonom v New Yorku. Ruski predsednik je se povedal, da bo kmalu oblikovana posebna francosko-ruska komisija, ki naj bi razpravljala o varnostnih vprašanjih strateške prihodnosti Evrope.

Boris Jelcin se naprej zavrača možnost, da bi Rusom v Bosni poveljevala Severnoatlantska zveza. »Seveda bodo ruski vojaki sodelovali v operaciji, vendar ne pod Natovim poveljstvom,« je bil odločen ruski predsednik. »Ruske enote bodo imele svoje poveljstvo, vsekakor

pa se bodo usklajevale z ostalimi enotami, da bo operacija lahko nemoteno tekla.« Jelcin je sicer izrazil upanje, da se bo na pogovorih z voditelji zahodnih držav v prihodnjih dneh v New Yorku izoblikoval kompromis o spornem Natovem poveljevanju ruskim enotam v bosansko-hercegovski mirovni operaciji. Chirac se zavzema, da bi Rusi v okviru operacije prevzeli »skrb« nad določenim območjem BiH in je podprl zamisel o koordinaciji

med ruskim in Natovim poveljstvom.

Francoski in ruski predsednik sta se strinjala, da bi k mirovnemu procesu na ozemlju nekdanje Jugoslavije veliko pripomoglo srečanje predsednikov Bosne in Hercegovine, Hrvaske ter Srbije, do katerega naj bi prislo se pred koncem oktobra v Moskvi. Srečanje naj bi »prebilo led« pred pogovori o sklenitvi mirovnega sporazuma, ki se začnejo 31. oktobra v ZDA. Pariz se tudi zavzema, da bi po sklenitvi sporazuma v začetku prihodnjega leta v Moskvi pripravili konferenco o ravnotežju moči na Balkanu.

Kot poroča ruska tiskovna agencija Itar-Tass, se je Jelcin s Chiracom pogovarjal tudi o francoskih jedrskih poskusih v Tihem oceanu, pri tem pa naj bi sogovornika našla kompromis, »ki Francije ne postavlja v napacno luc,« je izjavil ruski voditelj.

»Ko se bo Boris Jelcin vracal v Moskvo, bo nedvomno imel v lepšem spominu francoski dvorec Rambouillet kot stekleno palačo Združenih narodov. Pogovori z Clintonom bodo namreč napornejši, kot so bili tisti s Chiracom, saj je ameriški predsednik trdno odločen, da bo razširil zvezo Nato na vzhod Evrope. Moskva, ki temu odločno nasprotuje, v Chiracu sicer ni našla pravega zaveznika, nedvomno pa se francoski predsednik zaveda moči in dejanskega pomena Rusije na svetovni sahodnici, medtem ko jo v nekaterih zahodnih prestolnicah obravnavajo kot nepomembno regionalno silo.« **France-Soir, Pariz**

SEVERNOATLANTSKA ZVEZA PO Odstopu WILLYA CLAESA

Brez »glave« v kritičnem trenutku

BRUSELJ - Odstop Willija Claesa z mesta generalnega sekretarja zveze Nato se je zgodil v najbolj kritičnem trenutku, sredi zaključne faze enega največjih izzivov v vsej zgodovini Severnoatlantske zveze - nadzorovanja mirovnega procesa v Bosni. Optimistični predstavniki zveze Nato so izjavili, da jim bo odstop naposled omogočil, da se osredotocijo na prihodnost in končajo negotovost, ki se vleče že mesece.

»Claesov odstop pomeni popolnoma nov začetek. Morda to res ni bil prijeten dogodek in lahko bi se zgodil ob primernejšem času, vendar je bilo prav to tisto, kar smo potrebovali,« je dejal eden od predstavnikov. Pričakovati je bilo, da bodo članice hitro zapolnile prazno mesto, ki ga je za seboj pustil Claesov odstop. Natovi diplomati so omenili, da so države članice vojaške zveze že nekaj tednov skrivaj iskale primerne kandida-

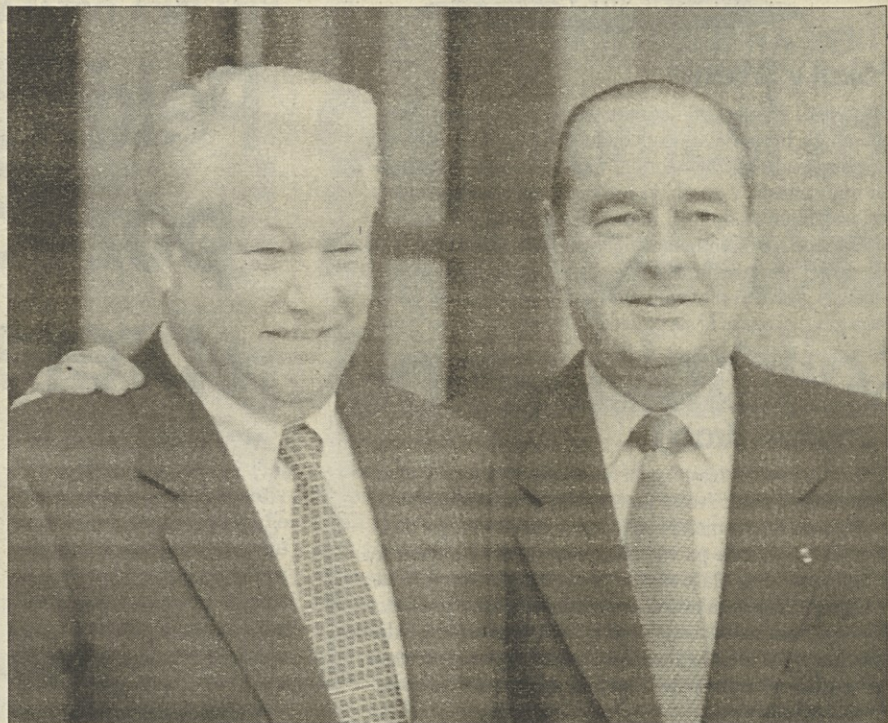
ta, saj je bilo jasno, da bi lahko imela dolgotrajnejša praznina neugodne posledice za zapletena pogajanja z Rusijo, tako glede njene vloge v Bosni in Hercegovini kot tudi glede odnosov z njo. Pri zvezi Nato je bilo slišati ocene, da je bilo leto, ko je bil Willy Claes na položaju generalnega sekretarja Severnoatlantske zveze, »žalostna farsa«, saj je zveza, preden se je z letalskimi napadi na položaje bosanskih Srbov končno izkopala iz težav, padala iz ene krize v drugo. Države članice so upale, da bo Claes pomagal definirati novo vlogo zveze Nato v obdobju po hladni vojni. Namesto tega je s podkupninsko afero Agusta vojaško zvezo pripeljal v vse prej kot prijeten položaj.

Sedaj vlada splošno prepričanje, da si bo Severnoatlantska zveza priborila dolgotrajnejše zaupanje le z uspešno kopensko akcijo na ozemlju nekdanje Jugoslavije, zato bodo države članice iskale nekoga, ki je

»zanesljiv in sposoben«. Zveza Nato se bo morala spoapsti tudi z rusko jezo zaradi svojih načrtov o nadaljnji širitvi na nekdanje komunistične države vzhodne in srednje Evrope (pogovori o tem naj bi se začeli po januarju 1997), poleg tega pa jo čaka se vsaj en diplomatski podvig: miriti mora čustva tistih držav, ki jih se ni povabila v svoje okrilje.

Znano je, da si nekdanji danski zunanji minister Uffe Ellemann-Jensen, sedanjí favorit za prevzem položaja prvega cloveka Severnoatlantske zveze mesta, zelo želi postati novi generalni sekretar in je že sestavil izjavo, da je pripravljen kandidirati. Strokovnjaki menijo, da so mu najbolj v prid njegove izkušnje, se zlasti po katastrofi s Claesom. »Izkušen je in precej nepopustljiv. Kaze, da tudi najbolj sprejemljiv,« je izjavil Simon Lunn, namestnik generalnega sekretarja v Svetu zveze Nato.

Jonathan Clayton / Reuter

Francoski in ruski voditelj sta zadovoljna s prijateljskim vzdušjem na sestanku (Telefoto; AP)

ŠVICARSKE PARLAMENTARNE VOLITVE

Šestintridesetletna koalicija ostaja

Skrajni desničarji igrajo na karto protievropskega razporedenja

Svicarji bodo danes na parlamentarnih volitvah volili 200 poslancev spodnjega in 46 poslancev zgornjega doma zveznega parlamenta. Analitiki ne napovedujejo spremembe koalicije, ki je na oblasti že od leta 1959, vendar pa bo razmerje sil znotraj koalicije odločilnega pomena pri razpravah o vprašanju, ali naj se Švica pridruži Evropski uniji ali ne.

ZENEVA (AFP, Reuter) - Svicarji bodo danes izbrali nov zvezni parlament, kjer naj bi se v skladu s predvolilnimi napovedmi okrepila protievropska desnica. Volitve naj bi poglobile že tako globok prepad med proevropskim in protievropskim razpoloženjem v Švici. Proevropsko so razpoloženi zlasti zahodni, francosko govoreči kantoni in italijansko govoreči kanton Ticino, medtem ko »evropski skepticizem« suvereno vlada v konservativno usmerjenih nemško govorečih kantonih.

Stirje milijoni in pol volilnih upravičencev naj bi za štiriletni mandat izvolili dvesto poslancev Nacionalne skupščine (spodnjega doma parlamenta) in večino od šestintridesetih poslancev Sveta kantonov (zgornjega doma parlamenta). Volišča bodo zaprli danes popoldan. V večjih mestih je veliko volilnih upravičencev že izkoristilo zakonsko možnost in so pretekli teden volili po postit. Volilni rezultati bodo objavljeni zvečer, volilna udeležba pa naj bi bila po pričakovanjih nekoliko večja kot na zadnjih volitvah leta 1991, ko je dosegla samo štirintrideset odstotkov volilnih upravičencev, vendar naj ne bi presegla petdesetih odstotkov.

Strokovnjaki ne pričakujejo pretresljivih sprememb na švicarskem političnem prizorišču, kjer že od leta 1959 vlada široka koalicija treh konservativnih strank in socialnih demokratov. Predvolilne raziskave javnega mnenja in delni izidi napovedujejo določen premik v desno. Populistična desnica naj bi izrabila pojav povečane nezaposlenosti, ceprav ostaja odstotek nezaposlenih relativno nizek, približno štiri odstotke. Vodstva desnih političnih strank so izrabila tudi narasajočo ksenofobijo med švicarskimi volilci in narasajoče nezaupanje do Evropske unije. Napovedan premik v desno bi lahko potrdili tudi volilni izidi manjših skrajno desničarskih strank.

Volilne napovedi predvidevajo, da bodo socialni demokrati - kot edina izrazito proevropska stranka - okrepili svoj 18, 5-odstotni delež z zadnjih volitev leta 1991. Poglavitna pozornost strokovnjakov pa velja morebitnim premikom na desnici, kjer se pričakuje krepitev populistične struje poslovneza Christopha Blocherja iz Züricha. Blocher skusa doseči prevlado znotraj Ljudske stranke, kjer vodi njeno konservativno krilo. Njegova predvolilna kampanija je bila izrazito protievropska in je sla celo tako daleč, da je proevropsko razpoloženje posredno označila kot nacionalno izdajstvo. Ljudska stanka je na zadnjih volitvah dosegla dvanajst odstotkov glasov in bi lahko na sedanjih volitvah povečala svoj delež na račun druge vladne stranke krščanskih demokratov. Tretja konservativna vladna stranka radikalnih demokratov, ki je na oblasti že šestintrideset let, pričakuje, da bo ohranila mesto prve švicarske stranke s približno enaindvajsetimi odstotki glasov, kolikor jih je dobila na volitvah leta 1991.

površina:	41.293 km ²
prebivalstvo:	7 milijonov;
	nepismenost:
	manj kot 5-odstotna;
	brezposelnost:
	3,8 odstotka
jeziki:	nemščina 65%
	francoščina 18%
	italijanščina 10%
	retoromanščina 1%
	drugi 6%

primerjava Švice z Evropsko unijo

BDP:	259,7 milijarde USD
na prebivalca:	23.948 USD
BDP EU:	7.312,8 milijarde USD

zunanjetrgovinska bilanca:

mesečno povprečje (v milijardah USD)	
izvoz	5.87
uvoz	5.68
mesečni presežek	+0.20

zunanjetrgovinska bilanca EU:

mesečno povprečje (v milijardah USD)	
izvoz	138.71
uvoz	133.13
mesečni presežek	+5.58

Nedeljske teme

O B K R I Z I P R I M O R S K E G A D N E V N I K A

Ne izpodjedajmo si temeljev!

BOJAN BREZIGAR

Pisati o sebi je vedno zelo težko. Pa vendar je tokrat potrebno, saj smo prav mi, torej Primorski dnevnik, v središču pozornosti in nam grozi nevarnost, da se bomo svojim bralcem in naročnikom od decembra dalje predstavljali močno okrnjeni; morda predvsem tistim, katerim smo v zadnjem času posvečali največ pozornosti, to je našim mladim bralcem.

Nobenega dvoma ne more biti, da je Primorski dnevnik v zadnjih letih široko razprostrl svoje strani prav najmlajšim bralcem. Objavljanje prispevkov osnovnošolskih in nižješolskih otrok, velika pozornost vsem vprašanjem našega solstva in okrepitev poročanja o našem sportu z uvedbo ponedeljkove številke, so najvidnejši znaki usmeritve uredništva, ki si prizadeva, da bi pri najmlajših utrdilo navado, da redno segajo po slovenskem časopisu in po slovenskem tisku sploh.

To je eden tistih aspektov, ki jih »veliki« predstavniki naše manjšine pogosto prezrejo. Vsi so pač preobremenjeni s skrbmi, barvne risbe osnovnošolskih otrok jih itak ne zanimajo, s sportom pa se le občasno ukvarjajo...

Vsebinska Primorskega dnevnika je tako krenila v ozadje. V naši javnosti, predvsem pa v kresanju mnenj med komponentami skupnega predstavništva, je osrednja tema predvsem neka »abstraktna« linija Primorskega dnevnika. Ko postavim vprašanje o vsebini, ko prosim za navedbo denimo desetih primerov, v katerih je bil časopis krivice do nekoga ali do neke organizacije, pa prejmem odgovor, da to ni važno. Kaj pa je potem pravzaprav važno?

Iskati odgovor na to vprašanje je včasih zelo zahtevno. Vendar se je treba lotiti tudi tega in poskusiti ugotoviti naloge, ki naj bi jih imel dnevnik v manjšinskem prostoru.

Razlika med dnevnikom in tednikom ali revijo v manjšinskem prostoru je zelo jasna. Dnevnik

lahko postane (in običajno tudi je) osrednji vir informiranja pripadnikov manjšine. Prinaša jim vsakodnevne informacije, od politike do vremenskih napovedi, od gospodarstva do sporta, od kulture do obvestil. Tednik ali revija je v vsakem primeru dodatno branje in ne more biti za bralca edini vir informiranja, saj vsakdo potrebuje vsakodnevnih informacij. Skratka, če vprašanje prikažemo v poenostavljeni obliki, je prav dnevnik medij, s katerim se jezik (in v našem primeru jezik manjšine) uveljavlja kot sredstvo komunikiranja in ne zgolj kot dodatni kulturni element. Z vsakodnevno rabo jezika tudi pri vprašanjih, ki niso vezana na dejavnosti manjšine, se raven manjšine povzpne na raven organizirane skupnosti. Dnevnik je eden bistvenih dejavnikov tega vzpona manjšine. Zgolj za primerjavo lahko rečemo, da dnevnik uveljavlja jezik v vsakodnevnem življenju, kot ga uveljavlja sola s slovenskim učnim jezikom pri vseh predmetih. Številne manjšine, ki te ravni niso dosegle, ne razpolagajo z dnevniki - za Valizane bi bilo se ne pojmljivo branje sportnih komentarjev v valizanščini - tako kot nekatere manjšine se niso dosegle sol v materinem jeziku, ampak se morajo zadovoljiti s poukom materinske kot predmeta, torej kot kulturnega dodatka vsakodnevni življenju.

Prvo, kar je pri dnevniku važno, torej je, da obstaja in da vsakodnevno prihaja med bralce ter jim posreduje materin jezik kot sredstvo

občevanja in ne samo kot kulturno vrednoto. To nalogo Primorski dnevnik izpolnjuje že petdeset let.

Drugi aspekt, ki ga je treba poudariti, je ohranjanje jezika ter prenašanje rabe jezika na nove rodove. Pri številnih manjšinah v Evropi je namreč opazno počasno odpuščanje mladim od materinega jezika in njihovo »utapljanje« v večinskem morju. Mediji, glasba, kino, družba, sport in okolje sploh so zelo mamljive vabe in mladi jim pogosto podležejo. Zato jim je treba zajamčiti možnost rabe materinega jezika v vsakodnevnem življenju, pri temah, ki jih neposredno zanimajo. To je včasih zelo zahtevna naloga, saj se te teme običajno obravnavajo v večinskih jezikih. Za ohranitev vsake manjšine pa je seveda življenjskega pomena, da privadi tudi mladino v vsakodnevno rabo jezika kot sredstva občevanja.

Tu se, kar zadeva občevanje, lahko le povrnemo k že navedeni skrbi Primorskega dnevnika za mlade in k poudarku vloge, ki jo v tem okviru odigraja ponedeljkova številka. Vemo, da po njej segajo številni sportniki in navijaci, tu pa tam slišimo, da po solah dijaki prav ob ponedeljkih razgrabijo Primorski dnevnik in si ga podajajo drug drugemu, medtem ko med tednom včasih ostane časnik cel o

nedotaknjen na klopi. Iz tega lahko jasno razberemo, kolikšno škodo bi utrpela manjšina z ukinitvijo ponedeljkove številke.

Zanimivo je, da ne pri podajanju vsakodnevnih novic in ne pri objavljanju sportnih rezultatov ni političnih ali vsebinskih sporov. Nogomet, valutna tržišča, vremenske napovedi in prometne nesreče običajno niso politično obarvana dogajanja. In tako ugotovimo, da zadevajo vse dejavnosti in potencialne polemike v bistvu nekatere segmente poročanja, ki so koliciško in pogosto tudi vsebinsko marginalnega značaja.

Ob tem pa novinarji Primorskega dnevnika poudarjamo, da smo predvsem pozorni na skupne interese manjšine in vlagamo velike napore v korektno, pošteno in odgovorno obravnavanje teh vprašanj. V našem dnevniku namenoma ni anekdotike o skupnem predstavništvu, pa tudi kritike, ki bi bile včasih še kako koristne, so resnici na ljubo zelo omiljene. Ocenjujemo pač, da so nekateri interesi skupni. Tako smo, na primer, stavki na tržaski radijski postaji v podpopro zahte-

vi po ustanovitvi slovenske televizije namenili velik naslov na prvi strani in uvodnik, ker smo ocenili, da gre za vprašanje, ki je za slovensko manjšino pomembno. Nasi kolegi v Ulici Fabio Severo očitno ponedeljkovi številki Primorskega dnevnika ne pripisujejo enakega pomena. Tudi polemike z drugimi slovenskimi mediji smo omejevali na odgovore na napade, ki smo jih sami utrpeli, pa tudi nanje pogosto nismo reagirali. Drugi se vedejo drugače, in, na primer, opazijo napaden podatek o številu udeležencev papeževe mase v New Yorku (!) na 11. strani časopisa, ne opazijo pa pravilnega podatka na prvi strani, obenem pa Primorskemu dnevniku pavšalno pripisujejo podpisani komentar novinarja angleške tiskovne agencije Reuter, ki menda se vedno velja za najuglednejšo agencijo na svetu. »Pozabijo« pa napisati, da je dogodku samemu Primorski dnevnik namenil večjo pozornost kot

Katoliški glas. In, ker smo že pri Katoliškem glasu, brali smo, da je Primorski dnevnik »nekritično« objavil intervju s Peterletom, v katerem Peter-

le trdi, da je bilo stališče slovenske vlade v zvezi s TKB pravilno. Ali to pomeni, da se strinjamo s Peterletom? Ne, to smo že napisali. Tudi ko bi bili vsi razlogi za odločitev slovenske vlade o tržaski banki resnični, bi vsebovalo stališče vlade vsaj tri hude pomanjkljivosti, ki bi si jih vlada ne smela privoščiti: prvic, da ne upošteva manjšine kot subjekta, drugič, da je stališče v nasprotju z italijansko zakonodajo o bančništvu in delniških družbah, in tretjic, da je vlada s tem stališčem objektivno osibila slovensko manjšino pred italijanskimi oblastmi. Vendar pa smo Peterletu kot predsedniku ene izmed vladnih strank omogočili, da je povedal svoje mnenje in prepustil presojo bralcem. Pričakujemo, da se bo Katoliški glas, če mu je kaj do pluralizma, pogovoril z Janezom Kocjancičem in prav tako akritično objavil intervju...

No, prav v tem je tretji aspekt Primorskega dnevnika. V njegovi širini in odprtosti, namreč. Gre za zavestno odločitev uredništva v skladu s smernicami, ki jih je sestavil založnik. O tem založniku vedo danes razni ljudje povedati mnogo slabega in mnogo negativnega. Dejstvo pa je, da je sedanjí Primorski dnevnik tak, kakršen pač je, ker je odraz smernic prav tistega založnika, programa odgovorne urednika in dela novinarjev. Kljub težavam, polemikam in kritikam pa si upam trditi, da je v tem trenutku Primorski dnevnik daleč najširši in najbolj pluralen medij slovenske manjšine, obenem pa tudi tisti, ki najverneje odraža skupna hotenja kot izraz dejavnosti skupnega predstavništva Slovencev v Italiji.

Soočajmo se torej o celovitosti vloge in vsebine in ne o posameznih člankih. Omejevanje Primorskega dnevnika iz takih ali drugačnih strankarskih ali sektaskih razlogov je namreč tudi izpodjedanje temeljev ene izmed naših osrednjih ustanov, ustanove, ki je temeljne važnosti za ohranjanje slovenskega jezika in torej slovenske manjšine v Italiji.

..

Primorski DNEVNIK

Št. 278 (15.380) leto LI.

PRIMORSKI DNEVNIK je medij slovenske manjšine v Italiji. Njegova naloga je, da v vsakodnevni izdaji poroča o življenju in delu slovenske manjšine v Italiji. Dnevnik je tudi glasilo za vsebino, ki jo slovenska manjšina v Italiji želi objaviti. Dnevnik je tudi glasilo za vsebino, ki jo slovenska manjšina v Italiji želi objaviti.

1500 LIR

TRST - Uredništvo: 0432/278000
GOSPODARSTVO: 0432/278000
POSREDOVANJE: 0432/278000
POSREDOVANJE: 0432/278000

SREDA, 18. OKTOBRA 1995

Železama je že spet oživela

TRST - V skedenjski založarni so začeli objavljati prvo izdajo revije "Železama je že spet oživela". Revija je namenjena mladim ljudem, ki so se vrnila iz tujine in želijo spoznati domačo kulturo in življenje. Revija je tudi glasilo za vsebino, ki jo slovenska manjšina v Italiji želi objaviti.

Sporočilo bralcem in naročnikom

Zaradi stavke grafičnih delavcev podjetja PRAE Primorski dnevnik štiri dni ni izšel. V ponedeljek so se stavki pridružili tudi novinarji Primorskega dnevnika.

Sporočilo tovarniškega sveta in sindikata FILIS-CGIL

Bralcem Primorskega dnevnika

Grafični delavci in pomožne osebe DZP-PRAE so okoliščini stridno stavko iz sledenih razlogov: od avgusta neredno izplačevanje plačil, ne redno izplačevanje plačil, ne redno izplačevanje plačil, ne redno izplačevanje plačil.

Politična kriza deželne vlade

Italijanska krajina je od ponedeljka v politični krizi. Predsednik Alessandro Napolitano je odstopil, kar pomeni, da je vlada brez predsednika. Na območju, ki ga pokriva Primorski dnevnik, se bodo upokojili.

EDVIN ŠVAB

»Župan« bratovščine Dijaškega doma

Mlad med mladimi. Tako bi lahko zapisali o Edvinu Švabu, ravnatelju slovenskega dijaškega doma Srečka Kosovela, letošnjem dobitniku nagrade Republike Slovenije za življenjsko delo pri vzgoji in izobraževanju na področju šolstva slovenske manjšine v Italiji. V »njegovem« zelenem gaju v Ul. Ginnastica je pretekli teden vse vonjalo (in bo še vonjalo) po mladem. V otroškem vrtcu so malčki ščebetali; izpod drevja je bilo slišati zvoke flavte: ljubitelj folklorne se

V svojem uradu ima ravnatelj Švab polno slik: Spacala iz leta 1944 in iz prve povojne dobe, Cernigoja, Hlavatyja. Med slikami visi na zidu Plaketa boja in dela, ki jo je Slovenska kulturno-gospodarska zveza podelila dijaškemu domu v priznanje za njegovo delovanje na področju vzgoje. Nad pisalno mizo desno stoji na podstavku doprsni kip iz mavca. In to kosovel, po katerem nosi dijaški dom ime, pač pa Cankar. Gre za kalup, ki ga je leta 1959 izdelal kipar Putrih. Takrat se še ni vedelo, po komu bo dom poimenovan. Cankar je bil očitno eden od kandidatov, zato se je Putrih že lotil njegovega kipa, da bi ga predal domu ob odprtju. Nato je obveljalo ime Primorca Kosovela, kip iz mavca pa je vseeno priromal v Trst, v Švabov urad. »Zelo rad ga imam,« je povedal ravnatelj dijaškega doma.

Zgodba o Putrihovem kipu je služila kot »ogrevanje« za pogovor z nagajencem. Potem se je začelo »zares.«

Kako ste sprejeli novico o nagradi?

Bil sem res presenečen. Po budo zanj je dal domski kolektiv. Vse je pripravil skrivaj, tako da o tem nisem vedel ničesar. Predlog je podprl upravni svet doma, in to na seji, ki sem ji sam prisostvoval. Takrat sem mogoe za deset sekund, pol minute, zapustil sejo, kar pa je bilo dovolj, da je upravni svet soglasno odobril sklep. Meni je sicer po eni plati prijetno...

Očitno obstaja tudi druga plat...

Da. Vem, da je mnogo ljudi, ki si zaslužijo to priznanje; zato imam nekaksen občutek krivde, ker ga niso dobili. To me malce zge. Upam, da ni veliko ljudi, ki bi mi bili nevoščljivi; a jaz nisem za to nič kriv.

To je vsekakor pomembno priznanje.

Da, a ne samo zame, pač pa za ves domski kolektiv, za vse, ki si tukaj prizadevajo, da bi mladino čim bolj vzgajali, in nudili potrebnim čim večjo pomoč.

Kaj Vas je vodilo pri Vašem delu?

Odprtost in razumevanje človeka. Pa tudi to, da vidis najprej človeka, ne pa njegove pripadnosti: politične, verske. Poudarek je predvsem na humanosti. V nasi zgodovini imamo v tem pogledu velike vzornike: Levstika, Cankarja, Prešerna, ki so bili po svoje preprosti ljudje, a so imeli velike misli, kar zadeva bistvene človeške lastnosti; tiste, ki dajejo človeku občutek varno-

Je lotil belokranjske o Lepi Anka, ki kolovodi. V učilnicah so se učenci in dijaki v popoldanskih urah pridno učili pod pozornim nadzorom vzgojiteljev. Ob vhodu sta se »ptička brez gnezda«, mlad Kurd in Nigerijec, pogovarjala; v katerem jeziku ostaja skrivnost. Ko sta zagledala ravnatelja Edvina, ga je Nigerijec pozdravil po slovensko; Kurd ne, ker se ni še naučil našega jezika. Morda se ga med svojim postankom v tej bratovščini Dijškega doma se bo.

sti, sreče, zadovoljstva. Tvoje življenje je lahko tudi skromno, pomembno je, da živiš pokončno, posteno, da ne stopiš nikomur na prste, in to še posebno, če si tega ni zaslužil.

Je sedaj v zamejstvu in v Sloveniji občutiti pomanjkanje takih figur?

Prav gotovo! Sedaj smo v takem obdobju, ko postaja uravnovešenost ljudi vedno bolj redka stvar. Opazamo, da se tu pri nas pojavljajo - vsaj zame - nemogoča stališča: da ne bo nobene škode, če se nam poreže roko, prst, oko, ali Primorski ali banko. Teh stvari ne razumem. Podobno je tudi v Sloveniji, kjer je težko razumeti, kako vsak zagovarja predvsem svoje, in sele potem to, kar je skupno.

Tak pogled je dokaj črnogled...

Omeniti moram, da so tudi močni subjekti, ki zagovarjajo tisto, kar je skupno, in to včasih celo v lastno škodo. Zagovarjajo, kar je perspektivno, daljnoročno, kar je v interesu vseh, vsega naroda in države.

Dijaški dom je skupen...

Dijaški dom je dijaški dom. Ko me kdo, ne bom rekel zlobno, a nekoliko izzivalno vpraša, kaj je dijaški dom, mu odgovorim, da je kot bolnišnica. Cigava je bolnišnica v Trstu? Ko imas potrebo, da se za tečeš po pomoč vanjo, se ne sprasuješ, cigava je. To je javna ustanova, ki daje človeku določeno storitev, ko se znajde v težavah. To je dijaški dom.

Komu je dijaški dom namenjen?

Naša ustanova nudi storitve tukajšnji skupnosti, ki je sestavljena iz večinske, italijanske, naše slovenske skupnosti, pa tudi iz drugih realnosti. Temu svetu, tej družbi je odprta, kar se kaže tudi skozi razne

naše dejavnosti.

Je prišlo v teku let do premikov v delovanju dijaškega doma?

Seveda. Pred dvajsetimi leti ne bi sprejeli nekaterih otrok, ki jih sedaj sprejemamo.

Kako to?

Naj pojasnim s primerom. Tudi pri nas se je dogajalo, kot se mnogokrat dogaja z resničnim rdečega kriza, ki išče bolnišnico za bolnika, a ga nobena bolnišnica ne sprejme. Pred petnajstimi leti smo bili se taki. Letos so nas zaprosili, da bi sprejeli otroka, ki ni bil naše narodnosti. Mi pomagamo predvsem otrokom slovenske narodnosti, a ker smo imeli prostor, smo ga sprejeli. S tem smo storili velikansko uslugo staršem, socialnim službam, zdravstvenim službam in jim pomagali pri reševanju zelo hudega problema. Tak odprt način delovanja se ni porodil kar iz dneva v dan; dozoreval je, za kar ima zasluge ves kolektiv. Na ta način je bilo možno vključevanje prizadetih, osamelih mladih, ki jim pravimo kar »ptički brez gnezda«, pa tudi odpiranje italijanske-mu delu mesta.

Kako je ta del sprejel slovensko strukturo v mestu?

Doslej z veliko simpatijo. Dajejo nam razumeti, da verjamejo v našo solidnost in resnost. Moram reci, da je ta odnos izredno lep: odkrivajo nas, vabijo nas na javna predavanja, na izpopolnjevanje. S sodiscem za mladoletne imamo lep odnos, s policijo in karabinjerji tudi, saj imamo pri našem delu tudi stike z njimi.

V zadnjih letih se je dom tako odprl, da imate sedaj v vaši sredi tudi »ptičke brez gnezda«. Kako je bilo to mogoče?

Najprej se je na nas obrnilo

sodišče za mladoletne, da bi osamelim mladim nudili ob potrebi zatočišče. Zatem je pristopila Obcina. Sodna oblast namreč preda mladoletne brez spremstva v varstvo javni upravi, to je občini. Obcina mora poskrbeti zanje. Mnogo jih preda prav nam.

Koliko jih je bilo doslej?

Letos jih je bilo 67. Nekateri ostanejo pri nas le za krajši čas, za en dan ali dva, drugi po nekaj tednov, imamo pa tudi dva Albanca, ki živita pri nas že tri leta: dokončala sta nižjo srednjo solo in sedaj obiskujeta že visjo. Oba govorita slovensko.

Kaj pa drugi koristniki uslug vašega doma?

Dom obiskuje skoraj 50 univerzitetnih studentov.

Prihajajo iz naše dežele, Slovenije in Hrvaske. Letos beležimo pravcat naval iz Beneske Slovenije: kar petnajst jih je.

Kolikšno je skupno število koristnikov doma.

Prenocitvena zmogljivost 80 ležišč je polno zasedena. Prav toliko je se gojencev, ki sledijo tako imenovanemu posolskemu pouku. To so učenci osnovnih sol, ki jih pripeljemo s kombijem s petih ali šestih sol sol v dom. Tu pišejo naloge, imajo varstvo. Teh je kakih 60 do 70. V domskem posloju deluje občinski otroški vrt, sem prihajajo otroci, ki sledijo določenim dejavnostim, pa prizadeti otroci. Dnevna prisotnost znaša tako kakih 150 do 200 mladih.

Koliko pa je osebja, ki dela v domu?

Rednih vzgojiteljev je sedem, poleg teh dela na vzgojnem področju se približno toliko zunanjih sodelavcev. Sedem gospodinj skrbijo za kuhanje, likanje, čiščenje in pospravljanje.

Kako Vam uspeva voditi to-

likšno število ljudi in dejavnosti?

Veliko se pogovarjamo, tako vsakdo ve, zakaj je treba nekaj storiti, zakaj pa se drugega ne sme. Obenem skušamo eden drugega upoštevati. To ni lahko, je pa »strašno« lepo. Vse se pleče, prepleta, zapleta, od vrtca do bodočega doktorja; to je prava življenjska sola.

Ste imeli kaksne težke trenutke?

Težki trenutki so bili vedno človeški. Mi smo bili že po kakšen mesec brez plače, in tudi ta mesec je - recimo - se nismo prejeli, a tega skoraj nobeden ne omenja. Smo pač ustanova, ki nima zagotovljenih dohodkov: del stroškov krije Slovenska kulturno gospodarska zveza, nekaj smo si priborili v deželni zakon

Ko ste bil zupan, ste rad pisal svetovno znanim osebnostim: Reaganu, Gorbačovu...

...Tudi Scalfaru sem.

Kot ravnatelj dijaškega doma pa Vam je uspelo pripeljati v dom tržškega in ljubljanskega župana, da sta v vašem parku posadila drevesci. Kaj Vam je dalo več zadoščenja: pisanje svetovnim državnikom ali srečanje županov v dijaškem domu?

Za to ni pravega metra. Reagan in Gorbačov sta imela v rokah take vzvode, da bi lahko unicila svet. Na svetovni ravni je bilo prav gotovo tisto bolj pomembno. Da se razumemo: človek ne sme biti tako majhen in pritlikav, da ocenjuje najprej tisto, kar ima pred nosom. Mora vendarle pogledati tudi dlje. Po drugi strani pa je tudi res, da je treba začeti z vplivanjem na velike ljudi z delom pred lastno hiso. Zadnja leta ni bilo lepšega dogodka od tistega, ko sta Riccardo Illy in Dimitrij Rupel rekla: »Zakaj bi tukaj sadila vsak svoje drevo?« in sta nato skupno posadila slovensko lipo in italijanski bor. In zatem sta se odlocila, da se ne bosta več vikala, temveč prijateljsko tikala. Dimitrij je s svoje telesne visine pogledal dol proti Riccardu, ugotovil, da je starejši, in dal zgled...

Kaj načrtujete za bodočnost?

Caka nas temeljita preosnova in preureditev stavbe. Poslopje je treba prenoviti, da bo odgovarjalo novim poostrenim varnostnim predpisom, obenem pa ga bomo tudi tako posodobili, da bo odgovarjalo modernim vzgojno-varstvenim potrebam. Sklad za Trst je za prenovu že določil prispevek v visini 2 milijard lir.

Bi lahko napovedal, katere bodo bistvene novosti te pre-nove?

Poslopje dijaškega doma je bilo zgrajeno konec petdesetih let. Takrat so bile zgrajene sobe s po osmimi ležišči. Moderne vzgojno-varstvene zahteve so drugačne: sobe z dvema, največ tremi ležišči, ki naj bi bile po tri ali štiri združene v majhne stanovanjske skupnosti. Otroci-mladostniki naj bi zaziveli v njih kot v družini: na razpolago bi imeli majhno samostojno kuhinjo in sanitarije.

In druge novosti?

Preuredili bomo dvorano. Opremili jo bomo z napravami za uprizoritev iger, predvajanje filmov, ples; imela bo tudi prevajalske naprave. Prostora bo za 100 sedežev. Vgradili bomo povsem novo dvigalo za ljudi s posebnimi težavami. Poslopje bomo ponekod tudi razširili, tako da bomo na primer bolje izkoristili obstoječe terase.

Kdaj se bodo dela začela?

Spomladi prihodnjega leta.

In končala?

Prvo nadstropje bo pri-

pravljeno že v začetku solskega leta 1996/97.

Pogovor zapisal Marjan Kemperle

Utemeljitev nagrade Edvinu Švabu

»Življenje in delo gospoda Edvina Švaba je splet aktivnega prizadevanja za uveljavljanje enakopravnosti in sožitja med obema narodoma, ki živita na obmejnem področju ter zapovedavo med slovensko narodnostno skupnostjo v Italiji in maticno domovino.

Vodilo njegovega dela je tesna povezava z narodom in do-gajanjem v maticni domovini, kar udejanja s sodelovanjem s strokovnimi in kulturnimi ustanovami. Ni mogoče naštetih vseh konkretnih akcij in vseh njegovih zaslug, zato velja le poudariti njegovo izjemno skrb za stalno strokovno izpopolnjevanje in osebnostno rast vzgojiteljskega zbora, skrb za kvaliteto, ugled in medijsko promocijo dejavnosti dijaškega doma in slovenske narodnostne skupnosti, organizacijsko delo pri pripravi in izvedbi letnih vzgojnih srečanj in taborov mladine obeh narodov iz trsta v Sloveniji ter njegovo spoštljivost do drugače govo-resih in drugačnih.

Z vsem tem je gospod Edvin Švab bil in je vzor mladim, s katerimi živi in dela.

Osnutek Ljudske stranke za zaščito manjšine

AKTUALNO

Kot smo že poročali, je furlanski senator Ljudske stranke vložil osnutek zakona za zaščito slovenske manjšine. Gre v bistvu za besedilo, ki ga je pred skoraj dvema letoma sestavil tedanji minister za dežele Livio Paladin na osnovi prejšnjega Maccanicovega besedila. Edini pomembnejši novosti, ki ju je Carpenedo vnesel, zadevata videmsko pokrajino: Carpenedo je namreč iz prejšnjega besedila odpravil naziv »prebivalstvo slovenskega izvora« ter ga zamenjal s pravilnejšim »prebivalci slovenskega jezika, ter je vključil v seznam občin tudi obe občini kanalske doline, to je Trbiz in Naborjet. Besedilo objavljam v celoti v slovenskem prevodu.

Zakonski osnutek na predlog senatorja Carpeneda, Baccarinija, Bedina, Petricce in Lađuja:

»Ukrepih v korist pebivalcev slovenskega jezika v tržaški, goriški in videmski pokrajini.«

1. del 1. člen

1. V občinah Devin-Nabrežina, Repentabor, Zgonik in Dolina v tržaški pokrajini, v občinah Doberdob, Steverjan, Sovodnje v goriški pokrajini in v občinskih okrajih Vzhodnega in Zahodnega Krasa v tržaški občini ter Pevme - Oslavje - St. mavra in Standreza v goriški občini uživajo državljani slovenske jezikovne skupnosti kot posamezniki in tudi v sklopu svojih organizacij in združenj zascito v skladu z določili tega zakona pravico do zascite svojih etnicno-kulturnih značilnosti, tradicije in jezika.

2. člen

1. Potrjujoc nacelo o neomejeni pravici do rabe slovenskega jezika v vseh oblikah zasebnih odnosov in o uradnosti italijanskega jezika, imajo državljani slovenske jezikovne skupnosti pravico do rabe svojega jezika v odnosih z organi in uradi občinskih ali rajonskih uprav v krajih, ki jih določa 1. člen, kot tudi v odnosih s perifernimi uradi in službami javne uprave, ki so pristojni za občinsko področje in ki imajo sedež v omenjenih krajih.

2. Na vprašanja v slovenskem jeziku odgovarjajo organi in uradi, o katerih je govor v 1. odstavku, v istem jeziku:

a) v ustnih sporočilih, praviloma neposredno ali s pomočjo tolmača;

b) pri dopisovanju, kjer je italijanskemu besedilu priložen slovenski prevod.

3. člen

1. Predpisom in upravnim ukrepom katerekoli vrste, ki jih sprejmejo organi, uradi in službe, o katerih govori 1. odstavek 2. člena in ki zadevajo državljane slovenske jezikovne skupnosti, ki živijo v krajih, ki jih določa 1. člen, je priložen slovenski prevod. Kjer so omenjeni predpisi izdani na za to določeni oblikah, se italijanskemu besedilu doda slovenski prevod. Enako bodo ravnale pokrajinske uprave in deželna uprava kot tudi v deželi delujoče državne uprave pri predpisih, ki zadevajo izključno

državljane slovenskega jezika in ki so bili sprejeti na podlagi postopkov, ki zadevajo predpise, ki jih določa 1. odstavek in so bili sprejeti na višji ravni.

2. V krajih, ki jih določa 1. člen, je pisnim aktom splošnega značaja, ki jih izdajo organi, o katerih je govor v 1. odstavku, priložen slovenski prevod.

4. člen

1. Glede rabe slovenskega jezika v kazenskih postopkih veljajo za državljane, ki pripadajo slovenski majšini, določila 109. člena kazenskega postopnika.

5. člen

1. V krajih, ki jih določa 1. člen, lahko državljani slovenske jezikovne skupnosti uporabljajo svoj jezik na sejah občinskih svetov oziroma, v Trstu in Gorici, na sejah rajonskih svetov v vseh pisnih in ustnih poslih, a tudi pri postavljanju predlogov, resolucij ter vprašanj ter lahko vodijo zapisnik tudi v slovenskem jeziku.

2. Pristojna uprava poskrbi za takojšen prevod ustnega posega in tudi za prevod pisnih aktov.

6. člen

1. V občinah, ki jih določa 1. člen, bodo pristojne uprave uporabljale slovenski jezik ob italijanskem v oznakah občinskih uradov, na uradnem papirju in na splošno v vseh javnih občinskih napisih ter tudi na praporih.

2. V istih krajih bo na način, ki ga določa deželni zakon, v toponomastiki in cestnih smerokazih navedena tudi slovenska oblika krajevnega imena.

7. člen

1. Pri uresničevanju določil, o katerih govori pričujoči zakon, bodo pristojne uprave na osnovi lastnih ureditev poskrbele za namestitve prevajalcev-tolmačev. Za dopisovanje z državnimi upravami bo lahko pri Vladnem komisariatu za deželo FJK ustanovljen prevajalski urad. Organik in ureditev urada bosta določena z odlokom ministrskega predsednika sporazumno z zakladnim ministrom in ministrom za javne uprave.

8. člen

1. Minister za solstvo bo v krajih, ki jih določa 1. člen, in na podlagi predlogov pristojnih občin in navodil, okrožnih solskih svetov ter po posvetovanju s pokrajinskim solskim svetom in komisijo, o kateri je govor v 9. členu zakona stev. 932 z dne 22. decembra 1973, in na osno-

vi dejansko ugotovljenih potreb ustanovil sole vseh vrst in stopenj s slovenskim učnim jezikom.

2. Da bi v nujnih primerih zadostil potrebam, o katerih je govor v 1. odstavku, in upoštevajoč organizacijske in finančne vidike, se lahko v solah z italijanskim učnim jezikom priredijo tečaji v slovenskem jeziku. Tečaje bodo priredili na osnovi odločitve zavodskega sveta ob upoštevanju mnenja proforskega zbora in na osnovi prošnji zainteresiranih uencev.

3. Učno osebje za tečaje v slovenskem jeziku bo moralo biti izbrano med učitelji slovenskega materinega jezika, tako da bodo osebju v staležu dodeljene dodatne ure pouka ali pa da bodo podeljene zacasne suplence.

9. člen

1. Učni programi sol s slovenskim učnim jezikom bodo določeni na osnovi 4. člena zakona stev. 1012 z dne 19. julija 1961 - po posvetovanju z Deželo FJK.

2. Med učnimi predmeti v zgoraj omenjenih solah bo tudi pouk krajevne kulture in obicajev.

10. člen

1. V okviru trzaskega in goriskega solskega skrbništva bo ustanovljen urad za slovenske sole. Vsakemu od teh uradov bo dodeljen državni funkcionar z najmanj 7. kvalifikacijsko stopnjo. Izbran bo na podlagi javnega natečaja, na katerem bodo lahko sodelovali državljani, ki odlično obvladajo slovenski jezik in ki izpolnjujejo vse ostale pogoje za udeležbo na omenjenih tečajih.

11. člen

1. Trzaska slovenska glasbena sola »Glasbena matica« je priznana kot državni konservatorij.

2. Na osnovi specifičnih potreb v zvezi s poučevanjem slovenske glasbene kulture bodo z odlokom predsednika republike, na predlog ministra za solstvo in po posvetovanju z državnim solskim svetom določeni učni programi prej omenjenega zavoda.

12. člen

Kolikor pričujoči zakon ne določa drugače, se vedno veljajo določila iz zakona stev. 1012 z dne 19. julija 1961 in iz zakona stev. 932 z dne 22. decembra 1973 in nadaljnje spremembe ter iz 34. člena odloka predsednika republike stev. 416 z dne 31. maja 1974 in iz 8. člena zakona stev. 1 z dne 14. januarja 1975.

13. člen

1. Slovensko stalno gledališče v Trstu je priznано kot organizem za gledališko dejavnost z javnim upravljanjem. Priznane so mu posebne značilnosti in s tem v zvezi pravica do državnih podpor iz za to določenih skladov.

14. člen

1. Stavba v trzaskem svetovivanskem kraju, ki se imenuje »Narodni dom« in ki je državna last, bo dodeljena tržaški delniški družbi z nepremičninami »Dom«, da bi jo preuredili v kulturni dom slovenske et-

nične manjšine v tržaški pokrajini. Prepovedana bo njena odtujitev in izključena uporaba za katerekoli druge namene.

2. Dodelitev stavbe bo z odlokom odredil finančni minister na način, ki ga določa zakon stev. 390 z dne 11. julija 1986.

15. člen

1. Ob tem, kar je določeno v pričujočem zakonu, ostajajo v veljavi, kolikor jih omenjeni zakon ne vsebuje, določila, ki so bila sprejeta z zakonitimi ukrepi pri uresničevanju Posebnega statuta, ki je priložen Londoskemu memorandumu z dne 5. oktobra 1954, v smislu zakona stev. 73 z dne 14. marca 1977, ki je ratificiral Osimski sporazum.

16. člen

1. Z odlokom predsednika republike, na predlog notranjega ministra in po posvetovanju z ministrskim svetom je lahko spremenjen seznam občin in okrajev, o katerem govori 1. člen. Do sprememb lahko pride, ce se na podlagi splošnega popisa prebivalstva ugotovi, da so tudi v drugih občinah ali v drugih okrajih večje skupine prebivalcev slovenskega jezika, ki sestavljajo vsaj 25% celotnega prebivalstva, ali pa ce je ugotovljeno, da je v občinah na seznamu manjše število pripadnikov manjšine.

2. Na isti način bo tudi poskrbljeno za spremembo občinskih okrajev, ki jih ravno tako določa 1. člen, ce bodo občinske uprave na drugačen način oblikovale okraje glede na vsaj 25% prisotnost slovenske manjšine v teh okrajih.

3. Odlok, o katerem je govor v prejšnjih odstavkih, bo izdan v roku enega leta od uradne objave podatkov popisa prebivalcev oziroma v roku enega leta od izvršilnosti odredb, s katerimi so občine spremenile okraje.

2. del 17. člen

V občinah Ahten, Dreka, Fojda, Grmek, Bardo, Naborjet, Gorjani, Neme, Prapotno, Podbonese, Rezija, Sv. Lenart, Speter Slovenov, Sovodnje, Srednje, Tipana, Trbiz in Tavorjana v videmski pokrajini je krajevnemu prebivalstvu slovenskega jezika zagotovljeno ovrdenotenje kulturnih pobud in dejavnosti in tudi spoštovanje toponomastike ter tradicij na osnovi določil sledečih členov.

18. člen

1. V statutih občinskih svetov in gorskih skupnosti je lahko predvidena možnost, da svetovalci na občinskih sejah uporabljajo slovenski jezik ali krajevne narečne oblike. Ob tem je treba poskrbeti za takojšen prevod ustnih posegov v italijanski jezik.

19. člen

1. Učni načrt bo v javnih otroških vrtcih v občinah, o katerih govori 21. člen, obsegal tudi snov o krajevni kulturi in tradicijah, ce bodo starsi za to prosili. Za poučevanje te snovi bodo obvezani učitelji, ki bodo po potrebi zaposleni za določen cas.

2. V osnovnih solah prej omenjenih občin bo, ce bodo

starsi uencev za to prosili, uveden fakultativni pouk slovenskega jezika na osnovi programa didaktičnega eksperimentiranja, ki naj bi obogatilo znanje uencev. Zato bodo namestili ustrezno učno osebje, ki mu bodo dodeljene zacasne suplence.

3. Z odlokom ministrstva za solstvo in po posvetovanju z Deželo FJK bo določen način izdelave in uresničevanja vzgojnih smotrov in učnih načrtov, o katerih govorijo prejšnji odstavki, kot tudi način in pogoji za imenovanje učiteljev.

20. člen

1. V srednjih solah v krajih, o katerih govori 17. člen, lahko minister za solstvo po posvetovanju z Deželo FJK po petih letih didaktičnega eksperimentiranja uvede ločene tečaje s slovenskim učnim jezikom. Tečaji bodo namenjeni dijakom, ki so se že odločili za omenjeni eksperimentalni program. Uvedba tečajev bo odvisna od dejanskih potreb, ki se bodo pokazale pri uresničevanju eksperimentalnega pouka, od prošnji staršev in od uravnovešenega študijskega razvoja.

21. člen

1. Z urejanjem zadev v zvezi z uresničevanjem določil iz 19. in 20. člena ter s tem povezanimi upravnimi ukrepi se bo ukvarjal državni funkcionar videmskega solskega skrbništva imenovan po postopku, ki ga določa 10. člen.

3. del 22. člen

1. Deželni volilni zakon, o katerem govori 13. člen Posebnega statuta avtonomne dežele FJK, ki ga je odobrili ustavni zakon stev. 1 z dne 31. januarja 1963, določa pravila, da bi v okvirih, na način in pod pogoji, ki jih je sam določil, olajšal izvolitev predstavništva slovenske manjšine v deželni svet. Izvolitev omenjenega predstavništva v tržaški in goriški pokrajinski ter občinski svet in v občinske ter rajonske svete, o katerih je govor v 1. členu pričujočega zakona, bo olajšana v okvirih, na način in pod pogoji, ki jih v zvezi z ureditvijo krajevnih uprav določa deželni zakon, o katerem je govor v 4. členu Posebnega statuta avtonomne dežele FJK in ki je bil spremenjen z ustavnim zakonom stev. 2 z dne 23. septembra 1993.

23. člen

1. V Gorici bo ustanovljen deželni institut za raziskave, eksperimentiranje in pedagoško izpopolnjevanje. Institut ima značaj javne pravne osebe z upravno avtonomijo.

2. Z odlokom predsednika republike, na predlog ministra za solstvo in po posvetovanju z deželo FJK, kot določa odlok predsednika republike stev. 419 z dne 31. maja 1974, je določena sestava organov instituta, o katerem je govor v 1. odstavku, njihovo delovanje in ureditev osebja.

24. člen

1. Diplome sol in državnih zavodov s slovenskim učnim jezikom ter solska spricevala bodo sestavljena v italijanskem jeziku z dobesebnim prevodom

v slovenski jezik. Izdana bodo na posebnih obrazcih, ki jih bo pripravilo ministrstvo za solstvo.

25. člen

1. Pri strokovnih tečajih, ki jih prireja Dežela FJK, bodo lahko predvideni tudi oddelki s slovenskim učnim jezikom.

26. člen

1. Za uresničitev programov, ki jih pripravlja dežela pri izvajanju svojih statutarnih pristojnosti v zvezi s kulturnimi, rekreacijskimi in športnimi institucijami, muzeji ter knjižnicami, bo država dodelila letni prispevek, da bi tako v mejah, ki jih za porabo sredstev določa 31. člen, zascitila slovenske institucije.

27. člen

1. Uvedbo televizijskih poročil in oddaj v slovenskem jeziku urejajo dogovori, ki jih državna uprava sklepa z družbo, ki je pooblašena za javno radio-televizijsko službo, kot je to določeno v 19. in 20. členu zakona stev. 103 z dne 14. aprila 1975.

29. člen

1. Z odlokom, ki ga predsednik republike sprejme na predlog vlade, potem ko je o besedilu izrekla mnenje dežela FJK, je ustanovljena komisija, ki je zadolžena za spremljanje izvajanja določil tega zakona. Komisijo sestavlja dvajset članov; deset predstavnikov slovenske manjšine imenuje deželni svet FJK. potem ko je slisal za mnenje najbolj reprezentativnih organizacij manjšine, deset izvedencev pa imenuje vlada.

30. člen

1. Vlada je pooblašena, da izda v roku treh let od začetka veljave pričujočega zakona zakonske predpise, ki naj uredijo, uskladijo in dopolnijo vsa veljavna določila v zvezi z zaščito slovenske jezikovne manjšine, in da jih zdruzi v enotno besedilo, ki bo lahko dopolnjeno in spremenjeno po sledečih kriterijih:

a) poenostavitve predpisov in odprava vseh določil, ki se ponavljajo;

b) uskladitev predpisov s tistimi, ki jih določa pričujoči zakon;

c) pregled in tipizacija postopkov;

d) prilagoditev normativa pristojnostim, ki so dodeljene Deželi FJK.

2. Zakonski odlok, o katerem govori 1. odstavek, bo izdelan na predlog ministrskega predsednika sporazumno z ministri, ki so pristojni za posamezna področja, in po posvetovanju z ministrskim svetom.

31. člen

1. Stroske za izvajanje pričujočega zakona, ki so za leto 1995 predvideni v višini milijonov lir, za leto 1996 v višini milijonov in za leto 1997 v višini milijonov, se krije iz ustreznega sklada, ki je v triletnem predračunu 1995/97 vpisan v poglavju 6856 predračuna zakladnega ministrstva za finančno leto 1995.

2. Zakladni minister je pooblaščen, da z ustreznimi odloki poskrbi za potrebne spremembe bilance.

FILM

PO TV

SLOVENSKI PROGRAM DEŽELNEGA SEDEŽA RAI

Devet slovenskih filmov na televizijskih ekranih

Veselica - trpka zgodba Aleša in kritika na tedanjo družbo

Nocoj se bo ob 20.45 po poročilih na slovenskem ekranu deželnega programa RAI začel niz slovenskega filma. Prvi bo na vrsti film Jožeta Babice Veselica, ostalih osem iz ciklusa 9 filmov se bo z mesečnim premorom predstavili slovenskemu televizijskemu občinstvu v Italiji. Za niz filmov z zgovornim naslovom Slovenski film skrbi urednica Mirjam Koren.

V zadnjih petindvajsetih letih, od velike retrospektive leta 1981 v goriskem Kulturnem domu, si je slovenski film utiral pot v nas prostor z rednimi premierami, ki sta jih organizirala Kinoatelj in Piccolo cineforum v Gorici, in posamezni predstavitvi na Trzaskem. Od leta 1986 se v Gorici prireja Film Video Monitor slovenskega filma videa in televizije in prav goriska prireditelj Jožetu Babicu posvetila leta 1990 poklon z retrospektivnim pregledom filmskega in televizijskega opusa. Leto pozneje je sledila retrospektiva Babicevih filmov na slovenski državni televiziji in sedaj Veselica odpira redni filmski program slovenskega televizijskega programa v Italiji. Izbor filmov je v dograjevanju, novembrski naslov bo Nasvidenje v naslednji vojni (1980), ki ga je Zivojin Pavlović posnel po romanu Vitomila Zupana Menuet za kitaro (na 25 strelcev). Film je bil v obdobju svoje predstavitve sporno delo, sedaj pa je eden najprodornejših filmskih pogledov na obdobje slovenske NOB.

Decembra najavlja mladiško komedijo, ki bo sla v eter na silvestrovo. Ravnatelj slovenskega radiotelevizijskega programa v Trstu Filibert Benedetić ima se vrsto drugih videofilmskih nacrto, saj je zatrdil, da »si bomo poleg cikla slovenskih filmov prizadevali za predstavitev najpomembnejših del iz slovenske televizijske produkcije in v perspektivi tudi svetovne, seveda ob sinhronizaciji v slovenscino. Sinhronizacija v slovenscino, ki je osrednja slovenska televizija za tuja igrana dela ne uporablja, je nujno potrebna za razvedrilni medij, kot je televizija, ob dejstvu, da bi lahko pripomogla tudi k izgrajevanju tipično filmske govorice, ki je Slovenci se nimamo. Seveda pa se strinjam, da se pri visoko umetniških filmih predvajajo izvirne verzije s podnapisi. Pri tem pa bi zeleli čimveč prispevati k razširitvi igrane in dokumentarne produkcije med Slovenci v Italiji, tudi v povezavi z realnostmi, kot je Kinoatelj v Gorici. To povabilo k sodelovanju razširjamo seveda celotnemu našemu prostoru v zamejstvu.«

Veselica. Režija: Jože Babič. Scenarij: Beno Zupancič. Fotografija: Ivan Marinček. Scenografija: Niko Matul. Kostumi: Milena Kumar. Montaža: Vojislav (Vanja) Bjenjaš. Glasba: Bojan Adamič. Igrajo: Miha Baloh, Mira Sardoc, Nika Juvan, Lojze Rozman, Iva Zupancič, Janez Skof, Jože Gale, Andrej Kurent. Tehnični podatki: 2.782 m, 35 mm, c/b, ws. Proizvodnja: Triglav film, Ljubljana, 1960. (Na sliki prizor iz filma).

Prvi Babicev film Tricetrine sonca ze v naslovu ne naznanja dobre prihodnosti, zgodba o delnem mrku prvotnih revolucionarnih idealov pa se stopnjuje v drugem njegovem filmu Veselica, ki ga je posnel leta 1960. Veselica uradnega kolektiva - lažni videz trpek resničnosti je os dogajanja in poimenuje film v celoti. Če je v prvem filmu kritičnost teme bila skorajda spregledana, velja film Veselica za začetnika jugoslovanskega kritičnega črnega filma. Babič stopi s tem filmom na tisto področje slovenskega filma, ki crpa predloge iz literature. Izbere si novelo Bena Zupancica, ki se v prikazovanju malega človeka izvija z objema strogega so-

cialističnega realizma. Fabula je znana: gre za zalostno eksistenco Aleša (Miha Baloh), partizanskega kurirja in po vojne invalida, ki ga v njegovem delovnem okolju zapostavljajo in zasmejujejo. Film literarno predlogo razširi, da bi si tako pridobil siršo romaneskno podlago: Ales izsledi na partizanskem mitingu v vojni izgubljenega dekleta (Mira Sardoc), ki je sedaj srečno poroče-

na. Ales mora začeti vse znova.

Navidez neutemeljeno obnašanje invalida Aleša, njegova nezrelost, preganjavica, zakompleksiranost niso sad kakega Babicevega sentimentalnega humanizma ali posledica neupostevanja realističnih pravil značajske doslednosti junaka. Kažejo se kot simptom bivanjskega neugodja in nemira ter pogosto zamolcanih raz-

seznosti človeka. Veselica je prvi film, v katerem lahko slovenski mali človek spozna na platnu samega sebe, svoje negotovosti, bojzani, pa čeprav v specifičnem in zato tudi pomirjujočem primeru invalida Aleša. Alesevo delovno okolje je ma-lomeščansko in ne vsebuje močnega »revolucionarnega« naboja, verjetno tudi zato so te skrite plati svojcas, leta 1960, laze priplavale do

velikega ekrana, laze so se izrazile slabosti, skrivna upanja, bojzani, veselja in razočaranja.

Prezgodaj je bilo se, da bi kaj takega iskali v duši proletarca. To se je zgodilo desetletje pozneje v zadnjem Babicevem filmu Poslednja postaja. V jugoslovanski in slovenski družbi je Tone Klepec, se vedno »idealistični revolucionar«, Alesov nesrečnejši dvojnik.

JOŽE BABIČ / PORTRET

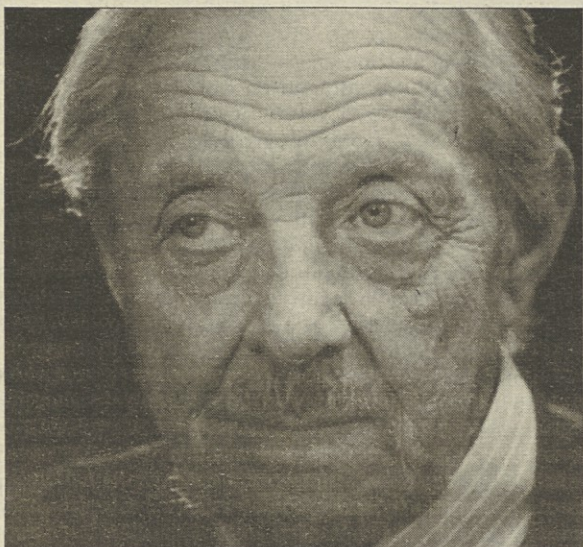
Dolga, vztrajna ustvarjalna pot

Pri nas je poznana predvsem njegova gledališka dejavnost, filmska nekoliko manj

Jože Babič se je rodil v Istri, in sicer v Povzanih pri Materiji leta 1917. Iz rodne Istre, ki je po vojni postala italijanska, se je morala družina izseliti pred naraščajočim fašističnim nasiljem. Tako je Babič v Mariboru, na drugi etnično-politični meji, preživel skorajda celo medvojno obdobje. Izučil se je za gledališkega igralca in režiserja in preko gledališke dejavnosti izpricaval svoje revolucionarno prepričanje. Vendar pa je Trst, jugozahodna slovenska metropola, bil zanj prva domovina in tja se je vrnil po vojni, najprej kot režiser in igralec, kasneje pa kot vodja Trzaskega gledališča.

Babič je ena izmed najpomembnejših osebnosti slovenskega gleda-

lišča, ustanovil je Primorsko dramsko gledališče v Novi Gorici in postavil temelje razvoju slovenskega gledališča v Trstu. Pa vendar je pri nas manj znana široka medijska razsežnost njegovega dela: iz gleda-

lišča je prešel tudi na film in se skorajda istočasno začel ukvarjati tudi s televizijo. Stevilne so njegove televizijske priredbe, drame in tudi tv film Pogreb (1971).

Zacelo se je takrat, ko

je na koncu svojega prvega trzaskega obdobja, v sezoni 1956/57, Babič odpotoval s stipendijo na studij na solo Centro Sperimentale v Rim. Za tem se je tudi gledališko izpopolnjeval v gledališču Piccolo Teatro v Milanu. Asistiranje pri prvem filmu Gilla Pontecorva, La lunga strada azzurra, ki so ga snemali v Jugoslaviji, in široka interdisciplinarna zanimanja so bila osnova za njegov prvi celovečerni film, Tri cetrine sonca, s katerim si je zaslužil zlato Arenu na festivalu jugoslovanskega igranega filma v Pulju.

Bliskoviti uspeh mu je omogočil takojšnje snemanje Veselice in zatem vstop v sirši jugoslovanski prostor. Komedijo Na vzporednicah je Babič posnel za zagrebski Jadran film. Babič se je tu

1959 Tri cetrine sonca

Povratniki z nacističnih taborisc na neki železniški postaji sredi Evrope med grozno izkusnjo peteklosti in slutnjo težke prihodnosti.

1960 Veselica

Partizanskega invalida Aleša njegovo delovno okolje zapostavlja in zasmejuje.

1961 Sudar na paralelama (Na vzporednicah)

Med zakoncema na vzporedni poti do uspeha je vse v najlepšem redu, dokler žena ne zahteva iste svobode kot njen moz.

1963 U Sukobu (V spopadu)

Stari kirurg, avtoritarni revolucionar in ustanovitelj klinike, odklanja znanstvene novosti in odslavlja njihove zagonovnike.

1965 Po isti poti se ne vračaj

Slovenija uvaža ceneno delovno silo z juga, a se za »Bosance« in njihovo kvaliteto življenja ne zanima prevec.

1971 Poslednja postaja

Tone Klepec ostaja zvest partizanskim idalom, ki jih sodobni potrošniki oportunistem zanika, zato propade.

1967 Barva spomina

Kratki avtorski dokumentarec o slikarju Lojzetu Spacalu.

prvič srečal z obrtnim izdelovanjem filma in zavrskim, ki ne raste iz življenja in trpljenja svoje lastne skupnosti. To velja tudi za film V

spopadu, ki ga je Babič posnel v Bosni. Filmu Po isti poti se ne vračaj je slovenska uradna in neuradna javnost sprejela za držano ali celo z odkri-

tim nasprotovanjem; odnos Slovencev do južnih bratov ni ravno naklonjen. Za Babica se odpre sedemletni premor. Film Poslednja postaja je znak njegovega spremenjenega odnosa do zgodovine in družbe. Jugoslavija je v objemu naraščajočega potrošništva, ki se na stare revolucionarne ideale na ozira vec. In protagonist, Tone Klepec, nikakor ne zmore biti vec Peter Klepec...

Jože Babič ni sklenil svojega odnosa s filmom. Potem ko je na akademiji vzgojil vec letnikov filmskih režiserjev, je zdaj nepogresljiva epizodna vloga v prenekaterem slovenskem filmu. Na dolga leta, Jože Babič!

Stran pripravil
Ales Doktorič

VČERAJ JE PRAZNOVAL SVOJO OSEMDESETLETNICO

Gojmir Demšar: neprecenljiv delež glasbeni vzgoji in kulturi

**GLASBA:
LJUDJE
IN
DOGODKI**

Ko govorimo o Glasbeni matici, stopa vedno v ospredje osebnost dr. Gojmir Demšarja, dolgoletnega ravnatelja, organizatorja in obenem tudi pedagoga nejene glabene sole v Trstu, potem člana upravnega in nadzornega odbora in razsodišča. Brez njegovega neprecenljivega deleža bi danes najbrž težko govorili o ustanovi, ki je ogromno naredila za dvig glasbene kulture pri nas v celotnem zamejstvu, nudila glasbeno vzgojo tisočim slovenskih otrok in vzgojila več desetlin diplomiranih instrumentalistov, ki so danes sami njeni pedagogi, uspešni in širše uveljavljeni dirigenti in koncertanti kot solisti ali člani uglednih orkestralnih in vokalnih ansamblov od Trsta do Parme, od Ljubljane do Maribora pa celo do Dunaja.

Dr. Gojmir Demšar je praznoval včeraj svojo osemdesetletnico, jubilej, ki je res predvsem njegov, je pa zaradi njegovih zaslug na glasbenem področju tudi jubilej ljubiteljev glasbe. Sredi letošnjega leta je v Primorskem dnevniku, in se prej na valovih Radia Trst A, objavil v več nadaljevanjih prerez skozi zgodovino Glasbene matice od njenih začetkov tja do sredine sedemdesetih let. Natančno, preverjeno in posteno, kot je v njegovem znaku, je navajal ljudi in dogodke, ki so se vrstili skozi več kot osem desetletij, vsakemu je odmeril pravično mesto in zasluže, spregledal ni niti kritičnih trenutkov, ko se je bilo treba boriti za preživetje ustanove, le o sebi je povedal najnujnejše, pa morda niti tega ne. Naj bo zato njegova 80-letnica priložnost, da njegovo osebno skromnost »popravimo« s sprehodom skozi življenje in mimo etap, ki so zaznamovale njegovo javno delovanje.

Rojen v Mokronogu na Dolenjskem 21. oktobra 1915 v napredno usmerjeni družini očeta notarja, je srednjesolske in univerzitetne studije opravil v Ljubljani in leta 1940 diplomiral na pravni fakulteti. Delo pravnika je opravljal samo dve leti (1941-43) na okrožnem sodišču v Ljubljani. Od pravniskih studij sta mu sicer ostali strogost, najprej do samega sebe, in natančnost, toda vrojena muza umetnosti ga je vzporedno s studijem prava vodila na solo Glasbene matice in potem na državni konservatorij v Ljubljani. V letih 1943-45 je tudi služboval pri GM. To so seveda bila vojna leta, leta stisk in odpovedovanj, pa tudi leta zavestnih odločitev, ki jih je terjal čas. Vključil se je v vrste prišteev Osvobodilne fronte in ilegalno deloval za njene cilje. Ob osvoboditvi ga je ravno delo za te cilje pripeljalo v Trst z nalogo, da prevzame vodstvo glasbenega oddelka na Radiu Trst A, eno leto pa je bil tudi ravnatelj Radia in postavljatelj osnove za njegov nadaljnji razvoj. Kako se je ze takrat razdajal na glasbenem področju pričča dejstvo, da je po letu 1949 nekaj časa opravljal kar dvojno dolžnost vodje glasbenega oddelka na pravkar usta-

novljeni radijski postaji v Kopru in dolžnost ravnatelja glasbene sole GM v Trstu. In kot da ga ta dvojna zadolžitev ne bi ze dovolj in prevec zaposlovala, je kot privatist nadaljeval glasbene studije na trzaskem konservatoriju in leta 1950 tudi diplomiral iz klavirja.

Njegov prihod na vodstvo sole Glasbene matice leta 1949 je pomenil kvaliteten preskok od na splošno, se vedno provizoričnega k sistematičnemu razvoju slovenskega glasbenega solstva in glasbenega življenja sploh v našem zamejstvu. Sola je postopno začela dobivati čvrsto strukturo resnega pedagoškega zavoda s pritegovanim vedno novih kvaliteten pedagogov pretežno iz slovenskih vrst, z uvajanjem novih instrumentov v predmetnih in stranskih, ki so predvideni za srednje glasbeno solstvo, in seveda s hitrim narascanjem števila gojenčev, z ustanavljanjem mreže podružnic na Trzaskem in Goriskem, kasneje tudi v Videmski pokrajini. Tudi to, da je centralna sola v mestu pršla do, za takratne potrebe, primernih prostorov v Ul. R. Manna, je bila v veliki meri zasluha njegovih prizadevanj. S svojim osebnim zgledom je tudi na svoje sodelavce znal prenašati smisel za disciplino, red in odgovornost.

Ob skrbi za pedagoško rast sole je dr. Demšar namenjal vso potrebno in možno pozornost tudi ustanavljanju ansamblov, tako v okviru sestavnega dela pedagoške, kot za popestritev glasbenega življenja. Bil je pobudnik za ustanovitev Komornega zbora GM, iz katerega se je pozneje razvil zbor Jacobus Gallus, pod njegovim mentorstvom sta nastala otroški pevski zbor GM in solski orkester, iz katerega je pozneje nastal orkester GM.

Sadovi vseh teh prizadevanj so se kmalu pokazali ne le v narascanju števila javnih nastopov z lastnimi ansambli, marveč in poudarjeno v dosežkih gojencev na raznih tekmovanjih v državnem in mednarodnem merilu, od leta 1968 dalje pa tudi s prvimi diplomanti sole GM na trzaskem in drugih konservatorijih.

Danes je vse to lahko napisati neprimerno lažje kot pa je bilo takrat, v dejansko se pionirskih

casih, mogoče dosegati. Treba je bilo veliko vztrajnosti in premagovanja težav, ki jih v življenju Glasbene matice nikoli ni manjkalo, od finančnih do upravnih. Sam dr. Demšar najbolje ve, koliko naporov je bilo treba vlagati v prepricavanje raznih dejavnikov o nujnosti lastne glasbene ustanove v Trstu in deželi in tudi o tem, da bi ta sola morala iz privatne postati cimerprej državna z uredjenim financiranjem in jamstvom za obstoj. Če tega doslej ni bilo mogoče doseči, pa sta njegova vztrajnost in, to je treba priznati, naklonjenost nekaterih vendarle dosegli, da je ustanova do danes preživela vse viharje in rastla. Zal ob tem boli ugotovitve, da se zgodovina, vsaj kar zadeva GM, ponavlja s se dodatnimi problemi in nejasnimi perspektivami.

Med zaslugami dr. Demšarja je tudi uvedba sezone rednih abonmajskih koncertov Glasbene

matice od leta 1971 dalje. S tem je bilo nasemu občinstvu omogočeno poslušanje mnogih uglednih slovenskih in tujih instrumentalnih in vokalnih ansamblov ter solistov, omogočeno je bilo javno nastopanje lastnih diplomantov, ne nazadnje pa je koncertna sezona GM predstavljala in predstavlja pomemben prispevek v trzaskem glasbenem življenju na sploh, kar danes priznavajo glasbeni matici tudi italijanski glasbeni krogi. Nedvomno je tudi ta sezona prispevala k vzpostavljanju vedno boljših odnosov z nekaterimi vodilnimi italijanskimi glasbenimi strukturami v mestu, začeni s konservatorijem Tartini.

V vseh letih do upokojitve leta 1976 in tudi se po njej, je dr. Demšar vedno našel čas tudi za javno udeleževanje kot koncertant-pianist z več desetlinami nastopov in spremljevanj tako v dvoranih kot na Radiu Trst A in Koper; pisal je in se piše strokovne ocene in poročila o glasbenih prireditvah v dnevnem in revialnem tisku, skoraj 25 let je skrbel za redno izhajanje letnih Porocil o solskem in poslovnem delu GM; za 60-letnico GM je uredil priložnostni zbornik in vanj prišpeval zgodovinski pre-

gled "Iz nekdanjih dni GM"; za Prosветni zbornik 1868-1968 je napisal razpravo "Razmah glasbene dejavnosti med Slovenci na Trzaskem in Goriskem" in letos že omenjeni nadrobni pregled življenja in delovanja GM in njene sole. Mladim je namenil tudi vrsto predavanj na glasbeno tematiko.

Danes se dr. Demšar lahko z zadoscenjem in ne brez upravičenega ponosa ozira na opravljeno delo. No, nekaj grenkobe mu le kviri popolno zadovoljstvo, da nam vsem skupaj namreč kljub vsem naporom ni uspelo izboriti soli GM statusa državne sole in da se nad GM in njeno solo znova zgrinjajo oblaki nemira in negotovosti.

Za zasebno življenje sprico tolikih zavzetosti in skrbi v poklicu in odgovornem delu, v vseh njegovih aktivnih letih ni bilo mnogo časa, več ga je odkar je v pokoju, a kot človek plemenitih občutij je vendarle znal izkoristiti vsako priložnost, vsaj trenutek, za stik z naravo, z morjem in planinami, predvsem pa s Krasom in njegovimi čari v vseh letnih časih. Na njegovih livadah in gozdičih, med vinogradi, vrtički in gobarsko vnmemo najde prepotrebne ure sprostitve in zbravnosti za razmisljanje o

Gojmir Demšar

casu, ki je bil in o casu, ki ga živi in ga je živel polno, ustvarjalno in odgovorno.

Kaj naj mu s priznanjem in zahvalo ob njegovem visokem življenjskem jubileju zazelimo? Da bi se dolgo ohranil svežino telesa in duha, da bi se zanj in za nas uresnicilo, kar se doslej

za GM in za naso narodnostne skupnost se ni, da bi se dolgo let užival plodove svojega dela z zadovoljstvom v družinskem in prijateljskem krogu.

Za vse to in se za vse drugo: cestitke z voščilno pesmijo "Na mnogaja ljeta".

Jože Koren

SIMFONIČNI ORKESTER RTV SLOVENIJA V DVORANI TRIPCOVICH

Med Lutoslavskim in Šoštakovičem

Marsikdo si je v četrtek po otvoritvenem koncertu projekta Trieste Contemporanea verjetno mislil, da je Lutoslavski ob Šoštakoviču kakor limonada ob alkoholu - če si smemo izposoditi stavek Čehova, ki se je sam primerjal Tolstoju v tem razmerju.

Simfonični orkester Radiotelevizije Slovenija je pač 19. oktobra v dvorani Tripčovich izvedel najprej Četrto simfonijo poljskega skladatelja Witolda Lutoslavskega, nato pa se Sedmo simfonijo sovjetskega skladatelja Dmitrija Šostakoviča.

Monumentalnost Šostakovičevega dela učinkuje na poslušalca silovito, vali se vanj v močnih izvocih, vzpenjajočih se linijah, izbruhne končno z vsem svojim orkestrskim potencialom, bodisi z destruktivno valenco prvega ali zmagozavljem zaključnega stavka. Publika mora ob zadnjem akordu pokonci - če je izvedba dobra, seveda - in tako je bilo tudi na trzaskem koncertu.

Povednost Witolda Lutoslavskega se torej na prvi pogled zdi ob Šostakovičevi sibka. Pa ni tako. Trieste Contemporanea raste ravno iz te »sibkosti«, razgne nam jo in nam jo skuša razložiti.

Nase stoletje (že od Debussyja dalje) razbija samozavest te Šostakovičeve povednosti, ki je sad prejšnjega stoletja. Sicer je prehod postopen - pomislimo le na Richarda Straussa. Sam Lutoslavski raste iz te »povedne« tradicije, kot

umetnik nasega časa pa čuti njen mrki zaton. Težko je to spoznanje, locitev od tradicije pa - od »glasbe«, bi rekel marsikdo - se teja: v njegovi Simfoniji st. 4. je namreč vstop aleatorike s harfo le trenutek, ki razblini začetne »mahlerjanske« obronke povednosti. Vstop klavirja nato znova obudi spomin na prejšnje stoletje: Lutoslavski pač stalno niha v tem svojem zadnjem simfoničnem delu med dvema svetovoma. Pretekli prehaja v sodobnega le delno, čeprav skuša skladatelj to prikriti celo z nenadno vedrimi trenutki igrivega značaja, kjer je npr. aleatorični element »prebarvan« z zvoki ksilofona. Sploh igra barva zvoka v tem njegovem delu veliko

vlogo. Prehodi med različnimi glasbili so večinoma prelivnega značaja, kar ublaži videz sicer temne simfonije, kakor prica začetni mrki E celov in kontrabasov. Barvna razporeditev igra tudi pomirjačo vlogo, saj v svoji »urejenosti« vstopov glasbil spominja ravno na velike simfonike, tudi na Šostakoviča samega. Lutoslavskega čutimo torej tu se zelo navezanega na preteklost, čeprav s sodobnim, »osibljajocim«, »limonadnim« filmom.

Niti povednost Šostakovičeve Sedme simfonije ni vendar tako krepkega, direktnega, »alkoholnega« značaja. Skladatelj je moral z režimom marsikdaj v kompromis. Preprostost glasbenih idej je

tu obveza socialnega realizma, ki se je pa Šostakovič reši z njeno sublimacijo: začuti se npr. primoranost v elementarne harmonije, hkrati pa njihovo najboljšo (včasih paradokso) izpeljavo. Se: idila druge teme začetnega Allegretta zazivi »umetno«, pa čeprav hoče biti »ljudska« slika. Ali pa: razmisljanje se v sledečem Moderatu poslužuje ravno tako tradicionalnih izraznih stilem, učinkuje pa neprimerno globlje. Ravno tako učinkuje osrednji Adagio, sprva (programsko) opisnega značaja, kjer resda začutimo rusko pokrajino, vendar obenem neke v notranjosti skladateljeve duševnosti, se posebno ob opustitvi programskih naslovov. Programskost je v Šostakovičevi Simfoniji resnična in navidezna.

Za navidezno podoživljanje programskosti - torej globlje podoživljanje umetnine - je pripomogla tudi izredna izvedba Simfoničnega orkestra Radiotelevizije Slovenija, z razpoloženim dirigentom, seveda: Nanut je program oblikoval z močnim nabojem, ki nikakor ni imel oprava za limonado ali alkoholom, če tokrat mislimo le na vodeni okus limonade ali uspavajoči učinek alkohola. Publika je prikovala na mesta z veliko notranjo zavzetostjo in treznostjo v podajanju, pa kar orjaskemu obodu Šostakovičeve glasbene misli navkljub.

CR

Ana Frank: tragedija preteklosti in sedanjosti

.. Ko upiram pogled v nebo, začenjam spet upati, da se obrne vse na bolje, da tudi ta kruta groza mine...

Najnovejša slikarska razstava v goriski sinagogi že nekaj dni prebija tišino enega najlepših judovskih templjev daleč naokoli. Ze dolga desetletja je utihnila Gorica, kot zibelka judovske skupnosti, saj so v strahotni novembrski noči leta 1943 nemški esesovski oddelki večino njenih članov odpeljali v koncentracijska taborišča, odkoder sta se vrnila le dva. Toda za judovsko skupnost Julijske Krajine je bila prav Gorica izvor in središče judovske kulture in njenih največjih sinov, ki so dali svoj pečat mestu ob Soci.

In tako se odvijajo po zaslugi trzaskе judovske skupnosti in njenega muzeja »Carlo e Vera Wagner« ter goriskega Srednjeevropskega zavoda za judovske študije, tudi v znak priznanja goriske judovske preteklosti, zanimiva srečanja v povsem obnovljeni sinagogi, ki privabljajo vedno večje število prijateljev Izraela.

Tokrat se nam je s svojimi nadrealističnimi podobami Ane Frank, ob njeni 50. obletnici smrti, predstavila trzaska slikarka Annamaria Ducaton. Umetnica se je izpovedala umetnici! Rojena v istih letih Ane Frank in doživljala preganjanje vseh, ki niso bili po volji rasnim izbrancem na evropskem kontinentu, se je Ducatonova približala judovski delici iz Amsterdamu s številnimi fotografijami, uokvirjenimi v slikarsko izpoved. Vsaka slika je okno, vhod v Annino dušo; za vsako sliko je drugo življenje, tisto po katerem hrepeni ujetnica. In četudi je ujeta v taboriščne bodicaste ograje, v krematorijske zublje njene zadnje postaje, skuša slikarka zadržati Anin nasmeh, njeno upanje. Upanje, da se bo ob vedno novih kostanjevih listih, zvrnjenju ptic in modrini neba ohranil tudi človek kot najpopolnejše božje stvarstvo. Umetniška izpoved Annamarije Ducaton bo obsla tudi Združene države Amerike; svet ne sme pozabiti ebvropske tragedije in njegove najbolj strahotne podobe: nemških krematorijev, ki so bili prevsem Judom, Slovonom in Romom končna postaja.

Petdeset let je minilo od tedaj in svet je vnovic razravan; vojna sledi vojni, uničenje uničenju. Pa vendar, tudi v najbolj tesnobnih trenutkih, v vseh dolgh petindvajstih mesecih skrivanja, ko nastaja Anin Dnevnik, lahko samo občudujemo dekletce, ki vse dogodke presoja zelo bistro in zrelo, nemalokdaj bolj od odraslih. Svojo mirno razsodnost je Anna ohranila ves čas, tudi takrat, ko se je ob nepre-

stani nevarnosti, da bi Nemci odkrili njihovo skrivališče, pridružila se nevarnost, da bi jih pokončale zavezniske boje. In tako sprejemamo njeno življensko sporočilo kot testament nekoga, ki je postal simbol vseh trpečih in preganjanih! Ob prebiranju Dnevnika bi najraje marsikdaj zatisnili oči in verjeli, da se kaj takega nikoli ni moglo zgoditi. Toda Ana Frank nas s svojo bistrostjo, navihano stjo in odrezavostjo, dobroto in plemenitostjo pelje skozi resnična dogajanja druge svetovne vojne, v življenje v tsnih, temacnih, podstresnih prostorih amsterdamskega skrivališča, kjer skusa osem ljudi dočakati svobodo. Po dveh letih jih 4. avgusta 1944 za bedno denarno nagrado ovadi nemskim oblastem bivši uslužbenec družine Frank. Nemci so jih odvlekli najprej skozi holandska, nato pa najbolj zloglasna nacistična taborišča, kjer so, razen očeta Otta Franka, drug za drugim vsi pomrli. Anina mama je umrla januarja leta 1945 v Auschwitzu; že decembra leta 1944 so lagerske oblasti obe sestri, starejšo Margot in dve leti mlajšo Ano preselili v Bergen Belsen, kjer sta obe zboleli, in koncem marca leta 1945 umrli. Ana Frank je umrla 31. marca 1945, taborišče pa so 15. aprila 1945 osvobodile čete ameriške vojske. V sedmih mesecih strahovlade komandanta taborišča Josefa Kramerja, ki je prišel iz Auschwitza, je umrlo 35.000 ljudi.

In tako se Ana Frank ni vrnila v ljubljeno Holandijo, ki je bila osvobodjena le dva meseca po njeni smrti.

Kdo je bila Ana Frank?

To izvemo iz njenega Dnevnika, ki mu nihče ne odreka znatne literarne vrednosti - saj so po njem pripravili gledališko delo in film - in po katerem segajo vedno novi rodovi. Dorasčajoči dečki in deklice delijo z Ano njene sanje, njeno veselje in razočaranje, upanja in skrbi. Sočustvujejo z njo, ki se kljub dobrim staršem in sosolcem počuti osamljena, brez prave prijateljice in zato nikogar ne preseneti, ko si izmisli Kitty, svojo molčeco zaupnico v Dnevniku, zvezku z rdecimi platnicami, ki ga je bila med vsemi darili za trinajsti rojstni dan najbolj vesela.

»Nisem več razvajeno otroče,« je zapisala, »ki se mu lahko vsakdo smeje v obraz. Imam ideale, lastne zamisli in lastne načrte, le da

jih ne znam še izraziti v besedah. Kaj vse mi pride na misel zvečer, ko sem sama... Zato se vracam naposled vselej k svojemu dnenviku, ki je moje izhodišče in cilj, zakaj Kitty je vselej potrpežljiva...«

S težkim srcem pripoveduje Kitty tudi zgodbo svojega življenja.

»Kot čistokrvni Judje smo se izselili iz Nemčije v Holandijo, toda naše življenje je potekalo v stalnem vznemirjanju, ker so del družine, ki je ostal v Nemčiji, ni mogel izogniti protizidovskemu hitlerjanskemu nasilju. Lepi casi so se na zas koncali v Ho-

disča, nam živo opisuje, kako je s hrano, kako se je povsod razbohotila črna borza, piše o vsakdanjih stvareh in opravkih, o prepirih in nesoglasjih ter proti koncu se zlasti veliko o svoji neizpolnjeni ljubezni. Nenavadno pozorno, kljub mladosti, spremlja vsa dogajanja na političnem in vojnem prizorišču.

»Na stotine letalcev leta vsako noč čez Holandsko proti nemskim mestom in tam orje zemljo z bombniki. Vsako uro je v Rusiji na stotine, da, na tisoče mrtvih. Nihče ne more stati ob strani, ves svet je v vojni, in čeprav

mo na konec te bede. Cakajo Judje, cakajo Kristjani, caka ves svet, mnogi pa cakajo samo na smrt.«

Tako je napisala v svoj dnevnik Ana Frank 13. januarja leta 1943.

Srečanje dveh Anic

Dve leti kasneje sreča judovsko deklico Ano slovenska taborišnica Anica Mislej iz Prestranka. Kot terenka je na Spodnjem Vipavskem izdana in v zasedi v Dornberku

vala mi je o dneh osvoboditve Bergen-Belsna, o tifusu, ki je razsajal in je bilo mrlicev na kupe ter so Američani tudi njo, ki je bila na koncu telesnih moči, odpeljali na zdravljenje v Osterwald pri Hannoveru. Domov v Prestranek se je vračala od 9. do 17. avgusta. Od Postojne do Prestranka je hodila 6 kilometrov pes. Ponoci je potrkala domaćim; odprl je oče. »Ni me spoznal, bila sem zaradi tifusa brez las, tehtala sem koma 32 kg, medtem ko sem jih ob odhodu z doma imela 68. Oče ni mogel verjeti, da sem to jaz. Rekel je: Povej mi, ali si duh, ali v resni moja hči.«

Ana Mislej mi je povedala tudi točen datum smrti uboge judovske deklice; veliko razmislija o njej in o drugih otrocih in mladostnikih, ki so umrli v nemških taborišcih. Stane Tercak, pisec knjige »Ukradeni otroci« v pretresljivem književnem delu dokumentarne vrednosti obravnava nasilno preseljevanje slovenskih ljudi med drugo svetovno vojno s Stajerske in Gorenjske in se posebej kruto usodo naših otrok in navaja število nad 10.000 slovenskih otrok v nemških taborišcih! Po nepopolnih podatkih jih je tam umrlo 512, za nekaterimi pa je izginila vsaka sled.

Epilog

Te dni poslušamo s pridahom poročila medijev o odmikanju in ponovnem približevanju premirja med sprtimi stranmi v Bosni. Ko je bilo lani podpisano premirje med predstavniki Izraela in Palestinskimi osvobodilnim gibanjem in se kljub vnovičnim posamičnim križnim ognjem budi upanje na trajni mir na Bliznjem Vzhodu, si želimo isto tudi za Bosno. Njeno tragiko je v svet ponesel Zlatin dnevnik. Zapisiki komaj 11-letne sarajevske deklice Zlate Filipović, njeno pretresljivo pričevanje o strahu pred granatami, ostrorelci in mrazu je v prevodu dvaindvajsetih jezikov pretreslo svetovno javnost. Dokument otroških zapisov, srhljiv ocitek clovestvu in visokim ustanovam sveta, da s Sarajevom umira njegova vest! Zlatina družina je s pomočjo OZN zapustila Sarajevo, vseeno pa si želijo, da bi spet lahko živeli v njem, v miru! In da bi mir prevladal nad vojno, saj lahko verjamemo Ani Frank, ko pravi:

»Prav čudno je, da se nisem odpovedala vsem svojim upom, ko se zdijo pa tako nesmiselni in nedosegljivi. Vztrajam ob njih, ker se vedno verujem v srčno dobroto cloveka. Nemogoče mi je graditi vse na temeljih smrti, tegobe in zmede. Gledam, kako se svet počasi spreminja v puščavo, cedalje močnejše čujem blizajoci se grom, ki ugonobi morda tudi nas, sočustvujem z milijoni ljudi, in vendar, ko upiram pogled v nebo, začenjam spet upati, da se obrne vse na bolje, da tudi ta kruta groza mine in se povrne spet red, mir in vedrina.«

Dorica Makuc

landiji v maju 1940. Najprej je prisla kapitulacija, nemški vdor, potem pa so se začele za nas Jude stiske in težave. Protizidovske postave so si sledile druga za drugo: Judje morajo nositi judovsko zvezdo! Judje morajo oddati svoja kolesa! Judje se ne smejo voziti s tramvajem! Judje ne smejo v avto! Po osmih zvečer Judje ne smejo biti več na cesti, prav tako ne smejo na svoje vrtove ali na vrtove svojih znancev! Judje ne smejo zahajati ne v gledališča, ne v kinematografske ne v javne lokale!...«

Ko je Ana s svojimi v skrivališču, bednem podstresju nekdanjega očetovega skla-

gre zaveznikom bolje, ni videti konca? In nam? Nam gre kar dobro. Zivimo bolje kot milijoni drugih ljudi. V miru smo, na varnem, in kot se temu pravi, zremo svoj kapital. Zunaj je strašno. Noc in dan vlačijo uboge revez stran, s seboj pa ne smejo vzeti ničesar razen nahrbtnika in nekaj denarja. Po poti pa jim pobe-rejo se to. Družine trgajo in razganjajo na vse strani, moške sem, ženske tja, otroke spet kam drugam... Cele ure bi ti lahko govorila o nadlogah, ki jih prinaša vojna, toda pri vsem tem postajam se bolj zalostna. Nič nam ne preostaja drugega, kakor da potrpežljivo caka-

pade v nemske roke. Iz goriskih zaporov peljejo Ano Mislej in številna tolminska dekleta in žene z zadnjim transportom v Nemčijo. V Bergen-Belsnu, enemu najbolj strahotnih koncentracijskih taborišč se nasa Ana sreča z drobno judovsko Anno, temnih las in oči. »Sedela je, bolje receno cepela v nekem kotu lagerja. Nehote sem se ji približala. Pogledala me je in dejala: Ich bin Anna, Anna Frank. Odgovorila sem ji: Ich bin Ana auch.« Ano Mislej, vdovo Kovacic, rojeno leta 1923, sem srečala na letosnjem srečanju bivših slovenskih taborisnic in zapornic v Portorožu. Pripovedo-

Ko so Rubije živele v funkciji gradu (3)

Da bi zvedel kaj več o tem vodnjaku in podzemnem rovu, sem se obrnil na »Kraske krte« in res je tajnik tega združenja doberdobskega društva Albano Marušić potrdil, da rov obstaja, le da je delno zasut. V letih 1990 in 1991 so Kraski krti pregledali vodnjak in s potapljaško opremo zlezli do njegovega dna. Meritve so pokazale, da je vodnjak globok 27 metrov, temperatura in kemična sestava njegove vode pa kažejo, da ni v nobeni zvezi z bližnjo Vipavo. Za vsaj 10 stopinj hladnejša voda v vodnjaku potrjuje domnevo, da se vanj steka se vedno živ studenec.

V globini 8, 5 metra zija na notranji strani jaska (vodnjak je skoraj do dna obzidan) »okno« pravokotne oblike (50x60 cm), za katerim se začne rov, ki je speljan v smeri proti glavni grajski kleti. Čeprav je rov na tem mestu zasut, so Kraski krti ugotovili, da je njegov obok iz cementa in da se hodnik polagoma dviga. Tudi v grajski kleti so našli na kamnit okvir, ki je zdaj zadelan s steno iz zidakov in ki nedvomno pričča o nekdanji prisotnosti vrat. Ko so steno predrli, se je prikazal zacetek rova v smeri proti vodnjaku, vendar je rov tudi na tem mestu zasut. Ob tem se odpira nekaj vprašanj, na katera bodo skušali Kraski krti v prihodnje najti odgovor: je rov zasut v vsej svoji dolžini? So ga zasuli dogodki iz prve ali iz druge svetovne vojne? Je bil morda zasut že prej? Ali pa ga je človek namenoma zadelal? Kakor koli že, ugotovitve Kraskih krtov potrjujejo, da se je grad lahko oskrboval z vodo tudi v primeru, ko je bila površinska pot do vodnjaka iz tega ali onega razloga neprebojna. Sluzinčad se je pač podala v klet, stopila v rov in pršla po njem do »okna« v vodnjaku ter spustila vedro...

Leta 1889 so tudi po baronovem prizadevanju odprli rubijsko pošto. Dokumenti s postnim žigom »Rubbja« pa so po dveh vojnah (leta 1943 je v Mirnu med drugim zgorel celoten arhiv prejšnje sovojenjske občine) razmeroma redki. Miro Kuzmin v Rubijah pa hrani del dopisnice iz leta 1897 s tem žigom. Pri-

tisnjen je na znamko za dva krajcarja.

V prvih letih nasega stoletja in se dolgo potem je bil oskrbnik v gradu Anton Cernic (1881-1959). Domacini se ga spominjajo kot resnega upravitelja grajskega posestva. Bil je mož visoke rasti, z zavihanimi brki in izrazito »avstrijske drže«. Otroci pa smo se ga bali - pravi Ivan Vizintin iz Sovodnje (letnik 1910), saj je med drugim strogo pazil, da ne bi spomladali smuknili v park in si nabrali zvončkov, katere so menda graščaki prodajali v Gorico, ali pa jeseni kostanja... Tudi Anton (po domače Tonče) je marsikaj prestal med prvo svetovno vojno. Udeležil se je številnih spopadov na vzhod-

ni fronti in padel v rusko ujetništvo, od koder se je vrnil v stari kraj sele leta 1921. V povojnih letih se je aktivno udeleževal v kulturnem življenju Rubij in Gabrij ter je bil nekaj časa tudi predsedoval domaćemu društvu Skala. Za časa fašizma je skrival v grajskih kletih slovenske knjige, da jih niso zasegli črnuhi.

Barona Leonharda, ki je bil poročen s plemkinjo Josephino Steininger, po rodu iz Gradca, je leta 1875 osrečilo rojstvo prve hčerke Louise, dve leti kasneje se je rodila Marija Fernanda (Mitzi), se dve leti kasneje pa sin Fridrik. Se pozneje sta se rodila se dva otroka (Leonie in Carl), ki pa sta se se mlada

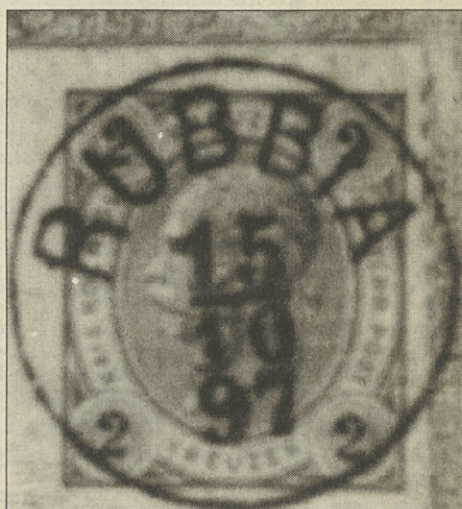
preselila k sorodnikom v Gradec oziroma v Innsbruck, tako da se ju Rubijci (ali Rubijanci, kot pravijo nekateri) komaj kaj spominjajo. Tudi Fridrik (Fritz) je bival le nekaj časa v gradu, nakar se je odselil na Stajersko.

Baron Bianchi si je ves čas vneto prizadeval, da bi se povečal svoje posestvo. Tako je dokupil Nove Rubije, vrsto pašnikov na ravninskem svetu pod gradom, na območju Usij in na Krasu onkraj Dola. Da bi laže izkoristil gozd nad gradom, je dal speljati novo cesto iz Gabrij na Vrh. leta 1886 je sovojenjska občina sklenila rešiti vprašanje pokopališča. Staro pokopališče zraven sole je bilo namreč premaknjeno za potrebe

rastoče krajevne skupnosti in izbira za novo pokopališče je padla na dolinico ob cesti med Rubijami in Gabrijami. Tudi pri tem podvigu je baron Bianchi aktivno sodeloval in menda prispeval tudi del potrebnih denarnih sredstev. V znak hvaležnosti je bila njegovi družini priznana pravica večne uporabe družinske grobnice. In res počivajo v Gabrijah številni člani rodbine Bianchi in Steininger.

Leonhard Bianchi je decembra 1901 zbolel za pljučnico, kateri je podlegel 3. januarja 1902. Prehladil se je menda med potikanjem motornega kolesa, ki mu je nekega dne odpovedalo na poti iz Zagreja proti Rubijam. V gradu so ostale njegova žena Josephine ter hčerki Louise in Mitzi, drugi sinovi pa so kot rečeno živeli drugod v notranjosti monarhije. Življenje na posestvu v Rubijah je nekaj časa teklo brez posebnih pretresov. Večjih problemov tudi v gradu niso imeli, saj je Avstro-Ogrska tedaj sploh prezivljala svoje »najboljše« obdobje. V ta čas sovpada tudi prizadevanje domaćinov, da bi od pristojnih oblasti dosegli spremembo krajevnega imena iz »Rubbja« v »Rubije«. Ta prizadevanja so prišla do izraza v ustreznih uradni prošnji, ki so jo vložili leta 1909. Oblast pa je prošnjo zavrnila, menda

predvsem zaradi tega, ker se je prav Bianchijeva rodbina protivila zamenjavi, čes da bi

Na slikah:

Pod naslovom: Člani Prosvetnega društva Sovodnje. Sredi slike - iz časa med 1925 in 1930 - z značilnimi brki in v temni obleki dolgoletni oskrbnik Rubijskega gradu Anton Cernic (Tonče). (Zbirka Vilko Fajt, Sovodnje)

Desno v sredini: Znamka za dva krajcarja na razglednici iz leta 1897 z žigom rubijske pošte. (Zbirka Miro Kuzmin)

Desno: V košu (od leve proti desni) petero Leonhardovih otrok: Carl, Leonie, Fritz, Mitzi, Louise. (Zbirka Miro Kuzmin)

to povzročilo zmedo v postnem in siceršnjem prometu.

Mirno življenje v Rubijskem gradu in okolici pa je nato trajalo le še nekaj let. Ko je izbruhnila prva svetovna vojna, je tudi za Rubije nastopil čas negotovosti, zrtev, odpovedovanj in postopnega propadanja. Vpoklic pod orožje je močno zredčil stevilo moških, sposobnih za delo v vasi, v Sovodnjah, v Gabrijah, na Peci in na Vrh. Tudi številni starejši domaćini, ki bi bili sicer vojascine prosti, so se prijavili med prostovoljce. V deželo so zacele prihajati grozljive vesti z vzhodnih bojišč in v vsakdanjo govorico so se vpleli novi zastrašujoči pojmi kot so Galicija, Przemysl, Bukovina in podobno.

Elio Fornazarič

(Se nadaljuje)

SOLA
TRINKO
V »NOVIH«
PROSTORIH

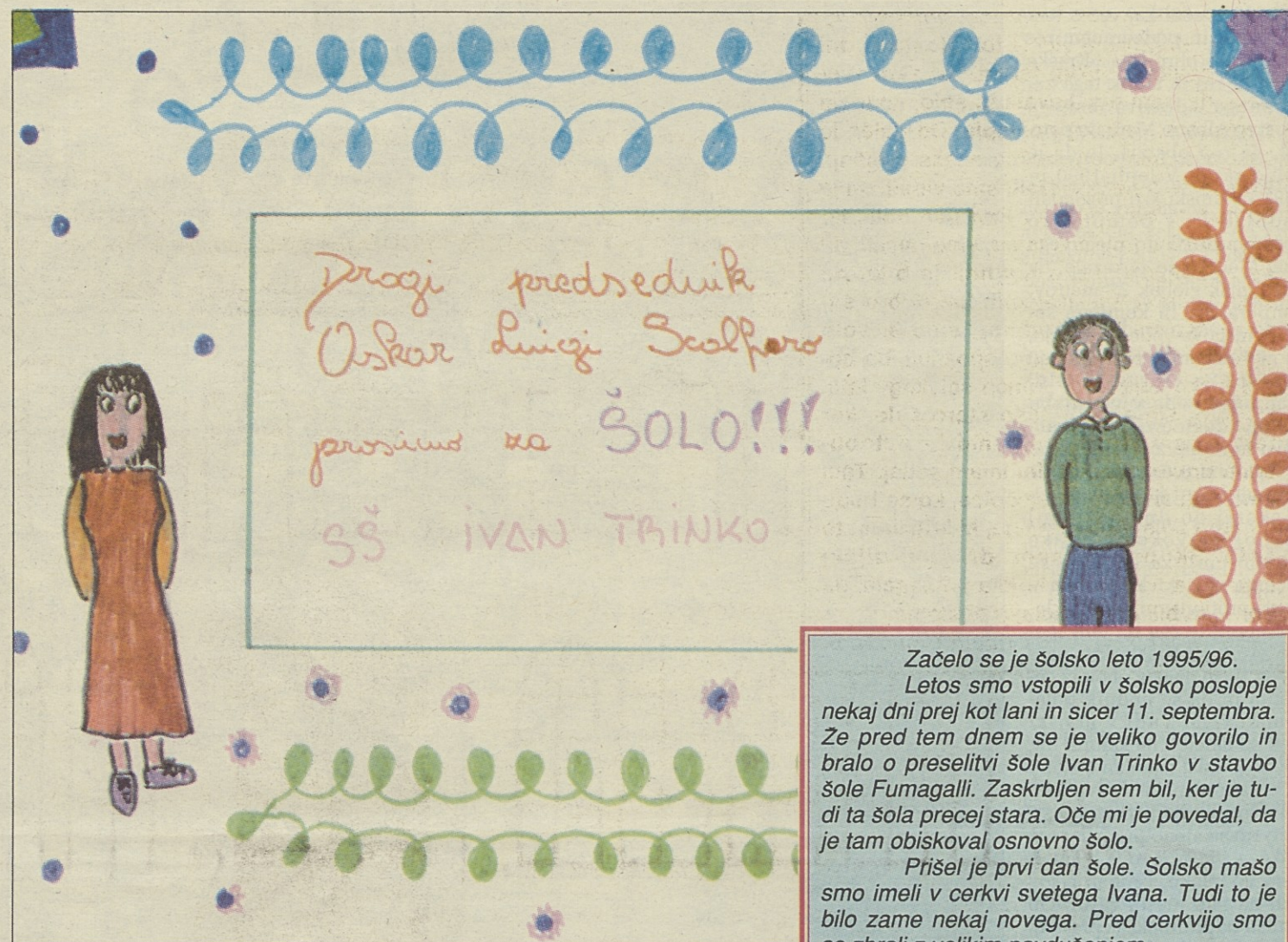
Gospod predsednik...

Slovenska srednja šola Ivan Trinko v Gorici se je morala letos izseliti iz poslopja, kjer je začasno delovala zadnjih nekaj let, in se sprijazniti s se slabšo namestitvijo v pretešnem poslopju, kjer si mora maloštevilne prostore deliti z italijansko osnovno šolo. O protestih staršev, šolnikov in drugih slovenskih komponent smo že obširno poročali, tokrat pa so svoje mnenje z besedo in risbami povedali se sami dijaki. S svojo mladostno svežino in odkritostjo so spregovorili o krivici, ki jo doživljajo, in o želji, da bi čimprej dobili šolo, ki bi bila res vredna tega imena.

Letos smo se preselili v drugo šolo, ker ona je razpadla. Poslali so nas pod Kapelo, v osnovno šolo Fumagalli. Ravnateljstva nimamo, tajništvo je v soli »Scuola d'arte«. Sola ima samo šest učilnic in zato je zelo tesno. Dvorišče pa je veliko, ima polno dreves, na nekaterih so prebiti kosi za smeti. Med odmorom radi klepetamo in se igramo. Ta sola ni vseh nobenemu, ker je tesna, je pa zelo primerna za prepisovanje nalog. Jaz bi zeled oditi od te sole, ker zaradi osnovnosolcev imamo samo en odmor in se ta traja le petnajst minut.

Prosim župana in druge, da bi nam dali večjo šolo, ker v tako majhnih prostorih se ne more preživeti okrog tisočdvjestosedet učnih ur, kolikor jih je v šolskem letu.

Erik Cej, II. B.

Začelo se je šolsko leto 1995/96. Letos smo vstopili v šolsko poslopje nekaj dni prej kot lani in sicer 11. septembra. Ze pred tem dnevom se je veliko govorilo in bralo o preselitvi šole Ivan Trinko v stavbo šole Fumagalli. Zaskrbljen sem bil, ker je tudi ta šola precej stara. Oče mi je povedal, da je tam obiskoval osnovno šolo.

Prišel je prvi dan šole. Šolsko mašo smo imeli v cerkvi svetega Ivana. Tudi to je bilo zame nekaj novega. Pred cerkvijo smo se zbrali z velikim navdušenjem.

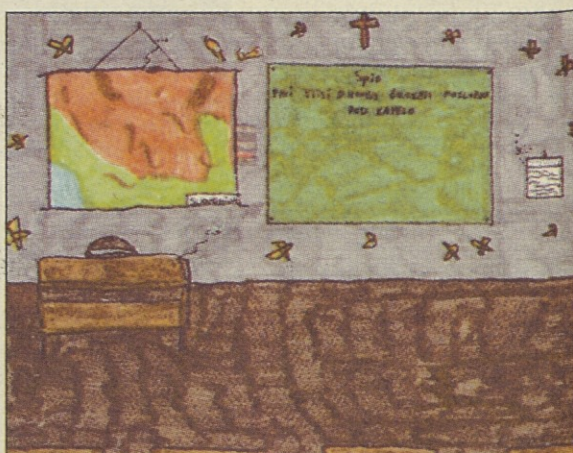
Po maši smo šli v spremstvu profesorjev v ulico pod Kapelo. Končno sem zagledal šolo. Vtis ni bil dober.

Srečal sem veliko prijateljev - sošolcev, ki jih čez poletje nisem videl.

Vstopili smo v šolsko poslopje in zagledali te učilnice, se kar precej majhne. Vsi razredi šole Ivan Trinko so v pritličju stavbe. Risalnice in glasbene sobe ni. Tajništva v tej šoli ni, ampak je v šoli Arte. Telovaditi bi morali v tisti šoli, a nismo se šli. V tej šoli je tudi italijanska osnovna šola. Vse to se mi je zdelo tako obupno.

V upanju, da nam bo občinska uprava dala drugo primernejšo stavbo, se bomo potrudili, da bo to šolsko leto vendarle poteklo.

Patrick Omaggiato, II. B.

Letosnje šolsko leto se je pričelo s presenečenjem: dobili smo »novo« šolsko poslopje. To je osnovna šola Fumagalli pod Kapelo. Toda nismo sami: v njem so tudi učenci italijanske osnovne šole, ki zasedajo celo zgornje nadstropje. Zato imamo mi le petih šest ali sedem učilnic v pritličju. Tudi tajništvo in ravnateljstvo so nam odvzeli. Dali so ju v umetnostno šolo na trgu Medaglie d'oro, ki ni ravno blizu šole Fumagalli.

Toda ni tako hudo: dvorišče je prostorno, hodnik je prijeten, v vsaki učilnici je vsaj po en kos za smeti, poslopje je staro in prijetno. V učilnicah je vedno veliko svetlobe...

Toda nekatere učilnice so tesne in skoraj neprimerne, druge pa ogromne, prevelike. Stranisce je pa redno poplavljen; kadar kdo potegne vodo, lije iz vseh strani. V nekatere učilnice je vhod samo preko drugih učilnic, sploh je pa učilnic premalo in alternativnega pouka ni mogoče opravljati. Zbornica je v zgornjem nadstropju, pri osnovni šoli.

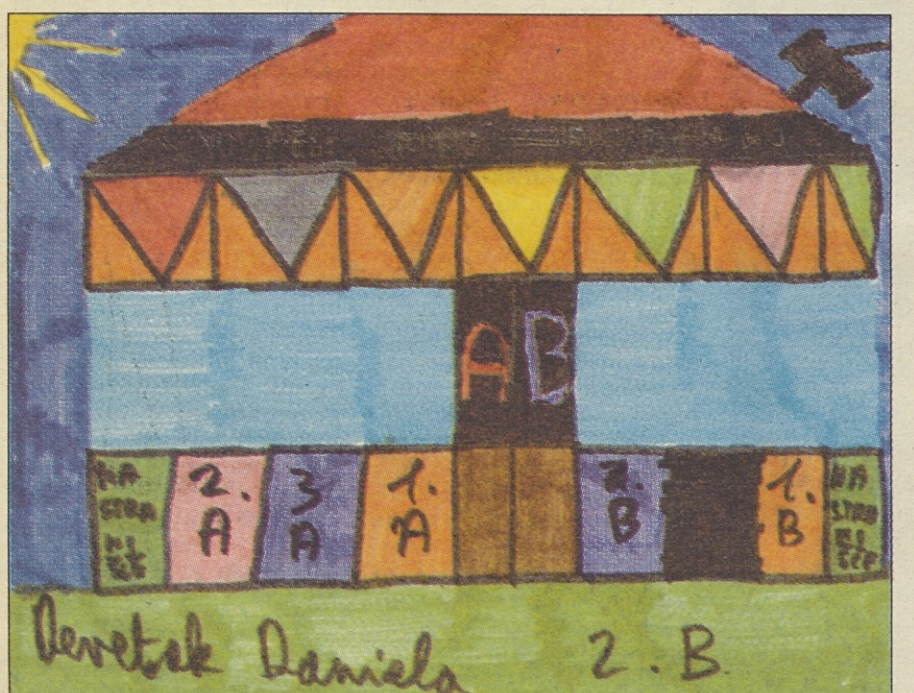
Poleg tega pa je odmor po tretji uri. Zaradi malčkov iz osnovne šole, ki ga imajo prej, imamo samo enega.

Stanje je neprimerno iz več aspektov, tudi za profesorje, že zato ker ne smejo parkirati avtomobilov na dvorišču, kot so lani.

Problem je tudi za starše, ki pridejo iskat otroke in ne najdejo parkirišča. Redarji vedno oprežujejo.

Toda jaz sem nekako custveno »navsezana« na to poslopje, ker se je v njem solal moj oče, pa tudi moj nono. Se vedno iscem kot z zlato tablico, kjer piše, da je tam tical tata, ko je bil - pogosto - kaznovan.

Katja Voncina, II. B.

Prvič sem videla to šolo nekaj dni pred novim šolskim letom. Ko sem zvedela, da bom obiskovala to šolo, sem šla z mamo si ogledat poslopje. Od daleč je šola zgledala popolnoma enaka prejšnji. Ko sva se ji pa približali, smo videli, da je še slabša od prejšnje. Prvi dan šole, ko smo prišli v novo učilnico, smo mislili, da se zadušimo. Tako majhna je bila, da smo se morali v dvajsetih kar dobro stiskati. Ko pa je bil odmor, smo si šolo ogledali od zunaj in smo spoznali, da bomo težko zdržali do konca šolskega leta. Rada bi šla spet v našo staro šolo, ker tam nisem imela problemov z avtobusnim prevozom, kot jim imam sedaj. Tam smo tudi srečevali višješolce, ko so hodili mimo šole. Nisem edina, ki kritiziram to šolo. Skupno z vsemi drugimi dijaki upam, da nam bo ta kritika pomagala, da bomo dobili boljše šolsko poslopje.

Paola Ursic, II. B.

Letos smo se preselili v drugo zgradbo, v ulico Cappella. Zakaj? Ker so rekli, da tisto poslopje, kjer je bila sola prej, potrebuje sodisce. Sola je stara poslopje, ki bo kmalu razpadlo. Naša sola je v pritličju, v prvem nadstropju pa je italijanska osnovna šola.

Tajništvo je v soli za oblikovanje, ki pa ni v ulici Cappella. Vse bi dala, da bi šli pset v našo šolo. V ulici Cappella imamo na razpolago le šest učilnic.

Prve dni smo bili v zelo majhni učilnici, sedaj pa imamo nekoliko večjo. To, kar me grozno moti, je, da ni risalnice, saj je risanje moj najljubši predmet, takoj za slovenscino.

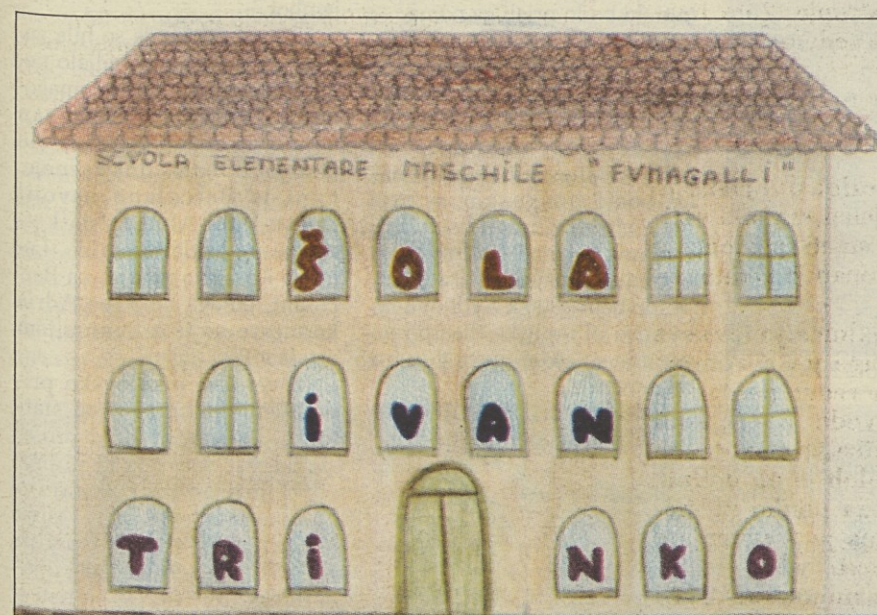
V solo hodim z avtobusom podjetja ATP, ki me iz Sovodenj pripelje na postajo v Gorico; nato prestopim na avtobus, ki pelje v našo šolo in ima spredaj napis 12 Bis Trinko. Pot domov je enaka. Nekoliko zapleteno je vse skupaj.

Odmor je samo eden (zaradi osnovne šole) in to po prvih treh urah. To je odločno premalo.

Jaz mislim, da bi nas Italijani strasansko radi unicili, zato nas porivajo v tako malovredno poslopje.

Jaz sem trdno prepričana, da sem Slovenka in sem na to tudi ponosna.

Jasmina Cotic, II. B.

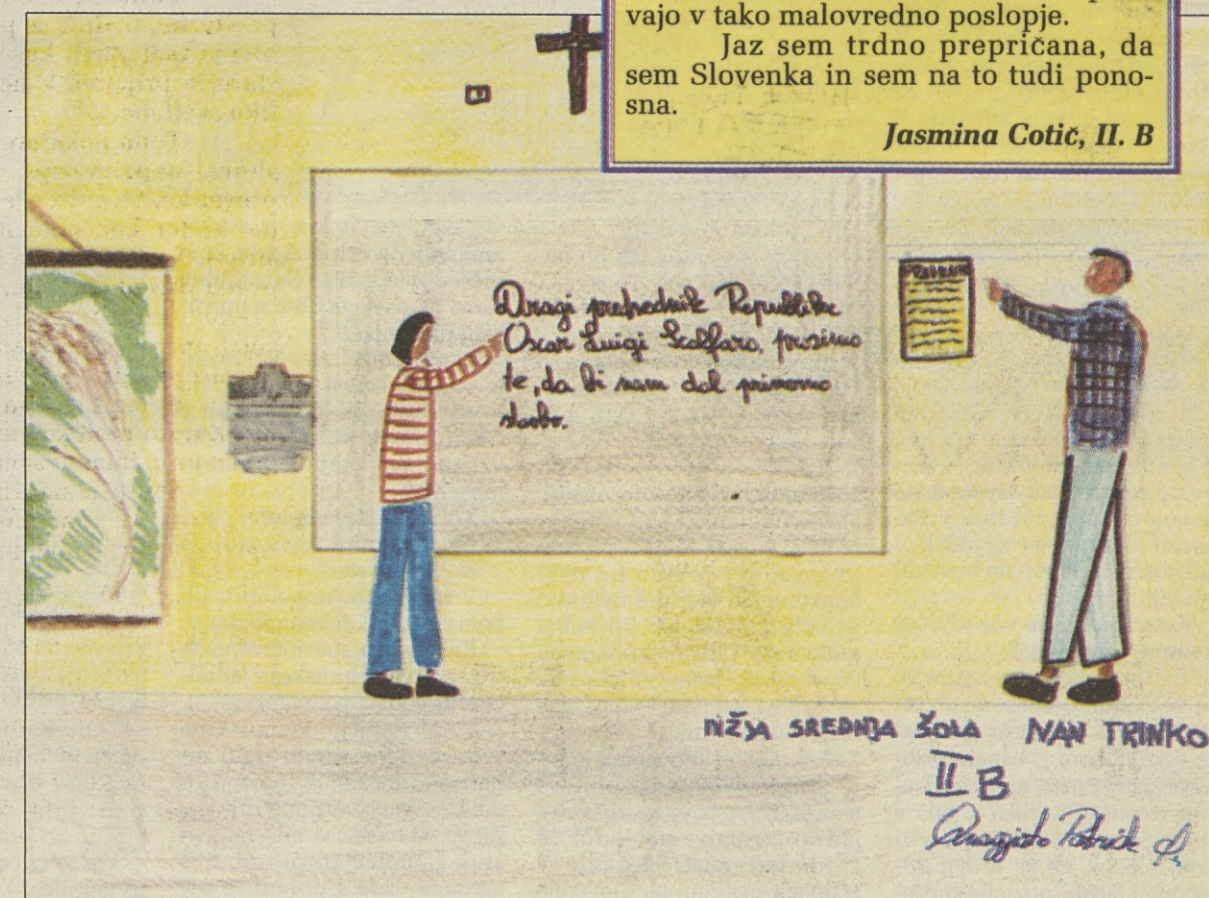

Slike: zgoraj Francesca Jakin; levo Paola Ursic; spodaj Patrick Omaggiato; (2. B razred šole I. Trinko)

Ko sem se avgusta vrnil iz Istre, sem se ustavil pri noni v Podgori. Rekla mi je, da se bo naša šola preselila v ulico Cappella, blizu cerkve sv. Antona. Postal sem radoveden, kje je ta stavba. Sel sem v tisto ulico in ugotovil, da ni nič lepša od prejšnje, morda še bolj v slabem stanju. V septembru se je začel pouk in ugotovil sem, da so učilnice grde in stare. Okna imajo morda že sto let. Nimamo

ne telovadnice ne laboratorija in niti knjižnice. Profesorji in ravnateljica so žalostni in jezni, saj so nas poslali v take prostore, kot da bi živeli v tretjem svetu. Ze lani, ko smo gostili dijake iz Slovenije, me je Miha (moj gost iz Ljubljane) vprašal, kje imamo sobo za naravoslovje in informatiko. Bilo me je sram, kajti vsega tega mi nimamo.

Igor Sorc, II. B.

INTERVJU

JADRALEC MITJA KOSMINA, ZMAGOVALEC BARCOLANE

Slovenec Mitja je ugnal najboljšo italijansko posadko

Mitja Kosmina se je v petek, 13. oktobra, zvečer predstavil v dvorani na sedežu jadranskega društva Barcola-Grignano s plisastim zajčkom v rokah. Prišel je na briefing, predstavitev nedeljske jadrane regate Alpe Adria kermesse. Sedel je v prvo vrsto, kot se zmagovalcu Barcolane spodobi in pritiče. Ob njem je sedela lepa žena, crnolasa Rebeka. V naročju je pestvala hčerko, majceno Jenjo, blondinko, kot je blondinec oče. V poznejšem pogovoru je Kosmina povedal, da je dobila ime po zelo znani jadralki, »v upanju, da bi povlekla jadralsko tradicijo za mano.« Ko bi se mu rodil sinček, bi bil morda Dennis po sedaj najbolj znanem jadralcu na svetu Connerju; ali pa, kdo ve, morda Janko, po Mitjevem ocetu, koprskem jadralcu po rodu iz nasega Sempolaja, ki ostaja po treh desetletjih in pol, najboljši slovenski jadralec na olimpijskih igrah. Nihče se doslej ni uvrstil bolje od njegovega 8. mesta na rimski olimpiadi v razredu zvezda; niti njegov sin Mitja ne, ki se je moral pred tremi leti v Barceloni »zadovoljiti« z 12. mestom.

Tisti petek se je torej zmagovalac letošnje Barcolane Mitja Kosmina udeležil srečanja v Barkovljah v družinskem krogu. Po nekaj minutah je predal plisastega zajčka ženi in prijel za ustnik stekleničke, iz katere je mala Jena srebala oranžni sok. Očitno iz stekleničke ni pritekalo več tekočine. Očka mitaja je ustnik približal ustom in vanj nekajkrat močno pihnil, podobno tako, kot bog Eol piha v njegova jadra. Zatem ga je spet privil na stekleničko in oranžni sok je ponovno pritekel skozi odprtino ter oddejal njegovo malo potomko.

Po briefingu je kodrasti koprski jadralec, ki je le nekaj dni prej spravil na kolena vso jadrarno množico v Tržaškem zalivu, privolil v pogovor o tisti prvi popolni slovenski zmagi na največji regati v Sredozemlju. Leto prej se je sreča nasmehnila piranskemu kolegu Dušanu Puhu, ki pa je tekmoval z italijansko jadrnico. Mitja Kosmina je bil takrat drugi z jadrnico Gaia Cube. Letos je svojo uvrstitev izboljšal. Z novo Gaio, ki je postala že ... legenda.

Kako ste proslavili zmago na Barcolani?

Mocno! Za nas je bila to velika zmaga, izredno pomembna. Jaz sem mojo ekipo pripravil izredno na Barcolano. To je bil tudi vrhunec.

Koliko časa ste se pripravljali?

Približno en mesec, s tem, da smo se zadnjih deset dni resnično intenzivno z vso 18-člansko posadko, kar ni malo. Vrhunec priprav je bil v zadnjih sedmih dneh: od tehnične priprave jadrnice, do jader, do posameznikov, ki so bili na različnih mestih.

Koliko ste »trenirali« dnevo?

Stiri ure treninga na morju ter do tri ure tehničnega treninga, to se pravi: trimanje jaborja, pregledovanje jader in razne podobnosti.

S katero jadrnico ste trenirali?

V prvi fazi na različnih jadrnicah. Povsem normalno je, da se 18-članska posadka ne more pripravljati vsa naenkrat. V svoji posadki imam dve samostojni ekipi, ki se potem za večja tekmovanja združita v eno. V match raceih se je pripravljalo 8 ljudi kot baza ekipe, zadnjih deset dni pa so potekale priprave na naši jadrnici.

Kako je bilo sploh mogoče, da je jadrnica, ki ste jo splavili zelega dana pred tekmovanjem, zmaga.

To je bil nekako... (se zasmije, op. ur.) trik. Jadrnica je bila uradno splavljena v soboto. A mi smo že mesec dni prej z njo jadrili, trenirali, jo tehnično pripravljali. Dvakrat po sedem dni sem bil tudi v Ravenni, kjer so jo zgradili v ladjedelnici Soleri, da bi sledil gradnji.

Kateri je bil za vas ključni trenutek Barcolane?

To vprašanje mi je zastavilo že več ljudi. Malo je tistih, ki se resnično razumejo na regate, oziroma jim je uspelo razumeti razlike med nami in drugouvrščenim. Razlika je bila v strategiji, ki smo jo postavili pred regato. To se pravi: odločitev startne pozicije ter ja-

dra, ki bodo uporabljena na prvi stranici. To je bilo najbolj odločilno.

Vi ste startali pred Miramarom...

Da, bi rekel precej nizko. Pegaso je startal se malo nižje od nas. Mi smo se odločili za uporabo spinakerja, medtem ko je Pegaso startal s top genovo. Po desetih minutah jadrnanja se je pač naša odločitev pokazala kot sigurno boljša, nakar je na njihovi barki nastala velika panika, ker so pač videli, da so zgresili. Sli so v menjava, hoteli so tudi oni dvigniti spinaker in v tisti paniki je nastala napaka. Vendar moram povedati, da smo bili mi v tistem trenutku že daleč pred njimi. Ne vizuelno, v smislu, da smo bili pred njimi, ampak smo bili v bistvu 150 metrov nižji od njih, boja pa je bila pod nami. Za tiste, ki se razumejo na jadrnanje, je bilo jasno, kdo je bil v tistem trenutku prvi. Moram pač reči, da ta odločitev pred startom ni bila lahka. Vedel sem, s cim riskiram: če bo prava, bomo heroji, če bo narobe, bo vse narobe. To je neki instinkt, ki te pelje v zadnjih sekundah pred startom.

Italijani pravijo o sebi, da so - med drugim - narod mornarjev. Kako so sprejeli vašo zmago na Barcolani?

Zanje je bilo to veliko razočaranje. Mislim, da ni bilo enega Italijana, ki ni verjel v njihovo zmago. Predvsem zaradi tega, ker je bila na naši konkurenčni jadrnici trenutno najboljša ekipa, kar jih Italija premore, s Chieffijem na čelu. On je pred dvema mesecema zmagal na Admiral's Cup, to je najprestiznejši regati na svetu. Za povprečne ljudi sploh ni bilo druge variante od njihove zmage. Kdor je pa poznavalec jadrnanja, oziroma, kdor je spremljal nase jadrnanje v zadnjem mesecu, na Slovenija

Cup in Rovinj Cup, je lahko pač videl, da je naša forma rastla. Mi smo na primer na Slovenija Cupu med najtežjimi nasprotniki dobili vse starte. V round robinu smo bili drugi. To je bil izreden uspeh, čeprav občinstvo tega ni cenilo. Zanje je bila Barcolana bistveno večji spektakel. Toda s tehničnega vidika so tiste regate precej precej težje. Jasno pa je, da je bila zmaga na Barcolani proti taki ekipi, kot je bila Chieffijeva, vrhunski rezultat.

Koliko je stala vaša nova jadrnica? Ali je mogoče opredeliti strošek?

Seveda, to ni nobena skrivnost. Tak projekt bi stal normalno milijon mark. Mi smo bili v svojih idejah gotovo inovativni. V Ravenni so ljudje iz moje posadke sami delali na barki, tako rekoč lastnorocno. Montirali smo vso palubno opremo. Od trenutka, ko je bilo rečeno, da je barka končana, do tega, da smo jo pripravili za tekmovanje, sta bila potrebna dva meseca dela. Da ne bi prišlo do nesporazumov: jadra so bila narejena v Kopru, palubna oprema je bila kupljena v Sloveniji, čeprav uvožena iz Amerike. Celokupna investicija je tako znašala 650 tisoč mark.

Jadrnici ste dali ime Gaia Legend. Lani ste tekmovali in

Foto KROMA

zmagali na Alpe Adria kermesse z jadrnico Gaia Cube. Kako to, da se ta Gaia v imenu tako ponavlja?

Moj partner Lino Vattovani je svojo jadrnico imenoval po hčerki Gaji. Mi smo startali z Gaio, ime je prinašalo srečo, vzljubili smo ga in se vztrajamo z njim.

Koliko let že jadrate?

Natanko triindvajset.

Koliko ste star?

V letošnjem novembru jih bom dopolnil devetindvajset.

Kako vam uspeva uravnavati življenje vrhunskega jadrca z družinskimi življenjem?

To je resnično kompleksna zadeva. Prvič zaradi tega, ker jadrnanje ni samo sport, kjer lahko točno definiras ure treninga. Odvisen si od vremenskih pogojev in potrebuješ ogromno časa. Gre tudi za po-

seben način življenja. Z jadrnanjem je treba živeti po treningu, pred treningom, razmišljati o stvareh. Dolga leta sem bil čisti profesionalac. Do olimpiade leta 1992 se nisem s ničemer drugim ukvarjal, kot z jadrnanjem.

Se da z jadrnanjem zaslužiti?

Na mojem sedanjem nivoju, ko sem med prvimi tridesetimi na svetu na rang lestvici match raceov, se da zaslužiti za kruh. Mislim, da bi v življenju ne smel biti več lačen. To pa je trd kruh. V

»Normalno. Pri petih letih te mora nekdo popeljati na jadrnico; težko je, da bi si jo sam izbral.

Bil je olimpijec...

Da. Ima se vedno najboljši slovenski rezultat na olimpiadi. Leta 1992 v Barceloni sem bil na dobri poti, da bi tisti rezultat presegele. Z Goranom Sosičem sva imela v razredu leteci holandec vse realne možnosti. Spadala sva v krog favoritov, posebno v tistih pogojih. Potem pa je prišlo do nekaterih nesrečnih naključij. V zadnjem delu olimpiade sva odlično jadrjala; zadnje regato sva tudi zmagala, pred tem sva bila tretja. Kako odlično je bilo tisto končno dvanajsto mesto, to bodo spoznali sele tisti, ki bodo prišli za nama.

Prihodnje leto bo spet olimpijsko. Boste spet poskusili?

Ce sem iskren - ne. Ko sem mislil na olimpiado, sem bil stoddstotno osredotočen nanjo. Danes tudi nekaj malenkosti poskusam, a pripravljam se v drugi disciplini, v match raceu. Mislim, da je to trenutno najmočnejša disciplina. Leta 2000 v Sydneyu bo to nova olimpijska disciplina; vse sile so sedaj uprte v ta tip tekmovanja.

Vas daljnoročni cilj je po temtatem Sydney 2000.

Da.

Imate kaj stikov z zamejskimi jadrnci?

Iskreno povedano - malo. Razen Arianne Bogatec ni bil nihče - vsaj v olimpijskih razredih - na tem nivoju. Ona je tekmovala v ženski konkurenci, jaz v moski, zato ni bilo kakih posebnih stikov. Če pa bi bila kakšna moska ekipa, bi gotovo navezali resnejše stike.

Imate v Sloveniji kakega obetajočega naslednika?

V Sloveniji je obilo dobrih fantov. A že prej sem povedal, da je jadrnanje kompleksen sport. Biti dober se ni dovolj. Dobro moras imeti urejene tudi vse stvari okoli sebe: družino, trenerja, klub. Če fantje ne bodo popustili, bodo vsekakor postali vrhunski jadrnci.

Katere kvalitete mora imeti dober jadralec?

Vrhunski jadralec mora biti kompleksna osebnost. Imeti mora vse vrednote oziroma kvalitete normalnega sportnika: da je fizično pripravljen, da ima sposobnost koncentracije - to je zelo pomembno -, nadalje pa mora obvladati ogromno tehničnih stvari, ki jih mora uvideti in jih mora znati iz teorije preleviti v prakso. Vrhunskega jadrca odlikuje bistroumnost, ki se potem odraža tudi v sami taktiki. Jadrnanje je namreč strateški sport: je relatičen, saj moraš biti vedno boljši od tekmeca, ne pa absolutno najboljši. Instinkt je vazen, zato ga je potrebno dnevno piliti.

Kateri je bil vas najboljši dosežek doslej?

Kvalitetno sta dva. Dvanajsto mesto na olimpiadi med izbranci, kajti na olimpiado se je uvrstilo najboljših 26 posadk iz vsega sveta, in ima zato dvanajsto mesto v Barceloni drugačen pomen, kot bi ga imelo, recimo, na kakšnem drugem tekmovanju. Poleg tega pa se uvrstitev v polfinale na nedavnem Slovenija Cupu. To je bil match race prvega ranga, to je najboljših profesionalcev na svetu.

Mitja Kosmina je tisti petek zvečer zapustil sedež jadranskega društva Barcola-Grignano s hčerko Jenjo oklenjeno okrog vratu in zeno Rebeko ob strani. Naslednjega dne, v soboto, 14. oktobra, je ob 9. zjutraj ob pomolu na tržaškem nabrežju s svojo posadko že pripravljali jadrnico za regato, katere start je bil predviden štiri ure kasneje. Drugih posadk se ni bilo na spregled. Celih dvajset minut je - s kovinskim ključem v rokah - nategoval jeklene vrvi, da bi do milimetra uravnaval jambor.

Vsa prizadevanja so bila zaman: tudi zanj je obveljalo nenapisano pravilo, da je zmagovalcu Barcolane odpisan uspeh na regati Alpe Adria kermesse teden dni kasneje. Lani je Barcolano osvojil Dušan Puh, Alpe Adria kermesse pa Mitja Kosmina. Letos je Kosmina zmagal na Barcolani, zmaga na Alpe Adria kermesse pa je z Benussijem ostala v Barkovljah.

In vendar: pikolovsko pripravljanje jadrnice pred startom je pricalo o veliki profesionalnosti jadrca iz Kopra. Novinarju je tudi zastavilo vprašanje: kateri je pravi Mitja Kosmina? Tisti s plisastim zajčkom v rokah na sedežu jadranskega društva, ali pa tisti s kovinskim ključem na krovu jadrnice?

Odgovor je dobil v soboto popoldne na pomolu, ko se je Kosmina vrnil v pristan po prvem dnevu regat. Ni bil zadovoljen. Bil je »sele« tretji, benti je nad Tržaškim zalivom in vetrom, ki ga ni bilo. Komaj je skocil z jadrnice na kopno, pa je že potegnil prenosni telefon iz jadralske torbe in poklical domov.

Bo ze res, da so jadrnci kompleksne osebnosti, a tudi vrnitev v pristan ima, ze od nekdaj, svoj char...

Marjan Kemperle

Izdajalec z najvišjim činom

To ni bil maršal Petaine in ne divizijski general Rupnik, temveč armadni general Vlasov

Armadni general Andrej Andrejevič Vlasov, možak orjaske postave, eden najuspešnejših operativnih poveljnikov generala Žukova, se je junasko odlikoval pri obrambi Moskve. Odlikovan je bil z Leninovim redom, nosil je odlikovanje rdeče zastave in medaljo za dvajset let službe v Rdeči armadi. Bil je tudi vojaški svetovalec kitajskega voditelja Čankajsa, dokler je bil ta v dobrih odnosih s Stalinom. V nemško ujetništvo je prišel leta 1942. Nemškemu generalstabu je predlagal, naj iz ruskih ujetnikov sestavi močno protistalinistično armado.

Za nekatere vojaske zgodovinarje je sporno, ali je bil Vlasov res izdajalec z najvišjim činom v 2. svetovni vojni. Omenjajo francoskega marsala Philippa Petaina, ki je leta 1940 podpisal premirje s Hitlerjem, toda njega v francoski enciklopediji 2. svetovne vojne (Encyclopedie de la guerre 1939-1945) ne štejejo kot klasičnega izdajalca. Celo Charles de Gaulle je govoril le o Petainovih »napakah«, čes da je bila »njegova drama tragedija starosti, ki jo je ledena skorja let oropala sil, potrebnih za vodenje ljudi in dogodkov«. Najbolj mu je zameril, ker je v imenu Francije sklenil s sovražnikom tako imenovano »premirje«. Dejal je: »Ce bi vlada odletela v Alžir, bi odnesla s seboj zaklad francoske suverenosti, ki že stirinajst stoletij ni bil izročen nobenemu sovražniku.«

Francoska enciklopedija sploh ne omenja Leona Rupnika, ki bi ga kot kolaborantskega visjega častnika lahko postavili ob bok Andreja Vlasova, toda on je bil kot divizijski general vendarle nižji po rangi. Vsi drugi so bili izdajalci z nižjimi čini, na primer Quisling, ki je sicer »posodil« svoje ime za sramotilno označevanje izdajalcev, a je bil »samo« major v norveški vojski.

Kdaj in kako je Vlasov stopil na poť izdaje?

Konec leta 1941 se ne, saj so takrat sovjetski časniki objavili fotografije najvidnejših sovjetskih generalov, ki so dobili bitko za Moskvo, med njimi tudi sliko Andreja A. Vlasova. Leta 1942 ga najdemo med branilci Leningrada. Nemci so ga ujeli avgusta leta 1942. Čez nekaj mesecev je stopil v službo Nemcev. Sedemindvajsetega decembra leta 1942 je ustanovil Smolenski komite, ki je bil pozneje preimenovan v Komite za osvoboditev ruskega ljudstva. Privolil je, da bo ustanovil protiboljševski ruski korpus. V začetku leta 1943 je objavil manifest v stiri-

najstih točkah, ki je obljubljal svobodo narodom ZSSR, vrnitev zemlje kmetom ter politično in versko svobodo.

Nemski vojaški voditelji so želeli, da bi prisli pod Vlasovo poveljstvo sovjetski vojni in civilni ujetniki v sestavi nemške vojske - kozaki, Kavkazijci in tisti iz osrednje Azije, zbrani v Osttruppen (vzhodne čete). Menili so, da je za uspeh vzhodne fronte to nujno potrebno, čes da Ruse lahko premagajo le Rusi. Toda Hitler je cutil do Rusov tako velik odpor, da je odklanjal njihove usluge vse do končne agonije tretjega rajha. Omamljen od prvih zmag »se je ogreval za povsem kolonialističen načrt« (G. Wright) in je zavrnil celo predlog o ukinitvi kolektivizacije v kmetijstvu, s katero bi utegnili pridobiti prebivalstvo.

Povsem drugačen odnos je imel Hitler do nekaterih drugih okupiranih narodov, saj so že leta 1940 sprejemali v Waffen-SS moške germanskega porekla (Norvežane, Nizozemce, Flamce), pozneje pa so ustanavljali esesovske legije, na primer Flamsko in Valonsko legijo. Legijo francoskih prostovoljcev proti boljševizmu itn. Ni pa sprejel predloga nizozemskega kolaboracionista Musserta o vpoklicu tristo tisoč Nizozemcev, ki naj bi se šli bojevat v Rusijo.

Vlasov se je dolgo moral zadovoljiti s propagandno vlogo, s katero je pospeševal dezertiranje iz sovjetske vojske. Kot rečeno, so te vojske vključili v enote Osttruppen v sestavi nemških enot, ki pa so se, ker so se Hitlerju zdele sumljive, morale bojevati predvsem na zahodni fronti.

Hitler je popustil sele, ko so Nemci doživeli polom na vzhodni fronti in so vsa visoka esesovska merila splavala po vodi. Leta 1943 je bilo ustanovljenih osem novih divizij Waffen-SS, med njimi so polovico vojakov zbrali v vzhodni Evropi. Zacelo se je tudi rekrutiranje protiboljševskih Ukrajincev; iz njih so sestavili eno esesovsko divizijo.

Nekaj esesovskih divizij je bilo ustanovljenih tudi v Estoniji in Latviji.

Kmalu je tudi Vlasov dobil priložnost, da oblikuje svojo vojsko z imenom Ruskaja osvoboditelna armija. Sporazum o tem je 16. septembra leta 1944 podpisal z vodjo SS Heinrichom Himmlerjem, nacistom, ki je leta 1943 na sestanku v Poznaniu izjavil:

»Biti moramo posteni, sposobni, zvesti in tovariski, a samo do ljudi naše krvi in do nikogar drugega. Na to, kako gre Rusom..., se pozvižgam. Kar nam lahko ti narodi ponudijo v obliki dobre krvi, bomo vzeli - če ne bo šlo drugače, bomo ugrabili njihove otroke in jih vzgojili pri nas. Ali živijo ti narodi v blaginji ali lakoti, od katere bodo pomrli, me zanima samo toliko, kolikor jih potrebujemo za suznje, ki bodo delali za našo kulturo, vsega drugega mi ni mar...«

Vlasovci proti slovenskim partizanom

Taborišče ruskih prostovoljcev je bilo najprej v Dabendorfu pri Zossenu, ko pa se je tja premaknila fronta, so ga preselili v Českoslovasko. Del teh enot, ki so bile do leta 1944 vlasovske le pogojno, ker jih je general Vlasov novacil za nemško vojsko, je sodeloval tudi v boju proti slovenskim partizanom; vlasovci so bili strah in trepet zlasti na Dolenjskem, v Benaciji, Soski dolini in drugod. V Vidmu je bil sedež turkeštanske divizije, ki je stela dvanajst tisoč moz. Vodja obveševalnega odseka staba III. operativne cone Bojan Stih je poročal, da Mongoli, »tujerodni vojaki licijo bolj roparski bandi kakor pa vojski«.

Vlasov je proti koncu vojne s pomočjo svojih najboljših prijateljev, polkovnika Kedrova, kapetana Ivanova in poročnika Davidenkova v Pragi ustanovil komite za osvoboditev narodov Rusije, da bi »razbil Stalinovo tiranijo, koncal vojno in ustanovil novo državo brez boljševikov in izkoriševalcev«. Prevzel je poveljstvo nad vojsko 50 tisoč moz, ki se je komaj se utegnula spustiti v boje z enotami Rdeče armade.

Izdajalec obsojen na smrt in obešen

V začetku, ko je stavil na Hitlerjeve karte, je Vlasov morda res igral na vse ali nič. Pozneje, ko je vojna sreča Nemčiji obrni-

Na obraznih Sibircev, ki so jih nacisti dobili v roke, ni videti, da bi jih bilo mogoče pridobiti za Vlasova

la hrbet, pa je upal, da bo slejkoprej prislo do spopada med zahodnimi zavezniki in Sovjetsko zvezo. Pri sebi je sklenil, da se bo nekaj časa se držal enot nemškega generala Schroederja, nato pa se bo brz podal proti Zahodu, kjer se bo predal Američanom. Menil je, da bosta njegova vojska in program boja za enotno in nedeljivo Rusijo (jedinaja njedeljiva Rosija) za zahodne zaveznike nadvse mamljiva in privlačna.

Po ruski različici (spomini Zukova) se beg Vlasovih enot na Zahod v glavnem ni posrečil, ker je njihov umik presegal 25. tankovski korpus, ki mu je poveljeval J. I. Fominih. Ni jasno, ali je to veljalo tudi za Vlasova, ki ga je bilo treba po sklepu staba marsala Zukova ujeti živega, da bi mu lahko sodili kot izdajalcu domovine. Naloga je bila zaupna poveljniku 162. tankovske brigade polkovniku I. P. Mišcenku, neposredno zajetje pa je izvedel kapetan M. I. Jakusev.

Vlasova so po ruski različici ujeli v enem od avtomobilov v koloni, ki se je pomikala proti zahodu. General, ki je pri obrambi Moskve izkazal velik pogum, se zdaj ni upal prikazati pred zmagovalci in jim reči: »Jaz sem Andrej Andrejevič Vlasov, poveljnik Ruske osvobodilne armade...« Cepel je na tovarnjaku, med prtljago, pokrito s ponjavo. Pretvarjal se je, da je bolan vojak. Ni računal s tem, da ga bodo izdali njegovi ljudje, telesni strazarji, če jim bodo le obljubili milost.

Po zahodni različici (C. L. Sulzberger) je ameriški general Patton »dramatičnega« Vlasova ujel na Českoslovaskem in ga izročil Stalinu. V Moskvi so ga obsodili na smrt in obesili.

Izdajalci so hoteli uiti kazni

Ob koncu vojne so se po Nemčiji potikali se drugi izdajalci, ki jim njihova protiboljševska usmerjenost ni pomagala, da bi usli pravični kazni. Priselgli so zvestobo Hitlerju, se bojevali v nemških uniformah in za-

gresili veliko krvavih zločinov - pozigov, pokolov, ropov in posilstev.

Arild Hamsun, sin slovitega nobelovca Knuta Hamsuna, je še vedno nosil uniformo častnika norveske esesovske legije, ceprav je Quislingova »elitna garda« na Norveskem že razpadla. Leon Degrelle, nosilec nemškega viteškega križca in poveljnik 5. esesovske brigade belgijskih

srečal svojega vodjo Himmlerja; ko ga je vprašal, kaj namerava storiti, je vodja SS odgovoril, da se ne ve. Preden sta se razšla, je Himmler prosil Danca, naj popelje zenski del njegovega esesovskega spremstva čez bliznjo dansko mejo, da se bodo lahko umile in najedle, preden se bodo vrnile na delo.

Himmler je kmalu srečal grofa Schwerina, zunanjega

Vlasov je novačil vojske, ki so jih zajeli Nemci v bitki za Harkov

prostovoljcev, je se v začetku februarja vodil napad med jezerom Maedu in reko Ihna.

Ob koncu vojne se je ponujal Himmlerju, da bi kronal svoje življenje s kasknim pogumnim dejanjem, pa ga njegov obozevalec ni maral več videti.

Jacques Doriot, sef francoske ljudske stranke, je ob koncu vojne nosil uniformo francoskih protiboljševskih prostovoljcev. Werner Best, vodja danskih esesovcev, je na poti na Dansko

ministra v Doenitzevi, torej zadnji nacistični vladi. Ko ga je vprašal, kaj bo z njim, mu je grof dejal:

»Zapeljite se naravnost v Montgomeryjev glavni stan in recite: 'Jaz sem Heinrich Himmler in sem pripravljen prevzeti odgovornost za vse, kar je storila SS.' Kaj se bo zgodilo potem, je težko reči. Toda ce bo to pomenilo vaš konec, vam lahko zagotovim, da bo ta konec vsaj časten.« **France Trebčan**

Ena izmed barikad maja 1945 v Pragi, mimo katere je hitel Vlasov proti zahodu, da bi si rešil glavo

Skolom po manjšini

Namesto da bi bile manjšine most med narodi, so Slovenci v Italiji žrtve neurejenih odnosov

Po osamosvojitvi Slovenije so se pri odnosih s sosednjimi državami vnovič pojavile nekatere težave, za katere smo menili, da so že odpravljene. Najpomembnejši stameja s Hrvaško in negotov gospodarski položaj slovenske manjšine v Italiji. Za razmere je v marsičem krivo tudi nespametno ravnanje nekaterih slovenskih strank in celo vlade. O tem smo se pogovarjali s predsednikom Združenih list socialnih demokratov Janezom Kocijancičem.

Med bistvene slovenske politične probleme sodijo odnosi z Italijo, ne le s stališča drugega sosedstva, marveč tudi vključevanja Slovenije v Evropsko unijo, pa tudi čedalje težjega položaja slovenske manjšine v Italiji. To je tudi zapleten problem notranjih slovenskih političnih odnosov. Kaksno je vase stališče?

Slovenija mora najti pot za čimprejšnjo polnopravno vključitev v Evropsko unijo. Na tej poti je treba urediti tudi zapletene odnose s sosedji, predvsem z Italijo in Hrvaško. To je za mlado in majhno državo, kakršna je Slovenija, eden od elementov nacionalne suverenosti. Če hočemo, da nas bo mednarodna skupnost priznala, če želimo mednarodno suverenost, moramo mednarodno skupnosti dokazati, da smo pripravljeni in sposobni civilizirano urejati odnose s sosedji. Izjemno pomembno in težavno je urejanje odnosov z Italijo, kjer ne gre za parcialno vprašanje, temveč za kompleksne odnose z eno od gospodarsko najmočnejših držav, ki ima tudi pomembno politično vlogo v Evropski uniji.

Menimo, da so pogodbeni odnosi z Italijo urejeni. Kot večina slovenskih političnih strank tudi mi vztrajamo pri načelu »pacta sunt servanda«. Za obe državi bi bilo zelo koristno, če bi našli dovolj strpnosti in moči, da bi se dogovorili o nerešenih vprašanjih, ki jih ni malo. Zal je možnost, da bi to uredili v kratkem času, zelo malo. Politični realizem bo narekoval modrejše in treznejšo politiko: razvijati gospodarske, kulturne in druge oblike sodelovanja ter izvajati politiko, ki bi ločevala dvostranska od večstranskih vprašanj. Za rešitev spornih vprašanj pa zdaj najbrž ni poslušna ne v Italiji ne pri nas.

Na taboru krščanskih demokratov v Celju je nesojeni kandidat za zunanjega ministra prof. dr. Andrej Umek predlagal poenostavljeno rešitev za vse spore: dosledno izvajanje denacionalizacije, tudi za italijanske državljanke, skratka popravilo krivic, ki naj bi jih Italiji prizadejal jugoslovanski komunistični režim. Mar ni v tem napačnem izhodišču vzrok za težave s sosedji? Pri

tem pa je treba dodati, da je Peterle zastavil problem drugače...

Ze mogoče, čeprav so stvari vecplastne. Navzoče so različne politične sile in seveda različni pogledi na reševanje nacionalnega vprašanja. Svetovni razvoj bi se ustavil, če bi se vedno ukvarjali samo s popraviljem krivic iz preteklosti, ko pa vendar govorimo o prihodnosti in sožitju. Ko gre za krivice iz preteklosti, je treba ugotoviti, kdo jih je povzročil in predvsem, ali so bile to res krivice. Ali bolj določno: gre za sirsra zgodovinska dogajanja, za krivice, ki jih je italijanski fasizem prizadejal Slovincem in italijanskemu narodu, in za cas, ko je imela v Sloveniji prevladujočo besedo Komunistična partija Slovenije in je bila priključitev dobrega dela Primorske dosežek narodnoosvobodilnega boja. Tu pač ne moremo govoriti o krivici, temveč o uresničitvi zgodovinske težnje slovenskega naroda, da bi se združil z matično domovino. To ni bil spopad dveh političnih opcij, temveč uspešno zaključen narodnoosvobodilni boj. Tako zdaj nekateri skušajo manipulirati z zgodovinskimi dejstvi in pri boju za oblast izkoriščati zunanjepolitične poglede.

Mar ni danes ključno iskanje konsenza slovenske politike in slovenskega naroda o nacionalnih interesih.

V polpretekli zgodovini lahko najdemo primere konsenzov in razlik. Tako nam je ob osamosvojitvi, ko smo bili politično zelo raznoliki, uspelo doseči popoln konsenz. Preprican sem, da moramo o temeljnih vprašanjih zunanje politike doseči nekaj podobnega. V Sloveniji obstajajo zelo velike razlike, vendar bi si drznili trditi, da smo jih sposobni preseči, toda samo pri resnih in strateskih odločitvah, kot so slovensko-italijanski odnosi. Spostujem resna prizadevanja, kot so tista v »non paperju« in razpravah na obeh straneh, za zdaj pa te možnosti ni. Najbrž ne bo nobena resna slovenska politična stranka ne bo nasprotovala vključevanju Slovenije v Evropo. Težko bi oblikovali politiko za ureditev odnosov z Italijo in Hrvaško, toda pri podrobnostih, ki so odločilne, utegne priti do velikih

razlik, zato bomo prisiljeni izbirati med konsenzom in večinskim stališčem. Zavzemam se za soglasje, toda tudi večinsko stališče je legitimno in z njim se lahko zadovoljimo, čeprav nekatere stranke kričijo o izdaji in veleizdaji. V Italiji bi poiskal razumne sogovornike, saj ne drži trditve, da na italijanski strani ni pripravljenosti za dogovor. Za to ni le pšega dokaza kot Osimski sporazumi izpred dvajsetih let, ki so napredno in celovito postavili temelje odnosov.

Taksen državniški odnos bi moral veljati tudi za slovensko manjšino, ki je pod hudim pritiskom. Gre za rušenje gospodarskih temeljev manjšine, pomoč iz Slovenije pa je vprašljiva.

Strinjam se, da je položaj slovenske manjšine v Italiji težaven. Pogosto smo govorili, da bi morale biti manjšine most med narodi, v tem trenutku pa so zlasti Slovenci v Italiji bolj žrtve neurejenih odnosov. Slovenci v Italiji so močna manjšina z velikimi gospodarskimi, kulturnimi in političnimi zmognostmi. Manjšina je pozitiven dejavnik odnosov in morali bi jo izkoristiti kot gibalo v pravo smer. Menim, da je bilo glede vprašanja manjšine narejenih več napak, ne le dnevnopolitičnih, temveč celo strateskih. Položaj manjšine temelji na njeni gospodarski in finančni moči, zdaj pa nekateri krogi v Italiji skušajo z že izfašičnih časov znano strategijo zmanjševati njeno moč prav prek gospodarskih in finančnih mehanizmov. Komisarska uprava v Kmečki banki v Gorici in ukrepi v Trzaski kreditni banki so poslovno omejili obe ustanovi, ki ne moreta več podpirati gospodarskih, kulturnih, založniških in drugih dejavnosti manjšine, ki so vse odločilnega pomena za narodno identiteto. Politika matične države bi morala temu nasprotovati. Slovenija je dolžna skrbeti, da bi bili finančni ustanovi v večinski lasti zamejskih Slovincem, brez komisarskih uprav in restrikcij.

Toda obstaja tudi nekaj finančnih, bančnih in drugih vprašanj, ki jih je treba urediti. Ne odobravam ukrepov slovenske vlade glede sodelovanja slovenskih ali drugih bank v kapitalu TKB. Stališče slovenske vlade je bilo skandalozno. Prvič: vlada je prepozno obravnavala to vprašanje, skandena opcija za slovenskega partnerja v tujini je zapadla v soboto, 30. septembra, medtem ko je vlada obravnavala problem v petek, ko so bili sklepi že brezpredmetni. Banke v petek zvečer in v so-

Janez Kocijancić v parlamentu (Foto: Boban Plavevski)

boto dopoldne ne poslujejo. Drugič: slovenska vlada ne bi smela postaviti pogoja, da se morajo slovenski zamejski delničarji za pet let odpovedati glasovanju, pravici upravljanja in da morajo to pravico prenesti na banko, ki bi vstopila v TKB. Ta pogoj izraza prepričanje slovenske skrajne nacionalne desnice, da so zamejski Slovenci upravljalsko nesposobni, ker potrebujejo skrbnika, ki bi bolje, bolj strokovno in kompetentno upravljal z banko v njihovem imenu in namesto njih. Nobenega finančnega, finančno-tehničnega ali bančnega razloga ni, ki bi opravičeval takšno stališče. To je v nasprotju s slovensko ustavo in pravzaprav polemizira z ustavno obvezo o podpori manjšine. Srž problema ni, da bi osrednje slovenske banke prevzele banke v zamejstvu, temveč v njihovi podpori zamejski finančni in gospodarski moči. Gre za temeljni nesporazum, ko se izhaja preveč iz bančno - tehničnega vidika, pozablja pa se temeljni problem. Ta zadeva mora sele doživeti politični epilog. Kuloarske govornice ne morejo biti opravičilo. Gospoda Egon Kravs poznam in spostujem se iz casov, ko sva poslovno sodelovala. Njegove izjave dokazujejo, da je manjšina stališče slovenske vlade razumela kot klofuto, nerazumevanje, odnos, ki ga ne bi pričakova-

vala od matičnega naroda. Sem predsednik ene od koalicijskih strank slovenske vlade, zato moram povedati, da se s tem ne strinjam.

Priloznost je zamujena, treba je upoštevati dejstva. Izgubljena je možnost za vstop slovenske banke v TKB, in to za dolgo. Zdaj obstaja možnost, da delničarji TKB odkupijo del delnic Ljudske banke iz Brescie. Menim, da bi matična domovina morala razmisljati, kako omogočiti delničarjem, da bi pridobili ustrezne deleže, ki bodo dolgoročno zagotovili večinski slovenski delež v TKB. Drugacen je položaj v kmečki banki iz Gorice, kjer je možnost neposrednega lastninskega deleža slovenske banke, da bi tako dolgoročno zagotovili znacen te finančne institucije. Obstaja cela vrsta problemov, saj sta oba zavoda nesebično, včasih celo neekonomsko financirala temeljne ustanove zamejskih Slovincem, zlasti Primorski dnevnik in nekatere gospodarske projekte. V obdobju komisarskih uprav zahtevajo, da je treba vsa posojila takoj vrniti, banki pa teh ustanov in podjetij zdaj ne moreta več podpirati. Slovenija mora v skladu z ustavo zagotoviti del finančnih sredstev za potrebe Primorskega dnevnika in operativno pomagati slovenskim gospodarskim organizacijam, ki se bodo odloči-

le za sodelovanje s tremi podjetji v slovenski Beneciji: Hobles, Mi-pod in Kronos. Tu ne gre za subvencioniranje, temveč za podporo pomembnim poslom, ki so pomembni za vso manjšino in zlasti za obstoj slovenske manjšine v Beneciji.

Mar ni vprašljiv tudi odnos matice do manjšine nasploh?

Matična domovina se obnaša do manjšine zelo okorno, včasih tudi nekorrektno, kot v primeru Trzask kreditne banke. Tudi v imenu Združene liste socialdemokratov zagovarjam pragmatičen in korekten pristop.

Ce Primorski dnevnik od Slovenije ne bo dobil konkretne finančne podpore, bo moral za tretjino zmanjšati proračun, odpustiti zaposlene in skrciti obseg, s tem pa bi postal bilten. Kaj menite, ali bo podpora dobil?

Moji odgovor je jaseen: treba je ukrepati, in sicer takoj, kot je to sklenil odbor za mednarodne odnose. Naša stranka bo tako rešitev podprla, v parlamentu se zanjo zavzema velika večina poslancev. Zlasti bi rad poudaril nevzdržnost izsiljevanj, ločevanj in pogojevanj, zlasti ko gre za Primorski dnevnik, ki je dokaz naporov in prizadevanj velike večine zamejskih Slovincem.

Bogo Samsa

Sporno je tudi vročanje zapisnikov. Sprva mi sploh niso vročali zapisnikov. Niso mi vročili magnetograma prve seje, to so storili sele pozneje, po moji intervenciji. Vse zapisnike je treba vročati preiskovancu in tudi njegovemu pravnemu pooblaščenju. Zapisnik tudi ni sestavljen tako, kot določa poslovnik. Zapisnik mora biti sestavljen iz pravega zapisnika in iz dobeseidnega zapisa, ki mu pravimo magnetogram. Za zdaj so mi poslali samo magnetogram s seje 18. septembra, ne pa tudi zapisnika. Rad bi opozoril, da utegnejo imeti te formalne kršitve posledice v postopku. Tako bi lahko, denimo, zahteval vnovično zaslišanje prič zaradi razjasnitve določenih vprašanj, ki bi se navezovala na dokumentacijo, ki jo komisija že ima, ali pa tisto, ki bi jo lahko dobila naknadno.

Ali imate taksne dokumente?

Kot mi je znano, so bili vsi dokumenti že priloženi prvima komisijama, predsednik Kučan pa nima nobenih skrivnih dokumentov. V primeru, če bi komisija želela dobiti se kaksne dodatne dokumente, je predsednik Kučan že izkazal svojo pripravljenost, da pomaga komisiji.

Kako si razlagate te kršitve? Kot posledico neznanja, malomarnosti ali morda v njih vidite namerne kršitve, kot ste nakazali na zadnji seji komisije.

Tega ne morem in si ne upam komentirati. Res je, da do teh kršitev prihaja, da sem nanje opozoril, pa so se ponovile. Res sem rekel na komisiji, da bi to lahko razumeli kot namerne kršitve.

Na tej seji me je predsednik ko-

misije tudi nekajkrat prekinil, zato sem protestiral. Zavedam se, da je preiskovalni postopek v parlamentu manj formaliziran, kot so sodni postopki, toda temeljnih elementov postopka ni mogoče ignorirati. Toda če ze vse skupaj poteka manj formalno, če predsednik komisije dovoli priči (česar redno sodišče ne bi pustilo nikomur), da večinoma tolmaci svoja stališča, da bere in komentira dokumente, ki bi jih tako morala pregledati komisija, torej, ce to ze dopusti priči (v tem primeru Janezu Jansi), bi bilo razumljivo, da bi po istih merilih dalo možnost preiskovancu ali pooblaščenju, da na isti seji nekoliko širše predstavi svoje stališče. Pri tem nisem hotel komentirati svojih stališč, ampak je bil to le uvod v moja vprašanja.

Kaj lahko recete o ocitku gospoda Janše, da ste bili predsednik sodišča, ki je izvršilo kazen njemu in drugim udeležencem v procesu JBTZ?

Dejstvo je, da sem bil takrat predsednik sodišča. Gospod Janša je nato zastavil vprašanje, ali sem zaradi tega sploh lahko pravni pooblaščenec. Moja tedanja funkcija nima nobene zveze s to parlamentarno preiskavo. Ni stvar gospoda Janše, da ocenjuje primernost ali neprimernost moje udeležbe pri delu komisije. O tem naj odloča komisija. Sicer pa nisem sodeloval pri procesu JBTZ, vendar to ni pomembno. Lahko se presoja moja poklicna odgovornost, ne pa moja politična odgovornost, ker nisem opravljal nobene politične funkcije. Tega gospod Janša ne ločiti, saj trdi, da smo bili

vsii podrejeni partiji.

Janez Janša je proces primerjal tudi z dachauskimi procesi.

Ta primerjava je zanimiva iz drugega kota, tega, kaj se je takrat očitalo obtožencem, ki so bili tudi obsojeni. Niso jim očitali kakšnih konkretnih kršitev, pač pa, da so sodelovali z gestapom, in to zgolj s sklepanjem. Bili so pač v tem taborišču, bili so v taboriščnih komitejih, to, da so preživeli in se vrnili, pa je bil zadosten argument za sklepanje, da so bili sodelavci gestapa, čeprav za to nikoli niso dobili nobenega dokaza. Ta logika je zelo podobna sklepanju in zaključkom, povezanim s to preiskavo.

Denimo...

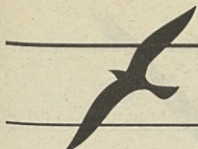
Tudi gospod Janša na osnovi po-

srednih dejstev postavlja neka svoja stališča.

Ali je tako imenovani tacenski dokument lahko »kronski dokaz« za odgovornost vsega varovanca?

Tacenski dokument poznam in ga ne nameravam komentirati. Lahko pa rečem, da je Janez Janša zelo enostransko prikazoval ta dokument. Če so posamezni odlomki, ki jih je citiral gospod Janša, potrjevali njegovo različico, bi lahko jaz citiral druge, ki bi potrjevali prav nasprotno. Komisija bo lahko ugotovila, da je slo tudi za razpravo o locitvi politike in politike. Kaj vec pa ne bi govoril, kajti ce lahko gospod Janša komentira in razlaga, sem jaz dalec od tega, da bi počel tisto, kar mora storiti komisija.

Janja Klasinc

Pira, kraljica med žitaricami

Boris Becker meni, da je banana idealno energetsko darilo narave

Foto: Boban Plavevski

Nelocljivo povezana elementa zdravja, dobrega počutja, privlačnega videza in vitalnosti. Nič čudnega torej, da sodobni strokovnjaki in poznavalci fitnesa prisegajo na čimbolj uravnoveseno, polnovredno in izbrano prehrano, pri čemer v isti sapi dodajajo, naj človek je in pije predvsem tisto, kar mu koristi, prija in ugaja. Hrana naj bi predstavljala brezkompromisen vir navdušenja, užitka in zadovoljstva, brez kančka zavrtosti, samopomilovanja in frustracij. Najnovejše geslo uglednih prehranskih strokovnjakov in dietologov se na pragu tretjega tisočletja glasi nekako takole: Jej, uživaj in se giblji.

V kotičku podzavesti se poznavalci kljub navidezni liberalnosti še vedno poigravajo s priljubljeno prehrabno piramido, ki shematično prikazuje skupine živil ter njihovo priporočljivost in ustreznost za uživanje - pogostost zastopnosti in pojavljanja v vsakdanjem jedilniku. Na vrhu te piramidne prehranske sheme so živila, ki naj bi se jim praviloma izogibali (jih uživali v manjših, točno odmerjenih količinah : olje (bogato z nasitenimi maselnimi kislinami), sol (nejedirana), maslo (in druge trde mascebe živalskega izvora) in sladkor (precisčen, rafiniran). V sredini piramide je hrana, ki naj bi jo uživali v zmernih količinah - orehi, mleko in mlečni izdelki, najboljše tiste z nizjo vsebnostjo mascob, jajca (predvsem kokošja in prepelčja), pusto meso (perutnina, govedina) in ribe (iz čimbolj neonesnaženih področij). Temelje piramidne konstrukcije sestavljajo živila, ki si jih lahko privoščimo v zvrhani meri - krompir, žitarice (neprecisčne in neglazirane), kruh, testenine in žitni izdelki, stročnice, sadje in zelenjava. Pa seveda ustrezna količina tekočine (od dva do tri litre na dan), predvsem v obliki bele kave, sadnih in zeliščnih čajev, nemastnega mleka, sirotke, mineralne in navadne vode. Smotrna prehrana naj bi vsebovala čimveč ogljikovih hidratov (približno 65 odstotkov: v obliki žitaric, sadja in zelenjave -

najbolje 50 odstotkov surovih živil), zmerno količino beljakovin (30 odstotkov, večina naj bo rastlinskega izvora - stročnice, pa tudi meso v obliki rib in perutnine ter posneto mleko in mlečni izdelki) in čimmanj sladkorja, soli in mascob (približno pet odstotkov - idealno je hladno stisnjeno rastlinsko olje - sojino, olivno, pšenični kalčki, koruzno, arašidno ipd.). Priporočljiva dnevna količina mascob je približno 30 gramov. Hrana, ki je revna ali popolnoma brez mascob, povzroča večji tek in željo po visoko kaloričnih živilih, človek več je, se zredi, je nervozen in nemiren, slabo se počuti, pogosto pa tudi zbolijo.

V sodobni prehrani tudi alge

Vpliv prehrane na zdravje in počutje se kaže tudi v dejstvu, da so ljudje, ki se neprimerno hranijo, bolj dovzetni za zdravstvene motnje, poškodbe in obolenja, obenem pa najnovejše ugotovitve medicinskih strokovnjakov pričajo, da pomanjkanje vitaminov in mineralov v hrani vodi k splošnemu usihanju, staranju in propadu organizma. Če ste brez pravega vzroka utrujeni in izčrpani, vam bržčas primanjkuje treh ali štirih osnovnih mineralov: mangana, cinka in magnezija (pogosto tudi železa). Ti elementi z beljakovinskimi molekulami so osnova več kot tisoč encimov (ta-

ko imenovanih biokatalizatorjev, ki sodelujejo v slehernem procesu na ravni celic, tkiv, organov in organskih sistemov človeškega telesa) in so specializirani za uravnavanje ravni potenciala - energetsko bilanco organizma. S tem vplivajo na splošno počutje, pa tudi meso in vitalnost posameznih delov telesa, kot so koža, srce in ožilje, dihalna, prebavila, gibala (vezivo, mišice, kosti, sklepi) ipd. Najpomembnejši vir teh elementov predstavljajo polnozrnat žitarice in izdelki iz njih (cink, mangan), orehi, zelenolistnata in rdeča zelenjava, brokoli in mineralna voda (železo, magnezij).

Priporočljivo dopolnilo sodobne prehrane so tudi alge. Njihovo skrivnostno Vzhodnjaki poznajo že več tisočletij, Evropa pa jih je zacela odkrivati šele nedavno. Po mnenju poznavalcev predstavljajo ti morski sadeži vir zdravja in dolgoletnosti, ki se skriva v njihovi sestavi: visoka vsebnost vode in hidratantnih snovi, 50 odstotkov lahko prebavljivih ogljikovih hidratov, 19 odstotkov koristnih in polnovrednih rastlinskih beljakovin, 30 odstotkov vitalnih mineralov in vitaminov in le en odstotek nenasičenih mascob rastlinskega izvora, ki spodbujajo razgradnjo nevarnega holesterola, znižujejo koncentracijo holesterola v krvi in preprečujejo poapnevanje žil (ateroskleroza). Prehranski strokovnjaki jih cenijo zaradi visoke vsebnosti pomembnih aminokislin, ki so temeljni elementi pri tvorbi telesnih beljakovin.

Kot čudežno žitarico poznavalci omenjajo piro, preprosto, odporno, manj rodno, pogosto celo samorodno pšenico. Žitarico, katere zrnje doseže velikost približno starih milimetrov, a je kljub temu prava prehranska bomba. Kraljico žitaric, ki vsebuje kar štirinajst najpomembnejših mineralnih snovi in elementov, kot so ka-

lij, kalcij, magnezij, mangan, baker, cink, natrij, zveplo, železo, jod in drugi ter enajst vitaminov (predvsem skupine B). Skodelica pire v obliki muslija z mlekom, jogurtom, sadnim sokom, medom ali sadjem zjutraj, zvečer ali za malico je pravi balzam in najboljša hrana za živčevje, saj ščiti njegove in funkcije, saj krepi in pospešuje obnavljanje mielinske ovojnice.

Sportniki in privrženci fitnesa zelo cenijo banano, ki predstavlja najcenejšo energetsko bombo prijetnega okusa, zlahkega vonja in vabljive rumene barve. Ta tropski sadež, ki se ponasa z optimalno mešanico visokovrednih lahko prebavljivih ogljikovih hidratov, upravičeno velja za dolgotrajen vir energije, saj po prvem naglem energetskem prilivu v kri počasi izloča grozdni sladkor, vsebuje kombinacijo najpomembnejših vitaminov in mineralov (A in skupine B, magnezij, kalij, železo). Teniški as Boris Becker, ki je naravnost nor na banane, je ta sadež označil kot idealno energetsko darilo narave v lični, enostavni in okolju prijazni embalaži. Po mnenju njegovega kolega, prvaka zelenih igrišč in vrhunškega specialista za golf Bernharda Langerja pa banana celo spodbuja koncentracijo in zagotavlja doseganje intelektualnega maksimuma.

Priseganje na žitarice

Američani si kljub dejstvu, da njihove zdravstvene statistike več kot tretjino prebivalstva uvrščajo med ljudi s čezmerno telesno težo, nenehno prizadevajo iznajti magično formulo za vitko in privlačno postavo brez posebnega prizadevanja in napore, pri čemer pozabljajo, da je več kot 90 odstotkov vitkih postav rezultat sporta, prizadevanja, telesne in duševne dinamike ter garanja, so nedavno predstavili javnosti zamisel o novi hrani, prehrani za fitness, ki naj bi

bila približno takšna: zjutraj si namesto kave ali pravega čaja privoščimo kozarec svežega zelenjavnega soka. V sokovniku si pripravimo dva decilitra hladnega soka iz sveže stisnjene zelenolistnate zelenjave - solata, spinaca, mangold, petršilj, zelena, radica (vsebuje obilico vitaminov, mineralov in klorofila, ki pospešuje regeneracijo organizma), ki ga po želji začnimo z žlico limoninega ali pomarančnega soka ali pa mu dodamo žličko sladkorja. Pijemo počasi, v majhnih požirkih. Čez pet minut telo vsrka carobni vitaminsko-mineralni napitek, v katerem so vitamini A, C, E, H in K, železo, kalij, kalcij, magnezij, in spodbudi organizem. Pred pripravo je treba liste izbrane zelenjave dobro oprati in jih narezati, nato pa stisniti ali z mesalcem predelati v pire, ki mu lahko dodamo žličko hladno stisnjene olivne olja (vitamini, topni v mascobah - A, E in D) in sok polovice limone. Nato je treba pojesti skodelico pireja s poljubnimi dodatki. Čez dan je treba piti dovolj brezalkoholnih tekočin in zmerno uživati druga živila.

Enako kot Evropejci tudi Američani prisegajo na žitarice, med katerimi najbolj cenijo piro, ki ji pripisujejo same pozitivne lastnosti in ugoden vpliv na organizem, pri čemer poudarjajo njeno blagodejno delovanje na vse organe in organske sisteme, predvsem pa na vezivno-mišični aparat, kosti in sklepe ter imunski sistem. Visoka vsebnost fosforja v tej rastlini, za katero upamo, da bo kmalu zacela polniti police naših trgovin, naj bi pospeševala delovanje, tvorbo in obnavljanje celic centralnega in perifernega živčevja, mišičnega in jetnega tkiva. Poleg tega enajst vitaminov, predvsem iz skupine B, pospešuje vitalne procesus telesa.

Vitamin B1 krepi srce, mišice in živčevje, B2 koristi koži, podkožju in sluznicam, pa tudi krvi,

očem, lasem in nohtom, B12 koristi krvi in krvotvornim organom.

Človek, ki si prizadeva za zdravje in vitalnost, naj bi užival hrano, bogato z vitaminom A, ki krepi kožo in vezivno-mišično tkivo, vitamin E, ki varuje pred škodljivimi prostimi radikali; ti botrujejo prezgodnjemu staranju, zlomu imunskega sistema, infekcijskim, degenerativnim obolenjem in raku (veliko ga je v orehih, lesnikih, mandljih, rastlinskih oljih in koruznih ter pšeničnih kalčkih). Poskrbeti je treba za ustrezno količino vitamina C, ki veča telesno odpornost in psihofizično sposobnost organizma ter pospešuje metabolizem in regeneracijo, največ pa ga je v svežem sadju in zelenjavi. B kompleks, ki uravnava metabolizem in delovanje organizma v celoti, najdemo v kvasu, drobovini, mesu, jajčnem rumenjaku, sveži zelenjavi, sadju in žitaricah, vitamin H pa se skriva v pivskem kvasu, jajčnem rumenjaku in neglaziranem rizu. Cink, ki kot biokatalizator uravnava številne procese v celicah, in preprečuje infekcije, utrujenost in staranje je treba poiskati v polnovrednih žitaricah in žitnih izdelkih, pšeničnih otrobi, ovsenih kosmičih, kalcij, ki koristi kostem, mišicam, živčevju, koži in lasem je najti v mleku in mlečnih izdelkih, ribah, zelenolistnati zelenjavi in sadju.

Energetske pijače

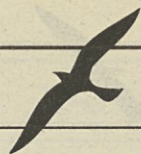
Po sportnem udeleževanju in telesni aktivnosti je priporočljivo čimprej nadomestiti izgubljeno tekočino, kar pomeni, da je treba popiti en liter tekočine. Lahko se odločimo za energetske napitke z visoko vsebnostjo elektrolitov, ogljikovih hidratov, vitaminov, soli in mineralov (pri nas so na voljo Isostar, Gatorade, Aquarius...) Čudežni napoji z bolj ali manj zaznavno vsebnostjo kofeina, taurina, izvlečkov guarane in podobnih spodbujevalnih substanc po mnenju uglednih izvedencev v tem primeru niso kdove kako priporočljivi. Zanimivo vsakodnevno alternativo energetskim napitkom predstavlja jabolčnik z mineralno vodo (revno z natrijem in ogljikovim dioksidom ter bogato z magnezijem), ki organizmu vrne izgubljeno tekočino s sadnim sladkorjem, vitamini (C, A, E, B, K) in minerali vred (kalcij, magnezij, kalij, natrij).

Mnogi si sicer želijo postati in ostati vitalni, a se počutijo slabotne, utrujene in prevec izčrpane za resnejše sportno udeleževanje in redno telesno aktivnost. Najpogostejši vzrok v nepravilni prehrani, pa tudi v pomanjkljivem oziroma neustreznem premagovanju stresa in vsakodnevnih naporov ter neprimernem počitku in spanju. Človeku škodujejo tudi različne snovi, ki jih nenehno vdihava, uživa in se hote ali ne hote srečuje z njimi v vsakdanjem življenju (prevec sonca, mastne, sladke ali slane, »hitre« ali napol pripravljene hrane, kajenje, prekomerno uživanje alkohola, prave kave in čaja, nesmotno seganje po zdravilih, uporaba neustrezne kozmetike, škodljivih kemikalij, življenje v onesnaženem okolju, stres ipd.).

Ne glede na spol, starost, poklic, kulturno in nacionalno pripadnost posameznika, njegove navade, želje, nacrte in pričakovanja predstavlja prehrana enega temeljnih, pogosto celo odločilnih elementov zdravja, privlačnega videza, mladostnosti in vitalnosti.

NP

PREHRANA
IN
FITNESS

Deklice mlade slikajo se rade

V uredništvo je prišla z nasmeškom na obrazu, s fotografom se je pogovorila za snemanje, nato sem jo v roke dobila jaz. Pogovor je kar hitro stekel, saj je sedemnajstletna Ormožanka Natja Borak zelo komunikativno dekle, ki se prav dobro počuti pred fotoaparatom in, kot je povedala, se boljše, če ga ima sama v rokah. Kar niti ne preseneča, saj je dijakinja srednje oblikovalske šole, smer grafično oblikovanje. In kot sama pravi, oblikovanje obožuje, tako da se bo po končani srednji šoli poskušala vpisati na akademijo. Če ji to ne bo uspelo v Ljubljani, selekcija na ljubljanski akademiji je namreč zelo huda in neizprosna, se bo potrudila in odšla na studij v tujino. Mogoče pa bomo njen smisel za kreativnost kaj kmalu spoznali tudi na kakšni reklamni oziroma plakatni akciji, ker že zdaj po malem sodeluje in zbira izkušnje v eni izmed številnih slovenskih agencij, ki se ukvarjajo s tovrstnimi zadevami. To so obeti za prihodnost, v preteklosti pa se je izkazala kot akter v akciji za sola colo, videli smo jo v reklami za BTC, dve leti nazaj pa je sodelovala tudi na izboru Look of the Year, vendar je tovrstne stvari ne zanimajo. Vloga fotomodela že, kariera manekenke pa niti ne.

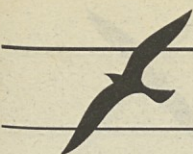
Na drugi strani obožuje sport, potovanja in glasbo oziroma umetnost nasploh. Letos ji je uspelo združiti ljubezen do športa in potovanj. Lani septembra je namreč obiskala severno Afriko, kjer se je povzpela tudi na najvišji vrh v gorju Atlas - Jabel Toubkal. Ne more pa povedati, kje ji je bilo najlepše, saj so vse dežele lepe vsaka na svoj način, tako Norveška kot Portugalska, Španija ali Maroko.

Pri glasbi je že bolj izbircna. Poslusa stari rock, predvsem Doorse in večini teenagerjev neznanega izvajalca Erica Burdona. Kaseta najljubšega pevca je bila v walkmanu tudi ob našem srečanju, čeprav bi lahko pričakovali kaj drugega, na primer mlajše izvajalce trenutno najbolj priljubljenih ritmov - techna in ravea. Ob tej glasbi pa Natja dobi skomine, njene besede so sicer zadevo bolj slikovito definirale, ampak tega ne bomo napisali, ker so že stari Latini uporabljali rek, da o okusih ni smiselno razpravljati. Zato pa že sedem let igra klavir, končala je nizjo glasbeno solo, pogosto zaide v kino in gledališče, prebira knjige in rada bi spoznala nekaj priznanih umetnikov Dalija, Mondriana, Boscha, ki pa so žal že mrtvi. Med živimi pa izstopa Calvin Klein, ameriški modni bog, ki prav pogosto preseneča s svojimi stvaritvami.

Največji obrat ali šok v Natjinem življenju, seveda v pozitivnem smislu, pa je bil njen prihod v Ljubljano. Solski program jo je sicer nekoliko razočaral, pogreša delo z računalniki, vendar je v teh letih spoznala ogromno ljudi. Ima več možnosti za zabavo, sport in kulturno izobraževanje, skratka bolj razgibano življenje. In nenazadnje rada vidi, da se stvari v zvezi z njo in okrog nje odvijajo spontano, horoskopska ribica v te namreč ne verjame. Doma v Ormož pa se najraje vrača, ker je to mesto kjer se lahko popolnoma sprosti.

Foto: Bojan Velikonja
(Z. P.)

Očetje in sinovi

Pater familias svojemu potomcu ni kar samodejno vzor

Zgodba o očetih in sinovih nima konca, saj se eni od drugih ucijo vse življenje. Vendar je oče režiser sinovega življenja in režijska knjiga obsega družabno življenje, poslovni uspeh, partnerstva, ljubezen...

Če želi ženska izvedeti, kakšen oče bo njen partner, naj ugotovi čimveč o njegovem lastnem razmerju z očetom. Ameriški znanstveniki so namreč ugotovili, da si sinovi želijo postati takšni kot očetje, vendar le takrat, kadar so jim svoj vzor očetje posredovali z zvrhano mero topline, blizine, sočutja in razumevanja. Zveni ženstveno? Toda tudi najbolj moških lastnosti svojega očeta se bo sin oprijel le, če mu bodo posredovane na ta način! Kadar med očetom in sinom ni tovrstnih stikov, bo sin samorastnik, enako vlogo v življenju pa bo namenil svojemu sinu, potem ko bo sam postal oče.

Sociologi in psihologi opozarjajo, da bi morali vlogo očeta v družini okrepiti, saj je od nje odvisno reševanje številnih družbenih problemov. Nemški psiholog Wilfried Wieck si želi sol za očete: »Morda imamo dobre name- ne, pa jih ne znamo uresničiti. Tudi očetom je treba povedati, kako.« Vsaj na zunanost se je vloga očeta spremenila - o tem

pričajo reklame, polne očetov, ki hranijo dojenčke ali jim menjajo plenice. V resnici pa gre levi delez vzgoje se vedno na račun matere.

Moskim se zdi normalno, da jih ženske razvajajo, tako čustveno kot praktično. Pustijo si nalivati pijačo v kozarec in likati srajce, saj to doživljajo kot izraz ljubezni. Enako čuti- jo ženske. V družbi je na ta način uveljavljen vzorec zasvoje- nosti z ženskami. Razvajajoče matere lahko iz svojih sinov vzgojijo bojzljive moske, ki ne bodo nikoli samostojno obvladali sveta in ki bodo v raz- merjih zatajevali same sebe. Ustrezljivim materam očetje običajno prepuščajo čustveno pobudo, sinovi pa se na ta način ucijo odpora do čustvenega življenja, saj se z materjo nikakor ne morejo poistovetiti, ker je drugega spola.

Očetje pogosto predstavljajo sinovom življenje, polno po- narejenosti in zamolke. Z nji- mi se ne pogovarjajo o svojih čustvih in razpoloženju. Rajši jim pridigajo o prednostih življenja brez emocij. Tudi ka-

dar so očetje ustrezljivi kakor matere, je to za sinove slabo. Postanejo nepotrpežljivi in ne prenesejo odloga uresnitve svojih želja. Zlata sredina za vzgojo sinov ni ravnotežje med tradicionalnim očetom in tradicionalno materjo, pač pa v njuni osebni uravnoteženo- sti med razumskim in čustvenim. Če bo oče čustveno zaži- vel, namreč ne bo koristno le za sina, pač pa tudi za družbo.

Raziskovalci so dokazali, da so ljubeci očetje boljši podje- tniki. Večina jih v srednjih letih doseže enak poslovni uspeh kot tisti, ki na račun uspeha zanemarjajo družino, manj pa jih velja za neuspe- sne, saj znajo zaradi izkušenj, pridobljenih v lastni družini, bolje od v kariero zaverovanih usklajevati interese, poravna- vati spore, stopiti po robu otročjemu vedenju in spodbu- jati skupen razvoj. Očeta, ki je s sinom podoživljal puberteto, zlepa kaj ne spravi iz tira. Lju- beci očetje se tudi zavedajo, da jih njihovo okolje ljubi. Ka- rieristi pa praviloma trpijo za- radi neskladja z okoljem.

V tako imenovani raziskavi o sreči, ki jo je izvedla univer- za v Bostonu, ZDA, so med le- toma 1946 in 1964 preučevali razmerja 240 očetov in sinov. Izkazalo se je, da sta bili v njih

dve tretjini »dobrih očetov«. Ti so skrbno spremljali in spo- dbujali odrascanje svojih sinov od rojstva dalje. Zato so njiho- vi sinovi dosegali boljši uspeh v soli, kadar pa so bili očetje skrbni kljub težavam, ki so jih imeli v lastnem življenju, so

govljen višji inteligenčni kvoci- ent kot pa pri tistih, ki so imeli strogega očeta. In se: če se do petega leta starosti oba starša enako posvečata sinu, bo ta ve- liko lažje obvladoval konflikte in sklepal kompromise.

Za zaključek povejmo, da je

Izmed sinov, ki so opredelili svoje razmerje z očetom kot harmonično, se jih ima 39 od- stotkov za dobre ljubimce (so- čustvujejo v življenju in za- dovoljujejo v postelji) in 49 odstotkov označuje tudi svoje partnersko razmerje za har-

bili njihovi sinovi nadpovpre- čno uspešni. Dognanja te razi- skave so potrdile še druge stu- dije. Na primer: že pri štirile- tnih dečkih, katerih očetje so bili posebej ljubeci, je bil ugo-

nemško Društvo za racionalno psihologijo ugotovilo, da kar 57 odstotkov sinov svojih oče- tov nimajo za vzorne in 440dstotkov jih je nenehoma prihajalo navzkriž z očeti.

monično. 34 odstotkov tistih sinov, ki se jim zdi lasten odnos z očetom težaven, pa ima težave v ljubezni in 58 odstotkov v partnerskem odnosu v celoti. (A. M.)

MI MED SEBOJ / NAŠI ŠOLARJI

Učne težave na obzorju

Sola prinaša veselje in radost, pa tudi stiske in te- zave. Z učnimi težavami se srečujejo mnogi solarji in so skoraj vsakdanja stvar. Težave prihajajo in odha- jajo, se ponavljajo, včasih pa tudi trdovratno ostajajo. Zato jih ne kaže potiskati ob stran, kajti učne težave solarja terjajo pozornost. Kakšne učne težave lahko pričakujemo na začetku solanja, smo povprašali spe- cialno pedagoginjo Zdenko Kolbe.

Res je, da so učne težave solarjev pravzaprav zelo po- gost pojav, kajti prej ali slej se zaradi različnih vzrokov po- javijo pri vsakem solarju. Pri nekaterih se pojavijo takoj na začetku, pri drugih kasneje ali v določenem obdobju. Lahko so kratkotrajne ali pa stalni spremljevalec učenja. Razlikujejo se tudi po svoji teži, izrazitosti in obsegu. Si- cer govorimo o učnih težavah takrat, kadar ima otrok težave pri učenju, pridobivanju zna- nja, spretnosti in navad. Na začetku solanja ali pri preho- du na drugačen način učenja se pojavijo tako imenovane »začetniške« ali »prehodne« učne težave. Tako lahko pov- zroča na primer branje hude težave, dokler otrok je osvojil ustrezne tehnike.

To pomeni, da ni potre- bno, da so starsi takoj zaskr- bljeni, če malce »zaskriplje«, saj se vse lahko se prav izte- ce. Seveda pa morajo biti po- zorni ob vsaki težavi, kajti poleg navedenih so se druge?

Drug sklop predstavljajo »posebne učne težave«, ki jim pravimo specifične. Otrok ima kljub povprečnim ali celo nadpovprečnim spo- sobnostim velike težave pri nekaterih predmetih ali na določenih področjih: na pri- mer samo pri računanju, sa-

mo pri branju, pri pisanju, ri- sanju, telesni vzgoji itd.

Učenci, ki so v soli uspe- šni, tudi radi obiskujejo solo. Tisti s težavami dobijo nek odpor do sole, do šolskega dela, kar se pokaže tudi nav- zven, pri vedenju.

Res je. Pogosto ti otroci ka- zejo tudi neke posebnosti v vedenju in odzivanju, kot na primer nemirnost, hitra nave- ličanost, neurejenost, imajo dobre in slabe dneve... Speci- ficne učne težave izvirajo iz razvojnih posebnosti ali po- sebnosti delovanja in dozore- vanja živčnega sistema. Po ra- ziskavah ima približno deset odstotkov osnovnosolskih otrok take težave, ki so lahko huda ovira za uspešno šolsko delo, posebno v nižjih razre- dih. S pravočasno in ustrezno strokovno pomočjo lahko te težave izginijo.

Vlili ste kanček upanja staršem, ki morda včasih gle- dajo stvari pod povečeval- nim steklom. Vendar pa se zaustaviva tudi ob resnih te- zavah.

So učenci, ki imajo vsesko- zi težave pri vseh predmetih, kljub temu, da posvečajo uče- nju ogromno truda in casa. To so otroci z nekoliko nižje razvitimi intelektualnimi sposobnostmi. Težave se po-

kažejo že na začetku, pose- bno takrat, ko je snov zahte- vnejša, ko je potrebno globlje razumevanje in logično skle- panje. Prav zaradi tega posta- jajo v višjih razredih, ko se zahteve stopnjujejo, vse manj uspešni.

In če so neuspešni, tudi ni- so zadovoljni, zasovražijo so- lo in se želijo uveljaviti dru- god, na poteh, ki običajno za- nje niso primerna. Tudi do- ma se izogibajo in staršev in pogosto beremo v sredstvih javnega opbevsanja, da je za- radi slabega uspeha učenec izginil, se potuhnil ali ubral svojo pot. Kakšna je naloga staršev pri tem in kako poma- gati takšnim ulencem, pa pri- hodnkji teden.

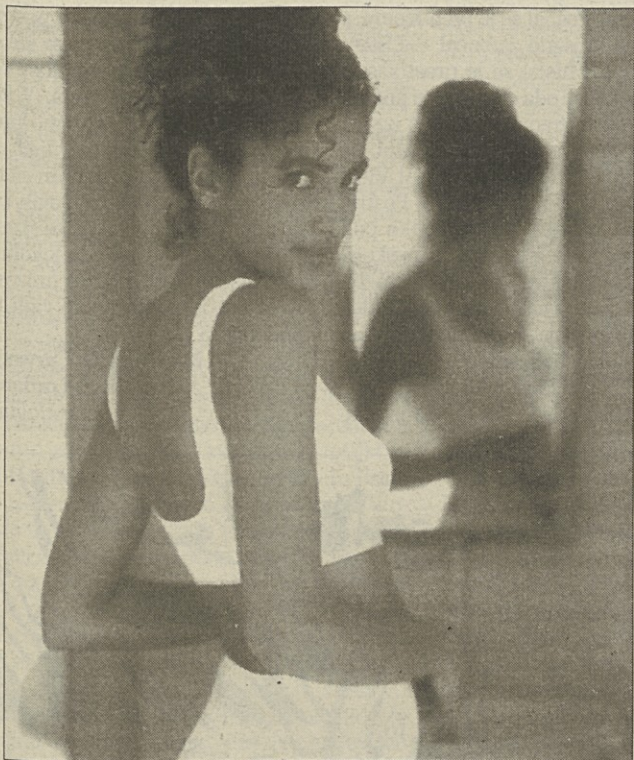
Silvija Mozetic

Unicef za otroke

Ob 30-letnici Svetovne deklaracije o otrokovih pravicah je pri založbi Epta izšla slikanica Otrokom vsega sveta. Knjigo je ob sprejetju Konvencije o otrokovih pravicah leta 1989 skupaj z Unicefom izdal vodilni nizozemski založnik Lemniscat, ki je k sodelovanju pritegnil enajst vrhunskih likovnih umetnikov, od katerih je vsak ilustriral eno od na- cel konvencije. Slikanico je v svoje programe uvr- stilo veliko pomembnih svetovnih založnikov, slovensko izdajo v prevo- du Nine Kovič pa je po- dprl Slovenski odbor za Unicef. Ta slikanico tudi podarja otrokom v vzgoj- no varstvenih ustanovah po Sloveniji. (KaN)

Mango je zdrav

Mango ni le vabljev, okusen, sočen in vitamin- sko bogat sadež, pač pa je med nutricionisti trenu- tno prava »mega« zvezda - ne glede na to, ali ga uživamo samega ali v kombinaciji z drugo, zla- sti zelo zacinjeno hrano. Povprečno velik sadež namreč vsebuje 36 mili- gramov C vitamina, ki ga sicer dnevno priporočajo 30 miligramov, in veliko kalija. Zato nadvse ugo- dno vpliva na lepo in zdravo kožo ter na krepit- ev telesne odpornosti. (Cosmopolitan)

Ah, te ženske...

CESKA: Zdaj so tudi na českih državnih solah vpeljali gospo- dinjski pouk. Tako dekleta iz prve roke zvedo nasvete o lika- nju, krpanju nogavic, pranju, kuhanju, skrbi za otroke in negi ostarelih. Na izpitu se lahko zgodi, da dijakinjo na primer vpra- sajo, kaj bi storila, če bi želel iti njen soprog v Alpe loviti metu- lje! Uradni krogi utemeljujejo gospodinjski pouk s tem, da naj bi se zdaj po štirih desetletjih komunizma bodoče žene in ma- tere lahko bolj posvetile domu, saj so morale biti prej skoraj vse zaposlene.

ROMUNIJA: Ženska gibanja so v Romuniji v razcvetu. Po pad- cu Ceausescuevega režima razne organizacije, društva in zdru- ženja žensk vseh političnih barv in strank vedno bolj zahtevajo svojo navzočnost in vpliv v političnem in javnem življenju. Zgovoren je podatek, da so med poslanci romunskega parla- menta le slabi štirje odstotki žensk, kar je najmanj v Evropi.

IRAN: Šiitske muslimanke iz Irana, ki živijo v tujini, dokazuje- jo, da so lahko velik izziv za iranske vladajoče fundamentalis- te. Maryam Rajavi je bila izbrana za predsednico odporniške- ga parlamenta oziroma vodstva Irancev v tujini oziroma na za- hodu. Polovico žensk v odporniškem parlamentu je žensk.

VELIKA BRITANIJA: Samo šest od skupno 128 britanskih ve- leposlanikov je žensk, in se od teh so tri imenovali šele letošnje leto. Poslali pa so jih v Uzbekistan, na Irsko in v Vatikan. Opa- zovalci se sprašujejo, koliko časa bo morali preteci, da bo žen- skam »dovoljen« dostop na primer v Washington, Pariz ali Bon. (Cosmopolitan)

LJUDJE,
ODNOSI,
LETA

ZA NOVO

OTROCI JO POTREBUJEMO!

PRISPEVAJTE PO SVOJIM MOČEH

Žiro račun: 50101-654-41037.

Hvala.

Objave o prispevkih preberite v reviji Otrok in družina.

Grizli⁽⁹⁾

»Pojdiva. Takoj pojdiva za njim!«

Cez kaksno uro sta bila že na zelenih obronkih doline, v kateri sta prvič taborila Bruce in Langdon. Muski se je zdelo, kot da je v devetih nebesih. Kar ni in ni mogel razumeti, čemu se je Thoru tako mudilo naprej in samo naprej. S spuščeno glavo je korakal proti severu, vedno proti severu. Muska je bil pravi junak, tako si je prizadeval, da ne bi zao-stajal za velikimi grizlijevimi sapami, ki so neutrudno lomastile dalje. Le zakaj si v tej precudoviti dolini ne privoščita malce počitka, se je spraševal Muska. Je sploh se lahko kje kak lepsi kraj? A očitno je že moralo biti kje kaj takega, če ne, se Thoru ne bi tako mudilo.

Thor in Muska sta ravno še o pravem času zapustila bojišče, na katerem je grizli premagal velikega črnega medveda. Komaj sta izginila v soteski, že sta Langdon in Bruce hitela cez jaso. Tako sta tekla, da sta bila vsa prepotena in brez sape. Langdon si je temeljito ogledal kraj dvoboja. To bo napisal imenitno zgodbo! Bruce pa je razburjeno krilil z rokami prijatelju pred nosom:

»Pojdiva! Takoj pojdiva za njim! Se danes ga boš mogoče ujel!«

Langdon pa je samo odmahnil z roko in ni kazal posebne volje, da bi preganjal grizlija. »Ne bo nama pobegnili! Pač pa bodo ostanki premaganega medveda izginili v nekaj urah. Kar poglej!«

In pokazal je Bruceu roje muh, ki so že napadali truplo. Langdon je izvlekel beležko in si narisal skico prizora ter zapisal nekaj zanimivih podrobnosti. Potem je počepnil k premaganemu medvedu in pregledal njegove globoke rane. Končno je sedel v senco na stor.

»Prav, kakor hočeš,« je ježno rekel Bruce in se sam odpravil po Thorovi sledi. Korak za korakom se je vzpenjal po soteski. Čeprav Thor ni dolgo krvavel, je Bruce vendarle znal odkriti, po kateri poti jo je ubral grizli. »Tjale, na ti-

sti vrh je krenil!« Takrat sta medveda že prišla do kozje steze, ne da bi bila slutila nevarnost.

Bruce se je kmalu vrnil. »Ce rabis snov za dobro zgodbo, potem pridi sem, Jimmy!« je zaklical. Langdon je takoj pritekel. Bruce ga je popeljal v gozd, k veliki jami, in mu začel razlagati: »Prav si imel. Najin grizli je mesojed. Sinoci je sredi livade raztrgal jelena. Pokazal ti bom celo prostor, kjer ga je napadel.« Res sta se odpravila na kraj, kjer so ostanki mesa in krvi kazali, kje je Thor pobil večerjo. »Ko se je najedel, je ostanke plena spravil v skrivališče. Ko pa je zjutraj prišel po zajtrk, je videl, da je črni medved odkril plen. Zato sta se spopadla. Kaj praviš na to, Jimmy?« je zadovoljno vprašal Bruce.

»Misliš, da se ne bo vrnil?« je bil radoveden Langdon. »Izključeno! Cetudi bi moral poginiti od lakote, se tega jelena ne bi več dotaknil! Lahko si prepričan, da je tako,« je vzkliknil Bruce. Langdona je seveda zanimalo, kje je njun grizli zdaj. »Odsel je cez vrh na drugo stran,« je kisló odvrnil Bruce. Odpravila sta se se sama za njim. Okoli poldneva sta prispla na kraj, kjer sta Thor in Muska opazovala orla in čredo ovac. Lovca sta si privoščila počitek in posten obrok. Prav prijalo jima je, saj je bila za njima precej dolga pot in dosti razburjenja. Morala sta priznati, da je od tod cudovit razgled.

Potem sta vzela v roke daljnogleda in pregledala dolino. »Ves kaj,« se je oglasil Bruce, »najin tabor je precej daleč na jugu. Ker medved očitno živi v teh dveh dolinah, bi bilo pametneje, da svoj tabor preseliva bližje sem - recimo tjale, v tistile gozdček. Kaj praviš, Jimmy? Langdon pa ni bil preveč navdušen. »Naj grizlija kar mirno pustiva, da se sprehaja?« Končno je le zmagala razsodnost: Prav imaš. Danes tako ne moreva več daleč za njim, ker sva konje pustila privezane in morava nazaj. Nenadoma je pozorno prisluhnil.

Pasji lajez! »Mitusin s svojimi psi! Dohitel naju jel!« se je razveselil Bruce.

Thor je še naprej hodil proti severu. Muska je bil obupan. Zakaj, za božjo voljo, tako hitita? Zakaj si niti za trenutek ne privoščita počitka? Na, poglej, tudi kozja steza je izginila, Thor pa se kar naprej hiti proti severu! Že je minila ura, pa se grizli niti enkrat ni ozrl na svojega varovanca. Zdaj sta šla navzdol, v dolino. Pri izviru se je Thor vendarle ustavil. Vzpetina, na kateri je bil izvir, je bila hkrati tudi razvodnica. Od tu se je en potok spušcal na jug, v jezero Takala, drugi pa na sever in se izlival v pritok reke Skin. Zdaj sta medveda kmalu prišla na ravnino, pokrito z rastlinjem, visokim kot clovek.

Pred zelenim zidom je Muska zastal in okleval. Kaj sta res morala prav v to strahljivo gosčavo? Najbrž ni bilo druge izbire, kajti Thor se je brez obotavljanja izgubil v njej. Muska je se nekaj casa videl temno grizlijevo gmoto, potem pa se je utopila v gostem zelenju. Kaj pa zdaj?! Muska se je nezaupljivo napotil za grizlijem, ki ga sploh ni mogel več videti. Pač pa ga je medvedek poskusil s tačko ubraniti napadalnih zuzelk, ki so ga pikale in se mu nesramno sprehajale po smrčku, mu zvižgale okoli uses in mu rinile v očesi.

Končno - Muski se je zdela cela večnost - se je znašel na drugi strani zelenega morja. Toplo sonce je pregnalo vlažni mrak in medvedek je bil takoj boljše volje. Ampak glej, Thor je se kar hitel naprej! Muska je bil jezen. Menda bi bil ze skrajni čas, da si odpohi-jeta in kaj pojesta, mar ne? Toda grizli očitno ni imel casa za težave in pritožbe svojega malega varovanca. Hlačal je naprej, vse dokler nista prišla do brega velikega jezera. Tu je Thor sklonil glavo prav do tal in začel vohati, na vse strani, kot bi nekaj zelo pomembnega iskal. Tako je stopal korak za korakom, in preiskoval obrežje.

Končno! Muska je postanek

izkoristil za počitek. Kako je bil utrujen! Jezero ga je plašilo. Voda v njem je bila črna in negibna. Medvedek se je urno napotil za grizlijem, vendar je ostal čim dlje od brega. Kadar je obstal Thor, je obstal tudi Muska. Kadar je Thor pohitel, je tudi Muska čim hitreje stekel za njim. A če je mislil, da sta končno na cilju, se je zmotil. Komaj je Thor vse dobro ovohal, se je s pospešeno naglico odpravil naprej. Muska ga je komaj dohajal! Kmalu sta prišla do drugega jezera in grizli je spet zastal, spet vohal - in spet pohitel naprej. Tako sta hodila od jezera do jezera in Muska je bil na koncu svojih moči.

Ne, tudi pri najboljši volji ni mogel napraviti niti koraka več! Na srečo je bilo pred njima spet jezero. Bolj črno in bolj grozeče od vseh, kar sta jih srečala doslej. Lezalo je sredi gostega, nedostopnega gozda. Drevesa so rasla prav do jezerske gladine. Na vejah prastarih listavcev so posedale cudne ptice, v grmovju je šušteló, cvrčalo in sumelo. Zrak je napolnjeval zelo čuden vonj. Muska je obstal in dvignil smrček. Cudno - in vendar ne bi mogel reči, da je vonj neprijeten, čeprav ga je prvič srečal. Kje je Thor? Glej ga, že se je prebijal ob potoku naprej v gosčavo. Kaj tega norega popotovanja ne bo nikdar konec?

Potok je bil prav tak kot jezero - črn in skoraj nepremičen. Sirok je bil komaj kak lučaj, a vseeno se je Muski zdel grozeč. Ko je Thor napravil kakih sto korakov, se je ustavil. Mnogo starih dreves se je podrlo in zdaj so tvorila naravne mostove cez vodo. Grizli je začel zlagoma lesti preko podrlih debel. Ozrl se je po vodi. Krasno! Prav ti-sto, kar je potreboval - povsod je mrgolelo žab! Previdno je legel čez deblo in s sapo razmaknil peno na stojeci vodi. Zdaj je lahko videl skoraj do dna. Potopil je sapo in čakal. Muska je zadrhtel. Morda bosta pa končno vendarle jedla. Le kaj se skriva v tej vodi?

Nekaj casa je čakal, potem pa ni več zdržal. Nestrpno je začel tekati sem ter tja po bregu. Kaj, ko bi tudi sam poskusil in posnemal Thora? Pognal se je proti njemu, a grizli je ježno zarenčal - »Ostani tam!«. Muska se je prestrašeno umaknil. Toda grizlijevega početja ni niti za trenutek izpustil izpred oči. Thor je potrpežljivo čakal, ne da bi se premaknil. Glej jo! Vitka senca je svignila mimo. Postrv. Toda plavalá je pregloboko pod vodo, pa je grizli niti ni poskusil ujeti. Čakal je. Njegova potrpežljivost je bila nagrajena. Že je videl, kako prihaja druga riba, bolj neprevidna, bolj debela.

Thor je bliskovito spustil sapo globlje pod gladino. Voda je plju-

sknila v zrak, z njo pa je sinila kvisku tudi riba, ki je plosko tresčila na breg prav pred Musko. Medvedek je zarenčal in prestrašeno odskočil. Najprej je presenečeno buljil v postrv, ki se je obupano prematavala. Potem pa je planil nanjo in krepko zaril vanjo svoje lačne zobke. Kaj? Ta riba bi se mu rada upirala? Kaksna predrznost! Njemu, močnemu malemu Muski? Njemu, prijatelju tistega velikkanskega medveda? Ves iz sebe od togote je medvedek grizel in cefral svojo zrtev, dokler se ni popolnoma umirila. Kaksna gostija!

Thor je vstal, a ko je videl, da si je mladic prilastil plen, je mirno legel nazaj in spet potopil sapo v vodo. Že cez nekaj trenutkov je po zraku letela druga riba. Tokrat se je grizli podvizal na obalo in si sam privoščil tolsto postrv. Tudi sam je bil lačen. Pa se kako! Postrv je mimogrede izginila v velikem medvedovem zrelu. V zelodcu pa je bilo še ogromno prostora. Zato se je Thor se trikrat vrnil na svoj ribiski prostor in se tri postrvi so koncale v njegovih celjustih. No, zdaj bi bil pa že skoraj lahko rekel, da je sit. Zadovoljno si je s taco počohal gobec in iz prsi se mu je izvilo nekaj vzdihu podobnega.

Napisal: J. O. Curwood
Narisal: Z. Lordanic
(Se nadaljuje)

SREČANJE C CENTRU ERSNA NA PROSEKU

Uporaba avtohtonih cvetočih rastlin v čebelarstvu in kmečkem turizmu

Biologinja dr. Pizzulinova orisala značilnosti dišavnic

Na pobudo načelnika pokrajinskega kmetijskega nadzornišva dr. G. Degenhardta, je bilo v sredo, 11. oktobra na sedežu Cvetličarskega centra ERSNA na Proseku, zanimivo srečanje kar lepega stevila tržaskih čebelarjev in delavcev v kmečkem turizmu, namenjeno informaciji in razpravi o možnostih uporabe avtohtonih cvetočih rastlin na Krasu in zgornjem delu Barkovelj v kmetijstvu, oziroma o možnostih gojenja teh rastlin v funkciji čebelarstva in v funkciji popestritve ponudbe v raznih oblikah v kmečkem turizmu.

S tem vprašanjem se pri cvetličarskem centru na Proseku strokovno ukvarja biologinja dr. Pizzulinova in spremlja raziskave, ki so v teku. Strokovnjakinja je nazorno prikazala botanične

znacilnosti nekaterih od teh rastlin, ki bi lahko prisle v postev v omenjene namene in ki spadajo v družino "labiate", kot so na primer vrtni zajbely (Salvia officinalis), Travniska kadulja (Salvia pratensis), timjan (materia dusica), Kraški setraj (Satureja montana) in Liburnski setraj (Satureja liburnica), Navadni ozepek (Hysopus officinalis), Dobra misel (Origano) itd. Zlasti podrobno se je dr. Pizzulinova zadržala pri obeh saturejah - Satureja montana in Satureja liburnica. Podrobno je opisala njih botanične značilnosti, predvsem način razmnoževanja rastlin kar zadeva tla in podnebje in možnosti načina uporabe. Pri tem je poudarila, da je gojenje teh rastlin v Evropi precej razširjeno, zlasti v francoski Normandiji, čeprav gre tam

za drugačne sorte sicer iste vrste kot pri nas. Tam imajo seveda velike površine in je pridelovanje namenjeno predvsem industriji za pridobivanje aromatičnih olj. Glede na to, da so površine pri nas znatno manjše, bi iz ekonomskega vidika bilo verjetno primernejše uporabljanje teh rastlin v kulinariki v obliki začimb tako za hrano kot za proizvodnjo aromatičnega kisa ali za vlaganje v domače zganje (travarice). Dr. Pizzulinova je nadalje poudarila, da na nekaterih predelih ze proizvajajo med iz medice teh rastlin.

Izvajanju strokovnjakinje je sledila obsirna razprava, v kateri so se oglašili predvsem čebelarji. Pokazali so precejšnje zanimanje za te cvetoče kulture, niso pa mogli mimo pritožb, da jim je v

zadnjih mesecih varoza uničila skoraj polovico rojev ob istocasni ugotovitvi, da se je zdravilo proti teh boleznim, ki so ga doslej uporabljali, izkazalo za neucinkovito, morda tudi zato, ker je prsica-povzročitelj bolezni, postala proti njemu bolj odporna.

V razpravi pa je prišlo na dan tudi, da za gojenje teh spontanostnih rastlin v naravi, obstajajo odprta tudi nekatera agronomska vprašanja predvsem v zvezi z razmnoževanjem glede na to, da so te rastline zascitene in jih zato ni dovoljeno prenasati iz njihovega naravnega okolja na lastne terene za gojenje. Temu vprašanju bo Cvetličarski center na Proseku namenil posebno eksperimentalno pozornost in preveril možnosti vegetacijskega razmnoževanja. j.k.

ČLOVÉK IN ZEMLJA

NOVICE

Pripombe k osnutku državnega zakona o agroturizmu

Na agroturističnem podjetju B'ibc v Križu, se je 18. t.m. sestel upravni odbor agroturističnega združenja "Zeleni Kras". Na srečanju so pregledali osnutek državnega zakona o agroturizmu in pripravili nekaj popravljajnih predlogov k osnutku. Odobrili so tudi nov znak (grb) združenja Zeleni Kras, ki ponazoruje kraško "kalono" z listom vinske trte.

Ponovno zvišanje davka na žganjekuho oz. liter čistega alkohola

Po opravljeni trgatvi in zorenju vina se ze približuje čas žganjekuhe. Ministrstvo za finance pa je ze poskrbelo za ponovno zvišanje davka na žganjekuho oziroma na liter čistega alkohola od dosednjih 10.220 lir na 10.630 lir. Nespremenjena ostaja pristojbina za obnovo dovoljenja za žganjekuho.

POTEKAL BO V RIMU SREDI NOVEMBRA

Priprave na redni letni kongres Zveze kmetov

Kmetje kritični do finančnega zakona, ki ne spoštuje kmetijstva

Zveza kmetov Italije (CIA), v kateri se Kmečka zveza razpozna kot avtonomna stanovska organizacija, se pripravlja na svoj redni letni kongres, ki bo potekal v Rimu od 20. do 22. novembra. Tako so sklenili na skupščini osrednjega in deželni vodstev (prisotni so bili tudi predstavniki Kmečke zveze) na skupščini, ki je bila 11. t.m. v Rimu in na kateri so po poročilu vsedržavnega predsednika g. Avolia sprejeli tudi pravilnik in smernice za delo kongresa.

V svojem izčrpnem poročilu je predsednik Avolio dejal, da bo osrednja tematika kongresa slonela na treh točkah: na analizi sedanjega stanja kmetijstva v Italiji in v odnosu do drugih držav Evropske unije; na odnosih med stanovskimi sindikalnimi organizacijami s posebnim ozirom na združevanju moči za zagotavljanje kmetijstvu enakopravne vloge v gospodarstvu in družbi; na analizi aktivnosti, ki jo bo Italija morala sprožiti v okviru z prvega šestmesečja 1996, ko bo predsedovala Evropski uniji.

Po tej premisi je Avolio namenil velik del poročila analizi finančnega zakona vladnega premiera Dinija. Ugotovil je, da se predstavljeni zakon v odnosu do kmetijstva odraža diskriminacijsko iz dveh vidikov: prvič ker je finančni zakon sad pogajanj treh dejavnikov - delavskih sindikatov, industrijcev in vlade, medtem ko ostale kategorije niso imele možnosti vplivanja na sestavo tega važnega instrumenta. CIA zavzema zato do predloga finančnega zakona kritično zadržanje, saj zakon odraža odnose, ki so v korist nekaterim kategorijam in v škodo drugim, predvsem kmetijstvu, sprico dejstva, da v njem ni večletnega

nacrta za razvoj kmetijstva, predvsem pa iz vladnega finančnega predloga izhaja dejansko pomanjkanje odnosov med deželami in državo. V tem se po oceni CIA odraža se nedokončano dopolnjevanje rezultatov, ki so izšli iz referendumov, ki je dejansko odločil ukinitve ministrstva za kmetijstvo. Glede tega CIA (Avolio) poudarja nujnost, da mora ministrstvo skrbeti za koordinacijo kmetijske politike, deželam pa mora biti zagotovljeno njeno popolno izvajanje, kot določa tudi sama ustava.

V drugem delu svojega poročila se je predsednik CIA dotaknil sporazuma GATT o sirjenju Evropske unije, kjer prihaja na dan sibičnost italijanske kmetijske politike. Tudi zato je nujno, da se v finančnem zakonu popravi napake in da pride odločno do izražanja volja po večjem spoštovanju kmetijstva.

Iz razprave je izšel predlog naj se v kratkem priredi vsedržavna konferenca o kmetijstvu, s katere naj bi šel poziv vladi, da se uredijo odnosi med kmetijstvom, industro in trgovino in da se izpostavi nujnost reforme evropske kmetijske politike, ki mora sloneti na valoriziranju proizvodnje in na samoupravljanju le-te s strani kmetov. Gre konkretno za to, da se odpravijo vse kvote, ki omejujejo proizvodnjo in razvoj kmetij in da se omogoči kmetijam, da v tem okviru same upravljajo tržišče, kar pomeni tudi, da je treba vsem kmetijskim gospodarstvom zagotoviti enake možnosti glede proizvodnje in nastopanja na tržišču.

Pri tem je bila poudarjena se pobuda za zaščito kmetijskih površin v okviru zakona pa ljudsko iniciativo pod imenom »Preobnova teritorija za razvoj kmetijstva.« - jk

PRESEDNIK KGS ŠIRCA GA JE POSLAL ZINTERESIRANIM

Pravilnik za izvajanje treh državnih zakonov

Predsednik Kraske gorske skupnosti Ivan Sirca, je občinam, sindikalnim organizacijam in javnim občilom, ki delujejo na območju Kraske gorske skupnosti, poslal v objavo vsebino oz. pravilnik za izvajanje treh državnih zakonov, ki se nanašajo na posege v gozdarstvu ter za krepitev proizvodnih struktur primarnih dejavnosti, kot predvideva cl. 14 D.Z. 70/1983.

Pravilnik za izvajanje tega zakona zadeva konkretno tri vrste prispevkov: prispevek za razvoj žlahtnih rastlin, prispevek za razvoj zootehnik in prispevek za ovrednotenje teritorija. V cl. 3 tega pravilnika je receno, da je pravilnik namenjen vsem, ki se redno ukvarjajo s primarnimi dejavnostmi, se posebej pa mladim, ki imajo stalno bivališče (pravni sedež) na območju KGS. To velja tako za kmetijske podjetnike, ki so vpisani v register, kot za kmetijske zadruge.

Prosnje za dodelitev prispevkov na prostem papirju je treba oddati najkasneje do konca leta 1995 (31.12.) in morajo vsebovati: a) za nakupe; osebne podatke prosilca, tehnično-gospodarsko poročilo in predračun stroškov; b) za dela: osebne podatke prosilca, katastrski izvleček, zemljiško-knjižni izpisek, odobreni izvedbeni načrt, gradbeno dovoljenje, cenitveni merosodni izračun in tehnično-gospodarsko poročilo o delu.

Zadruge bodo morale poleg tega predložiti se sledečo dokumentacijo: avtentično kopijo statuta in ustanovnega akta, potrdilo o vpisu v deželni register kmetijskih zadrug, sklep o porazdelitvi funkcij v zadrugi in avtentično kopijo sklepa upravnega sveta, ki dokazuje, da je bil okvirni načrt sprejet in pooblastilo predsedniku, da predloži prošnjo za prispevek.

Predložene prosnje bo pristojni organ v 60 dneh po zapadlosti roka za predložitev prošnje pregledal in ugotovil njihovo pravilnost. Nepopolne ali zakasnele prosnje ne bodo upostevane. Med

pregledom bo lahko KGS zahtevala morebitno dopolnilno dokumentacijo. V nadaljnjih 30 dneh bo prošnje pregledal upravni svet, ki bo na podlagi predvidenih kriterijev dodelil prispevke in bo v 15 dneh po sprejemu sklepa obvestil koristnike o rezultatu določiti nove roke za zaključitev del. Cl. 10 govori o predjemih, ki jih predvideva DZ 9/1983 in pravi, da bodo za izplačilo predjem morali koristniki predložiti naslednjo dokumentacijo: prošnjo za izplačilo predjuma, bančno poročilo ali kavcijsko menico za jamčenje vnaprej izplačanega zneska, županovo potrdilo, da so se začela dela v zvezi z gradbeno-urbanističnimi posegi, za katere je predvideno gradbeno dovoljenje, druga dovoljenja pristojnih organov in navedbo plačilnih načinov.

Cl. 11 pravi, da se bodo predjemniki morali obvezati, da bodo nadaljevali s svojo dejavnostjo in da je ne bodo prekinili vsaj za pet let v primeru, da zadeva prispevek, živino ali orodje, in vsaj za deset let ko gre za infrastrukturo in zemljiške posege, razen v nepredvidljivih okoliščinah in vsekakor s predhodnim pismenim soglasjem KGS. V primeru pomanjkanja pogojev, na podlagi katerih je bil dodeljen prispevek, bo ta preklican in koristnik bo moral izplačati znesek, povešan za pravne obresti in ga vrniti ustanovi. V primeru nebitstvenih sprememb bo prispevek sorazmerno znižan.

Pomemben je se 13. clen, ki pravi, da prispevkov iz tega pravilnika ni mogoče uskladiti z drugimi podobnimi prispevki, ki jih predvidevajo drugi pravilniki.

Drugo sporočilo predsednika KGS se nanaša na dodelitev finančnih prispevkov (DZ 16/1991) v obliki nepovratnih sredstev in v obliki obrestnega posojila zadrugam in njihovim konzorcijem ter gozdarskim podjetjem, ki imajo pravni sedež na območju KGS in ki so vpisane pri Trg. zbornici v Trstu ali Gorici, kot tudi gozdarska podjetja. Prispevki se delujejo za nakup, prenovu in modernizacijo naprav, strojev in orodja za sečnjo, pripravo in prevoz lesa. Predvideni so prispevki za kmetijske zadruge in njihove konzorcije do največ 50 odst. dopuščene investicije, te prispevki za gozdna podjetja do največ 40 odst. dopuščene investicije.

Prosnje na kolkovanem papirju je treba predložiti najkasneje do konca novembra t.l. Za obrazce in morebitne informacije se je treba obrniti na KGS v Sosljanu st. 54/D.

Tretje sporočilo predsednika KGS se nanaša na po DZ st. 22 z dne 9.4. 1982 predvideno izplačilo denarnega prispevka za sebnikom ali združenjem za pogozdovanje, izboljšanje in nadomeščanje drevesnih vrst na gozdnih posestvih. Predvideni so finančni prispevki do največ 75 odst. dovoljene investicije za: dejavnosti za izboljšanje gozdov, posege za obnavljanje uničenih ali zaradi kakršnega koli vzroka poškodovanih gozdov, posege za nadomeščanje gozdov za sečnjo v naravne gozdove, za postopno sečnjo v gozdovih z visokimi drevesi. Predvideni so tudi finančni posegi do največ 30 odst. dopuščene investicije za posege v zvezi z uporabo za sečnjo dozorelih gozdov.

Prosnje na kolkovanem papirju je treba sestaviti na osnovi obrazca, ki ga je pripravila KGS, in predložiti do 30.11.95.

Podrobnosti o vseh treh sporočilih predsednika KGS je mogoče dobiti na sedežu KGS v Sosljanu 54/D, ali tudi pri Kmečki zvezi. -en

Po prvih analizah bo kakovost vinske letine srednje dobra

Letosnja trgatve je tako pri nas kot na celotnem italijanskem ozemlju za nami. Letino so močno pogojevali neugodni vremenski pogoji, predvsem močno deževje, tako v času vznemirjenosti zorenja grozdja. Raznim območjem ni prizanesla niti toča, v tržaski pokrajini pa je svoje opravila tudi burja. Malo pred trgatvijo se je vsled dolgega deževnega obdobja pojavila tudi siva grozdna plesen, ki je prizadela tako količino kot kakovost

grozdja.

Skratka ni manjkalo razlogov za zaskrbljenost italijanskih vinogradnikov o poteku letosnje trgatve in posledično letine vina. Navzlic vsemu pa izgleda po prvih analizah, ki zadevajo celotno ozemlje, da letina vendarle ne bo slaba, čeprav se jo trenutno težko izreci. Glede količine je že možno reči, da bo poprečno za 10 % nižja od lanske (59.277.00 hl) in naj bi se sukala okoli 54.000.000 hl,

kar pa bo, skupaj z letino 1990, najnižja količina v zadnjih desetih letih.

Ce se povzmemo h kakovosti, bo letina, kot ze poudarjeno, srednje dobra. Pri tem pa bodo občne razlike med raznimi območji in v okviru le-teh med različnimi sortami. Kar zadeva nase deželo, naj bi bila proizvodnja za 10 % nižja od lanske, sladkorna stopnja za 0, 5-1 % nižja (po Babovi lestvici). (M.G.)

KULTURA OGLAŠEVANJA

Potrošnike moti erotika, podjetja pa posnemanje

Pritožb je malo, ker je postopek precej zapleten

LJUBLJANA - Lani smo v Sloveniji za oglaševanje porabili približno 120 milijonov nemških mark. Ekonomsko učinkovitost oglasov meri Institut za raziskovanje medijev, kakšno mnenje imajo o oglaševanju potrošniki, pa kaže tudi delovanje Castnega razsodišča Slovenskega oglaševalskega združenja, ki rešuje pritožbe v zvezi s posameznimi oglasi. Zakaj so v enem letu svojih zasedanj razsodili le o petih spornih primerih, smo ob obletnici delovanja Castnega razsodišča vprašali njegovega predsednika Zlatka Jancica.

»Že v prvem polletju od ustanovitve se je izkazalo, da je postopek vložitve prijave o kršenju oglaševalskega kodeksa dokaj zahteven. Če pritožbo vložijo pravne osebe, imajo s tem tudi nekaj stroškov. To sta glavna vzroka za relativno malo prijav kršitev,« je razložil Jancic. V decembru so člani Castnega razsodišča obravnavali pritožbo oglaševalske agencije Luna, ki je podjetju Avtothna Vis očitala posnemanje njenega oglaševalskega sporočila. Bralci se tega oglasa niso mogli spominjati, saj je bil dodan Delu v formatu tega dnevnika. Prva stran oglasa je bila podobna naslovni strani Dela, le z drugačnim naslovom - Clio. Tudi besedila sporočila so bila na strani razporejena, kot je v navadi pri Delu. Čez čas je Delo objavilo zelo podobno oglaševalsko sporočilo, le da je na vrhu strani pisalo Opel. Castno razsodišče je razsodilo, da je pritožba upravičena. Plagiatorsko početje Avtothne so obsodili v glasilih oglaševalske stroke, kar je ena od sankcij, ki jih lahko »dosodijo«.

V drugem primeru člani Castnega razsodišča niso mogli razsoditi, ker je slo za plačano politično oglaševanje (Jernej Repovš je vložil pritožbo zoper pisanje Marjana Starca, ki naj bi bilo naperjeno proti predsedniku Milanu Kucanu). Razsodišče namreč deluje v skladu s Slovenskim oglaševalskim kodeksom, ki

izrecno poudarja, da ureja le področje komercialnega oglaševanja, politična propaganda pa v ta okvir ne sodi. Pač pa so vsem medijem priporočili, naj oglašujejo politično temo nedvoumno označijo kot politično oglaševanje, kar zahteva tudi oglaševalski kodeks.

Naslednjo pritožbo je vložil Janez Merhar v imenu 120 podpisnikov iz gibanj Mladi za zedinjen svet in Novo človeštvo iz Marijinega dela. Motil jih je erotični naboj »jumbo« plakato za kavo Santana (Vse se začne z dobro kavo), ki jih je agencija Virgo Advertising naredila za Mercator Embo. Člani Castnega razsodišča so menili, da plakati s prikazom erotične fotografije »zbujajo nejasnost o kontekstu sporočila ter ogorčenje dela javnosti«. Slovenski oglaševalski kodeks pravi, da »prikazovanje golote in spolnih namigovanj zgolj zaradi sokiranja ali zbiranja pozornosti ter brez vsake smiselne povezave z izdelkom ni sprejemljivo«. Zato so naročniku priporočili, naj spornega motiva ne objavlja več zunaj okvira celotne oglaševalske akcije.

Pojavlja se vprašanje vpliva Castnega razsodišča. Ta namreč oglaševalca lahko »kaznuje« le v okviru oglaševalske stroke. Zlatko Jancic ugotavlja, da se njihovim razsodbam podredi predvsem člani Slovenskega oglaševalskega združenja, pri ne-

clanih pa se pojavlja tudi misljenje v stilu: »Kaj nam pa morejo - svoj cilj smo dosegli.« Po Jancicem mnenju je negativna publiciteta v glasilih oglaševalske stroke večinoma bolj odmevna kot ostale sankcije: prepoved objave spornega oglašnega sporočila ali prekinitve oglaševalske akcije, če pa je bil sporen oglas že objavljen, lahko Castno razsodišče zahteva popravek ter pravico do odgovora prizadete strani. Člani razsodišča lahko v primerih hujše kršitve dajo pobudo za sprožitev kazenskega postopka ali osebne odgovornosti po drugih veljavnih predpisih.

Predzadnja razsodba je določila, kako naj bodo »opremljeni« oglasi za erotične telefonske linije. Ti so bili namreč zelo agresivni in na razsodišče je prispelo več pritožb potrošnikov v zvezi z njimi. Člani razsodišča so menili, da tovrstni oglasi ne smejo biti vulgarni in da morajo vsebovati opozorilo, da so vroče telefonske linije

namenjene le polnoletnim osebam.

V zadnjem obravnavanem primeru so pravzaprav razsojali o vlogi medija, Delove priloge Delo in dom. Potrošnik se je pritožil zaradi »zavajajočega oglasa za podjetje Tegola Canadese. Sestavljen je bil iz plačnega oglaševalskega sporočila in novinarskega članka o isti temi - vendar oba dela nista bila razločno ločena, novinarski članek pa ni bil podpisan. Bralci zato niso vedeli, kaj od napisanega je objektivno dejstvo in kaj publiciteta. Rezultat zadnje seje Jancic razlaga takole: »Pozvali smo Delo in dom, naj razločno loči publiciteto, plačane oglaševalske in novinarske članke. Publicitete namreč ne moremo sankcionirati, ker je novinarska in ne oglaševalska oblika.«

Predsednik Castnega razsodišča je z njegovim dosežkom delovanjem zadovoljen: »Kršitve tistih delov oglaševalskega kodeksa, ki smo jih obravnavali, se ne

ponavljajo. Odgovornost medijev se je povečala, saj tudi sami preprečujejo kršitve.«

V tujini podobne institucije večinoma preprečujejo nelojalno konkurenco. Razsojajo o oglaših, ki vsebujejo težko preverljive ali nedokazljive trditve, vendar skodujejo konkurenci. »Tudi mi bi zeleli delati na tako imenovanih konkurenčnih razsodbah, vendar ne prejemamo pritožb s tega področja. So sicer zainteresirani zanje in to z zelo argumentiranimi dokazi, vendar si doslej se nobeno podjetje ni upalo obsoditi drugega nelojalne konkurence. To kaže na pomanjkanje marketinske kulture,« pravi Jancic.

Pritožbo na sporen oglas lahko pošlje vsakdo, vsebovati pa mora podatke o vlagatelju, naročniku oziroma avtorju spornega oglaševalskega sporočila ter o načinu, času in mediju objave. Člani razsodišča obravnavajo vsako pritožbo, ki prispe na njihov naslov.

Sergeja Sirca

Potrošniku pristop oglaševalcev ni vedno najbolj všeč (Foto: B. Vellkonja)

Vzemi nazaj in verjemi, da si lepši od drugih

BOZO KOVAC

Z majhnim časovnim zamikom zacementirajo dvigati glas tisti, ki se ne strinjajo s pobudo, da bi ob pomoči 40 tisočev volivcev in referendumu grobo rečeno proglasili za tuje slovenske državljane, katerih kri ni s slovenskih tal. Brzkone bo njihov protest zalegel, če pa ne bo, potem ni videti konca zgodbi o krvi in tleh, saj imata menda samo dve tretjini otrok« čisto kri, se pravi, oba starša slovenske narodnosti. Prej ali slej bi tretja tretjina postala sporna; plazu ni mogoče ustaviti sredi pobocja.

Bilo bi navskriž z dobrim okusom, če bi pobudnikom referendumu pripisali takšne namere. Morda je celo pretirano verjeti, da hočejo v resnici odvzeti slovensko državljanstvo vsem ljudem, ki niso slovenski »domorodci«, so pa ob plebiscitu živeli v Sloveniji. Zaloga je namreč precejšen (160 tisoč ljudi), v marsičem pa tudi navskriž s civilizacijskimi navadami, značilnimi se za urejanje razmer, kadar razpade kakšna država. Celotno ob razpadu avstroogrskega cesarstva ni bilo sporno, da lahko vsakdo dobi državljanstvo države, ki je prevzela nadzor nad ozemljem, na katerem je v tistem trenutku prebival. Izjema so seveda balkanske razmere, kjer je nacionalna država mišljena po starem in dobesedno, se pravi, plemensko; kdor je iz tujega plemena, je sovražnik. Ujetnikov pa v glavnem ne poznajo.

Slovenija se je ob plebiscitu odrekla zastarelim pojmovanjem nacionalne države. Zato je priseljenecem iz drugih republik nekdane federacije tedaj obljubila državljanstvo in ti so se očitno odločili, da je njihova domovina tam, kjer jim je (kolikor toliko) dobro. Tako se je Slovenija izognila notranjim trenjem, tedaj močno spodbujanim iz južnejših krajev, obenem pa je pridobila pomembno točko v obeh državah, od katerih je pričakovala priznanje svoje državnosti. Obveljala je za evropeizirano skupnost, ki ne razmišlja plemensko in hoče imeti sodobno državo, v kateri bodo sicer Slovenci uresničevali svojo narodna hotenja, bo pa hkrati državljanska republika, enako pravica do vseh državljanov ne glede na vero, spol, raso ali na primer narodnost. Če bi zdaj prelomila takrat dano in pozneje uzakonjeno besedo, bi bila na moč podobna tistim nekdanim skupnim stanovcem, ki podpisujejo vsak papir, na katerem kaj piše o prekinitvi spopadov, potem pa se bojuje naprej, in nič drugačno od tistih, ki najprej nekaj dajo, potem pa tisto vzamejo nazaj in za nameček se eno primažejo okoli uses.

Ni ravno verjetno, da bi se Slovenija vedla po takšnih pravilih, ker ji to enostavno ni lastno. Toda že samo dejstvo, da je pobuda o »vzemi nazaj, kar si nekoč dal« lahko prišla v uradni postopek, daje krepko misliti. Med drugim tudi o tem, kako recimo uporabiti misel, ki so jo izrekli tudi slovenski skofci na sestanku pri papežu. Nacionalizem naj bi po njihovem mnenju nadomestili s patriotizmom. Slisi se lepo, toda mnogi ljudje iz povsem razumljivih in utemeljenih razlogov doživljajo svojo Slovenijo kot nacionalno državo; njihovo patriotstvo je zato hkrati nacionalno čustvo. Prostor za drugačne določate širina srca in duha, v marsičem pa tudi praktični um, ki Slovence dosele k sreči še ni zapustil. Najbrž jih ne bo niti ob nekoliko zapletenem zbiranju podpisov.

Zato brzkone ni odveč zadržanost pri napovedih o uspešnem izidu »podpisne akcije« za spremembo 40. člena zakona o državljanstvu, če ne bo ustavno sodišče že prej ugotovilo, da je ni oblasti, ki bi v pravni državi smela za nazaj odvzeti z ustavo in zakonom pridobljene pravice. Vendar s tem se ni rečeno, da je pobuda neligitimna. Vsakdo ima pravico do svojega mnenja o javnih zadevah, tudi tisti, ki svoje poglede postavljajo na desni ali levi rob. Nekoliko negotovo pa utegne postati življenje v državi, v kateri ne začne ob pravem času zvoniti alarm. Mogoče je vsaj za prvo silo zabrnal, kar se bo dalo sklepati tudi iz odzivov v tujini. Kajti če je del Evrope resno odločen, da bo se nekaj časa preizkusil Slovenijo, preden bo smela naprej v evropske združbe, potem ima spet lepo priložnost. Ne le da jo lahko posadi na zatožni klop, češ da nagiba k razlikovanju med državljani in odvzemanju zakonjenih pravice. Dobiva celo argumente za stališče, da bo Slovenija na vrsti za pravo evropsko državljanstvo takrat kot vse druge republike nekdane federacije. Drugače rečeno, z »južnjaki« bi lahko šla na jug tudi Slovenija.

Martina Pavsic

KRAJEVNI PRAZNIK

Nov vodovod in sodobni občinski prostori

STARI TRG PRI LOŽU - Z včerajšnjo proslavo v kulturnem domu so prebivalci Loske doline počastili svoj krajevni praznik, 18. oktober, s katerim se spominjajo dogodkov iz druge svetovne vojne. Bolj kot samega praznika pa so bili veseli slavnostnega odprtja vodovoda, s katerim je po dolgih letih oskrbo z vodo dobila vasica Knezja Njiva, ki steje približno petnajst his.

Kilometer dolga napeljava od glavnega vodovoda Loska dolina do Knezje Njive je stala 22,4 milijona tolarjev. Denar so zbrali v krajevni skupnosti in nekdanji občini Cerknica, svoj delež pa je prispevala tudi država. V novi občini Loska dolina, ki steje 5300 prebivalcev, caka na vodo iz vodovoda še nekaj vasic in zaselkov, ki bodo prisli na vrsto v naslednjih letih.

sladnih letih.

Včerajšnji praznik je minil tudi v predstavitvi novih prostorov občine, ki jih je občanom in gostom razkazal župan Jernej Zabukavec. Ureditev in oprema, med katero sodi tudi avtomobil, je občno stala 8,5 milijona tolarjev, res pa je, da so si pri tem pomagali tudi z denarjem (3,5 milijona), ki ga je novim občinam prav za ureditev prostorov namenila država. Prostori bodo zaenkrat služili stiri clanski občinski upravi, v prihodnje pa naj bi jo župan dopolnil še s tremi novimi delovnimi močmi.

Ob prazniku Loske doline so podelili tudi priznanje, ki ga je za prizadevno delo v akcijah krajevnosti, se posebej pri gradnji omenjenega vodovoda, dobil Jože Drobnič. (M. G.)

TRIDESETO BORŠTNIKOVO SREČANJE

Dnevi gledališkega slavlja

Jazz, lutke, drama, komedija, nakit in še pa še...

MARIBOR - Po vrsti trideseto Borštnikovo srečanje, ki ga je ob fanfarah in razkošnem ognjemetu v petek zvečer odprl minister za kulturo Sergij Pelhan, se je ob svojem okroglem jubileju se posebej »postavilo« - tako vsebinsko kot tehnično.

Jazz v produkciji Branneta Rončela, ki je v Maribor pripeljal vrhunske jazz glasbenike, je bila briljantna poteza organizatorja. In drugo: nova velika dvorana bo prizorišče več, kjer bomo lahko občudovali ali pa tudi ne stvaritve slovenskih gledališčnikov. Borštnikovo srečanje se je začelo že tri dni pred uradnim odprtjem s predstavami Scena Theatre iz Washingtona, jazz koncerti, Mini lutkovnim festivalom in predstavo ptujskega gledališča ZATO.

V spremljevalni program se je uvrstila tudi slavnostna akademija ob 20-letnici univerze v Mariboru. Prvo tekmovalno

predstavo je po slavnostnem odprtju odigralo Slovensko stalno gledališče iz Trsta.

Po izboru selektorja dr. Andreja Inkreta je bilo to Jancarjev Halstat, za katerega se gledalski kritiki se sprašujejo, ali gre za igro, dramo, komedijo. Spostovati gre tudi izbiro istega selektorja, ki je v tekmovalni program uvrstil Rusko misijo Dostojevskega - Prokica - Pandurja, ki jo je včeraj uprizoril ansambel SNG Maribor. Danes pa si bomo lahko v tekmovalnem delu ogledali Shakespearovega Beneškega trgovca v izvedbi SLG Celje. V spremljevalnem programu se bo nadaljeval Mi-

ni lutkovni festival. Na malem odru SNG bo ob 9.30 in 11. uri nastopilo Lutkovno gledališče Jurij Pengov iz Ljubljane s Cesarjevimi novimi oblaci, v Lutkovnem gledališču bodo ob 10. zaigrali Pungartnikovce.

Vodnega moza in lepo Polono, ob 18. uri pa Grimm-Polakovo Snežuljico. Na malem odru bodo ob 20. uri gostovali gledalci iz Rusije z Ne morem si predstavljati, kaj bo jutri T. Williamsa, točno ob polnoči pa se bo zastor na Malem odru dvignil za Marjana Hinteregerja, ki je priredil J. Messnerjev XY nerešeno. BS bo z Jancarjevim Halstatom ob 19.30 gostovalo v Slovenskih Konjicah, ob 20. uri pa bo v Kazinski dvorani mogoče občudovati nakit zlatarske hiše Kacnari iz Maribora.

Martina Pavsic

RAI 1

6.00	Aktualno: Euronews
6.45	Kvarkov svet - Odkrivajmo zivalski svet - Na gorah Atlasa
7.30	Otroski variete Aspetta la banda!, risanke, 8.00 L'albero azzurro, 8.30 La Banda dello Zecchino, vmes risanke
10.00	Aktualna odd. Zelena linija (S. Vannucci)
10.45	Masa
11.45	Nabozna odd. Sedmi dan, papežev Angelus
12.20	Aktualno: Zelena linija v živo iz narave
13.30	Dnevnik
14.00	Variete: Domenica in (vodi Mara Venier), vmes sportni oddaji (15.20) Cambio di campo, (16.20) Solo per i finali
18.00	Dnevnik
18.10	Nogomet: 90. minuta
19.00	Variete: Domenica in
19.50	Vreme, dnevnik in sport
20.40	Film: Via col vento (dram., ZDA '39, r. V. Fleming, i. Vivien Leigh, Clark Gable, L. Howard, O. De Havilland)
23.00	Dnevnik 1
0.35	Dnevnik 1, zapisnik, horoskop in vreme
1.05	Film: Cimitorio senza croci (western, Fr. '68)
2.30	Glasba: Ital. melodrama

RAI 2

5.30	Avtomobilizem F1
8.00	Variete: Jutro v družini, vmes (8.00, 8.30, 9.00, 9.30 in 10.00) dnevnik
10.05	Variete za najmlajše
10.40	Kviz: Che fine ha fatto Carmen San Diego?
11.25	Nan.: Blossom
12.00	Variete: Opoldne v družini (vodi M. Giletti)
13.00	Dnevnik, oddaja o motorjih, 13.30 Srečanja s..., 13.35 Telecamere, vremenska napoved
14.05	Aktualna odd.: Dalle parole ai fatti - Srečanja s...
14.10	Film: Navigator (fant., ZDA '86, i. J. Cramer)
16.30	Disneyeve risanke
17.20	Film: Charley in angel (kom., ZDA '74)
19.00	Nogomet A lige
19.35	Vreme in dnevnik
20.00	Sport: Domenica sprint
21.00	Film: Il codice del silenzio (krim., ZDA '85, i. C. Norris, H. Silva)
22.50	Nan.: Ispettore Tibbs
23.35	Dnevnik in vreme
23.50	Protestantizem
0.20	TGR Sredozemlje - V sodelovanju s France 3
1.55	Film

RAI 3

6.30	Variete: Fuori orario
9.05	Film: Maciste nella Valle dei re (pust., It. '60)
10.35	Avtomobilizem F1: VN Pacifika (SP)
11.35	Nan.: Capitan Nice
12.00	Film: Broadway Danny Rose ('84, r.-i. W. Allen)
13.25	Sport: Quelli che aspettano...
14.00	Dezelni dnevnik
14.15	Popoldanski dnevnik
14.25	Sport: Quelli che il calcio, 16.30 Stadio Sprint
18.00	Resnice zgodbe
18.50	Vreme, dnevnik, dezalne vesti, 19.45 Sport
20.05	Variete: BlobCartoon
20.25	Variete: Producer - Velika igra kinematografije
22.20	Dnevnik, dezalne vesti
22.35	Sport: Sportna nedelja
23.55	Dnevnik in vreme
0.05	Ponedeljkov proces
1.30	Filmske novosti
1.35	Variete: Fuori orario, vmes Cose (mai) viste
2.10	Film: Nario in Marija

RETE 4

7.10	Nan.: Lou Grant, 8.00 Tre nipoti e un maggiordomo
8.30	TV film: Giochi pericolosi a Las Vegas
9.30	Teleprodaja
10.00	Nan.: Tre X 3, 10.30 Dottori con le ali, 11.35 Medicine a confronto, vmes (11.30, 13.30) dnevnik
14.00	Film: L' ora della furia (western, ZDA '68)
16.10	Nan.: Linea diretta, 17.10 A cuore aperto, 18.00 Colombo, vmes (19.00) dnevnik
20.30	Film: In mezzo scorre il fiume (dram., ZDA '92, i. C. Sheffer, T. Skerritt)
22.55	Film: Belli e dannati (dram., ZDA '91, i. R. Phoenix, K. Reeves), vmes (23.30) dnevnik
1.00	Pregled tiska
1.10	Film: Da qui all' eternità (dram., '53, i. M. Clift)

CANALE 5

6.00	Na prvi strani, vreme
9.00	Nabozna oddaja
9.45	Aktualno: Antepima
10.05	Dok.: La compagnia dei viaggiatori
12.15	Glasba: Lestvica LP (vodi G. Scotti, M. Colombari)
13.00	Popoldanski dnevnik
13.30	Variete: Buona domenica (vodi L. Cucarini, M. Ferrini, M. Merlini)
18.10	Nan.: Norma e Felice (i. G. Bramieri, F. Valeri)
18.40	Variete: Buona domenica
20.00	Dnevnik TG 5 in vreme
20.30	Variete: La sai l' ultima? (vodi G. Scotti)
22.40	Aktualno: Target, 23.10 Nonsolomoda
23.40	Film: Rocco e i suoi fratelli (dram., It. '60, r. L. Visconti, i. A. Delon, R. Salvatori, A. Girardot), vmes (0.30) dnevnik
2.00	Pregled tiska

ITALIA 1

6.30	Otroski variete, vmes risanke in nanizanke
9.55	Variete: Giochi sull' aia
11.30	Nan.: Superboy
12.25	Odprti studio
12.45	Sport: Vodici nogometnega prvenstva, 13.15 Grand Prix
14.15	Film: Il ragazzo del Pony Express (kom., It. '86)
16.00	Film: Ragazze, il mostro è innamorato (kom., ZDA '89, i. Corey Parker)
18.00	Nan.: Tarzan
18.25	Odprti studio, vreme
18.55	Nan.: Magnum P.L., 20.00 I vicini di casa, 20.30 X-Files (i. D. Duchovny, G. Anderson)
22.30	Sportna odd.: Pressing
0.00	Variete: Mai dire gol
0.15	Italija 1 sport
1.20	Film: Apocalypse domani (srh., It. '80, i. J. Saxon, E. Turner)

TELE 4

19.15	21.50 Dogodki in odmevi
20.30	Dok.: India fantasma
21.25	Nan.: Evening shade
22.00	Telequattroport

MONTECARLO

14.00	18.45, 21.00, 22.45 TG
12.15	Verde Fazzuoli
14.10	Film: Charlie Chan e la maledizione (krim.)
20.30	Sport: Golagoal
23.10	Film: La ragazza e il generale (vojni, It. '67)

RAI 3
slovenski
program

20.25	Risanka: Popaj
20.30	Dnevnik
20.50	Slovenski film: Veselica (Rezija Joze Babic)

BORIS S.

popravila TV - VCR
antene - SATUl. Biancospino 22/2
OPCINE

Telefon: (040) 214867 - 214871

SLOVENIJA 1

08.30	Videostrani
08.45	Ziv zav, ponovitev
09.30	Cebelica Maja
09.55	Samo za punce, pon. 1. dela ameriske nanizanke
10.25	Majken, ponovitev 3. dela svedske nanizanke
11.05	Grace na udaru, ponovitev 7. dela serije
11.30	Obzorja duha
12.00	Svet divjih zivali, 16. del angleske dok. serije
12.30	Ljudje in zemlja
13.00	Porocila
13.05	Karaoke, razvedrilna oddaja TV Koper
14.05	Za TV kamero
14.20	Policisti s srcem, 11. del
15.10	Bedra ali perutnicke, francoski film
17.00	TV dnevnik 1
17.10	Po domače
18.50	Hugo - tv igrice
19.05	Risanka
19.18	Loto
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
19.52	Zrcalo tedna
20.10	Nedeljskih 60
21.15	Kavbojke, angleska dokumentarna oddaja
22.10	TV dnevnik 3, vreme
22.20	Sova
22.25	Moz z masko, 3. del serije
23.20	Poročevalka s sodišča, 3. del nemske nanizanke

SLOVENIJA 2

08.00	Naša pesem, 7. oddaja
08.30	Spin
09.15	V vrtincu
10.00	Objem: Vojko Vidmar
10.50	Pat Metheny Group
10.55	Zadnja mafijska poroka, pon. 3. dela serije
11.40	Vesele zgodbe iz zakonskega življenja: Ne sprehajaj se no vendar cisto naga, 3. del
12.25	Euronews
16.30	Sportna nedelja
19.30	TV dnevnik 2, vreme
19.46	Sport
19.52	Zrcalo tedna
20.10	Biblija, 32. oddaja
20.40	Plen, angleski film
22.20	Sportni pregled
23.05	TV jutri, videostrani

KANAL A

09.00	Kalicopko
10.00	Muppet Show, 6. del
10.30	Imamo jih radi, oddaja o zivalih
11.15	Epikurejske zgodbe
11.30	Zametne vrtnice, cestitke
16.55	Karma, ponovitev
19.00	Generacija transformerjev II
19.30	Burleska
20.00	Vreme
20.05	Klic divjine: Sabina
20.55	Kino, kino, kino
21.30	Igra brez konca, 3. del angleskega filma
22.20	Vreme
22.25	Dve Roccovi materi, pon. belgijskega filma

Koper

16.00	Euronews
16.10	Vatikan - zgodovina Vatikana, 2. oddaja
17.00	Sredozemlje
17.30	Vesolje je...
18.00	Slovenski program
	Kam vodijo naše stezice
19.00	Vsedanes
19.30	Mladi pevci iz Turrite, ziva piramida, dok. film
20.00	Euronews
20.25	Zrebanje loto
20.30	Istra in...
21.00	Globus
21.40	Sportni dnevnik
22.00	Vsedanes
22.15	Kosarka, posnetek
22.45	Pogovori brez meja

ORF Avstrija 1

06.00	Deklica iz prihodnosti: Alanini dokazi
08.35	Lutkovna igrice
09.05	Benjamin Rozca
09.40	Duck Tales
11.00	Speedy Gonzales
11.30	Bugs Bunny
12.00	Mladinska oddaja
13.00	Sportno popoldne
16.45	Rdeca Sonja, am.-it. film
18.05	Srečni otroci
18.30	Srecek
19.00	Korak za korakom: Presenetljiv rezultat testa
19.30	Cas v sliki
19.45	Vreme
19.54	Sport
20.15	Avstrija II, 29.: Avstrija in hladna vojna
21.10	Pravi dunajčan se ne da: Vse je drugače
21.55	K stvari
23.10	Cas v sliki
23.15	Vizije
23.20	Avstrijski film, novosti
23.50	Zadnja predstava, 1971, ameriski film, rezija: Peter Bogdanovich
00.15	The last great American picture show
02.25	Kota Zabriskie, 1969, ameriski film, rezija: Michelangelo Antonioni. Los Angeles. Student Mark v veri, da je pri demonstracijah ustrelil policista, pobegne z ukradenim letalom v puscavo. Blizu razgledne tocke Zabriskie Point sreca tajnico Dario...
04.10	Preplah v parku mamil, 1971, ameriski film, rezija: Jerry Schtzberg, igrajo: Al Pacino, Kitty Winn in drugi.
05.55	Katts & Dog, ponovitev

ORF Avstrija 2

09.00	Cas v sliki
10.35	Kultura
11.00	Pogovor z novinarji
12.00	Porocila iz parlamenta
12.30	Orientacija
13.00	Cas v sliki
13.05	Tednik
13.30	Dober dan, Koroska
14.00	Pogledi od strani
14.45	V znamenju cebelje boginje
15.30	Brucknerjeva kmetija, 1956, nemska film
17.00	Cas v sliki
17.05	Klub za seniorje
17.55	Lipova ulica
18.25	Kristjan v casu
18.30	Slika Avstrije
19.00	Avstrija danes
19.30	Cas v sliki
19.45	Vreme
19.54	Pogledi od strani
20.15	James Bond: Samo za tvoje oci, brit. triler, 1981
22.20	Cas v sliki
22.30	Columbo: Avtoportret morilca, ameriska TV kriminalka, 1989
00.00	Sedem kilogramih v sedmih dneh, 1968, film

RADIO

Slovenija 1

5.00, 6.00, 8.00, 9.05, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 17.00, 23.00 Poročila; 19.00 Dnevnik; 6.50 Duhovna misel; 7.00 Jutrzanja kronika; 8.05 Igra za otroke; 9.05 Sledi časa; 10.05 Šaljivci so med nami; 12.05 Na današnji dan; 12.10 Poslušalci čestitajo; 13.10 Obvestila in osmrtnice; 13.25 Za naše kmetovalce; 14.15 Poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Pod lipo domačo; 17.05 Gost; 18.00 Reportaža; 18.30 Zborovska glasba; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 V nedeljo zvečer; 22.30 Za prijeten konec dneva; 23.05 Literarni nokturmo - Starinarna.

Slovenija 2

5.00, 6.00, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Poročila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Jutrzanja kronika; 7.25 Zvezdni pregled, blovreme; 8.40 Kulture prireditve; 9.35 Popevki tedna; 10.00 Stergo ergo; 10.40 Gost; 11.35 Obvestila; 13.00 Sportno popoldne z aktualnimi informacijami, vmes nogometni blok; 15.00 Morda niste vedeli; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 Popevki tedna; 19.30 Top albumov; 21.00 Drugi val, vmes Zrcalo dneva, vreme, promet.

Slovenija 3

8.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00, 18.00 Poročila; 7.00 Kronika; 8.05 Na poljani jutro; 8.30 Preludij; 9.00 Maša; 10.05 Orkestri in solisti; 13.05 Zborovska glasba; 14.05 Humoreska; 14.35 Opere; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 S prijatelji glasbe; 18.05 Spomini, pisma, potopisi; 19.30 Borštnikovo srečanje; 20.15 Svet glasbe, svet umetnosti: Gost Aldo Kumar; 22.05 Prevopne strani; 22.30 Vokalno-instrumentalna glasba; 23.55 Lirični utrinek.

Radio Koper

(slovenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88.6 - 96.4 - 100.3 - 100.6 - 104.3 - 107.6 MHz)
8.30, 10.30, 17.30 Poročila; 12.30, 19.00 Dnevnik; 8.00 Otvoritev, napoved, vreme; 8.20 OKC obveščajo; 9.00 Poti do zdravja; 9.30 Od zna do klasa; 9.45 Po domače; 10.10, 10.45, 11.10 Primorski kraji in ljudje; 11.00 Glasba po željah; 12.30 Primorski dnevnik; 14.00 Du jes?; 14.30 Nedeljsko šprtno popoldne; 15.30 Dogodki in odmevi; 18.00 Koncert; 19.30 Večer večnozelenih M. Vala; 22.00 Zrcalo dneva; 22.30 Iz diskoteke; 24.00 Nočni.

Radio Koper

(italijanski program)

8.30, 10.30, 13.30, 17.30 Poročila; 7.15, 12.30, 19.30 Dnevnik; 8.00 Radijska igra; 9.00 Saltimbanchi; 9.30 Kulturna poročila; 9.45 Knjižne novosti; 10.00 Film tedna, gledališče; 11.00 Narečna oddaja Su e zo per le contrade; 11.30 Aktualnosti; 12.00 Glasba po željah; 14.30 Športna nedelja;

17.32 Lestvica LP; 18.00 London Calling (1x mesečno Alpe Adria Magazine); 20.00 Prenos RMI.

R. Glas Ljubljane

6.15, 11.15, 12.15, 15.15, 17.15 Poročila; 7.00 Kaličopkova družina; 9.00 BIM!; 9.30 Kam danes; 10.00 Horoskop; 11.00 Duhovna misel; 12.00 BBC novice; 13.00 Reportaža; 14.00 MTV Slov. glasbena lestvica; 15.00 Vodeni program; 16.45 Vreme; 17.15 Hollywood - oddaja o filmu; 19.00 Ameriška glasbena lestvica; 22.30 Jazz galerija; 1.00 Sat.

Radio Kranj

5.30 Dobro jutro; 7.40 Pregled tiska; 10.00 Mojstri kuhanja; 11.00 Po domače; 12.00 Mali oglasi; 12.30 Osmrtnice, zahvale; 12.40 Kmetijska oddaja; 13.00 Dobrodošli med praznovanci; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.20 Hitro, daleč, visoko; 18.20 Nagradni kviz Kina Kranj; 19.30 Večerni pr. - Glasba po izboru.

Radio Maribor

9.00, 10.00, 13.00 Poročila; 19.00 Dnevnik; 9.05 Iz roda v rod; 9.30 Vstopite, prosim; 10.05 Marjanca; 11.00 Kmetijska oddaja; 11.25 Osmrtnice, obvestila; 11.35 Meh za smeh; 12.00 Mariborski feljton; 13.05 Zelell ste; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Zelell ste; 18.00 Sport in glasba; 20.00 Nedeljski klepet; 23.15 Nočni pr.

Radio Študent

0.00 RoboKloaka; 12.00 Nisam ja odavde; 15.30 Film Art Fest uvertura; 17.00 Bora «Corba» Djordjević; 19.00 TB: Foo Fighters; 20.00 Jon Elster - Kislo grozdje, 9. del; 21.00 Oldies Goldies Chart; 23.00 Koncert: TSteve Lacy Sextet.

Radio Trst A

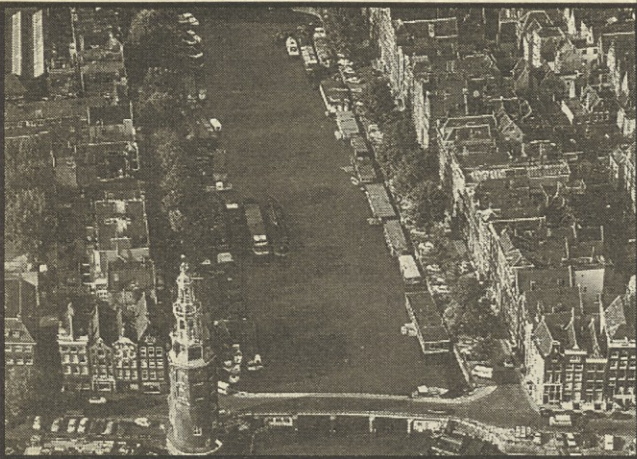
8.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 14.00 Poročila; 8.20 Koledar; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Maša iz cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska; 10.00 Mladinski oder: Bojni zapiski mestnega mulca (r. M. Maver); 10.40 Veselo po domače; 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.15 Orkestri; 11.30 Nabozna glasba; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Srednjeevropski obzorik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Dezelna kronika; 14.10 Roman: Alamut (r. M. Sošič); 14.50 Soft music; 15.00 Krajevne stvarnosti, nato Potpuri; 16.00 Šport in glasba; 17.30 Krajevne stvarnosti: Z naših prireditelj, nato Potpuri; 19.20 Spored za naslednji dan.

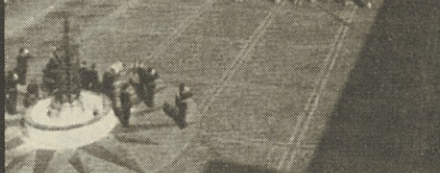
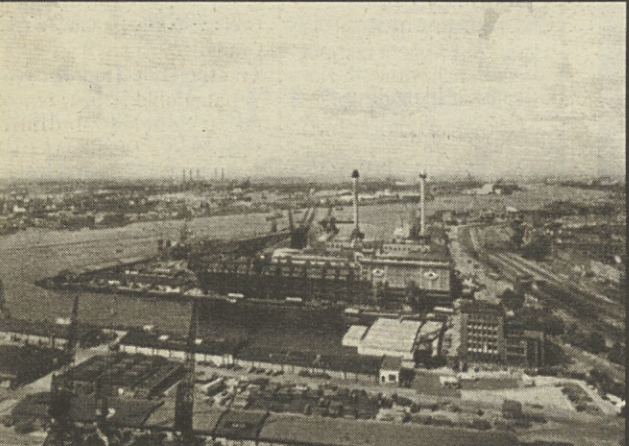
Radio Opčine

11.30, 15.30, 17.30 Poročila; 10.00 Izmenično Jutrzanj val - Nedeljska matineja.

Radio Koroška

6.30

	DEL ROKE MED ZAPESTJEM IN KOMOLCEM	OSNOVNA KOLICINA ZA MERJENJE	KEMIJSKI ELEMENT, REDKA KOVINA (Y)	TEMNO SIVA KRAVA (NAREČNO)	SLOVENSKI GRAFIK JUSTIN	MESTO V S. BANATU FR. DEPART- MA (LILLE)					MESTO TUR- KU (SVED.) FIN. ARHITEKT (EERO)																	
1						AM. IGRALKA MINNELLI IT. SIR ZA RIBANJE					AMERISKI IGRALEC (WARREN)	SOP POVEZA- NEGA ŽITA PRETIRANO HVALJENJE																
HITRA STEP- SKA ŽIVAL Z VELIKIMI ROGOVI									OBDOBJE, DOBA					SOLSKA OCENA (STAR.)			2	DETE	TONE FORNEZZI	JAPONSKA NABIRALKA BISEROV								
PTIC VESLO- NOZEC, KI SE HRANI Z RIBAMI									DESNI PRI- TOK DONAVE V V. SRBIJI					PREGREHA IMANENCA														
NARAVO- SLOVEC					DRČANJE				HRVASKI SKLADATELJ (KRSTO)	VRSTA ST. RACUNAL- NIKOV					RAZTELE- SEVALEC													
REDKEJSE ZENSKO IME					ZENSKO POKRIVALO GORENJSKE NOSE	ZE DONG NEMSKA IGRALKA (KARIN)				MUSLIMAN- SKO M. IME (IZ CRK MISEL)					KRUTI RIMSKI CESAR	GLASBILO TRIKOTNE OBLIKE S STRUNAMI												
	3	VRSTA ZACIMBE	INDONE- ZUSKO IME NOVE GVINEJE	STEVILO, KI GA PRISTEJEMO						ST. KITAJSKO MESTO ZBIRKA ZAKONOV						DANSKI OTOK (IZ CRK ROA)			SLAVNO- STNA DVORANA	ZDRAVLJNA TRAVNJSKA RASTLINA								
GORSKE RESEVALNE SANI				VOZILO, KI GA VLEČE VPREZNA ŽIVAL				NORDJSKO BOZANSTVO JAPONSKA (ORIG.)				PRELEZANI- NA (STAR.) DEL POS- TELJNINE				UDELEZENEC SINJSKE VITESKE IGRE												
POVRTNINA				SL. POPEV- KARICA GRSKA CRKA												GEORGE ELIOT SUJAJ, LESK		VLADIMIR MAJAKOVSKI SEDMI PLANET										
ZENSKO IME						NIKELJ			ABELOV BRAT SREDIŠČE MOLDAVIJE					ORGAN VOHA PRIPADNICA GR. PLEMENA			POTOMKA OSLA IN KOBILE UNESEK											
NAJSTAREJSI ODDELEK JURE					PESNIŠKO IME IRSKE	IME PRVIH SOVJETSKEH SOND PROTI LUNI	SPANSKI PISATELJ BAROJA				ČLOVEK, KI GA ZAPREJO MAJHNA KLADA							NOR. GOSPOD. MORJA	4									
ANGLEŠKI PISATELJ DEFOE							MAVZOLEJ POMEMBNIH LJUDI V PARIZU								SKUPINA PTIC SL. EKONOMIST (LJUBO)				5	GLAVNO MESTO TURČIJE								
OSCAR NEDBAL			SLAVILNA PESEM	RUTENIJ KRALJ ŽIVALI			OSTER PODALJSEK PLEVE PRI KLASU					SEVERNI JELEN					SPOLNI UD V SANSKRITU IRSKI PISEK O'FLAHERTY											
ZABICA (BOT.)							FRNIKOLA CERKVENI ZBOR				PROSTRAN- STVO	KSILEN							RAJKO NAHTIGAL LOVRENC ARNIC									
TRAK IZ NABOJEV, NABOJNIK								KRAJ V GORISKEH BRDIH	IZDELOVALEC STOLOV	LJUBO SERCER			IT. MESTO (IZ CRK RITA) PESNICA NEGRI				VELIKO POSLOPJE LUDOLFOVO STEVILO											
ČUD, ZNAČAJ, KARAKTER					GORIVO VELIKE KALORICNE VREDNOSTI				AM. OBVEŠC. SLUŽBA PREPROSTO GLASBILO				NEKDANJI CITROENOV AVTO	IT. VERIST (LUIGI) DESNI PRITOK SENE														
																		NASPROTJE VOJNE IZUMITELJ TELEFONA				IVAN ROB VODNA RASTLINA						
																						NIKA JUVAN	DRŽAVA V Z. AFRIKI ST. PEVKA PRODNIK			LOJZE GORJANC EDVARD KOCBEK		NIKOLA TESLA
						SVIT, ZARJA					SPELEOLOG TIBETANSKO GOVEDO			IGRALKA PAPAS ALFI NIPIC														
							AGAVI PODOBNA RASTLINA																					
							NAKUP, PRESKRBA							6														
							GOROVJE V BURMI						ANTON SOVRE				OKRAS KORINTSKEH STEBROV											

Gesla prejšnje nedeljske križanke

Javier Perez de Cuellar, Dag Hammarskjöld, Butros Gali, Kurt Waldheim, Trygve Lie

Rešitev prejšnje nedeljske križanke

STELJERAJA, PALEOLITIK, RIS, IVANA, AMSTERDAM, KIKINDA, ABO, LEIDEN, LIZA, SNOB, ANTILOPA, EPOHA RED, KOR-
MORAN, MLAVA, GREHOTA, ETIK, DRČ, ATARI, ANATOM, TAJA, MAO, SELIM, HARFA, ADEND, TSINAN, ARO, AKI,
VOZ, AZI, SENE, ALKAR. POR, BRANKA KRANER, GE, VM, ERIKA, NI, KAJN, NOS, MULA, LIAS, PIO, UJETNIK, RAN, DA-
NIEL, PANTHEON, JATA, ON, RU, OSINA, LOS, LINGA, ODOLIN, NIKA, KSILOL, RN, REDENIK, LŠ, ATRI, BLOK, NRAV,
KOKS, CIA, CAPUANA, ROTTERDAM, MIR, IR, ZOR, JAMAR, GANA, ALOJA, IRENE, LG, NABAVA, NIJMEGEN,
ARAKAN, AS, AKANT

GLEDALIŠČA
SLOVENIJA

SNG LJUBLJANA

Veliki oder

Ponedeljek, 23. oktobra, ob 19. uri: D. Zajc: GRMACE, gostovanje na Borstnikovem srečanju v Mariboru.

Torek, 24. oktobra, ob 19. uri: W. Shakespeare: HAMLET, gostovanje na Borstnikovem srečanju v Mariboru.

Sreda, 25. oktobra, ob 22. uri: LO SCRITTORE, premiera, za IZVEN (KONTO).

Mala drama

Cetrtek, 26. oktobra, ob 20. uri: M. Jesih: LJUBITI, za IZVEN (KONTO).

Petek, 27. oktobra, ob 20. uri: D. Mamet: OLEANNA, za IZVEN (KONTO).

Rezervacije in prodaja vstopnic pri blagajni Drame od 10. do 13. in od 18. ure do začetka večerne predstave, telefon: 061/221-511.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO

E. Flisar: IZTROHNJENO SRCE,

Torek in sredo, 24. in 25. oktober, ob 15.30, za abonma TOREK POPOLDANSKI oziroma SREDA POPOLDANSKI in IZVEN.

Torek, 24. oktobra, ob 20. uri: B. Kobal - G. Lesnjak: DOMOVINA, LJUBEZEN MOJA, za IZVEN.

Mala scena MGL

L. Wison: ZAZGI,

Sreda, 25. oktobra, ob 20. uri, za IZVEN,

petek, 27. oktobra, ob 22.30, za IZVEN.

Vstopnice so v prodaji vsak delavnik od 10. do 12. ure in eno uro pred predstavo pri blagajni MGL: Tel.: 061/210 852.

SNG OPERA IN BALET LJUBLJANA

Vpis abonmajev

Vljudno vabimo k vpisu abonmajev za sezono 1995/96, in sicer:

Vpis bo do 28. oktobra pri blagajni Opere na Zupancicevi 1 (tel.: 061/331-950) vsak delavnik od 9. do 12. ure in od 15. do 18. ure ter v soboto od 9. do 12. ure.

V četrtek, 26. oktobra, bo vpis neprekinje-

no od 9. do 18. ure.

UPOKOJENCI, STUDENTI IN DIJAKI IMAJO POPUST!

75. OBLETNICA SLOVENSKEGA BALETA
Gostovanje baletnega ansambla v predsezoni:
BALETNI VECER

Trbovlje - jutri ob 19.30; Ljubljana - Dom španskih borcev - 25. oktobra ob 19. uri; Celje, 27. oktobra ob 19.30.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Veliki oder

Petek, 27. oktobra, ob 19.30: Munre Leaf - Milan Dekleva: ZGODBA O FERDINANDU, PREMIERA.

Gledališka blagajna je odprta danes od 11. do 12. ure in popoldan od 17. do 18. ure. Informacije ob istem času na telefonski številki 061/314-962, mobilni 0609/633-073.

PDG NOVA GORICA

Ponedeljek, 23. oktobra, ob 20. uri: Howard Barker: LJUBEZEN DOBREGA MOZA, režiser Bojan Jablanovec, za IZVEN.

KUD FRANCE PREŠEREN

Danes, 22. oktobra, ob 19.30: DIVA DIVA-NOVA, večer kabaretne umetnice in pevke z družino Gledališča Ane Monro.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Danes, 22. oktobra, ob 16. uri: B. Minoli: VILINCEK Z LUNE, igra za otroke od 5. leta starosti naprej.

Prodaja vstopnic danes dve uri pred predstavo. Rezervacije po tel.: 061/312-860.

FESTIVAL LJUBLJANA

Viteska dvorana festivala Ljubljana, 24. in 25. oktober, ob 20. uri: Matjaz Kmecl: POLNOCNO KRICANJE - Levstikovo zmerjanje narodnih prvakov, monodrama. Izvaja Tone Gogala, režija s scenografijo: Mile Korun.

Informacije in prodaja vstopnic: blagajna Festivala Ljubljana med 11. in 13. ter 18. in 19. uro, ter uro pred predstavo (tel: 061/226-544).

abonma do 2. decembra 1995 pri blagajni Dvorane Tipcovich ali na univerzi in pri podjetjih.

Gledališče Cristallo - La Contrada: Danes, 22. t. m., ob 16.30 komedija »Un'Isotta nel giardino« Ninì Perno in Francesca Macedonia. Nastopajo Ariella Reggio, Orazio Bobbio, Mimmo Lo Vecchio.

Jutri počitek.

MILJE: Gledališče Verdi: Danes, 22. t. m., ob 16.30 gostovanje gledališke skupine »Città di Treviso« s Pirandellovo »Il berretto a sonagli«. Režija Mimmo Magnato.

GORICA: Kulturni dom: v sredo, 25. t. m., ob 20.30 gostuje KD Španski borci iz Ljubljane s komedijo Mira Gavran »Mož moje zene«. Izven abonmaja. Abonenti lahko izkoristijo Dodatni kupon.

RADIŠE: v Kulturnem domu bo v sredo, 25. t. m., ob 20. uri »Dober večer sosed - Guten Abend, Nachbar« - dvojezična kulturna prireditve.

ŠENTJANŽ V ROŽU: k+k center - SPZ: v sredo, 25. t. m., ob 19. uri Thomas Pluch: Das Dorf an der Grenze (Vas ob meji).

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Kulturni dom - Slovensko stalno gledališče
Prodaja abonmajev: ob delavnikih od 10. do 14. ure in eno uro pred začetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma (tel. 632664). SSG gostuje s predstavo Draga Jančarja »Halstat« v režiji Borisa Kobala jutri, 23. t. m., ob 15.00 in ob 19.30 na Ptuj.

Gledališče Verdi - Dvorana Tripcevich
Jesenska simfonična sezona 1995
Danes, 22. t. m., ob 18.00 (red B) koncert orkestra gledališča Verdi pod vodstvom Emilia Pomarica. Pianistka Martha Nogueira. Na programu Dallapiccola, Mozart in Bruckner.

Do 31. t.m. lahko potrdite prejšnje abonmaje, medtem ko se lahko odločite za novi

KOROŠKA

CELOVEC: V Mestnem gledališču bo danes, 22. t. m., ob 19.30 »Messa die Requiem«. Klagenfurter Ensemble - Südbahngürtel 24: Danes, 22. t.m., ob 19.30 F. Mitterer »Zdrahe v božji hiši«.

BELJAK: Studijski oder: v torek, 24. t. m., ob 20. uri W. Siegmund »Eine Liebe im Krieg« (Ljubezen med vojno).

RAZNE PRIREDITVE
SLOVENIJA

DANES, 22. OKTOBRA
Ob 15. uri: NIHCE ME NE MARA, Marion Vernoux, Francija, 1994 (Perspektive, Kinoteka)
Ob 18. uri: USODA, Fred Kelemen, Nemčija, 1994 (Perspektive, LD) in
DECEK S PSOM/POTEP Z ŽIRINOVSKIM, Robert Hessman in James Longely, ZDA/Rusija, 1993/Paul Pawlikowski, VB, 1994/95 (Dokumentarci, dvorana ZKOS).
Ob 18.30: JIROHACHI/VESELJE NAD SUMOM, Tsukuru Imanishi, Japonska, 1995/Masayuki Suo, Japonska, 1992 (Fokus, KD) in
SPOVEDNIK, Robert LePage, Kanada, 1995 (Predpremiere, Kinoteka)
Ob 20.15: KURBE, Aurelio Grimaldi, Italija, 1994 (Predpremiere, LD)
Ob 21 uri: IKONA NICO, Sussane Ofteringer, Nemčija, 1995 (Dokumentarci, KD)
Informacije: recepcija festivala (od 16.30 do 21. ure) in blagajna Cankarjevega doma.

BORŠNIKOVNO SREČANJE, MARIBOR

Današnje prireditve:

Ob 9.30: H. C. Andersen: CESARJEVA NOVA OBLAČILA, LG Joze Pengov, Mali oder.

Ob 19. uri: W. Shakespeare: BENESKI TRGOVEC, Mali oder.

SLG Celje, tekmovalni program, Stara dvorana.

Ob 20. uri: T. Williams: NE MOREM SI PREDSTAVLJATI KAJ BO JUTRI, Gledališče Torikos, Rusija, Mali oder.

Ob 24. uri: J. Messner - M. Hinteregger: XY NEREŠENO, nastopa Marjan Hinteregger, Mali oder.

Ob 19.30: D. Jančar: HALSTAT, gostovanje BS v Slovenskih Konjicah.

Večer organizirajo Odbornstvo za kulturo tržaške občine, Deželni sedež RAI, Muzej Rizarna, Zidovska skupnost, Deželni institut zgodovine NOB, VZPI-ANPI, ANED, Slovensko stalno gledališče in Stalno gledališče F-JK.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Avditorij Muzeja Revoltella
Jutri, 23. t. m., ob 17.30 predstavitev video filma »1945-1995 Risiera di S. Sabba. La memoria dell'offesa« v režiji Piera Panizona, ki ga je pripravil deželni sedež RAI.

Danes se v
Narodnem muzeju
zapira razstava

GOTIKA V SLOVENIJI
- SVET PREDMETOV.

Ob 10. uri vas bo
po njej popeljala
mag. Jasna Horvat.

(na sliki: Križ, 15. stoletje)

GLASBA
SLOVENIJA

CANKARJEV DOM, LJUBLJANA

Sreda, 25. oktobra, ob 20. uri: SLAVNOSTNI KONCERT! OD STREKLJEVIH LJUDSKIH PESMI IN ZAPISOV DO SODOBNIH SKLADB NA LJUDSKO TEMO. Nastopajo ljudski pevci in godci, poustvarjalci ljudske glasbe, Komorni orkester Marka Muniha, mesani zbor Canticum, Trio Trutamora Slovenica, sopranistka Hitomi-Akiyama in drugi. Program: Ljudske pesmi in krstne izvedbe skladb. Atrij narodnega muzeja.

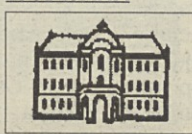
Blagajna je odprta vsak delavnik od 11. do 13.30 in od 16. do 20. ure, ob sobotah od 10. do 13. ure in uro pred začetkom prireditev. Telefon: 061/222-815.

AJDOVŠČINA

Danes, 22. oktobra, ob 20. uri bo v Dvorcu Zemono prvi abonmajski koncert v novi sezoni. Nastopil bo violoncelist Mario Brunell. Program: J. S.

Bach, S. Gubaidulina, M. Gabrijelčič, C. Ligeti.

LJUBLJANA

dvorani Slovenske filharmonije **PODILOMSKI RECITAL**, na katerem bo nastopil violoncelist Aleksander Kuzmanovski. Pri klavirju Vladimir Mlinarič. Program: Prokofjev, Beethoven, Brahms.

ILIRSKA BISTRICA

Danes, 22. oktobra, bo ob 22. uri v ljubljanskem klubu K4 nastopila skupina Love 666 iz Washingtona (na sliki desno). Zasedba: Dave Unger - bas, Angel - bobni, Gary Mond - kitara.

POSTOJNA

Danes, 22. oktobra, bo ob 19.30 v zbir-

nem centru Postojna koncert igrive punk skupine Harries iz Nizozemske. Vstop je prost.

V sredo, 25. oktobra, ob 23. uri bo

imela skupina koncert v ljubljanskem klubu B-51 na Gerbičevi 51.

PORTOROŽ

V sredo, 25. oktobra, ob 20.30 bo v portoroškem Avditoriju jazz koncert Tria Renata Chiccoja. Priljubljeni Renato Chicco iz Izole, sedaj živec v New Yorku, prihaja tokrat v trio zasedbi.

FJK

TRST

Gledališče Miela

V nedeljo, 12. novembra, ob 11. uri koncert posvečen Ludwigu van Beethovnu. Nastopil bo pianist Andrea Robaudengo. Koncerte organizira gledališče Verdi v sodelovanju z Zadrugo Bonawentura in bodo trajali do 17. decembra. Vstopnice so na razpolago pri blagajni Dvorane Tripcevich po 10.000 lir za koncert, medtem ko abonma stane 50.000 lir.

8. novembra, ob 21.00 - Koncert pianistov Claudia Mattioto in Guido Scano.

Gledališče Rossetti

Trzasko koncertno društvo

V ponedeljek, 30. t. m., ob 20.30 koncert Vladimira Spivakova (violina) in I. Tchetonova (klavir) iz Moskve.

10. Festival latinsko-ameriskega filma

Jutri, 23. t. m., ob 22. uri v lokalni El Macaky (tel. 634089) večer latinsko-ameriske glasbe in plesa.

TRŽIČ

Občinsko gledališče

V torek, 31. t. m., ob 20.30 otvoritev koncertne sezone z nastopom moskovskih virtuofov pod vodstvom Vladimira Spivakova. Na programu Sostakovič, Schnittke in Cajkovskij.

RAZSTAVE
SLOVENIJA

CANKARJEV DOM

V Galeriji CD je na ogled razstava CHRISTO in JEANNE-CLAUDE: projekti 1961-1995.

LIKOVNO RAZSTAVIŠČE RIHARDA JAKOPIČA, Slovenska 9

Na ogled je razstava Pisemski papirji, znaki, logotipi.

GALERIJA ILIRIJA, Tržaška 40

V galeriji je na ogled razstava makedonskega umetnika Goceta Kalajdziskega Ikone.

Avla Nove ljubljanske banke, Trg republike 2

V avli razstavlja akademski slikar Miha Boljka.

MESTNA GALERIJA, Mestni trg 5

V galeriji je v okviru Mednarodnega festivala sodobnih umetnosti - Mesto žensk do 26. oktobra na ogled razstava Stereo-Tip. Danes ob 11. uri vas bo po razstavi vodila Misa Molk.

GALERIJA VODNIKOVA DOMAČIJA, Vodnikova 65

V galeriji je na ogled razstava akademskega slikarja Maria Petrica in akademske kiparke Stefke Kosir Petric.

GALERIJA BELVEDERE, BLED

V galeriji je na ogled razstava Zvezda in Odeon pijeta kavo v Titovi čajnici Petre Varl Simončič.

GALERIJA KRKA, Dunajska 65

V galeriji je na ogled razstava del slikarja Vladimirja Lamuta.

POKRAJINSKI MUZEJ, MURSKA SOBOTA

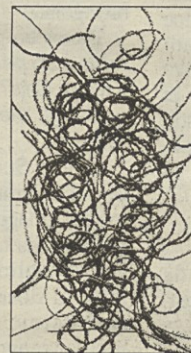
Na ogled je arheološka razstava AVARI NA JUGOZHODNEM MADZARSKEM. Razstava bo na ogled do 20. novembra.

GALERIJA BOŽIDARJA JAKCA, KOSTANJEVICA NA KRKI

V grajski cerkvi galerije je predstavljeno zivljenjsko delo akademskega kiparja Staneta Jarma.

GALERIJA ŠKUC

V galeriji je na ogled razstava Ljubljana - Budimpešta: Čas kot struktura, metoda kot pomen.

spodaj: Keise Suzuki: - Court yard 6-1. Z; na sliki levo: - Yoshishige Yamaguchi: From Chaos to Chosmos)

MODERNA GALERIJA, Tomsčeva 14

V galeriji je na ogled retrospektivna razstava enega najizvirnejših slovenskih likovnih ustvarjalcev tega stoletja Franceta Kralja.

GALERIJA TIVOLI, Pod turmom 3

V galeriji je se danes na ogled razstava japonski umetniki podiplomskega studija na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost. (na sliki

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST: Palaca Costanzi: do 5.11. bo na ogled razstava »Od gosnice do metulja: na poti ponovnega odkrivanja sveta zuzelk«. Umik: vsak dan 9-13, 16-20, ob nedeljah samo jutraj.

Galerija Art Light Hall: do 28. t.m. je na ogled razstava risb umetnika Roberta Bertoluccija. Umik: vsak dan razen ponedeljkov in praznikov od 18.00 do 22.00.

Miramarski park- Konjusnica: do 7.1.1996 je vsak dan od 9.00 do 19.00 na ogled razstava izkopanin anticne Eble.

10. Festival latinsko-ameriskega filma: danes, 22. t. m., bo ob 12. uri v Kavarni San Marco otvoritev razstave risb iz zasedbe zbirke Joaquina Lavada »Quino«; ob 15. uri v gledališču Miela pa otvoritev razstave fotografij o Emilii Fernandez »El Indio«.

OPCINE - SKD Tabor: na ogled je razstava umetnika Bruna Canelle.

GORICA: V Pokrajinskem muzeju na gradu in v Coroninijevem dvorcu je do 31.12. odprta razstava »Ottocento di frontiera«.

Galerija Katoliške knjigarne: do 28. t. m. razstavlja akademski slikar Kristof Zupet.

KOROŠKA

CELOVEC: Galerija Freund: razstavlja Inge Vevre. **Dezelna galerija:** do 19.11. razstavlja španski umetnik Morquillas »Protocolos Europeos«.

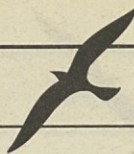
Galerija Ars temporis: razstavlja Jaroslava Kralika in Elizabeta Gross.

BELJAK: Galerija Freihausgasse: razstavlja Bruno Giocolli.

TINJE: Galerija Tinje: stalna razstava lesorezov Wernerja Berga in razstava Milana Springerja iz Maribora.

ŠENTJANŽ V ROŽU: K+K center: do 30.12 bo na ogled razstava »Pozabljeni taborišče Ljubelj-sever«.

ROŽEK: Galerija Sikorinja: do 5.11. razstavlja Gustav Janus.

C2 LIGA

Triestina napada vodilno Ternano

Zmaga vodi na 1. mesto

Triestino caka danes izredno pomebna preizkušnja z vodilno Ternano. Gre za srečanje kola, saj so Tržacani gostom neposredno za petami na drugem mestu. Položaj obeh ekip je dokaj presenetljiv, če vemo, da je nogometna zveza tako Ternano kot Triestino sele naknadno vključila v C2 ligo. Glede na to, da se je prvenstvo komaj dobro začelo, je se prezgodaj, da bi govorili, da gre za tekmo, ki že lahko odloča tudi o napredovanju, toda kljub temu gre za spopad dveh ekip, ki sta najbolj prijetno presenetili na začetku. Triestina je sicer imela nekoliko lažji razpored, toda predvsem v gosteh (tri zmage v treh tekmah) so Tržacani pokazali, da lahko ciljajo precej visoko.

Danes caka Roselli jeve igralce najbrz najtežja preizkušnja doslej. V igri je začasno prvo mesto na lestvici, ki ga prinaša samo zmaga. Ternano ima namreč dve točki prednosti. Trener Roselli ima tudi nekaj težav s poškodovanimi. Tako so Giuseppe Mosca, Gianluca Birtig in Alessandro Jacono med tednom trenirali z zmanjšano intenzivnostjo. Ostali so zdravi, tako da bi moral Roselli kljub vsemu sestaviti kompetitivno enajsterico.

Gostje imajo zelo izkušeno ekipo, ki je večkrat zelo nevarna v napadu. Edino slabost imajo v obrambi, saj so branilci precej počasni. Prav v tem pa naj bi bila možnost Tržacancov.

domači šport

Danes

Nedelja, 22. oktobra 1995

NOGOMET

PROMOCIJSKA LIGA

14.30 v Sovodnjah: Sovodnje - Staranzano; 14.30 v Standrežu: Juventina - San Luigi

1. AMATERSKA LIGA

14.30 na Proseku: Primorje - Zarja; 14.30 v Križu: Vesna - Forgaria

2. AMATERSKA LIGA

14.30 v Korenu: Corno - Primorec

3. AMATERSKA LIGA

14.30 v Gorici, na Stražcah: Azzurra - Mladost; 14.30 v Reppu: Kras - Gaja; 14.30 v Dolini: Dolina - Romana; 14.30 v Trstu, igrišče Campanelle: Venus - Breg

NARASCAJNIKI

10.30 v Sovodnjah: Sovodnje - Gradese; 10.30 na Opcinah: Sant' Andrea - Zarja Adriampex

NAJMLAJSI

10.30 na Opcinah, »N. Rocco«: Opicina - Gaja

ZACETNIKI

9.00 v Pierisu: Pieris - Mladost

NAMIZNI TENIS

KVALIFIKACIJE ZA DRŽAVNO MLADINSKO PRVENSTVO

8.30 v Coccagliu: nastopa tudi Kras

ZENSKI TOP 12

10.00 v Spoletu: nastopa tudi Ana Bersan (Kras)

7. KOLO V A LIGI

Udinese računa na nove točke

V Videm prihaja Torino - Derbi kola je v Milanu med Interjem in Laziom

Z današnjim kolom se za nogometase začena zimski urnik, tako da se bodo vsa srečanja v vseh ligah od najvišje do najnižjih začela ob 14.30. V A ligi se obeta najzanimivejšje srečanje v Milanu med Interjem in Laziom. Inter bo moral igrati brez Delvecchia, ki je bil prejšnjo nedeljo izključen v Bergamu in je bil kaznovan z dvema tekama neigranja. Inter je doslej razocaral, Lazio je bil bolj uspešen in je v prvenstvu se edina neporažena ekipa. Zelo pomembno srečanje caka tudi Videmcane, ki gostijo Torino. Zmaga bi Videmčanom prinesla precej mirnosti in predvsem potrebne samozvesti za nadaljevanje prvenstva. Precej zanimivo bi lahko bilo tudi v Vicenzi, ki je na lestvici presenetljivo precej visoko. Zato tudi vodilni Milan ne bo imel lahkega dela, čeprav je seveda izrazit favorit.

DANASNJI SPORED: Bari - Cagliari, Cremonese - Atalanta, Inter - Lazio, Juventus - Padova, Piacenza

- Napoli, Roma - Parma, Sampdoria - Fiorentina (20.30 TV prenos po Tele+2), Udinese - Torino, Vicenza - Milan.

VRSTNI RED: Milan 15, Parma 13, Lazio in Fiorentina 12, Juventus in Napoli 11, Vicenza 10, Inter, Udinese in Atalanta 8, Cagliari in Piacenza 7, Sampdoria, Roma in Torino 6, Bari 5, Cremonese in Padova 1.

B liga

DANASNJI SPORED: Avellino - Bologna, Brescia - Palermo, Cesena - Reggiana, Chievo - Pistoiese, Cosenza - Genoa, F. Andria - Reggina, Perugia - Lucchese, Pescara - Foggia, Salernitana - Ancona, Venezia - Verona.

VRSTNI RED: Genoa 17, Bologna 16, Salernitana in Verona 14, Pescara, Brescia in Palermo 12, Cesena, Pistoiese in Avellino 11, Ancona in Foggia 10, Cosenza 9, F. Andria in Chievo 8, Reggiana, Lucchese, Reggina in Perugia 7, Venezia 5.

2. IN 3. AMATERSKA LIGA

Derbi Kras - Gaja lahko na koncu odloča tudi o prvem mestu Breg na preizkušnji z Venusom

Primorec na težkem gostovanju pri Cornu - Dolina lahko potrdi zadnje dobre igre - Mladost na točko proti Azzurri

2. AMATERSKA LIGA Corno - Primorec

Dva pekoča poraza Primorca na domačih tleh je delno omilil uspeh s Portualejem v gosteh, grenkoba pa se vedno ostaja in danes caka Trebence spet težka preizkušnja. Nasprotnik, ki je že lani solidno igral v tej skupini (6. mesto, 34 točk) letos sodi v ozji krog favoritov.

Po treh kolih je ekipa Corna že sama na vrhu lestvice in ta položaj bo skušala tudi obdržati. Trebencem napake tokrat niso dovoljene, ker bi nasprotnik to takoj izkoristil, saj so domačini v treh tekmah dali sedem, Trebenci pa prejeli kar devet golov.

3. AMATERSKA LIGA Kras - Gaja

Veliko zanimanje vlada tudi za današnji 17. prvenst-

veni derbi med Krasom in Gajo, ki sta se doslej srečala desetkrat v 3. AL in šestkrat v 2. AL. V 16 derbijih je skupno padlo 49 golov. Gaja jih je dala 28, Kras pa 21. Tudi glede zmag so gajevci v prednosti: zmagali so osemkrat, Kras je bil uspešen petkrat, trikrat pa sta se ekipi razšli pri neodločenem rezultatu. Samo en derbi (deveti) se je končal brez gola.

Danes bo predvsem zanimivo, kdo bo dosegel 50 gol: Kras ali Gaja?

Kaj pa menijo v obeh taborih?

Stojan Suc (igrallec Krasa): »Ker igramo doma, upamo na zmago, čeprav se zavedamo, da ne bo lahko, ker je Gaja solidna ekipa. Čeprav ni dosegla najboljših rezultatov, pa bo gotovo med protagonisti tega prvenstva. Na žalost na derbiju ne bomo morali računati na Lacalamito, ker je poškodovan, saj je moral že prejšnjo nedeljo predčasno zapustiti igrišče. Njegova odstotnost se bo gotovo poznala, saj je spreten napadalec, ki zna izkoristiti ugodne prilike.« Za ljubitelje statistik naj omenimo, da bo Stojan v nedeljo odigral 99. prvenstveno tekmo v članski ekipi Krasa.

Stani Kalc (predsednik Gaje): »To bo derbi dveh najboljših ekip v skupini. Poraz, ki smo ga doživeli proti Cusu, je bil po mojem gola slučajnost. Prepričan sem, da bosta Gaja ali Kras osvojila prvo mesto v letošnjem prvenstvu. Trenutno sicer zaostajamo za Krasom za tri točke, ki jih moramo čimprej nadoknaditi. Današnji derbi je zato lepa prilika. Res ne skrivam ambicij, mi startamo na zmago. Večjih sprememb v postavi mislim, da ne bo, odsoten bo le Giursi.«

Venus - Breg

Nasprotnik, ki je lani končal prvenstvo na repu, je letos povsem nepričakovano na vrhu lestvice. Je to gola slučajnost ali pa so se Tržacani letos razigrali? To bodo danes lahko preverili Brežani, ki bodo morali igrati previdno, saj je Venus premagal S. Vito in Union, ter igral neodločeno z Vermeiglianom, kateremu so tudi Brežani prepustili točko.

Dolina - Romana

Dolincanom prihajajo v goste doslej še nepremagani Tržicani, ki so se morali po visoki zmagi (4:0) nad Cusom sproti Montebellu in Krasu zadovoljiti z neodločenim rezultatom. Gostje bodo prisli v Dolino z namenom, da nadaljujejo s pozitivno serijo.

Dolincani so z dobro igro proti Servoli pokazali, da so lahko kos tudi solidnim nasprotnikom. Zato mislimo, da se danes v Dolini obeta oster boj za točke. (B. R.)

Azzurra - Mladost

Doberdobce, ki so po treh kolih brez poraza na drugem mestu, caka danes težko gostovanje pri goriski Azzurri, ki je v prvenstvu startala kot eden glavnih favoritov, vendar doslej te vloge ni v celoti upravičila. Po drugi strani pa je Mladost na startu zaigrala zelo dobro in zato v doberdobskem taboru računajo, da tudi po današnji tekmi pozitivne serije ne bo konec.

Tokrat bo sicer naloga zelo težka, saj je nasprotnik zelo močan, poleg tega pa ne bosta igrala Pellicani in Blason, kar se bo precej poznalo. Verjetno pa bo kljub rahli poškodbi zaigral Peter Geroleit. Glede na težave s postavo bi se pri Mladosti danes zadovoljili tudi z neodločenim izidom.

V PROMOCIJSKEM PRVENSTVU

Sovodnje ne mislijo sestopiti z vrha

Staranzano hud nasprotnik - Tudi pri Juventini računajo na nadaljevanje pozitivnih nastopov

Sovodnje ZKB - Staranzano

Današnji derbi 5. kola v tej ligi bo govoto v Sovodnjah, kjer bo naše mostvo, ki z 10 točkami samo vodi na lestvici, igralo proti tretjevrščenemu Staranzanu.

»Ce bomo igrali kot v prejšnjem kolu proti Ponziani, se nam ni bati za rezultat. Zavedamo se, da je Staranzano zelo solidna ekipa, ki je bila že lani do zadnjega v boju za prestop v višjo ligo, in je tudi letos med favoriti za napredovanje. Zato bomo morali igrati samozvestno, požrtvovalno, kot smo igrali v Trstu proti Ponziani,« je dejal predsednik SD Sovodnje Gianni Marson.

Staranzano ima več odličnih posameznikov, med katerimi izstopa napadalec Fadi, ki je že igral pri Pro Gorizii in je lani za mostvo iz Starancana dal več kot 15 golov.

Pri Sovodnjah ni poškodovanih in niti izključenih igralcev.

Vzdusje v sovodenjskem taboru je seveda vedro.

»Da smo tudi letos dobro začeli sezono, so seveda zaslužni vsi igralci, trener, odborniki in navijači, ki nas stalno spodbujajo in nam v velikem številu sledijo tudi na gostovanjih. To pa ne velja samo za člansko ekipo, zelim poudariti, da smo uspešno startali tudi na mladinskem področju. Skratka, delo vseh odbornikov in trenerjev se obrestuje,« je pristavil Marson.

Juventina - San Luigi

Tudi pri standreskem nogometnem društvu so z dosežanim obračunom več kot zadovoljni. Dolgoletni Juventinin odbornik Danilo Nanut pa svari pred prenapljenim navdušenjem: »Moramo stvarno oceniti stanje in se ne prepustiti pretiranemu optimizmu. Doslej smo izpolnili pričakovanja. Po starih kolih se nismo doživeli poraza. To pa nas ne sme uspa-

vati. V nedeljo smo nekoliko podcenjevali nasprotnika in tudi nerodno prejeli prvi gol. Nato smo na srečo igro izboljšali in tudi zmagali.« Juventina bo danes igrala proti San Luigiju, ki je doslej zbral le dve točki in je predzadnji na lestvici. »Prav takih nasprotnikov se presneto bojim. San Luigi bo igral na vse ali nič. Dal bo vse od sebe, ker nujno potrebuje točke.«

Standrežci bodo skoraj gotovo igrali brez Massima Tabaja, ki si je poskoval glezenj, sicer pa je vzdusje v ekipi izredno dobro, za kar ima s svojim načinom dela precej zaslug tudi novi trener Franco Zuppicchini.

Vsa ekipa je v več kot zadovoljivi formi in razveseljuje predvsem to, da si je Dario Kovic opomogel po poškodbi. Marko Devetak igra vse bolje in Marino Peteani, ki je v nedeljo stopil na igrišče v drugem polcasu, kaže dokaj dobro formo.

V 1. AMATERSKI LIGI / 37. DERBI NA PROSEKU

Pri Primorju in Zarji napovedujejo hud boj

Bazovci iščejo izgubljene točke, Prosečani pa želijo še utrditi vodilni položaj - Vesna na zmago

Primorje - Zarja

Na Proseku bo danes na sporedu 37. prvenstveni derbi med Primorjem in Zarjo, ki sta prvih šest derbijev igrala v 3. AL, nato kar 26 zaporedoma v 2. AL, zadnje štiri pa v 1. AL. Skupni obračun dosedanjih »spopadov« je precej izenačen. 14 zmag si je pripriilo Primorje, dvanajstkrat je bila uspešna Zarja, devetkrat pa sta se ekipi razšli pri neodločenem rezultatu (šestkrat brez gola).

Pri tem obračunu ni vstet »vroci« 32. derbi na Proseku (24.2.1991), ko je prišlo tik ob koncu do pretepa na igrišču pri stanju 1:1. Disciplinska komisija je odločila, da se tekmo ponovi in tako sta se ekip 25. aprila razšli pri belem izidu. Rezultat pa je razveljavil CAF, ki je določil, da obe ekipi zgubita tekmo 2:0.

Ta derbi je bil gotovo poglavje zase, saj hujših izgredov v ostalih derbijih nismo za beležili, čeprav smo videli nekaj »običajnih« izključitev, kar se pač v derbijih pogosto pripeti, saj je igra bolj »moska«. V dosedanjih derbijih je skupno padlo 66 golov, 34 jih je dala Zarja, 32 pa Primorje.

Za ljubitelje statistik naj se omenimo, da so Bazovci že petkrat premagali Primorje na Proseku, zadnjič po 12. letih prav v zadnjem derbiju (12. februarja letos) in to s pravo točko golov (5:0). Takrat je bil po četrem golu zaradi protestov izključen vratar Primorja Babich, ki bo prav v današnjem derbiju odigral 100. prvenstveno tekmo v članski ekipi Primorja. Babich je v vrste proseške ekipe prestopil v sezoni 91/92 in v prvih dveh sezonah odigral vseh 60 tekem. V sezoni 93/94 pa se je težje poškodoval v 8. kolu (Primorje-Trivignano 2:1) tako, da se je prvenstvo za njega končalo. Lani pa je branil vrata Primorja na 27 tekmah.

Se en podatek z zadnjega derbija. Zaradi kocljivega položaja na lestvici, predvsem pa pekočega poraza, je Primorje odslovilo trenerja Krizmana in ga nadomestilo s Franzotom. Le mesec dni pozneje je tudi Zarja zamenjala trenerja. Ispiro je zamenjal Bidusija, ki letos sedi na klopi Primorja.

Prav zaradi omenjenih dogodkov se danes obeta privlačen in zanimiv spopad, za napoved pa smo povprašali po enega nogometaša iz vsake ekipe.

Dimitrij Luksa (Primorje): »Po dveh zaporednih zmagah smo se znasli na vrhu lestvice in zato je razumljivo, da vlada v ekipi dobro razpoloženje. To je obenem spodbuda, da se zaigrano vrzemo v boj, ker hočemo obdržati položaj na lestvici, kar pomeni, da računamo na nadaljevanje pozitivne serije. Glede postav je gotovo, da Auberja zaradi poškodbe ne bo na igrišču. Možno pa je, da bo Miclaucich opravil prvi prvenstveni nastop. Mislim, da letos igramo mnogo

P. Stoka in M. Ferluga na lanskem derbiju

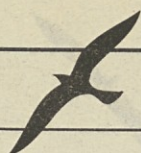
boljše, predvsem pa bolj prepričljivo kot v lanskem sezoni in zato sem optimist. Upam seveda tudi, da bodo ugodne vremenske razmere privabile ob rob igrišča lepo število navijačev, saj igra njihovo spodbuja v derbijih zelo pomembno vlogo.«

Marko Ferluga (Zarja): »Doslej smo dvakrat zmagali, dvakrat pa smo ostali praznih rok. To pomeni, da moramo zamujeno čimprej nadoknaditi. Derbi z Vesno smo že izgubili, zato tokrat ne smemo razočarati naših navijačev in prepričan sem, da bomo na Proseku zaigrali mnogo boljše kot proti Vesni, tudi zaradi tega ker je morala v ekipi sedaj precej visoka. Kar se tiče postav, ne bo velikih novosti, vrnil pa se bo Altarac, ki je predsedel kazni izključitve, igral pa bo tudi Gregoric, ki je bil na igrišču že prejšnjo nedeljo. Za nasprotnika gotovo nismo neznanca. Bidussi in Pescatori sta bila v lanskem sezoni se v naših vrstah.«

Vesna - Forgaria

Krizanom prihaja v goste ekipa, ki se je lani v skupini A za las resila izpada. Gostje so na koncu s 27. točkami pristali na 13. mestu. Letos so izgubili le s Torreanesejem, edino zmago pa so dosegli proti Reaneseju, ki pa je edina ekipa, ki je doslej presenetila Krizane. Tudi močni Basaldelli je bila Vesna v nedeljo kos, kar pomeni da so »playi« danes nesporni favoriti, čeprav bo imel trener Nonis nekaj problemov s postavo. Leonardini in Niko Sedmak sta na mrec kaznovana.

Bruno Rupel

KOŠARKA / 7. MCDONALD' S OPEN

V finalu houstonske »rakete« po napovedih ugnale Buckler

Italijanski prvak se je posebej v začetku dobro upiral - Real Madrid šele četrtri - Pokal Dražena Petrovića za najboljšega igralca dobil Clyde »The Glide« Drexler

LONDON - V finalnem obračunu na sedmem košarkarskem turnirju McDonalds je prvak lige NBA Houston Rockets premagal italijanskega prvaka Bucklerja iz Bologne s 126:112 (64:56). Največ točk (25) je za Houston dosegel stari maček Clyde »The Glide« Drexler, ki je dobil tudi pokal Dražena Petrovića za najboljšega igralca turnirja (MVP). Pri Houstonu sta se izkazala se Sam Cassell s 23 točkoma in Brown z 21. Najboljši igralec italijanskega prvaka in tudi najboljši strelec finala pa je bil dolgoletni igralec NBA Orlando Woolridge, ki je dal kar 34 točk, Komazec jih je prispeval 21, Binelli pa 18.

Avstralski košarkarski prvak Perth Wildcats je v srečanju za tretje mesto premagal evropskega prvaka Real Madrid s 93:86 (39:41). Pri Avstralcih sta bila s 26 točkami najuspešnejša Ricky Grace in James Crawford, v vrstah Reala pa se je izkazal le Jugoslovan Nikola Loncar, ki je tudi pristal pri 26 točkah.

V tekmi za peto mesto je Maccabi iz Tel Aviva premagal angleski Sheffield Sharks s 107:89 (51:44). Pri Izraelcih je dal 21 točk Tom Chambers, Doron Jamchy 19, Radisav Curčić pa 18. Pri Sheffieldu je bil najučinkovitejši Huggins (25 točk).

V prvem polfinalnem srečanju v petek je Buckler iz Bologne premagal madridski Real s 102:96 (62:58), v drugem pa je prvak ameriške poklicne košarkarske lige NBA Houston Rockets ugnal

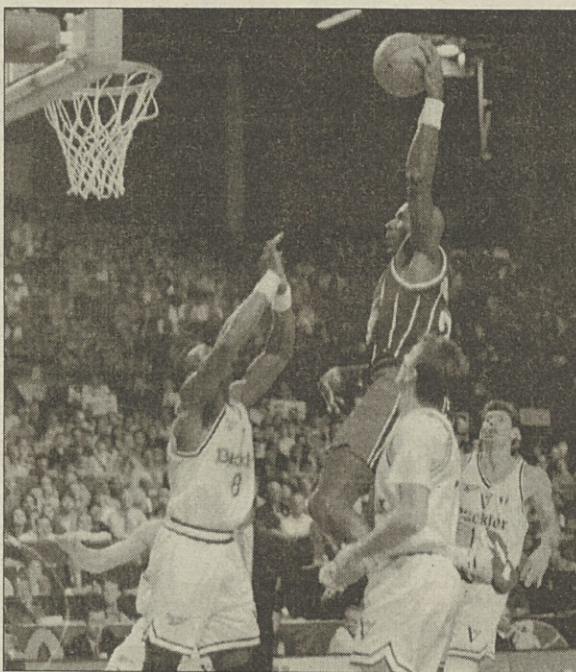
avstralskega prvaka Perth Wildcats s 116:72 (51:42).

Avstralcji, ki so prvič igrali na turnirju McDonalds, so v začetku srečanja proti prvaku NBA delovali zgubljeno. Zgriesili so kar 18 od 19 prvih metov in Houston je povedel z 9:0, proti koncu prve četrtine pa z 29:10. Videti je bilo, da bo srečanje potekalo v znamenju dvoboja macke in miši. Toda Avstralcji so v drugi četrtini pokazali, da so vendarle vredni svojega imena (divje macke) in s consko obrambo presenetili prvaka NBA. Rakete iz Houstona so imele veliko težav pri metih z razdalje in košarkarji iz Perthja so z delnim rezultatom 14:2 dve minuti pred koncem polcasa znizali na 46:40 v korist Americanov. Ob polcasu so Rocketsi vodili z 9 točkami (51:42). Se v začetku tretje četrtine je bilo 60:50, nato pa je Houston z agresivno in hitro igro razbil avstralsko cono in s 44 točkami razlike ob koncu tekme (116:72) naredil tudi največjo prednost zmagovalca dosedanjih srečanj McDonaldsa.

»Conske obrambe nismo vajeni, saj v NBA ni dovoljena. Cona, proti kateri smo igrali zadnjih v studentski košarki, je v prvem polcasu popolnoma otopila naš napad. Vedeli smo za orožje, vendar je trajalo nekaj časa, da smo se privadili in s hitrimi protinapadi stvari postavili na svoje mesto,« je dejal Clyde Drexler, ki je imel v prvem polcasu katastrofalen met (1:7). Toda s petimi zadetimi meti od se-

stih je v tretji četrtini prevzel breme in kljub poškodovanemu centru Hakeemu Olajuwonu prvaku NBA prinesel pričljivo zmago. Drexler, Robert Horry (20 točk, 12 skokov) in drugi najboljši igralci Houstona v zadnji četrtini niso veliko igrali, priložnost, ki jo je dal trener Rudy Tomljanovich, pa sta izkoristila Kenny Smith in Pate Chilcutt s po 13 točkami. Pri porazencih je Scott Fisher dosegel 18 točk in 12 skokov.

Izidi - tekma za 5. mesto: Maccabi Tel Aviv - Sheffield Sharks 107:89 (51:44); tekma za 3. mesto: Perth Wildcats - Real Madrid 93:86 (39:41); finale: Houston Rockets - Buckler Bologna 126:112 (64:56). (V. M.)

Clyde Drexler je bil najboljši igralec turnirja (AP)

KOLESARSTVO / DIRKA PO LOMBARDIJI

Italijan Faresin najhitrejši

Svetovni pokal si je že prej zagotovil Belgijec Museeuw

BERGAMO - Italijanski kolesar Gianni Faresin je zmagovalac zadnje letosnje dirke za svetovni pokal, 89. dirke po Lombardiji. Italijani so osvojili tudi preostali mesti na stopničkah, saj je drugo mesto zasedel Danielle Nardello, tretje pa Michele Bartoli. Zmagovalac svetovnega pokala je že pred zadnjo preizkušnjo postal Belgijec Johan Museeuw.

S trojnimi zmagoslavjem so Italijani prekinili tradicijo sušnih let, saj tu niso zmagali že od leta 1987. Zmagoslavje so si zagotovili tri kilometre pred ciljem 252 kilometrov dolge proge od Vareseja do Bergamo, ko so ušli glavnini, ki je na koncu zaostala 50 sekund. V sprintu glavnine je bil najhitrejši Danec Rolf Sörensen. Faresinu, ki je pred

kratkim praznoval 30. rojstni dan, je včerajšnja zmaga prva v svetovnem pokalu.

Izidi: 1. Gianni Faresin (Ita.) 5:49:02 (povp. hitrost 42.116 km/h), 2. Daniele Nardello (Ita) + 0:19, 3. Michele Bartoli (Ita) isti čas, 4. Rolf Sörensen (Dan) + 0:56, 5. Stefano Zanini (Ita) + 1:02, 6. Claudio Chiappucci (Ita), 7. Francesco Casagrande (Ita), 8. Pascal Richard (Svi), 9. Roberto Pistore (Ita), 10. Felice Puttini (Svi), 11. Mauro Gianetti (Svi), 12. Paolo Lanfranchi (Ita), 13. Stefano Della Santa (Ita), 14. Pavel Tonkov (Rus), 15. Pascal Herve (Fra), 16. Abraham Olano (Spa), 17. Zenon Jaskula (Pol) vsi isti čas, 18. Vladislav Bobrik (Rus) + 1:05, 19. Dimitrij Konjšev + 4:03, 20. Gianni Bugno (Ita) + 4:03.

NOVICE

V finalu Pekinga Chang in Furlan

PEKING - Prvi nosilec teniskega turnirja v Pekingju (328.000 ameriških dolarjev nagradnega sklada) American Michael Chang je v polfinalu premagal Južnoafričana Davida Nainkina s 6:1 in 6:2, v drugem polfinalu pa je drugi nosilec Italijan Renzo Furlan ugnal četrto postavljenega igralca, Japonca Suza Matsuoka, s 3:6, 6:3, 6:4. Peti igralec sveta Chang, eden najboljših igralcev na svetu z osnovne crte, bo imel priložnost, da se tretjič zapored osvoji Salem Open v kitajskem glavnem mestu. Za zmago v polfinalu je potreboval vsega 58 minut, imel pa je 82 odstotno uspešnost prvih servisov. Izida - polfinale: Chang (ZDA, 1) - Nainkin (JAR) 6:1, 6:2, Furlan (Ita, 2) - Matsuoka (Jap, 4) 3:6, 6:3, 6:4.

Dewulf presenetljivo v finalu

DUNAJ - Belgijec Filip Dewulf je v polfinalnem dvoboju na teniskem turnirju ATP z nagradnim sklado 490.000 ameriških dolarjev na Dunaju premagal osmega nosilca Sveda Jonasa Björkmana s 7:6 (7:5) in 6:3. V finalu bo igral proti Avstrijcu Thomasu Mustru. Ta je v polfinalu premagal Avstralca Todda Woodbridgea s 6:4 in 7:5. Z uvrstitvijo v finale je Dewulf presenetil teniski svet, saj se je na glavni turnir na Dunaju uvrstil s kvalifikacijami.

Edberg in Gaudenzi v finalu

HONG KONG - Sved Stefan Edberg je v polfinalu teniskega turnirja v Hong Kongu (750.000 dolarjev nagradnega sklada) premagal Spanca Sergija Bruguero s 6:2, 6:2 in bo imel možnost, da ubrani lanskó zmago. V finale se je uvrstil tudi Italijan Andrea Gaudenzi, ki je proti Avstralcu Marku Philippoussisu vodil v prvem nizu z 2:0, nato pa se je Avstalec zaradi poškodbe hrbtna predal. V finalu dvojic sta Nizozemca Jacco Eltingh in Paul Haarhuis premagala Američana Patricka McEnroeja in Richeya Reneberga s 6:4, 6:4. 18-letni Philippoussis, ki je veljal za tihega favorita turnirja, je v zadnjem času v izredni formi in je napredoval na 32. mesto lestvice ATP. V Hong Kongu je v predtekmovalju premagal 15. igralca sveta Nizozemca Richarda Krajčeka, kar je bil druga zmaga proti Nizozemcu v manj kot tednu dni. Prejšnji teden je Nizozemca ugnal v Tokiu, kjer je klonil sele v finalu proti Michaelu Changju. Ta igra ta teden v Pekingju. Izidi: polfinale - posamezniki: Edberg (Sve) - Bruguera (Spa) 6:2, 6:2, Gaudenzi (Ita) - Philippoussis (Avs) 2:0 - predaja; finale - dvojice: Eltingh/Haarhuis (Niz) - McEnroe/Reneberg (ZDA) 6:4, 6:4.

Rapid Dunaj še naprej vodi

DUNAJ - V 13. kolu v 1. avstrijski nogometni ligi ni bilo bistvenih presenečenj. Vodeci Rapid Dunaj, ki igra sele danes, je obdržal prvo mesto na lestvici pred graskim Sturmom in dunajsko Austro. Sturm si je pred domačo publiko sele v 87. minuti zagotovil tesno zmago nad Riedom, Austria pa je v gosteh premagala LASK prav tako z 1:0. Se naprej je v krizi salzburska Austria, ki je tokrat igrala neodločeno proti Admiru/Wacker z Dunaja. Zadnji na lestvici Vorwärts Steyr pa je proti FC Tirol že tretjič zapored iztržil točko. Rapid Dunaj ima danes priložnost, da z zmago nad GAK-om poveča vodstvo na šest točk (LL.)

Izidi 13. kola: LASK - Austria Dunaj 0:1, Sturm Gradec - SV Ried 1:0, SV Casino Salzburg - Admira/Wacker 2:2, Vorwärts Steyr - FC Tirol 2:2; **vrstni red:** 1. Rapid Dunaj 26, 2. Sturm Gradec 23, 3. Austria Dunaj 21, 4. GAK 19, 5. SV Casino Salzburg 18, 6. SV Ried 18, 7. LASK 17, 8. FC Tirol 16, 9. Admira/Wacker 12, 10. Vorwärts Steyr 3.

SAK: z novim trenerjem zmaga!

DONAWITZ/CELOVEC - Odličan start novega trenerja Helmuta Kirisitsa pri Slovenskem atletskem klubu (SAK): ekipa je v gosteh premagala močno ekipo DSV Leoben z 1:0 ter se znebila zadnjega mesta na lestvici. S prvim uspehom po starih zaporednih porazih se je SAK prebil celo na 13. mesto, kar bi na koncu prvenstva pomenilo obstanek v 2. zvezni nogometni ligi. Zmago je slovenskim nogometašem že v 20. minuti zagotovil Eberhard iz klasičnega protinapada, v nadaljevanju tekme pa domaćinom kljub terenski premoci ni uspelo premagati močne obrambe SAK-a na celu z odličnim vratarjem Presernom. Novi trener je bil z igro, se posebej pa s prizadevnostjo igralcev nadvse zadovoljen in je dejal, da želi do konca jesenske sezone doseči varno mesto v sredini lestvice. »Za pomladansko sezono pa da bo neobhodno okrepiti mostvo v napadu,« je se dodal Kirisits, ki je bil doslej trener koroskega kluba WAC in je po poklicu učitelj. 41-letni trener, katerega oče je gradiscanski Hrvat, je kot nogometaš igral tudi za vrsto avstrijskih prvotigasev (Rapid Dunaj, GAK, VOEST Linz), kot profesionalca pa v Grčiji pri Panatinaikos v Atenah in v Heraklionu.

Za dodatno senzacijo je v tem kolu poskrbel tudi drugi koroski dugoligas SV Gabor Spital: v dramatični tekmi je premagal vodečega na lestvici FC Linz s 4:3. V vrstah gostov je igral tudi slavni mehiski igralec Hugo Sanchez, ki pa tokrat ni dal gola. FC Linz kljub porazu se naprej vodi s petimi točkami prednosti pred Lustenauom in VfB Mödling. (Ivan Lukan)

FORMULA 1 / VELIKA NAGRADA TIHEGA OCEANA

Škot David Coulthard je bil petič v karieri najhitrejši na uradnih treningih za VN

Številne govornice o morebitnih spremembah v sestavah ekip za prihodnjo sezono

AIDA - Škot David Coulthard si je priporil prvo startno mesto za dirko formule 1 v Aidi na Japonskem. Na veliki nagradi Tihega oceana je Coulthard že petič v karieri in četrtič zapored startal s prvega mesta.

Coulthard, ki je svojo edino zmago dosegel na dirki za veliko nagrado Portugalske septembra letos, je petkov čas s prvega uradnega treninga na drugem izboljšal za 0.169 sekunde (1:14.013). Njegov kolega v moštvi Williams Damon Hill je skupaj z njim startal iz prve vrste, saj je dosegel drugi čas treninga (1:14.213), tretji pa je bil lanskoletni svetovni prvak in vodilni v skupnem seštevku Nemec Michael Schumacher (1:14.284). »Nisem se preveč trudil, da bi izboljšal petkov rezultat. Tudi tretje startno mesto ni slabo,« je menil Nemec, ki ima s sedmimi zmagami in 82 točkami kar 27 točk prednosti pred Hillom (55 točk), Coulthard pa je tretji s 43 točkami. Veliko voznikov je preizkušalo gume in predvsem pa so jih hranili za dirko, saj so računali, da bodo najbrž morali uporabiti štiri komplete.

Izidi zadnjega treninga: 1. David Coulthard (VB, Williams-Renault) 1:14.013, 2. Damon Hill (VB, Williams-Renault) 1:14.213, 3. Michael Schumacher (Nem, Benetton-Renault) 1:14.284, 4. Jean Alesi (Fra, Ferrari) 1:14.919, 5. Gerhard Berger (Avt, Ferrari) 1:14.974, 6. Eddie

Irvine (Irs, Jordan-Peugeot) 1:15.354, 7. Johnny Herbert (VB, Benetton-Renault) 1:15.556, 8. Heinz-Harald Frentzen (Nem, Sauber-Ford zetec) 1:15.561, 9. Olivier Panis (Fra, Ligier-Mugen Honda) 1:15.621, 10. Mark Blundell (VB, McLaren-Mercedes) 1:15.652, 11. Rubens Barrichello (Bra, Jordan-Peugeot) 1:15.774, 12. Jan Magnussen (Dan, McLaren-Mercedes) 1:16.339, 13. Aguri Suzuki (Jap, Ligier-Mugen Honda) 1:16.519, 14. Pedro Lamy (Por, Minardi-Ford) 1:16.596, 15. Jean-Christophe Boullion (Fra, Sauber-Ford zetec) 1:16.646, 16. Luca Badoer (Ita, Minardi-Ford) 1:16.887, itd. (J. M.)

Novi prestopi v formuli 1

AIDA - V zakulisju formule 1 je dogajanje vedno pestro. Čeprav so vozniska mesta v najboljših moštvih že zasedena, se pojavljajo nove govornice o prestopih. Tako naj bi Gerhard Berger in Damon Hill zamenjala mesti v dirkalnikih za prihodnjo sezono.

Frank Williams menda ni zadovoljen s Hillom, ker pod pritiskom dela preveč napak, Jacques Villeneuve pa je v formuli 1 novinec in Williams od njega ne pričakuje naslova svetovnega prvaka že kar prvo leto. Toda Berger je takšno možnost zanikal: »Williams bi me lahko dobil poleti, zdaj je prepozno. Če bo Benetton prihodnje leto naredil

dober avto, bom imel precej možnosti, da postanem svetovni prvak.« Vodja Benettona Flavio Briatore je govornice zanikal, čes da je vse samo slepilo. Med srednje kvalitativnimi moštvi so prosta še štiri mesta. Poleg Mike Sala bosta s Tyrrellom tekmovala bodisi Johnny Herbert ali pa dosedanja dirkač Ukjo Katajama. Več možnosti ima Britanec, kajti sponzor Katajame se zeli umakniti. Novi Arrowsov prvi voznik bo očitno Jos Verstappen, saj je že opravil prve testne kilometre. Peter Sauber se odloča med štirimi tekmovalci: Karlom Wendlingerjem, Markom Blundellom, Johnnyjem Herbertom in Norbertom Fontano. Ime novega voznika bodo sporočili do konca oktobra. Toda čas se izteka, Herberta snubi Tyrrell, Blundell pa ima mamljivo ponudbo iz formule indy.

Pri Ligierju vlada prava zmeda. Za zdaj se nabirajo denar za prihodnjo sezono, zdi pa se, da bo moral lastnik moštva Tom Walkinshaw proti svoji volji sprejeti Pedra Diniza, ki letos bolj ali manj ovira druge tekmovalce v nekonkurenčnem Fortiju. Brazilc bi namreč v moštvo prinesel »doto«, izraženo s sedemdesetimi številom. Sponzorji zahtevajo, naj bo drugi dirkač Francoz, kandidati pa so: Olivier Panis, Jean-Christophe Boullion ali Emmanuel Collard.

KOŠARKA / 6. KOLO V A1 LIGI

Danes v Trstu bosta Illycaffè in Stefanel skušala popraviti slab vtis s prvih tekem

Gostje prihajajo v Trst brez Fučke
Se bo Harmon končno razigral?

TRST - V tržaski sportni palaci bo drevi ob 18.30 gostoval milanski Stefanel, ki prav tako kot Illycaffè nima razlogov za zadovoljstvo na začetku letošnjega prvenstva. Tanjevičevostvo je v petih tekmah le dvakrat zmagalo, še slabši pa je obračun Tržacanov, ki so doslej slavili samo enkrat. Za srečanje vlada veliko zanimanje, saj tržaski ljubitelji kosarke se niso pozabili vseh zapletov, do katerih je prišlo s selitvijo Stefanela iz Trsta v Milan in s tem tudi vseh najboljših košarkarjev, ki so prej igrali v Trstu. Tanjevič tudi danes ne bo mogel računati na Gregorja Fučko, Tržacani pa bodo skušali z morebitno zmago pridobiti na samozavesti, ki jo se kako potrebujejo. Pri Illyju tudi upajo, da bo American Jerome Harmon (na zadnji domaci tekmi proti Scavoliniju je metal 4:18) le pokazal, koliko velja in pomagal ekipi do prepotrebne uspeha.

DANASNI SPORED: Scavolini - Madigan, Siena - Teamsystem, Reggio Calabria - Benetton, Ambrosiana - Mash, Illy - Stefanel, Cagiva - Nuova - Tirrena (včeraj), Buckler - Olitalia 81:72

A21iga

DANASNI SPORED: Montecatini - Turboair, Jcoplastic - Polti, Banco di Sardegna - Brescialat, Floor - menestrello, Venezia - Tonno Auriga, Imola - Rimini, Reggio Emilia - Caserta.

ROKOMET

Poraz Principa z Ortigio doma

Hud boj

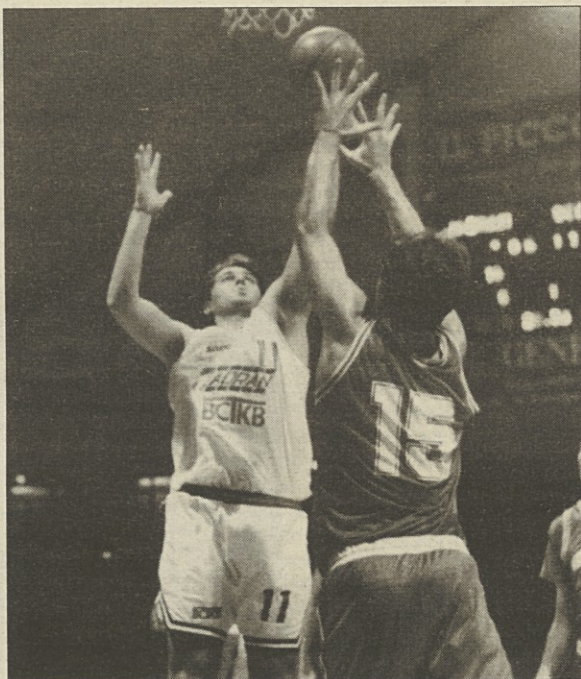
Principe - Ortigia
20:21 (8:7)

Rokometasi tržaskega Principa so morali po hudem boju priznati premoč gostujoče ekipe Ortigia iz Siracuse, ki je se enkrat dokazala, da je prava crna ovca za Tržacane. Srečanje je bilo negotovo do zadnjih sekund, Principe pa je uspel v zadnji minuti in pol nadoknaditi zaostanek dveh zadetkov in z dvema sedemmetrovkama, ki ju je uspešno izvedel Marco Lo Duca, izenaciti na 20:20. Toda 12 sekund pred koncem so gostje z igralcem manj dosegli se en gol in zasluženo slavili.

KOŠARKA / SINOČI V 5. KOLU B LIGE

Jadranovci izgubili z Biello po podaljšk

Naši pokazali napredek v igri - Odločil Savio (24 točk)

Štefan Samec je bil sinoči izvrsten (Foto Kroma)

Jadran TKB - Ing Group Biella 76:80 (30:36, 64:64)

JADRAN: Arena 6 (1:6 met za 2, 1:1 met za 3, 1:2 prosti meti), Oberdan 19 (4:9, 2:2, 5:9), Pozar n.v., Pregarc 2 (1:4, 0:1, -), Vitez 17 (6:8, 0:3, 5:8), Samec 13 (5:8, -, 3:5), Klabjan n.v., Rauber 8 (1:2, 2:7, -), Calavita 9 (4:7, -, 1:4), Hmeljak 2 (1:1, -, -), trener Vremec.

Met za 2: 23/42, met za 3: 5/14, skupno 28/56; pm 15:28. SON: 17. PON: Oberdan (42), 3T: Oberdan 2, Rauber 2, Arena 1.

BIELLA: Minessi 11 (3:3), Losavio 4, Bini 2, Muzio 9 (2:2), Savio 24 (7:7), Casprini 10 (2:2), Bogliatto 4 (2:2), Luciani 5 (1:2), Robutti 2, Martinetti 9 (3:4), trener Danna.

PM: 20:22. SON: 21. 3T: SAVIO 3, Muzio 1.

SODNIKA: De Ambrosi (Benetke) in Mattiello (Vicenza).

TRST - Po zelo izenačen in vse do poslednjih potez razburljivi tekmi so jadranovci sinoči v 5. kolu B lige izgubili proti vodilni Bielli sele po podaljšku. Nasi košarkarji so tokrat pokazali in dokazali, da se lahko borijo tudi z najboljšimi v tej ligi. In ne samo: v zadnji akciji regularnega dela so celo imeli priloznost za zmago.

Zacnimo torej kar pri zadnji in izredno razburljivi minuti: napake so se vrstile na obeh straneh, jadranovci pa so povedli z Vitezom 40 sekund pred koncem z dvema točkama (64:62), Pregarc je nato napravil napako na Savio, ki je z dvema prostima metoma stanje izenacil na 64:64. Tri sekunde pred koncem je Vitez metal na kos, zoga se je odbila od obroca in Pregarc je v skoku spet metal na kos, zoga pa ni hotela skozi obroč.

V podaljšku so gostje, predvsem z nepogresljivim bivsim Bucklerjevim igralcem Giampierom Saviom uveljavili svojo premoč in tudi zmagali.

Jadranovci so se skozi vso tekmo postrtovalno borili in bili gostom povsem enakovredni. Tekma je bila tako izenačena, tako da nobena od ekip ni vodila za več kot 6 točk. Le v enem elementu so bili gostje boljši od jadranovcev, to je pri izvajanju prostih metov (Jadran 15:28, Biella 20:22). To pa je tudi odločil zmagovalec.

»Vsem fantom čestitam za zelo dobro igro. Pokazali so velik napredek in predvsem so po dosedanjih slabih tekmah značajno reagerali. Prvenstvo je se dolgo, naša forma pa se stalno dviga in to je seveda spodbudno.« je po sinočnji tekmi dejal Jadranov trener Andrej Vremec. (bl)

KOŠARKA / V 3. KOLU C2 LIGE

Lepa zmaga Bora Radenske v Vidmu

Borovci po prvem delu precej zaostajali - Odločil Perčič v zadnjih sekundah

Virtus - Bor Radenska 75:77 (45:32)
VIRTUS: Volpe 2, Capellini 7, Salvio 18, Manzano 14, Lavarone, Nonnino n.v., Varano 13, Pituello 10, Schneider 1. SON 15.

BOR RADENSKA: Spadoni, Susani 16 (5:8 prosti meti, 1:6 za tri točke, 3:6 dve točki), Perčič 6 (-, -, 3:5), Bajc 12 (-, -, 6:6), Barini 19 (5:6, 0:1, 7:11), Smotlak 13 (3:4, 0:2, 5:12), Razman 6 (-, -, 3:4), Rustja (-, -, 0:1), Pettiroso 5 (1:2, -, 2:4), Grbec (-, -, 0:3). Trener: Krecic.

PON: Razman (35), SON: 24

Borovci se iz Vidma vračajo z dragoceno zmago, ki je predvsem rezultat dobre igre v drugem polcasu. Gostje so sicer dobro zaigrali tudi na samem začetku srečanja (14:11), vendar so nato popustili v napadu (12:29 za dve točki), Virtusu pa je uspevalo prav vse, česar se je lotil. Vi-

demcani so prvič povedli v 8. minuti, nato pa so do konca polčasa povečali prednost, ki je bila po prvih dvajsetih minutah že kar izdatna.

Borovci so po povratku na igrišče zaigrali bistveno bolj odločno. S cvrsto (tudi consko) obrambo so omejili nasprotnikove strelce in si pripravili dobro izhodišče za številne protinapade. Virtusa so prvič ujeli v 12. minuti, nadaljevanje pa je bilo zelo razburljivo. Minuto in pet sekund pred koncem je imel Bor stiri točke prednosti (75:71), vendar je izgubil skok po prostih metih Virtusa in se vnovic pustil ujeti. Zadnji napad je bil v Borovih rokah in po 29 sekundah kroženja zoge je odločilni kos dosegel Ivan Perčič (na sliki) po podaji Ivana Bajca, Virtus pa si s preostalimi tremi sekundami igre ni mogel kaj prida pomagati.

KOŠARKA / MLADINCI

Jadran TKB na začetku prvenstva visoko zmagal

Scoglietto - Jadran
43:105 (24:55)

JADRAN: Brazzani 4 (0:2), Jogan 7 (1:1), Umek 2 (2:8), Franko 13 (3:4), Velinsky 10, Jori 2, Pozar 22 (1:4), Klabjan 17 (1:2), Stokelj 5 (3:4), T.Oberdan 3 (1:5), Cej 17 (3:6), B.Starc 3 (1:2); trener Vremec.

V prvem kolu mladinskega prvenstva so jadranovci proti sibkem Scogliettu opravili le lažji trening in brez težav osvojili prvi prvenstveni par točk. O tekmi ni kaj dosti povedati, saj končni izid dovolj zgovorno prikazuje terensko pre-

moč naših fantov na tej tekmi.

Naj omenimo, da bi morala Jadran in Illycaffè letos igrati v prvenstvu državnih mladincev, a ker je bilo vpisanih premalo ekip, je kosarkarska zveza obe ekipi vključila v deželno prvenstvo. Nasi košarkarji bodo tako torej večkrat naleteli na mnogo slabše ekipe, vsaj na papirju pa bi se morali enakovredno boriti z Don Boscom, Servolano in Interjem 1904, medtem ko je Illycaffè razred zase.

Jutri je na sporedu derbi z Borom, ki je bil v tem kolu prost. (Mat)

KOŠARKA / 2. KOLO V D LIGI

Ciciboni derbi s Kontovelom Važna zmaga Doma Agorest

Kontovel - Cicibona 76:78 (38:37)

KONTOVEL: Pertot 15, Kralj 6, Gulic 15, Turk 11, I. Emili 3, Starec 14, Civardi 9, Vodopivec, M. Emili, Godnic 3; trener C. Starc.

SON: 25; 3T (Starec 2, Pertot 1, Kralj 1).

CICIBONA: Persi 18 (7:11 za 2 točki, 0:2 za 3 točke, 4:11 prosti meti), Filipčić, Jogan 9 (3:3, 1:3, -), A. Zuppin 6 (2:5, -, 2:2), Battilana 3 (0:1, -, 3:4), Possega 21 (8:9, -, 5:8), Tomsic 17 (2:2, 3:5, 4:4), S. Zuppin (0:2, -, 0:2), Pieri 4 (1:2, 0:1, 2:2); trener L. Furlan.

Met za 2 T: 23:35; met za 3T: 4:11 (Tomsic 3, Jogan 1); skupno: 28:46; PM: 20:33; SON: 24.

Sodnika: Romano in De Gobbis (oba Trst)

V skladu s pričakovanju se je prvi letošnji slovenski derbi v D ligi odločil sele v zadnjih sekundah, več sreče pa je pri tem imela Cicibona, ki je znala v odločilnih sekundah ohraniti bolj mirno roko. Derbi ni bil lep, kar je tudi nekaj povsem običajnega, zato pa je bil razburljiv, saj je bilo stanje večji del srečanja zelo izenačeno.

Boljše je začela Cicibona, ki je v 6. minuti vodila s 15:11, Kontovelcem pa je

uspelo izenaciti dobre stiri minute pred odmorom na 32:32. Do 25. minute je nato potekal izredno izenačen boj, dokler niso Gulic, Pertot in Starec popeljali Kontovela do vodstva s 63:55. V tem obdobju je Cicibona slabo napadala proti conski obrambi 3:2 ijn tudi v skoku pod košem je bila slabša od Starcevih varovancev. Še dobre 4 minute pred koncem je Kontovel vodil s 5 točkami prednosti (69:64), nato pa se je tehtnica začela počasi nagibati na stran Cicibone in Tomsic ter Persi sta minuto pred koncem Cicibono popeljala v vodstvo s 74:73. V zadnji minuti se je vnel hud boj za zmago, Cicibona pa je prednost ene točke stalno držala, 12 sekund pred koncem pa je Battilana izkoristil 1 proti met in vodstvo povisal na 78:76. Kontovelcem je ostal se zadnji napad, toda z izredno agresivno obrambo jim je Cicibona preprečila zadnji met in srečanje se je tako končalo z zmago gostov.

Pri zmagovalcih velja pohvaliti Possego, Tomsica in Persija (razen pri prostih metih), pri Kontovelu pa so bili boljši od ostalih Gulic, Pertot in Starec. (VJ)

Inter 1904 - Dom 91:97 (39:49)

DOM: Corsi 19 (3:4, 0:6, 13:16), Di Ceco 29 (13:15, -, 3:6), Jarc 16 (7:13, -, 2:4),

Franco 26 (8:11, 0:2, 10:13), Orzan 2 (1:1, -, -), Podbersic 0 (0:3, -, -), Ambrosi 5 (2:4, -, 1:2), Kocjančič, Primožič.

Met za 2T 34:51; za 3T 0:9; PM 29:41.

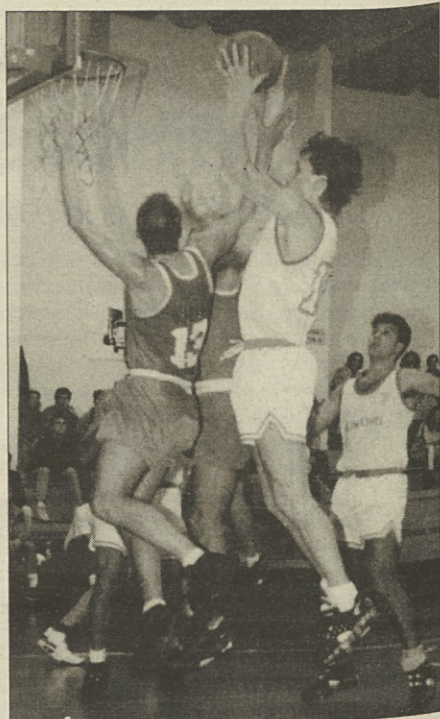
INTER: Martucci 18, Suberesi, Furlan 4, Bossich, Jurkic 32, Kocevar, Valdemarin 13, Apolonio 8, Musto 11, Srebrnik 6.

Sodnika: Galli (Tavaganacco), Di Vito (Cedad)

Domovci so proti nevarni ekipi Inter 1904 v gosteh izbojevali izredno važno in povsem zaslužno zmago. Belordecji so sicer brez večjih težav vodili večji del tekme in le v zadnjih minutah zaradi utrujenosti izgubili nekaj zoga in dopustili nasprotnikom, da so se nevarno približali.

Zacetek srečanja je bil pravi monolog domovcev, ki so brez večjih težav zaključevali napade, tako da je bil rezultat v 12. minuti že 30:15. Di Ceco in Corsi sta zadevala z vseh pozicij, Jarc pa je neovirano pobiral zoge pod obema košema. Zal so belordecji po visokem vodstvu nekoliko popustili in tako so domaćini ob koncu polčasa obdržali zaostanek v dostojnih mejah.

V drugem delu tekem se je v glavnem ponovila slika iz prvega polčasa in nič ni dalo slutiti, da bo zmaga naših v nevarno-

Derbi je bil zelo izenačen (Foto Kroma)

sti. Nekaj zgrešenih podaj, prevelika sproščenost v obrambi ter peta osebna napaka najboljšega strelca Di Cecca, vse to je povzročilo v Domovih vrstah določeno zmedo, kar so domaćini izkoristili, da so se nevarno približali gostom. Na srečo je prav v zadnji minuti prišla do izraza samozavest belordecij, ki so obdržali mimo kri in tudi zaslužno zmagali.

NOGOMET

Mladinci: samo ena točka na 4 tekmah

DEZELNI MLADINCI
Juventina - Cormonese 4:4 (3:2)

Strelci za Juventino: Gallo, Gambino, Padovani (11m) in Romano
POKRAJINSKI MLADINCI
Na TRZASKEM Olimpia - Primorje 5:1 (4:0)

Strelec za Primorje: Kuk v 50. minuti.

Vesna - Edile Adriatica 0:1 (0:0)

NA GORISKEM Natisone - Sovodnje 4:0 (1:0)

NAJMLAJSI Sovodnje - Ronchi 1:2 (0:1)

Strelec za Sovodnje: Zanier

CICIBANI Primorje - Ponziana 2:1 (0:1)

Strelec za Primorje: Pilat in Stoka

O vseh srečanjih bomo podrobneje še poročali.

Horoskop

zapisal
B. R. K.

OVEN 21. 3. - 20. 4.: Zeleli se boste ukvarjati izključno s seboj, vendar vas bodo obveznosti vseskozi odvracale od sebe. K vragu taka nedelja, ko se ne moreš posvečati niti nedelu.

BIK 21. 4. - 20. 5.: Okolica vas bo obsipavala s hvalo, vi pa boste sumničavo razmišljali, kaj neki imajo za bregom. Ko se boste prepričali o njihovi iskrenosti, se boste pohvalili se sami.

DVOJČKA 21. 5. - 21. 6.: Odločili se boste za uresničitev svojega skrivnega načrta. Ker boste vse skozi uspešno prikrivali pravo ozadje svojega početja, bo presenečenje večje, kot pričakujete.

RAK 22. 6. - 22. 7.: Čeprav nadvse ljubite materialno razkošje, vam bo bogastvo tega sveta zraslo vrh glave. Prav imate; skrajni čas je že, da poiščete skromnejšo pot k notranjemu bogastvu.

LEV 23. 7. - 23. 8.: Povlekli boste eno najmodrejših potez v življenju, čeprav je ne boste zavestno načrtovali. Nič hudega, saj vendar veste, da intuicija enega vidi dlje od pameti vseh.

DEVICA 24. 8. - 22. 9.: Nekomu boste odprli vrata v srce. Prijetno vam bo, toda ko bo začel brenkati po vaših občutljivih strunah, vas bo stresel mrzel srh. Ne zategujte strun; raje jih popustite.

TEHTNICA 23. 9. - 22. 10.: Neprijetne misli boste preganjali z vizijami lepe prihodnosti. Ne boste mogli sprejeti dejstva, da varate sami sebe, zato se boste odločili za pogum in raje storili obratno.

ŠKORPIJON 23. 10. - 22. 11.: Pomesali boste dobro s slabim, zato se bo vaša vrednostna lestvica postavila na glavo. Dokler je zmesnjava zgolj v glavi, nič hudega; malce huje bo, ko bo spolzela na cesto.

STRELEC 23. 11. - 21. 12.: Obremenjeni boste s tolikšnim kupom načrtov, da ne boste vedeli, kje se vas drži glava. Opustite jih vendar; ne zato, ker jih ne znorete, ampak zato, da jih boste enkrat zmogli.

KOZOROG 22. 12. - 20. 1.: Čeprav bi se najraje ukvarjali s svojimi številnimi konjčki, se boste raje posvetili nekemu, ki nima časa niti za enega. Olajšali mu boste dušo, sebi pa priskrbeli se enega konjčka.

VODNAR 21. 1. - 19. 2.: Ves ljubi dan boste begali ter preganjali dolgačas in osamljenost, zvečer pa se boste znašli sredi toliksnega nereda, da si boste želeli samo se to, da se današnji dan ponovi.

RIBI 20. 2. - 20. 3.: V urah globokega razmišljanja boste spoznali, da se premočno ljubite, da bi se smeli se naprej zanemarjati in izgubljati dragocen življenjski čas za kopanje lastnega groba.

KRIŽANKA

Vodoravno:

1. mesto v staroveški državi Babiloniji, 6. sukanje, 9. italijansko ime pristanišča ob zahodni obali Istre, 10. ime slovenske filmske igralkke Kravanje, 11. vrednost blaga, 12. eno od agregatnih stanj, 13. rimska boginja jeze, 14. ime slovenske flavtistke Grafenauer, 15. enaindvajseta crka grške abecede, 16. cestni zavoj, rida, 17. kdor raziskuje razmerje med živimi bitji in okoljem, 19. večanje, 20. starosta, 24. madžarsko ime za Transilvanijo, 26. nekdanji italijanski atlet (Pietro), 29. avtomobilska oznaka Karlovca, 30. ime francoskega filmskega igralca Delona, 31. bolečina, 32. močna vrhnja dlaka, ki varuje mehkejšo spodnjo dlako, 33. dvokrilna žuželka cokate oblike, 34. južnoameriška kukavica, 35. neuspeh, 36. slovenski desničarski politik (Sašo), 37. letopis.

Navpično:

1. krščansko ime za hudica, 2. ena od celin, 3. afriška država ob Gvinejskem zalivu, 4. nekdanji turški velikas, 5. zacetnici priimka in imena češkega ekonomista Sika, 6. Dionizov vzgojitelj ter vodja zbora satirov v grški mitologiji, 7. italijansko ime za Videm, 8. domačin na Novi Kaledoniji, 12. dogodivščina, 14. ime slovenskega igralca Bana, 16. pokrajina ob reki Olt v Romuniji, 18. središče vrtenja, 21. veznik, 22. sestavina zganih pijač in vin, 23. dirkalisce formule 1 v Južnoafriški republiki, 25. zahodnoevropski veletok, 26. altajski vapiti, 27. ime soproge nekdanjega romunskega diktatorja Ceausescuja, 28. utrjena pregrada ob bregovih reke, 31. oteklina pri vnetju, 33. ljudstvo v Indokinii, 35. kemijski znak za protaktinij.

1	2	3	4	5		6	7	8
9						10		
11				●	12			
13			●	14				
15		●	16					
17		18						
19				●	20	21	22	23
			24	25				
26	27	28				●	29	
30					●	31		
32				●	33			
34				35				
36				37				

KA, Alain, bol, resa, muha, ani, polom, Lap, anali.
Irena, fi, ovinek, ekolog, rast, oca, cen, plin, Ira.
RESITEE

ŠVICA

Tudi na stara leta si lahko zvezdnik

78-letnik je zablestel v reklami za čokolado

Konservativna Svica je v boju za prevlado z uspešnimi avstrijskimi pop skupinami ustvarila svojo pop zvezdo v kaj nenavadni podobi 78-letnega kozjega pastirja Petra Steinerja.

Se do lanskega aprila sta zakonca Steiner živel mirno življenje v bližini Lugana in se občasno udeleževala srečanj lokalnega društva. Eno od srečanj na festivalu blizu Churja pa je bilo za Steinerja usodno. Na festivalu

videospotov so njegovo nadarjenost odkrili predstavniki tovarne Nestle, ki so iskali novo zvezdo za televizijsko reklamo za svojo alpsko čokolado Milka.

V nekaj mesecih je Steinerjev obraz in glas postal znan po vsej Svici, Avstriji in Nemčiji. Steiner pripoveduje: »Julija je televizija že predvajala reklamo. Povsod me poznajo ter prosijo za intervjuje in avtograme, sam pa v tem zelo uživam.«

Reklama za znano čokolado je bila samo začetek, saj je kasneje uspešno sodeloval tudi z nemško tehno skupino XXL.

In kaj načrtuje Steiner za prihodnost? Morda nove reklame, milijonsko pogodbo ali novo tehno glasbo? »Zaenkrat se nimam načrtov,« pravi. »Delo bom nadeljeval, dokler bom v njem užival. Za kariero mi ni treba skrbeti; navsezadnje lahko človek v mojih letih počne, kar se mu zljubi.«

Peter Steiner kljub letom ne počiva

Anekdota o admiralu Nelsonu

Po nestetih neuspešnih zasedah, ki jih je angleški admiral Horatio Nelson postavil francoskemu ladjevju, je sklenil presenetiti veliko bolje opremljeno francosko ladjevje pred abukirskim pristaniščem.

»Cudovit načrt!« je pripomnil kapitan Berry. »Ce uspe, bo ves svet govoril o njem.«
»Oh, seveda bo uspel,« je odgovoril admiral Nelson. »Edina težava je, da od nas ne bo nikogar na svetu, da bi o tem pripovedoval.«

FELJTON

Šege in navade na Kozjanskem (1)

Kozjanski park

Leta 1981 je skupščina Republike Slovenije sprejela zakon o ustanovitvi zavoda Spominski park Trebče. Dve leti je trajalo, da so zbrali osebe, našli primerne prostore in določili naloge. Kozjansko je del Stajerske, ki ga obkrožajo Voglajna na severu, Savinja na zahodu, Sava na jugu in Sotla na vzhodu. Kozjansko, dolgo sinonim za slovensko revščino, je danes pravo nasprotje tega stereotipa. Ima bogato zgodovinsko in kulturno dediščino ter veliko naravnih lepote.

Kozjanska pokrajina je zelo razgibana: prostrani bukovi gozdovi nudijo zavetje številnim divjim zivalim, tu so se skalnati grebeni in soteske, grici in polja. Te naravne lepote dopolnjujejo številne arheološke najdbe, srednjeveški trgi Pilstajn, Podsreda, Kozje in Pisece ter cerkve in gradovi.

Znani romarski kraji so: Sveta gora nad Bistrico ob Sotli z Marijino cerkvijo, romarska je Marijina cerkev v Zagorju, ogleda vreden je samostan Olimje. Gradove so na Kozjanskem gradili že

v 11. in 12. stoletju. Do danes so nekateri izginiti, o nekaterih pričajo samo še ruševine, nekaj pa se jih je ohranilo, med njimi Podsreda, najbolj grajski med gradovi.

Danes so rezultati njihovega dela vidni povsod. Kozjanski park je z ohranjenimi in obnovljenimi kulturno-zgodovinskimi spomeniki ter se vedno živim ljudskim izročilom eno najprivlačnejših območij Slovenije.

Grad Podsreda

V zavodu so gotovo najbolj ponosni na prenovljeni grad Podsreda, ki se je iz razvaline prelevil v grajskega lepote, ki nudi izjemno okolje za številne kulturne prireditve, od razstav do koncertov klasične glasbe.

Grad Podsreda, ki stoji na strmem severnem pobočju Golice, je bil postavljen konec 12. stoletja. V svoji dolgi zgodovini je večkrat menjal podobo in lastnike, zadnji so bili Windischgrätz, ki so ga zapustili leta 1945. Današnja podoba je grad dobil v 19. stoletju, pri tem pa je skoraj v celoti ohranil svoje srednjeveško jedro.

Poleg bivalnih prostorov tvorijo grajski kompleks še gospodarsko poslopje, nekdanji hlevi in vozarica.

Vas

Pod veličastnim gradom se je razvil trg Podsreda. Za njegov razvoj so bili pomembni tedenski in letni sejmi, zaradi katerih so se tam za stalno naseljevali trgovci in obrtniki. Svoje ime je Podsreda dobila po tedenskem tržnem in verjetno tudi sodnem dnevu, ki je bil ob sredah. V vasi stoji sramotilni steber, pranger, ki nosi letnico 1667 in je bil simbol tržnih pravic.

Zavod Spominski park Trebče danes skrbi za ohranjanje naravne in kulturne dediščine tega območja. Lani so prvič organizirali etnološki ta-

bor, na katerem so študenti etnologije iz Ljubljane s celjskimi dijaki in s pomočjo mentorjev proučevali način prehranjevanja v Podsredi in okolici, iskali so obrtnike in rokodelce, zanimali so jih sejmji nekoč in danes, sege, verovanja in legende. Ta zapis, ki pripoveduje o segah in navadah ob treh najpomembnejših življenjskih prelomnicah - rojstvu, poroki in smrti - je nastal na temelju zapisikov s terena. Ljudje, izredno gostoljubni in odprti, so povedali marsikaj zanimivega.

Vse pa se vedno začne z »osvajanjem«.

»Osvajanje«

To je bilo prav gotovo najbolj razburljivo obdobje mladih fantov in deklet, zanj so izrabili vsa-

ko priloznost. Posebej primerni so bili sobotni večeri, ko je bilo delo končano in je bilo na vrsti veseljačenje. Ob toplih večerih so se fantje zbrali na vasi in pogledovali za dekleti, katere so stariši, zlasti v predvojnem času, močno čuvali.

Najboljša priloznost, da stopijo z dekletom v stik, so bili tako imenovani »pusišanki«. Domačini so pred svojimi hišami točili vino, pogosto se je to razvilo v pravo veselico, zaradi česar je ponavadi nekoliko popustila pozornost dekletovih staršev. Tudi v Podsredi je bilo vsaj eno dekle, za katerim je gledalo več parov moskih oči. Zato ni bilo nič nenavadnega, če so fantje na vas prihajali oboroženi z raznimi pipci, in če

je bilo mogoče, s pistolami, tako so svojo naklonjenost dekletu dokazovali z uporabo sile. Zmagovalec je odšel pod dekletovo okno.

Pod oknom so snubca, oboroženega z lestvijo in kosom klobase za domačega psa, čakale nove ovire. Prva, nepremagljiva, je bila ta, da dekletu snubec ni bil všeč in se je delala, da je gluha. Se bolj tragično je bilo, če je dekle spalo v sobi z »gajtrajzeli«, to pomeni, da je bil na oknu zelesen kriz, zaradi katerega ni bilo mogoče splezati v sobo - največ deklet je res spalo v takih sobah. Tako jima ni ostalo nič drugega, kot da se držita za roke in si sepetata za ljubljene neumnosti. Fant je včasih dekletu podaril kakšno malenkost, lectovo srce, pomarančo, božjo podobico, in si jo tako nekako zagotovil.

Ko se vmešajo stariši

Vse to dogajanje okrog hise staršem velikokrat ni ostalo skrito. Največji strah in trepet vseh snubcev je bil seveda dekletov oče. Očetje, ki so bili pogosto lovci, so

svoje »prihodnje« zete najraje strasili tako, da so z lovsko pusko streljali v zrak. Tudi brez tega so fantje bezali, kajti če so padli v roke razjarjenemu očetu, so bili postavljeni pred dejstvo: izgini za vedno ali pa se poroči z mojo hčerko.

Očetje seveda tega pogoja niso postavili vsakemu snubcu. Najprej so se prepričali, ali fanta poznajo, nato so se skušali čim hitreje spominiti, iz kaksne družine je fant, ali so doma dovolj pobožni in premožni, ali je fant mogoče pijanec in lenuh, ali je sploh vreden njegove hčerke. Večina snubcev je slisala le prvi del groznice...

Snubitve

S prihodom zime je bilo vasovanja konec, saj so bile sledi v snegu preveč očitne. Zima je bila čas snubitve. Takrat je fant zbral pogum in sel prosit za dekle, s katerim je bil zmenjen. Če se je staršem zdel primeren, so si segli v roke, dekle je dobilo primerno darilce in zacele so priprave na poroko.

Nives Speh
(Se nadaljuje)

DALMACIJA / OTOK PAG

Čipka, sir in prastare soline

Turistov pa tudi letos ni bilo veliko...

Na dalmatinske otoke je v zadnjem času pozabilo veliko turistov, ki so včasih tja množično prihajali na dopust. Tako tudi na Pag. Dobrih 60 kilometrov dolg in le tri do pet kilometrov širok otok včasih izgleda kot postrizena ovca.

Velebitska burja rastlinju ni preveč naklonjena. Kljub temu se imajo Pazani s čim pohvaliti. Kdo se ni slisal za čudovito pasko cipko ali sir, za zdravilno blato ali pasko soline?

Mesto Pag leži v slikovitem zalivu, vzdolž katerega se raztezajo pešcene plaže, ki se skrivajo v nestetih zalivčkih. Dve glavni ulici delita mesto na štiri pravokotnike, ki jih je nekoč obkrožal visok zid z osmimi stolpi in stiri vrati. Obzidje je bilo uničeno v 19. stoletju, ostala sta le en stolp in južna vrata. Na sprehodu po manjših ulicah pa lahko obiskovalec sreča stare Pazanke, ki na majhnih stolih

pred vhodi v svoja stanovanja izdelujejo znamenito pasko cipko.

Starodavna čipka

Paska cipka ima dolgo zgodovino. Izhaja iz mikenske dobe, na Pag pa so jo prinesle redovnice. Cipka je bila sprva le dodatek različnim delom oblačil in drugih tkanin. Tako je postala tudi sestavni del paskе noše. Pozneje se je razvila v samostojen okras, predvsem za mize, okna, oltarje itd. Med najlepše okrasne motive sodijo: četverokrak, listič, zvezda, križ sv. Andrije, mendulica, kolumbarič in rocelica.

Veščina šivanja cipke se je prenasala iz roda v rod. Ko se je povečalo izseljevanje z otoka, se je zdelo, da bo paska cipka počasi potonila v pozabo. Vendar so se domačini organizirali in ustanovili cipkarsko solo, ki ni sola v pravem pomenu besede. Lahko bi rekli,

da gre za cipkarske tecaje, ki so precej uspešni, saj se je proizvodnja cipke povečala, razširilo pa se je tudi vedenje o cipkarstvu. Delno so poenostavili tudi šivalni postopek. Zdaj za podlogo za šivanje ne uporabljajo več platna, ampak karton, prek katerega razpnejo osnovo, blazinico, nanjo pritrdijo karton, nit, iglo in naprstnik. Vrednost in lepoto paskе cipke je poznala in cenila že Marija Terezija, saj je imela na dvoru vedno eno ali dve Pazanki, ki sta ji šivali cipko.

Edinstven sir

Drugi zascitni znak Paga je znameniti otopski sir. Nekateri turisti sicer skremžijo svoj obraz v neprepoznano gmoto, drugi pa nenehoma stegujejo roko proti krožniku, v upanju, da sira na njem vsaj se nekaj časa ne bo zmanjkalo.

»Slanost in trdota sta posebnosti paskеga sira. Glavni "krivec" za to pa je močna burja. Ta namreč dopušča le nizkoraslo pašo, hkrati pa raznaša po otoku slano morsko vodo, ki se zažre v tla. Ovce mulijo to slano pašo, kar se seveda pozna na mleku. Iz tega izvira posebnost paskеga sira, ki se odlikuje s posebno aromo, okusom in trdoto,« je povedal barba Ante, ki se je pred skoraj šestimi desetletji rodil na Pagu, preživel na otoku svojo mladost, potem pa se je, kot večina drugih, odpravil na celino iskat službo. Njegov oče je bil ovčerejec, danes pa tradicijo nadaljuje barba Ante z bratoma, ki sta na otoku ostala vse življenje. »Prihodnje leto bom že v pokoju in vrnil se bom na Pag. Delo z ovcami zahteva precej časa, zlasti ker je večina pašnikov precej nedostopnih, tako da je treba vodo in ostale stvari nositi peš,« pravi barba Ante.

Na otoku je še vedno nekaj družin, katerim je ovčereja osnovno sredstvo preživljanja. Večina drugih proizvajalcev sira, med te barba Ante šteje tudi svojo družino, pa se s to dejavno-

Pag (Vse fotografije: Bernard Pesjak)

stjo ukvarja zaradi tradicije in dodatnega zaslужka. »Včasih je bilo lažje,« dodaja barba Ante, »saj so Pazani imeli tudi druge prodajne izdelke, vino in sol na primer. Paska žutica je bila zelo znana, vendar je bolezen, ki je napadla trto, skoraj povsem unicila to gospodarsko vejo.«

Podobno se dogaja s solinami. V paskih solinah so proizvodnjo pred časom sicer posodobili, vendar prevelike zaloge soli v svetu tej dobrini nizajo ceno in povzročajo neprofitnost te panoge. Paskе soline so stare več kot dva tisoč let, danes

pa zaposlujejo komaj kakšnih sto Pazanov.

Zdravilno blato

»Pasko blato je anorganskega izvora, vsebuje veliko joda in fosforja. Blato naj bi zdravilo revmo, bolezni kosti itd. Z blatom je treba namazati vse boleče dele telesa, potem se postaviš na sonce in počakaš, da se posusi. Črna barva vpije sončne žarke in z njimi preidejo v telo tudi kemijski elementi,« pravi barba Ante. »Vendar pa, na žalost, ta stvar se ni organizirana, tako da so ljudje zaenkrat prepušteni lastni iznajdljivosti in pobudi.«

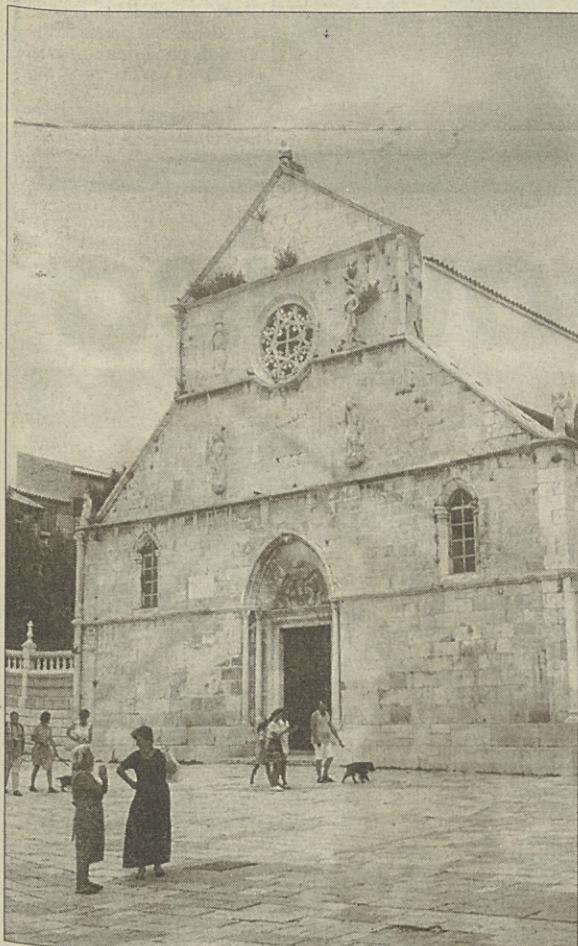
vosti in pobudi.«

Prav na robu paskеga zaliva, poleg mesta Paga, je kotiček, kamor prihajajo ljudje, ki verjamejo v zdravilno moč blata. Nekateri se namazejo po vsem telesu, drugi imajo z blatom zapacane le posamezne dele telesa. Starejši mozakar, domačin, ki je vsak dopoldan po več ur preživel na soncu, namazan z blatom, in delil nasvete drugim poskuševalcem zdravilnih učinkov narave, je dejal, da od enkratne ali pa nekajkratne seanse v blatu ni koristi. Terapija je dolgotrajna in le malo turistov ostane dovolj dolgo, da za-

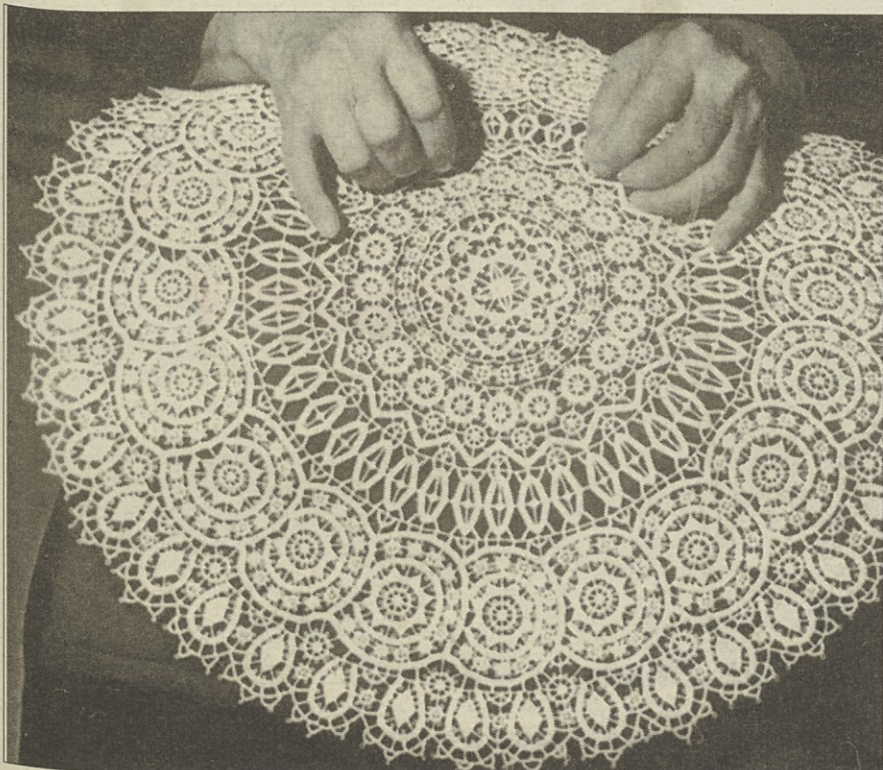
čuti učinke blata. Poleg tega pa je terapijo treba ponavljati več let zapored.

Kljub znamenitostim in lepotam, ki jih ima Pag, pa je turistov zadnja leta zelo malo. Barba Ante pravi: »Vecina gostov, ki se vedno prihajajo na Pag, je stalnih. Nekateri prihajajo že nekaj desetletij zapored. Vendar sem prepričan, da bo čez nekaj let na Pagu toliko turistov, kot jih je bilo nekoč.« Včasih je pogled na stevilne nove hiše, ki popolnoma prazne samujejo na robovih paskеga zaliva, prav žalosten.

Bernard Pesjak

Mestna stolnica

Domačinke šivajo čipko kar pred hišnim pragom

VREMENSKA SLIKA

Nad večjim delom Evrope je obsežno območje visokega zračnega pritiska. V visinah priteka k nam s severovzhodnimi vetrovi prehodno hladnejši zrak. Podatke pripravlja in posreduje Hidrometeorološki zavod.

DOLŽINA DNEVA

Sonce bo vzšlo ob 6.25 in zaslo ob 17.05. Dan bo dolg 10 ur in 38 minut. Luna bo vzšla ob 1.19 in zasla ob 16.31.

TEMPERATURE MORJA IN REK

	°C		°C
Trst	19,6	Mura	18,6
Portorož	22	Sava (Radovljica)	13,4
Porec	23	Sora	15,9
Rovinj	24	Ljubljana	17,5
Mali Losinj	25	Soca (Solkan)	20,6
Hvar	25	Vipava	12,2
Dubrovnik	25	Gradascica	21

BIOPROGNOZA

Vpliv vremena na počutje in razpoloženje bo ugoden.

PLIMOVANJE

Danes: ob 1.47 najnižje -35 cm, ob 8.02 najvišje 52 cm, ob 14.32 najnižje -51 cm, ob 20.38 najvišje 34 cm.
Jutri: ob 2.19 najnižje -36 cm, ob 8.30 najvišje 56 cm, ob 15.03 najnižje -58 cm, ob 21.13 najvišje 37 cm.

TEMPERATURE V GORAH

	°C
500 m	11
1000 m	8
1500 m	4
2000 m	2
2500 m	1
2864 m	0

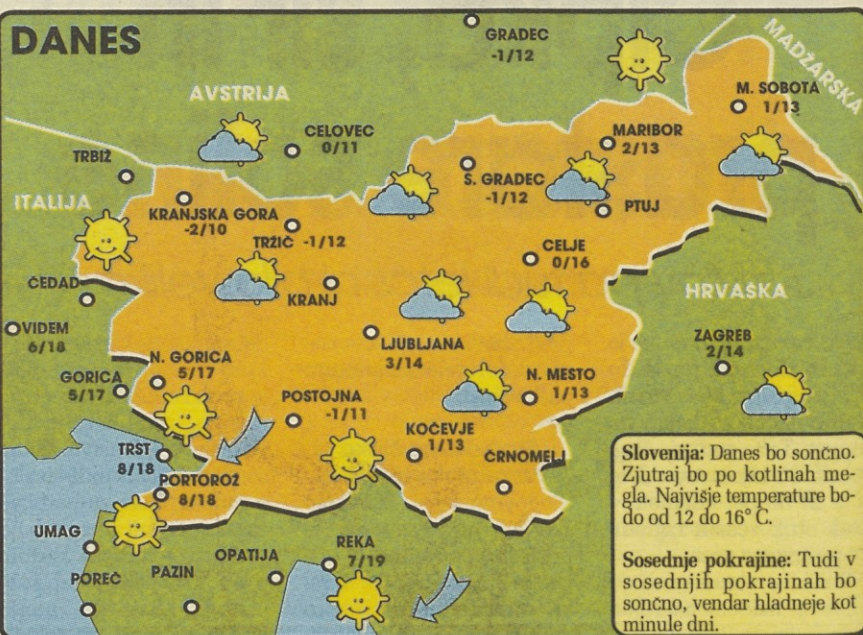
NAPOVED ZA POMORSTVO

Veter v slovenskem Primorju: zjutraj: NE 6 do 12 vozlov
popoldne: NW 6 do 10 vozlov

VOX POPULI

Luka pravi Urši: »Ursa, repo spravi, sicer ti jo bom s snegom zabelil.«
Ko žerjavi lete na tuje, brz se zima približuje.

DANES

Slovenija: Danes bo sončno. Zjutraj bo po kotlinah megla. Najvišje temperature bodo od 12 do 16° C.

Sosednje pokrajine: Tudi v sosednjih pokrajinah bo sončno, vendar hladneje kot minule dni.

JUTRI

V Sloveniji: V ponedeljek bo sončno, zjutraj bo po nizinah megla ali nizka oblačnost. Zjutraj se nevarnost slane. Obeti: V torek bo se lepo jesensko vreme, ponekod po nizinah pa se lahko nizka oblačnost zadrži večji del dneva.

SVET / SLIKA PRI SLIKI...ZGODBA PRI ZGODBI...PA ŠE RES JE

Brazilska sekta osvaja portugalske vernike

LIZBONA - Portugalsko mesto Oporto se te dni odprto bojuje proti Vesoljni cerkvi božjega kraljestva, najbolj dinamični in bogati protestantski sekta Portugalske, ki jo je ustanovil brazilski duhovnik Edir Macedo in je na Portugalsko prispela leta 1990. Sekta je namreč v mestu kupila večino kinodvoran in vrsto radijskih postaj. Poleg tega je tudi, sicer neposredno, podprla novo politično »Stranko ljudi« in tako stopila tudi v politično življenje Portugalcev. Pred kratkim pa je Vesoljna cerkev kupila tudi oporški Coliseu, največjo mestno dvorano, ki je namenjena raznim prireditvam, od baleta do koncertov, kon-

gresov in raznih svečanosti. To pa Portugalcem ni prav po godu.

Coliseu je na začetku 40. let zgradil izredno cenjeni arhitekt Cassiano Branco po naročilu neke plemiške družine. Poslopje je nato presla v last neke zavarovalniške družbe, ki jo je pred kratkim prodala Cerkvi. Mestni zupan, socialist Fernando Gomes pa je sklenil prodajo preprečiti, saj je stavba namenjena prireditvam in ne religioznim kultom. Zupanu stojijo ob strani tudi portugalska vlada ter številni intelektualci, novinarji in industrijalci iz Oporta. Verniki so pa že za v soboto popoldne napovedali veliko maso, ki jo bo daroval brazilski škof Joao Luiz, naj-

visji predstavnik sekte na Portugalskem. Zupan pa je versko ceremonijo prepovedal in zagrozil, da bo v Coliseu poslal policijo.

Oporški zupan meni, da je bilo pri kupciji storjenih več nepravilnosti. Sekta, ki ima okoli 100.000 privržencev in vsak od njih jo denarno podpira, je zavrnila vse obsojbe ter pritrdila, da bo vsekakor Coliseu dala na razpolago za vse kulturne prireditve. Proglasila pa se je za nedolžno žrtev protireligiozne kampanje socialistov. Ustanovitelj sekte Macedo je bil že večkrat žrtev raznih polemik in obsodb v svoji domovini, trenutno pa mirno in čisto normalno živi v Ameriki.

Čarovnica

Barcelonski klošar je praktično ves zlezal v nabiralnik za okolju prijazne odpadke, kjer upa, da bo našel kaj koristnega. Tudi Španija se otepa s hudo gospodarsko krizo in revežev je čedalje več (Telefoto AP)

Blizajo se novembrski prazniki in v Ameriki se zlasti praznujejo »halloween«, predvečer vseh svetih. Že sedaj so na drevesa privežali »čarovnice« (Telefoto AP)